

Opinnäytetyö (YAMK)

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

2013

Elina Lehtonen

”VÄHÄN KAIKKEA!”

– Tampereen pääkirjasto Metson nuortentilaa varten tehty kartoitus

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (YAMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Joulukuu 2013 | 152 sivua

Ohjaaja Yliopettaja Olli Mäkinen FT, Turun ammattikorkeakoulu

Elina Lehtonen

”VÄHÄN KAIKKEA!” – TAMPEREEN PÄÄKIRJASTO METSON NUORTENTILAA VARTEN TEHTY KARTOITUS

Kehittämistyö sai alkunsa tarpeesta suunnitella Tampereen kaupunginkirjasto – Pirkanmaan maakuntakirjaston pääkirjasto Metson remontin yhteydessä rakennettavaa nuortentilaa. Pääkirjasto Metsolla on yhdistetty lasten- ja nuortenosasto, missä nuorille ei ole omaa tilaa. Oma tila nuorille on ollut jo pitkään kirjaston nuorten asiakkaiden ja henkilökunnan toiveissa.

Aihetta lähestyttiin tutkimalla nuorten vapaa-ajanviettoa, kirjastonkäyttöä ja nuorten toiveita kirjastolle. Lisäksi selvitettiin kirjastoammattilaisten antamia ohjeita kirjaston nuortentilan suunnitteluun. Viitekehyksessä käsiteltiin myös nuorten osallisuutta, sen tasoja ja nuorten osallistamista kirjastopalveluiden kehittämiseen. Teoreettiseksi näkökulmaksi valittiin tanskalainen malli tiedon ja kokemuksen yhteiskunnassa vaikuttuvan kirjaston neljästä eri tilasta – inspiraation, oppimisen, kohtaamisen ja esiintymisen tiloista.

Kehittämistutkimus on kartoittava ja kuvaileva. Tutkimusstrategia on kvalitatiivinen. Pääasiallisina aineistonkeruumenetelminä käytettiin sähköistä kyselyä ja puolistrukturoituja teemahaastatteluja.

Tutkimus toteutettiin laatimalla sähköinen kysely lähinnä tamperelaisille nuorille, jossa kartoitettiin nuorten toiveita pääkirjaston Metson tulevasta nuortentilasta. Lisäksi nuorista muodostettu asiakasraati kokoontui kertomaan toiveitaan ja mielipiteitään tulevasta nuortentilasta. Myös Tampereen kaupunginkirjaston henkilökuntaa haastateltiin aiheesta. Kehittämistyöntekijä tutustui myös useisiin eri kirjastojen nuortentiloihin ja eri toimijoiden nuortentiloihin Tampereen keskustan alueella. Samalla nuortentilojen henkilökuntaa haastateltiin.

Tutkimus osoittaa, että kirjaston nuortentilassa pitäisi yhdistyä sekä perinteiset kirjastopalvelut kuten monipuolinen ja ajankohtainen aineisto sekä asiantunteva ja auttava henkilökunta että mahdollisuus rauhalliseen oleiluun yksin, ystävien kohtaamiseen, yksilö- ja ryhmätyöskentelyyn, tapahtumiin osallistumiseen ja musiikin kuunteluun. Tilan pitäisi olla mielenkiintoinen, värikäs ja muunneltavissa moneen käyttötarkoitukseen.

ASIASANAT:

Nuoret, vapaa-aika, osallisuus, osallistaminen, kirjastonkäyttö, kirjastot, tilasuunnittelu, nuorisotilat

MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme of Library and Information services

December 2013 | 152 pages

Instructor Principal Lecturer Olli Mäkinen PhD, Turku University of Applied Sciences

Elina Lehtonen

“A LITTLE BIT OF EVERYTHING!” A SURVEY MADE FOR TAMPERE MAIN LIBRARY METSO'S SPACE FOR THE YOUTH

The starting point of this thesis was the need to plan a youth space at Metso, the main library of Tampere City Library. The space will be constructed during the renovation of Metso. At the moment Metso has a combined space for children and the youth and it does not have a designated place for the young patrons. A place for the youth has been a long lasting dream for the library's young users and the library staff.

The subject is approached by looking into young people's free time, library usage and their wishes regarding the library. In addition, library professionals' guidelines for planning a youth space for the library are described. Young people's involvement, its levels and participation in library's development processes are also covered. The theoretical framework is a Danish model for the library in knowledge and experience society and its four spaces – inspiration, learning, meeting and performance space.

This thesis is both a survey and a descriptive study. The study strategy is qualitative. The main methods for information collection were an online questionnaire and half structured theme interviews.

The study was executed by an online questionnaire for the youth mostly in Tampere and also in Pirkanmaa area. The goal was to discover young people's wishes regarding the main library Metso's youth space. In addition, a singular teen advisory board meeting was arranged to find out wishes and opinions about the future youth space. Also Tampere City Library's staff was interviewed on the subject. In addition, different youth spaces in various libraries and other organizations' youth spaces in central Tampere were visited and the staff was interviewed.

The survey shows that a library's youth space should combine both traditional library services such as diverse and up-to-date collections and professional and helpful staff and an opportunity to a peaceful stay alone or to encounter friends, facilities for individual and group work, possibilities for participating in various events and listening to music. The space should also be interesting, colorful and transformable into many different uses.

KEYWORDS:

Youth, free time, involvement, participation, library use, libraries, space planning, youth spaces

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 NUORET, VAPAA-AIKA JA KIRJASTO	8
2.1 Nuorten vapaa-aika	8
2.1.1 Nuorten vapaa-ajan tilat	11
2.2 Nuoret kirjaston käyttäjinä	14
2.3 Nuorten toiveita kirjastoille	17
2.3.1 Tampereen kaupunginkirjaston kysely nuorille 2009	20
2.4 Kirjastoammattilaisten ohjeita kirjaston nuortentilan suunnitteluun	22
3 NUORTEN OSALLISUUS JA OSALLISTAMINEN	25
3.1 Lasten ja nuorten osallisuus	25
3.1.1 Lasten ja nuorten osallisuuden tasoja	26
3.1.2 Lasten ja nuorten osallisuus kunnassa	29
3.2 Asiakkaiden osallistaminen kirjastoissa	31
3.2.1 Nuorten osallistaminen kirjastopalveluiden kehittämiseen	34
4 KIRJASTO TIEDON JA KOKEMUSTEN YHTEISKUNNASSA	38
5 TAVOITEKUVAUS JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	42
5.1 Kartoittava ja kuvaileva tutkimus	43
5.2 Aineistonkeruumenetelmät	46
5.2.1 Sähköinen kysely	46
5.2.2 Puolistrukturoidut teemahaastattelut	49
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	52
6.1 Sähköinen kysely nuorille	52
6.1.1 Sähköisen kyselyn tulokset	54
6.2 Nuorten asiakasraadin tapaaminen	78
6.3 Tampereen kaupunginkirjaston henkilökunnan ryhmähaastattelu	83
6.4 Kirjastojen nuortenosastoja Suomessa ja muissa Pohjoismaissa	86
6.4.1 Turun kaupunginkirjaston Stoori	86
6.4.2 Seinäjoen kaupunginkirjaston nuortenosasto	92
6.4.3 Espoon kaupunginkirjaston Leppävaaran aluekirjaston Pointti	97
6.4.4 Espoon kaupunginkirjaston Entressen kirjaston nuortenosasto	102

6.4.5 Aarhusin kirjaston Mindspot Tanskassa	107
6.4.6 Kulturhusetin kirjaston TioTretton Tukholmassa Ruotsissa	111
6.5 Nuortentiloja Tampereen keskustassa	116
6.5.1 Monitoimitalo 13	116
6.5.2 Nuorisokahvila Uniikki	121
6.5.3 Keskustan seurakuntien nuortentila Glooria ja yökahvila God's Gas	125
6.5.4 Tampereen NMKY:n nuorisotila The Point	129

7 JOHTOPÄÄTÖKSET **135**

8 POHDINTA **144**

LÄHTEET **147**

LIITTEET

- Liite 1. Sähköisen kyselyn juliste 2012
- Liite 2. Nuorille suunnatun sähköisen kyselyn kysymykset
- Liite 3. Jos et käytä kirjastoa
- Liite 4. Metson tuleva nuortentila
- Liite 5. Metson tulevan nuortentilan värit
- Liite 6. Nimiehdotus Metson tulevalle nuortentilalle
- Liite 7. Toiveesi kirjastolle
- Liite 8. Kirjaston henkilökunnan ryhmähaastattelun kysymysrunko
- Liite 9. Haastattelurunko nuortentilat syksy 2012
- Liite 10. Pointin käytösäännöt

KUVAT

Kuva 1. Osallisuuden asteet (Oranen 2013).	28
Kuva 2. Malli kirjastosta "tilana" tiedon ja kokemuksen yhteiskunnassa (Jochumsen ym. [2010], 2).	39
Kuva 3. Sukupuoli	55
Kuva 4. Ikä	56
Kuva 5. Käytätkö kirjastoa?	56
Kuva 6. Minkälaisena haluat nähdä Metson tulevan nuortentilan?	59
Kuva 7. Mainintoja väriä kohden	61
Kuva 8. Haluatko lainattavaa aineistoa Metson tulevaan nuortentilaan?	62
Kuva 9. Mitä seuraavista aineistoista haluat Metson tulevaan nuortentilaan?	63
Kuva 10. Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? Absoluuttinen raportti.	65

Kuva 11. Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? Suhteellinen raportti.	67
Kuva 12. Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? Suhteellinen raportti, pojat.	70
Kuva 13. Minkälaisiin tapahtumiin haluaisit osallistua kirjastossa?	72
Kuva 14. Mihin vuorokauden aikaan vierailisit Metson tulevassa nuortentilassa?	73
Kuva 15. Milloin vierailisit Metson tulevassa nuortentilassa?	74
Kuva 16. Stoorin keltainen sohva ja Hamlet-käärme.	88
Kuva 17. Apila-kirjaston nuortenosaston lukusopet.	94
Kuva 18. Nykyinen Mindspot.	110
Kuva 19. TioTrettonin lukusopet ja sohva.	113
Kuva 20. Medialounge.	118
Kuva 21. Gloorian fifties-henkistä sisustusta.	126

1 JOHDANTO

Tässä kehittämistyössä tehtiin kartoitus Tampereen kaupunginkirjasto - Pirkanmaan maakuntakirjaston pääkirjasto Metson remontin yhteydessä rakennettavan nuortentilan suunnittelua varten. Työn tilaaja oli Tampereen kaupunginkirjasto - Pirkanmaan maakuntakirjasto. Tavoitteena oli laatia kirjastolle konkreettinen ehdotus siitä, minkälainen tulevan nuortentilan pitäisi olla. Lisäksi kartoitus palvelee Tampereen kaupunginkirjasto - Pirkanmaan maakuntakirjaston muita toimipisteitä, joissa rakennetaan tai uusitaan olemassa olevia nuortenosastoja. Tällaisia kirjastoja ovat mm. Lielahden ja Linnainmaan kirjastot, tulevaisuudessa mahdollisesti myös Lempäälän ja Tampereen rajalle suunniteltu Vuoreksen kirjasto.

Kehittämistyö sai aiheensa todellisesta tarpeesta. Kehittämistyöntekijä ja kirjaston edustajat keskustelivat erilaisista kehittämistarpeista kirjastossa ja yhteisymmärryksessä päädyttiin kriittisimpään tarpeeseen, nuortentilan suunnitteluun. Pääkirjasto Metsolla nuorten palvelut ja aineistot sijaitsevat yhdistetyllä lasten- ja nuortenosastolla. Nykytilanteessa haastetta aiheuttaa se, että yhteinen tila pienten lasten ja lapsiperheiden kanssa ei houkuttele nuoria ja nuoria aikuisia viihtymään tilassa. Osaston toiminnallisuus ja ulkonäkö on suunnattu pääasiassa lapsille, lapsiperheille ja alakouluikäisille, jolloin nuoret eivät koe osastoa omakseen. Nuorten ja kirjaston henkilökunnan toiveena on ollut jo pitkään saada kirjastoon oma tila nuorille.

2 NUORET, VAPAA-AIKA JA KIRJASTO

Kirjastojen on tärkeää ymmärtää moninaisesta asiakaskunnastaan myös nuoria. Ainoastaan tällä tavalla nuorille pystytään tarjoamaan heille sopivia ja heidän toivomiaan palveluja. Kirjastoissa nuoret koetaan valitettavan usein haastavana asiakasryhmänä. Ainoastaan ymmärtämällä nuorten elämää ja tuntemuksia, voimme ymmärtää heitä myös kirjaston käyttäjinä.

Tässä luvussa esitellään nuorten vapaa-ajanviettoa ja tiloja, joissa nuoret aikaansa viettävät. Luvussa pohditaan myös nuorten erityispiirteitä kirjaston asiakkaina. Lisäksi katsotaan, mitä kannattaa ottaa huomioon, kun suunnitellaan kirjastotilaa nuorille ja minkälaisia toiveita nuoret ovat kirjastoille esittäneet. Lisäksi luvussa esitellään Tampereen kaupunginkirjaston nuorille asiakkaille vuonna 2009 tehdyn kyselyn tuloksia.

Nuoret käyttävät kirjastoa myös muulloin kuin vapaa-aikanansa, esimerkiksi koulujen luokkakäyntien yhteydessä. Tässä luvussa keskitytään lähinnä vapaa-aikaansa viettävien nuorten kirjastonkäyttöön ja sen mahdollisuuksiin.

2.1 Nuorten vapaa-aika

Kaikenikäiset ihmiset arvostavat vapaa-aikaa yhä enemmän, kun taas työn arvoitus on vähenemässä. Vapaa-aikana halutaan viettää aikaa ystävien ja perheen kanssa ja mm. harrastaa haluamallaan tavalla. (Ks. myös Liikkanen 2009, 9.) Lisäksi vapaa-aikaan kohdistuu paljon odotuksia. Vapaa-aika nähdään myös irrottautumisena kilpailuyhteiskunnan luomasta kiireestä ja pakoista. (Määttä & Tolonen 2011, 5.)

Vapaa-aika on kirjattu Yhdistyneiden kansakuntien Ihmisoikeuksien julistukseen kaikkien ihmisten oikeudeksi (Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus 1948). Vapaa-aika nähdään työn ja muun ”pakollisen toiminnan” vastapainona mutta se on silti monella tavalla kulttuurisen ja yhteiskunnallisen säätelyn alaisena. Erityisesti nuorten vapaa-aikaa pyritään säätelemään monella tavalla. (Määttä &

Tolonen 2011, 6.) Yhteiskunta rakenteistaa nuorten vapaa-aikaa ja näin asettaa nuorten vapaa-ajan toiminnalle tiettyjä puitteita. Nuoret kuitenkin pystyvät kyseenalaistamaan näitä puitteita, esittämään vaihtoehtoja vallitsevalle tilanteelle, ottamaan oman tilansa ja vallan määrittellä vapaa-ajan toimiaan. (Määttä & Tolonen 2011, 11.)

Mielekäs vapaa-ajanvietto on yksi tärkeä tekijä nuorten hyvinvoinnissa (Kurttila & Suurpää 2009). Vapaa-ajan erilaiset toiminnot koetaan tärkeiksi identiteetin rakentajiksi (Määttä & Tolonen 2011, 5).

Nuorten ystävyysuhteet, sosiaalisuus ja ajanvietto

Ystävyys- ja kaverisuhteet ovat merkittävässä osassa nuorten vapaa-ajassa ja elämässä. Vertaisryhmissä nuoret harrastavat, jakavat elämän iloja ja suruja, tutkivat uusia asioita ja paikkoja sekä viettävät aikaa tekemättä mitään ihmeellisempää. Toisten nuorten avulla he rakentavat ja heijastavat omaa identiteettiään ja omia tulevaisuudensuunnitelmiaan. Sosiaaliset suhteet myös edistävät nuorten kehitystä ja mm. terveyteen liittyvää hyvinvointia. (Aaltonen ym. 2011, 29.) Ystävyys- ja kaverisuhteet ovat nuorille monimerkityksellisiä – niiden pitäisi olla vastavuoroisia, luottamuksellisia ja epäitsekkeitä. Toisaalta kaikki ystävyudet eivät ole nuorille samalla tavalla merkityksellisiä. Ystävyysuhteita on eriasteisia, toiset ovat läheisempiä ja pitkäikäisempiä ystävyksiä ja toiset ovat hieman vähemmän merkitseviä kaverisuhteita. (Aaltonen ym. 2011, 32.)

Sukupuoli vaikuttaa ystävyysuhteiden muodostumiseen. Nuoren läheisimmät ystävät ovat yleensä samaa sukupuolta. Nuorisotiloissa ja kouluissa tytöt ja pojat viihtyvät usein omissa porukoissaan. Tyttöjen ja poikien keskinäiset ystävyysuhteet eroavat hieman toisistaan – poikien suhteet perustuvat enemmän toiminnallisuuteen ja tyttöjen suhteet taas luottamuksellisuuteen ja kokemusten jakamiseen. Nuoret viihtyvät myös sekaryhmissä, jolloin sukupuolten välille syntyy jännitteitä. (Aaltonen 2011, 34.)

Huumori ja hauskanpito kuuluvat merkittävästi nuorten vapaa-ajanviettoon ja kaverisuhteisiin. Nuoret kehittävät omaa yhteisöllisyyttään nimenomaan huumo-

rin avulla mm. kouluissa ja nuorisotaloilla. (Aaltonen ym. 2011, 32). Lisäksi internet on nuorille tärkeä kanava ystävyys-suhteiden luomisessa ja ylläpidossa. Internet luo nuorille mahdollisuuden tutustua uusiin henkilöihin paikasta riippumatta, mutta toisaalta se luo myös uhan monenlaisten viharyhmien ja eristymisen muodossa. (Aaltonen ym. 2011, 40–41.)

Hengailu on merkittävä osa nuorten vapaa-aikaa. Hengailun määrittely on nuorille hankalaa, mutta useimmiten se tarkoittaa ”julkisissa, puolijulkisissa tai yksityisissä tiloissa oleskelua, istuskelua, juttelua ja kuljeskelua”. Toisaalta hengailu edustaa vapaa-ajan tekemistä ja toisaalta taas juuri tekemättömyyttä. (Aaltonen ym. 2011, 44.) Hengaillessa voi tapahtua jotain erityistä tai sitten ei tapahdu. Hengailu on usein ennakoimatonta, sitä määrittelee yhdessäolon merkitys, se on yhteydessä tiettyihin tilanteisiin ja se voi olla päämäärätöntä. Siinä tärkeintä on yhdessäolo, ei niinkään tekeminen. Joskus hengailun syynä on ajan tappaminen ja tylsyyden karkotus. (Aaltonen ym. 2011, 45.) Hengailtaessa sosiaalisuus voi olla sattumanvaraista. Nuoret viettävät aikaa niiden nuorten kanssa, jotka sattuvat olemaan samassa paikassa samaan aikaan. (Aaltonen ym. 2011, 46–47.)

Nuorten vapaa-aikatutkimuksessa vuonna 2009 haastateltiin 10–29-vuotiaita suomalaisia koko maasta Ahvenanmaata lukuun ottamatta (Myllyniemi 2009, 9). Myllyniemen (2009, 24–25) mukaan nuoret kokivat ajanviettotavoista eniten omaksi ajaksi yksin vietetyn ajan ja kavereiden kanssa olemisen. Kavereiden kanssa yhdessä toimimista pidettiin hieman vähemmän omana aikana kuin kavereiden kanssa olemista. Järjestötyyppisessä toiminnassa yhdessä muiden nuorten kanssa vietetty aika koettiin huomattavasti vähemmän omaksi ajaksi kuin muuten kavereiden kanssa oleminen ja tekeminen. Kaikkein vähiten omaksi ajaksi koettiin työssä, koulussa tai opiskellessa vietetty aika. Nuorten vapaa-aikatutkimus osoitti, että mitä institutionaalisemmasta tai organisoidummasta vapaa-ajan toiminnasta oli kysymys, sitä vähemmän omalta ajalta se tuntui. Aika tuntuu siis sitä omemmalta, mitä vapaampaa se on (Aaltonen ym. 2011, 45).

Nuorten vapaa-ajanviettotavat luovat ristiriitaisia käsityksiä sekä aikuisissa että nuorissa itsessään. Sekä nuorten vanhemmat että ammattikasvattajat haluavat

suojella nuoria vääränlaiselta vapaa-ajalta ja kannustaa heitä kehittävään, turvalliseen ja oikeana pidettyyn ajanviettoon. Vapaa-aika ei saisi olla lepo- tai suvantovaihe tai silloin ei ainakaan saisi tehdä mitään vääränä pidettyä. Nyky-yhteiskunta korostaa nuorten harrastusten professionaalisuutta. Nuori, joka ei ole mukana ohjatussa harrastuksessa, voi kokea, että häntä vaaditaan tekemään aikuismaailmassa arvostettuja ja tavoitteellisia vapaa-ajan toimintoja. (Aaltonen ym. 2011, 43, 54–55.) Myös nuoret itse saattavat nähdä hengailun kielteisenä asiana. Toisaalta hengailu on omana aikana nähtyä vapaa-ajan viettoa ja toisaalta se yhdistetään siihen, että ei ole ollut parempaakaan tekemistä. Joillekin nuorille hengailu liittyy lapsellisuuteen ja alkoholikulttuuriin. Osa nuorisista ei puolestaan pidä ostoskeskuksissa hengailua hyvänä tapana viettää vapaa-aikaa. (Aaltonen ym. 2011, 47.)

Nuoret osallistuvat ja ovat motivoituneita sellaiseen tavoitteelliseen harrastustoimintaan, joka lähtee heidän omasta halustaan harrastaa. Aikuislähtöisessä toiminnassa nuoria pitää erikseen motivoida toimintaan mm. osoittamalla heille toiminnasta saatavia hyötyjä. Nuorten oma tekijyys ja matalan kynnyksen osallistuminen korostuvat. Tilanteessa, jossa nuori ei halua motivoitua mistään, on aikuislähtöisyydellä vahva merkitys. Tätä kautta nuori voi innostua toiminnasta ja löytää sisäistä motivaatiota toiminnalle. (Laine ym. 2011, 107–108.)

2.1.1 Nuorten vapaa-ajan tilat

Tässä nuorten tiloja ei ymmärretä ainoastaan fyysisinä rakenteina eli paikkoina. Pelkästään tilan fyysinen muoto ei muodosta kokemusta tilasta, vaan siihen liittyy tunteita ja muita inhimillisen elämän kokemuksia. Näin ihmisten käsitykset tilasta ovat erilaiset, vaikka he asuisivat ja vaikuttaisivat fyysisesti samalla alueella. Kaupungeissa sijaitsevat paikat näyttävät eri ihmisille erilaisilta. Nuorten tiloja tarkastellessa ei tarkastella ainoastaan fyysistä paikkaa vaan myös sitä, miten nuoret tilan kokevat. Monet nuorille varta vasten suunnitellut tilat eivät muodostukaan joillekin nuorille tärkeiksi ja toisaalta tilat, joita ei ole heille suunniteltu, muodostuvat heille mielekkäiksi. (Kiilakoski ym. 2011, 58–60.) Kiilakoski

ym. (2011, 60) kertovat, että Wellerin (2006, 105) mukaan pienet yksityiskohdat – asiat, esineet ja teot – saattavat osoittautua nuorille erittäin merkityksellisiksi. Wellerin mukaan nuorten kokemukseen tilasta vaikuttavat siis sekä pienet, arkipäiväisiltä vaikuttavat asiat että suuret kaupunkisuunnittelun linjaukset.

Tiloista voi käyttää termejä tiukat ja väljät tilat. ”Tiukoissa tiloissa käyttäytyminen on normitettua, ja väljissä tiloissa monenlaiset kulttuuriset toiminnot ovat sallittuja.” (Kiilakoski ym. 2011, 57.) Kiilakosken ym. (2011, 60) mukaan Franck & Stevens (2007) korostavat, että väljät tilat ovat erittäin tärkeitä kaupungeissa, jolloin väljät tilat antavat vaihtoehdon tiukoille, kontrolloiduille kaupunkitiloille. Väljissä tiloissa tietyn toiminnan toteuttaminen ei ole keskiössä ja ne on tarkoitettu vapaa-ajan viettämiselle, vuorovaikutukselle, viihtymiselle ja itsensä ilmaisulle. Esimerkkinä tiukalle tilalle on kauppakeskus, jossa pitäisi toteuttaa kuluttamisen funktiota ja nuorten vapaa-ajan viettoa ja hengailua ei sallita (Kiilakoski ym. 2011, 60–61).

Kiilakosken ym. (2011, 61) mukaan Greenberg (2009, 34) kertoo, että väljät tilat ovat tärkeitä yhä enemmän monimuotoistuvissa ja monikulttuuristuvissa yhteisöissä. Tällöin tarvitaan lisää tiloja, joissa ihmiset saavat mahdollisuuden kohdata toiseutta. Kaikki nuorille suunnatut tilat eivät kuitenkaan ole väljiä, vaikka monenlainen toimiminen olisi sallittua. Nuoret kohtaavat toiseutta lähinnä toisten nuorten ja ohjaajien muodossa, sillä nuorten tilat ovat mm. ikäspesifejä, jolloin sukupolvien välistä kohtaamista ei tapahdu. (Kiilakoski ym. 2011, 61–62.) Kiilakosken ym. (2011, 81) mukaan nuorille tarkoitettut eristetyt tilat eivät ole aina tarkoituksenmukaisia tai ainakin nuorille tarkoitettujen tilojen yhteys muihin toimintoihin pitää olla etukäteen suunniteltuna.

Väljät tilat eivät luo turvallisuuden tunnetta kaikille. Julkisissa tiloissa saattaa tapahtua esim. sukupuolista häirintää, jolloin tila luo turvattomuuden tunnetta, pelkoa ja halua välttää tilaa joinain aikoina. Lisäksi tilan voi ottaa omakseen jokin tietty porukka, jolloin muiden on hankala tulla tilaan. (Kiilakoski ym. 2011, 64.) Tilan väljyyttä voidaankin ajatella kahdesta näkökulmasta. Toisaalta mitä toimintaa sallitaan tilassa jo oleville henkilöille ja toisaalta kuinka helppo tilaan on tulla uutena kävijänä. (Kiilakoski ym. 2011, 74.)

Tiloja nuorille tarjoavat kaupalliset ja julkiset toimijat sekä kolmas sektori. Tilan käyttö ja toiminnot rakentuvat sen ympärille tarjoaako tilaa kunta, seurakunta tai esimerkiksi aatteellisesti sitoutunut järjestö. Nämä tahot vaikuttavat toisiinsa ja toisaalta ne kilpailevat nuorten huomiosta keskenään. Esimerkiksi ison kaupungin keskustassa sijaitsevalla nuorisotilalla on paljon muita toimijoita, joiden kanssa kilpailla nuorten vapaa-ajanvietosta. (Kiilakoski ym. 2011, 64–65.)

Nuorten vapaa-ajan tiloja kontrolloidaan esimerkiksi ajan (tila on auki tiettyinä aikana), tilan (suljetaan nuorten pääsy tiettyyn tilaan) tai tiloissa tapahtuvan toiminnan (erilaiset nollatoleranssit) avulla. Tällaista nuorten toiminnan normittamista ja tarkkailua voidaan ajatella rajoja asettavana kasvatuksena tai toimintana, jonka lähtökohtana on uhkana näyttäytyvä nuoruus. Tilojen kontrolli pohjautuu aikuiselämän sääntöihin, jolloin tilanne saattaa ajautua ristiriitaan nuorten kulttuurin kanssa, vaikka nuorilla ei olisikaan tietoisena tavoitteena rikkoa näin asetettuja käytäntöjä. (Kiilakoski ym. 2011, 63.)

Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkoston Kanuunan nuorisotalotyön kehittämishankkeessa havaittiin tekijöitä, jotka tekevät nuorille suunnattua talotoimintaa tiukemmaksi. Väljyyden ideaa talotoiminnassa rikkoivat muutamat tiukentavat tekijät. Ohjaajalähtöiset tiedostetut ja nuorisotyöllisesti perustellut tekijät ovat mm. ohjaajien keskenään sopimat rajoitukset kuten nollatoleranssit erilaisten päihteiden sekä kiroilun suhteen. Lisäksi tähän kuuluvat organisaation hallinnolliset ja taloudelliset seikat kuten aukioloaikojen määräytyminen resursien mukaan. Ohjaajalähtöiset tiedostamattomat seikat liittyvät ohjaajien jokapäiväiseen toimintaan ja siihen minkälaista esimerkkiä hän näyttää ja minkälaisia hyväksytyjä nuoruuden olettamuksia hän toimintansa kautta nuorille esittää. Ohjaajat luovat tietynlaista ilmapiiriä tilaan. Ohjaajan toiminta voi tiedostamatta tehdä joillekin ryhmille hankalaksi ilmaista omaa identiteettiään esimerkiksi silloin, kun nuorisotilassa vallitsee heteronormatiivisuus. Nuorisotalon toimintakulttuuri voi osaltaan hankaloittaa tietyn käyttäjäryhmän tuleamista tilaan. Esimerkiksi tytöille on hankala tulla poikavaltaisiin nuorisotiloihin ja toisaalta hiljaisuutta ja rauhallisuutta kaipaavalle nuorelle on hankala tulla tilaan, joka on meluisa joutuksen tilan monenlaisesta toiminnasta. Myös toiset nuoret luovat tiukennuksia

tilaan erilaisten käyttäytymiskoodien muodossa, jotka voivat liittyä mm. etnisyyteen, tiettyyn nuorisokulttuuriin, seksuaalisuuteen tai sosiaaliluokkaan. (Kiilakoski ym. 2011, 67–69.)

2.2 Nuoret kirjaston käyttäjinä

Kirjastoissa on pitkään vallinnut tilanne, jossa nuoreksi kasvava lapsi on eräänlaisessa välitilassa kirjastojen asiakaskentässä. Hän ei ole enää lapsi, mutta ei vielä ”oikeakaan” asiakas. Nuoret asiakkaat koetaan usein vaativiksi, jopa haastaviksi tai ongelmallisiksi asiakkaiksi. (Alameri-Sajama 2007, 9; Alameri-Sajama 2007c, 12.) Tilanne on ristiriitainen, sillä nuoret ovat kirjastonkäyttäjiä siinä kuin kaikki muutkin ja kirjastolaki edellyttää palvelujen tarjoamista kaikille kansalaisille tasapuolisesti. Nuorten kirjastopalveluiden menestyksekkäs toteuttaminen käytännössä ei vain ole kovin helppoa. (Alameri-Sajama 2007, 10.)

Suomen ensimmäinen kirjaston varsinainen nuortenosasto Pointti sijaitsee 2003 avatussa Espoon Leppävaaran aluekirjastossa (Jäppinen 2007, 21–22). Sittemmin moniin eri kirjastoihin on toteutettu nuorille asiakkaille oma osasto. Tämä kertoo yleisestä asennemuutoksesta. Nuoret voivat olla edelleen haastavia asiakkaita, mutta heitä pyritään palvelemaan yhä paremmin, monipuolisemmin ja tasavertaisemmin.

Nuorista kirjaston käyttäjäryhmänä voi tunnistaa monenlaisia tyyppillisiä piirteitä. Jotkut nuoret eivät halua lukea kirjoja laisinkaan. He saattavat käyttää kirjastoa muuten, esimerkiksi oleiluun, lehtien lukemiseen, kavereiden tapaamiseen ja netin käyttöön. (Jäppinen 2007, 22.) Lukemista välttelevät nuoret joutuvat kuitenkin esimerkiksi koulutöiden yhteydessä hakemaan kirjastosta luettavaa (Alameri-Sajama 2007b, 124). Jotkut nuoret taas suorastaan ahmivat kirjallisuutta (Alameri-Sajama 2007c, 18). Kirjastosta tietoa hakiessa nuoret edellyttävät nopeutta. Peltosen (2007, 130–131) mukaan nuoren näkökulmasta kirjasto on ”armottoman hidas verrattuna nettiin”. Peltosen (2007, 129) mukaan nuoret epäilevät, että kirjasto luottaa liikaa painettuihin lähteisiin, tarjoaa vanhentunutta tietoa ja tekee helpon asian eli tiedonhaun turhan monimutkaiseksi. Lisäksi Pel-

tosien mukaan kirjastolaiset puolestaan epäilevät usein nuoria epäkriittisyydestä, lähteiden yksipuolisuudesta sekä liiasta luottamuksesta nettilähteisiin, vertaiskirjoittajiin tai Wikipedia-julkaisuihin.

Toiminnallisuus on nuorille tärkeää. Jäppisen (2007, 26–27) mukaan nuoret pitävät siitä, että kirjastossa voi osallistua tapahtumiin. Erilaiset kerhot, turnaukset, kilpailut, pajat ja kurssit ovat suosittuja.

Kirjastoon tullessaan nuoret saattavat tulla sinne joukoissa, jolloin syntyy myös meteliä (Jäppinen 2007, 28). Jäppisen (2007, 28–29) mukaan syntynyt meteli on usein hyväntahtoista naurua ja hörähtelyä höystettynä ajoittaisella kiljahtelulla, mutta toisinaan meteli syntyy kirosanoista ja varsinaisesta huutamisesta. Nuorten välille saattaa tulla myös erimielisyyksiä monista asioista. Joskus erimielisyydet aiheuttavat huutoa, mutta ajoittain niistä saattaa kehkeytyä jopa kärsisy. Erimielisyyden syy saattaa olla jokin mitättömältä tuntuva asia kuten limupullo ja toisinaan nuorta tai hänen läheisiään on haukuttu. Jäppisen (2007, 28–29) mukaan liialliseen meteliin sekä tappeluihin pitää puuttua aina. Nuorille tärkein viesti hänen mukaansa on se, että nuori itse on tervetullut, silloin kun hänen käytöksensä sopii kirjastoon. Ajoittain nuortenosastolla saattaa olla suhteellisen hiljaista, vaikka osasto olisi täynnä nuoria.

Nuoret ovat kirjastoissa ahkeria tietokoneenkäyttäjiä. Usein nuoret ovat koneilla isona joukkona. Toisaalta, kun nuori on varannut itselleen ajan, pitää kirjaston henkilökunnan varmistaa, että nuori saa käyttää tietokonetta rauhassa. (Jäppinen 2007, 29.) Nuoret ovat näppäriä kiertämään kirjastojen ajanvarausjärjestelmiä. Se voidaan tehdä ohjelmallisesti tai jakamalla jonkin nuoren käyttäjätunnukset muiden käyttöön. Nuoret voivat myös aiheuttaa fyysistä haittaa kirjaston tietokoneilla esimerkiksi ilkeällä muodolla tai vahingossa. (Pervalo 2007, 99–100.) Pervalon (2007, 82–83) mukaan nuorille tietokoneet toimivat lähes aina viihdykkeenä eikä niinkään koulutehtävien teon välineenä. Nuoret käyttävät tietokoneita mm. sähköpostin lukemiseen ja lähettämiseen, juttelevat kaverien kanssa erilaisten viestittelysovellusten avulla, tekevät tiedonhakuja, oleskelevat virtuaalitiloissa kuten Habbo Hotelissa ja pelaavat monenlaisia selainpohjaisia pelejä.

Kirjastolaisten pitäisi myös tarkkailla viitteitä nettiriippuvuudesta. Pervalan (2007, 102) mukaan on syytä huolestua, jos nuori on koneella jatkuvasti päivästää toiseen erityisesti yksin eikä porukassa ja jos nuoren vanhemmat tiedustelevat nuoren olinpaikkaa.

Nuorten kirjaston käytössä on löydettävissä tiettyjä piirteitä, mutta muistettava on, että jokainen nuori on yksilö ja omanlaisensa persoona. Nuoret eivät edusta yhtä yhtenäistä joukkoa. Nuoria ei pidä myöskään aliarvioida esimerkiksi elokuvamaun suhteen. (Jäppinen 2007, 30; Leppinen 2007, 114; Alameri-Sajama 2007b, 120.)

Kun kirjastolainen kohtaa nuoren asiakkaan

Tyypillistä on, että kirjastot koettavat mainostaa palvelujaan ja tavoittaa nuoria asiakkaille eri laajuudessa kuin muita asiakkaita. Nuoria koetetaan tavoittaa monin eri tavoin, kuten kouluvierailujen, tapahtumien ja vuorovaikutteisen median avulla. Nuorien tavoittaminen voi osoittautua usein hyvin haastavaksi, sillä on hankalaa keksiä tarpeeksi houkuttelevia keinoja, jotka eivät ole nuorten mielestä jo vanhanaikaisia. (Farrelly 2011, 2.)

Kirjaston henkilökunnan palveluasenne vaikuttaa paljolti siihen, minkälaisen asiakaskokemuksen nuori saa kirjastosta. Voidaan pohtia, onko hän saanut yksilöllistä palvelua arvokkaana asiakkaana vai onko häntä kohdeltu vain massan edustajana. (Alameri-Sajama 2007c, 15.) Nuorten parissa työskentelevältä kirjaston henkilökunnalta vaaditaan ajoittain pitkää pinnaa. Työstä pitää myös tykätä, työssä pitää olla sydän mukana, pitää olla palvelunhaluinen ja empaattinen. Lisäksi eduksi on hyvä tilannetaju, ymmärrys ilmapiiristä sekä ammatillinen varmuus. (Alameri-Sajama 2007c, 12, 17.) Alameri-Sajaman (2007c, 17–18) mukaan nuorten parissa työskentelevältä kirjastoammattilaisella pitää olla ennen kaikkea tyylijousto. Tyylijoustopissa kirjastoammattilainen pystyy selvittämään nuoren kanssa ikävänkin tilanteen (tuhoutunut aineisto, huono käytös) niin, että kaikki ovat lopulta tyytyväisiä ja kasvojaan ei ole menettänyt kukaan.

Kirjastojen tulevaisuus ei ole ainoastaan lapsiasiakkaisissa, kuten on jo pitkään ymmärretty, vaan myös nuorissa. Leppävaaran aluekirjaston nuortenosasto Pointissa kaikkien nuorten pitäisi pystyä kokemaan itsensä tervetulleeksi (Jäppinen 2007, 22, 24.) Nuorten pitäisi olla tervetulleita, ja tuntea itsensä tervetulleeksi, jokaiseen kirjastoon Suomessa. Kirjaston henkilökunnan pitäisi tutustua nuoriin asiakkaisiin ja nuoria pitää kohdella kunnioittavasti myös ristiriitatilanteissa (Alameri-Sajama 2007c, 19–20; Jäppinen 2007, 31).

Kirjastossa pitäisi olla yhteiset pelisäännöt nuorille asiakkaille. Kun nuoret noudattavat sääntöjä, kirjaston henkilökunta voi antaa heidän olla rauhassa ja nuorten toimintaan ei tarvitse puuttua. Toki nuoret tarvitsevat aina vähän enemmän valvontaa kuin aikuiset, mutta heidän jokaista liikettä ei pidä tarkkailla. Toisaalta, jos kirjaston henkilökunta suorastaan odottaa nuorilta huonoa käytöstä, miksi he eivät täyttäisi odotuksia. (Pervalo 2007, 103.) Alameri-Sajama (2007a, 35–36) esittelee idean, jossa kirjastossa ei käytettäisi yhtään ei-kylltiä, vaan kaikki ohjeistus ja kiellot tulisivat myönteisten kylttien kautta.

Osaston siisteydessä henkilökunnan on hyvä näyttää esimerkkiä. On myös kannattavaa siivota osastoa yhdessä nuorten kanssa mahdollisista vastalauseista huolimatta. (Alameri-Sajama 2007c, 16.) Tietokoneiden äärellä ei kannata sallia syömistä ja juomista, sillä koneille saattaa tapahtua vahinkoa (Pervalo 2007, 101).

2.3 Nuorten toiveita kirjastoille

Nuoret osallistuivat Helsingin Töölönlahdelle rakennettavan keskustakirjaston Tulevaisuusverstaaseen. Nuoret olivat mielissään tulevasta avoimesta, julkisesta kaupunkitilasta, jossa he voisivat kokoontua ei-kaupallisissa merkeissä ja tehdä jotain kivaa ja järkevää. Nuorten toiveissa kirjastolle korostui myös yhteisöllisyyden tärkeys, yhdessä tekeminen ja kulttuuri. Tulevan keskustakirjaston kohtaamisaulaan toivottiin taideteosta, jota jokainen voisi osaltaan työstää. Nuoret toivoivat myös harrasteryhmiä eri ikäryhmille ja alakulttuureille. Eri ikäryhmiä voisi lisäksi yhdistää, niin että lapset ja nuoret toimisivat esimerkiksi ikäihmisten

kanssa yhdessä. Kirjaston tapahtumista nuoret toivovat massatapahtumien sijaan lähelle tulevia, pieniä tapahtumia. Kirjaston markkinointia toivottiin myös tehokkaammin tavoitettavaksi. Kirjastotilan pitäisi olla toimiva, helppo, opastava, monikäyttöinen, vaihteleva ja viihtyisä. Nuoret toivoivat myös akustiikaltaan erilaisia tiloja: puolihiilijaisia, joissa voisi tehdä ryhmätöitä ja täyshiljaisia, joissa voisi tehdä itsenäistä työskentelyä. Kirjaston henkilökunnan pitäisi olla saatavilla. Kirjastossa pitäisi saada syödä. Kirjastossa voisi olla kahvila, mutta siellä ei olisi ostopakkoa ja kirjaston kirjoja voisi lukea kahvilassa. Lisäksi nuoret toivoivat sisustukseen erilaisia pintoja ja värejä, luonnonvaloa, kasvillisuutta ja pehmoisia lukupesiä. (Miettinen & Valleala 2012.)

Laakkonen (2010, 2, 77–78) selvitti opinnäytetyössään vaasalaisten 8.-luokkalaisten mielipiteitä Vaasan kaupunginkirjasto - maakuntakirjastosta. Nuoret toivoivat mm. nuorille omaa tilaa, oleilutilaa, lisää ääntä (taustamusiikkia ja juttelua kavereiden kanssa), uudempaa materiaalia ja toiminnallisuutta.

Pihl (2007) kertoo artikkelissaan Young people's dream library Tanskan Roskildden kirjaston ja The Danish Centre for Youth Researchin tekemän tutkimuksen tuloksia. Nuorten unelmakirjastossa nuoret hyväksyvät sellaisina kuin he ovat, kirjasto on hyvin suunniteltu, siellä on helppo liikkua ja se on auki silloin kun nuori sitä tarvitsee. Unelmakirjaston henkilökunta hyväksyy nuorten käytöksen ja henkilökunta on helposti saavutettavissa, kun apua tarvitaan. Lisäksi kirjastossa on esillä paljon medioita ja tietokoneita ja kirjastosta löytyy tilaa sekä miehistykseen että hengailuun ja kavereiden kanssa jutteluun.

Rovaniemen kaupunginkirjaston nuorten asiakasraadin toiveita, haaveita ja ideoita kerättiin keväällä 2012. Asiakasraadin kokoontumiset, Rovaniemen nuorten kirjaston tilasuunnittelukilpailu ja Lapin yliopiston kanssa yhteistyössä toteutettu palvelumuotoiluprojekti liittyivät kirjaston uuteen nuortentilaan ja sen suunnitteluun (Erho 2012). Asiakasraatilaiset toivoivat mm. rauhallista, rentoa ja viihtyisää tilaa, riittävästi istumatilaa (säkkituoleja, yksittäisiä tuoleja ja tynnyjä, ei sohvia), rentouttavia värejä, tilavaa oleskelutilaa, läksyjentekotilaa, musiikin kuuntelulle omaa paikkaa, kahvilan tyylistä paikkaa eväiden syömiseen, erillistä

tilaa pelaamiselle ja tv:n katselulle, liitutauluseinää, johon voi jättää viestejä ja helposti löydettäviä aineistoja. (Rovaniemen kaupunginkirjasto 2012.)

Bolanin (2009, 8–9) mukaan yhdysvaltalaisilta nuorilta kysyttiin monissa yhteisöissä vuosien 2006–2008 aikana mitä he haluavat nähdä kirjastoissa. Bolan listaa viisitoista yleisintä toivetta.

1. lisää tiloja nuorille
2. erillinen ja selkeä alue nuorille
3. mukavia huonekaluja
4. lämmin ja tervetulleeksi toivottava ilmapiiri
5. lisää teknologiaa
6. vain nuorten käyttöön varattuja tietokoneita
7. alueita sekä yhdessäoloon ja jutteluun että hiljaisuutta vaativaan opiskeluun
8. lisää luonnonvaloa ja viileämpää ("cooler") keinovaloa
9. lisää ajankohtaista aineistoa
10. hyvät opasteet, jotka myös näyttävät hyvältä
11. väriä (ei valkoisia seiniä)
12. ruoka- ja juoma-automaatteja tai kahvila
13. parempaa mainostusta tapahtumista ja palveluista
14. siistimpi ja paremmin organisoitu kirjasto
15. avulias henkilökunta ja hyvää asiakaspalvelua

2.3.1 Tampereen kaupunginkirjaston kysely nuorille 2009

Vuonna 2009 Tampereen kaupunginkirjaston nuorten palveluiden kehittämistie mi toteutti kyselyn tamperelaisille nuorille. Tarkoituksena oli saada selville nuorten mielipiteitä kirjastosta. Kyselylomakkeita jaettiin kaikissa kirjaston toimipisteissä sekä Hervannan nuorisotila Kupolissa. Kyselyyn vastasi 249 nuorta. (Tampereen kaupunginkirjasto 2009, 1.)

Suurin osa vastaajista oli 10–13-vuotiaita (58 %) ja toiseksi eniten vastaajia (25 %) oli 14–16-vuotiaissa. Kyselyyn vastasivat myös 7–9-vuotiaat (6 %) ja 17–19-vuotiaat (11 %). Suurin osa vastaajista oli tyttöjä (71 %), 1 % vastasi tyhjää. Suurin osa vastaajista (49 %) kertoi käyvän kirjastossa joskus, kun taas 47 % kertoi käyvän kirjastossa usein. Neljä prosenttia vastaajista ilmoitti, että ei käy kirjastossa koskaan. Tämä selittyy sillä, että ei-käyttäjiä tavoitettiin ainoastaan Hervannan nuorisotila Kupolista. Tytöistä 52 % ja pojista 31 % kertoi käyvän kirjastossa usein. Pojista 60 % ja tytöistä 47 % kertoi käyvän kirjastossa joskus. Vastaajilta kysyttiin myös, missä kirjastossa he yleensä käyvät. Tästä kysymyksestä saatuihin vastauksiin vaikutti hyvin paljon se, kuinka monta lomaketta kussakin kirjastossa jaettiin, joten suosituinta kirjastoa ei voi päätellä. (Tampereen kaupunginkirjasto 2009, 1–5.)

Nuorilta kysyttiin, mitä teet kirjastossa. Eniten vastauksia saivat lainaus ja palautus. Seuraavaksi eniten nuoret viettivät aikaa kirjoja ja lehtiä lukien. Kolmanneksi suosituimpana oli tietokoneet. Seuraavina tulivat hengaus ja läksyjen tekeminen. Vähiten mainintoja saivat tapahtumiin osallistuminen ja musiikin kuuntelu. Tapahtumat todennäköisesti saivat niin vähän mainintoja, koska nuorille ei ollut järjestetty juurikaan tapahtumia. (Tampereen kaupunginkirjasto 2009, 6.)

Kyselyssä nuoria pyydettiin kertomaan kolme vapaavalintaista kirjastoa kuvaavaa sanaa. Yli kuudenkymmenen maininnan kärkikolmikko olivat hiljainen, mukava ja rauhallinen. Yksitoista ensimmäistä mainintaa oli positiivisia, joukossa mm. sanat kiva, hyvä, monipuolinen, viihtyisä, iso ja hyödyllinen. Yli viisitoista mainintaa sai sana tylsä. Valitettavan vähän mainintoja saivat sanat turvallinen (1), moderni (3), tiedonlähde (3), kotoisa (4) ja ystävällinen (6). Mukava henkilö-

kunta / hyvä tai ystävällinen palvelu sai lähes viisitoista mainintaa. (Tampereen kaupunginkirjasto 2009, 7–8.)

Nuorilta kysyttiin avoimessa kysymyksessä, mikä on parasta kirjastossa. Ylivoimaisesti eniten vastauksia saivat kirjat. Seuraavaksi eniten pidettiin tietokoneista, lainaamisesta, hiljaisuudesta / rauhallisuudesta sekä lehdistä. Seuraavaksi pidettiin maksuttomuudesta ja palvelusta. Vähiten mainintoja saivat mangat / sarjakuvat, vessat / lämmitys sekä musiikki. Hajamainintoja saivat mm. lainausautomaatit, pelaaminen, kirjaston sijainti ja oleskelu. Huonointa kirjastossa olivat nuorten mielestä tietokoneet (hitaus, ajanvarausjärjestelmä, koneiden vähyyks), hiljaisuus, kirjojen vähäiset kappalemäärät ja meteli. Seuraavaksi eniten mainintoja saivat aukioloajat, henkilökunta, tylsyys / värittömyys ja uutuuksien hidas saatavuus. Näiden lisäksi mainittiin mm. keikkuvat jakkarat, oleskelutilojen vähyyks, nuorten musiikkilevyjen puute, DVD-levyjen huono esillepano (toivottiin kuvapuoli esille), englanninkielisten nuortenromaanien vähyyks ja mukavien lukunurkkausten puute. (Tampereen kaupunginkirjasto 2009, 9–10.)

Vastaajilta kysyttiin, mitä he toivovat kirjastolta. Ylivoimaisesti eniten mainintoja sai toivomus suuremmasta määrästä nuortenkirjoja (yli neljäkymmentä mainintaa). Seuraavaksi eniten toivottiin lainattavaa nuorten musiikkia, mangatapahumia ja -kirjoja, lisää DVD-levyjä ja lisää tietokoneita. Edellä mainitut saivat mainintoja yli kymmenen mutta alle kaksikymmentä. Lisäksi toivottiin lisää nuorten lehtiä lainattavaksi (yli viisi mainintaa). Viisi mainintaa sai toiveet suuremmasta määrästä englanninkielisiä nuortenkirjoja, kilpailuista ja lukupiireistä. Neljä mainintaa sai kahvio, nojatuolit / sohva / oleskelupaikka ja oma tila nuorille. Kolme mainintaa sai lautapelit ja kirjaesittelyt ja kaksi mainintaa suuremmasta määrästä sarjakuvia. Yksittäisiä mainintoja saivat mm. toive läksyjentekotilasta, askartelutuokioista ja äänieristetyistä bänditiloista. (Tampereen kaupunginkirjasto 2009, 11.)

Kirjat, tietokoneet ja hiljaisuus saivat paljon mainintoja sekä hyvänä että huonona asiana. Tietokoneet ovat selkeästi suosittuja mutta niiden pitäisi nuorten mielestä olla nopeampia ja helppokäyttöisempiä. Myös hiljaisuus jakoi mielipiteitä,

sillä se ylsi viiden useimmin mainitun asian joukkoon sekä kirjaston hyvissä että huonoissa puolissa. Kyselyn tuloksista voi tulkita, että nuoret toivovat yhä perinteistä kirjastoa, jossa on paljon aineistoja erityisesti kirjoja. Toisaalta toiveita vapaampaan ilmapiiriin esitettiin – tilaa oleiluun ja juttelemiseen. (Tampereen kaupunginkirjasto 2009, 12.)

2.4 Kirjastoammattilaisten ohjeita kirjaston nuortentilan suunnitteluun

Nuorten houkuttelevuus kirjastoon heidän vapaa-aikanaan ei ole aina helppoa. Monessa suomalaisessa kirjastossa on edelleen tilanne, jossa nuorilla ei ole paikkaa, jossa olla. Monesti nuorille tarkoitettu aineisto löytyy yhdestä lastenosaston nurkasta, jolloin ei ole ihme, että nuoret valtaavat oman tilansa jostain muualta esimerkiksi aikuistenosastolta (Nieminen 2007, 48–49). Jäppisen (2007, 21) mukaan Leppävaaran aluekirjaston nuortenosasto Pointin suosion taustalla on kaksi asiaa – tila ja asenne.

Nuoret ovat lapsuuden ja aikuisuuden välissä. Nuorille suunnitellun kirjastotilan pitäisi korostaa parhaita puolia sekä menneisyydestä (lapsuus) että tulevaisuudesta (aikuisuus) eikä korostaa välimaastossa olemista. (Farrelly 2011, 10.) Farrellyn (2011, 15) mukaan kirjastoiden on erityisen haastavaa suunnitella yksittäinen tila kohderyhmälle, joka kehittyy jatkuvasti. Farrelly (2011, 20) suosittelee, että tila on valmiiksi suunniteltu muunneltavaksi. Kevyet ja liikuteltavat huonekalut ovat erityisen tärkeitä nuortentilassa, sillä ne mahdollistavat erilaisien toimintojen järjestämisen. Lisäksi on kannattavaa yhdistää muun kirjaston pohjakaava (plan) nuortentilaan, niin että siellä on vain nuortentilalle yksilöllisiä elementtejä. Näin nuoret kokevat, että he ovat sekä tervetulleita että samalla lailla asiakkaita kuin muutkin. (Farrelly 2011, 21.) Myös Bolan (2009, 30) suosittelee tilaa, jossa on mahdollisuus muunneltavuudelle ja lisäksi kasvunvaraa. Farrelly (2011, 22) suosittelee nuortentilaan myös mielenkiintoisia koristeita sekä ilmoitustaulua.

Farrellyn (2011, 34) mukaan kirjaston pitäisi joko selkeästi rajata tai jos mahdollista kokonaan erottaa nuortenosasto lastenosastosta. Bolanin (2009, 30) mu-

kaan nuortentilaa ei pidä sijoittaa lastenosaston viereen eikä varsinkaan sen yhteyteen.

Farrelly (2011, 12) suosittaa, että kirjaston nuortenosaston kokoelma vastaisi aikuisten kokoelmaa, mutta pienemmässä mittakaavassa. Nuortenosaston kokoelma koostuisi samoista materiaaleista mutta se olisi pienempi ja se olisi suunnattu yhdelle kohderyhmälle. Farrelly (2011, 13, 28) suosittaa myös sitä, että kokoelman sijainti tilassa suunnitellaan siten, että peruskokoelma löytyy helposti ja eikä sitä liikutella. Lisäksi kokoelmassa kannattaa olla ”drop zoneja”, jotka tarkoittavat väliaikaista kokoelmaa, joka on laadittu yhden huippusuositun teoksen ympärille monesta eri näkökulmasta ja aineistolajista.

Bolanin (2009, 31, 35) mukaan kirjaston nuortentilan fyysistä suunnittelua helpottaa se, että listaa ainakin seuraavat elementit kuulumaan tilaan: aineisto, kalusteet ja kiintokalusteet, tekniikka, opasteet, koriste-elementit ja muut mahdolliset tilan fyysiset komponentit. Lisäksi kirjastolaisten pitäisi listata kaikki toiminnot, jotka tilan pitäisi mahdollistaa ja pohtia miten ne onnistuvat kyseisessä tilassa. Kirjaston nuortentilan pitäisi olla monikäyttöinen. Toiminnot määrittävät esimerkiksi sen, minkälaisia kalusteita ja aineistoa tilassa pitäisi olla. Kirjaston henkilökunnan pitäisi tarkastella, miten tilan avainkomponentit eli sijainti, toiminnot, sisältö, henkilökunta ja koko vaikuttavat kokonaisuuteen, kun tilan sommittelua pohditaan.

Nuortentilan koon pitäisi vastata alueen väestötilastoja ja tarvetta. Nuortentilan koon suhde koko kirjaston kokoon pitäisi vastata alueen nuorten määrän suhdetta alueen koko väkilukuun. (Bolan 2009, 32.)

Bolanin (2009, 31, 33) mukaan kirjaston pitäisi analysoida tarkkaan jo olemassa olevaa kirjaston nuortentilaa. Analyysissä pitää huomioida mm. plussat ja miinukset, yksityiskohtainen inventaario ja vertailu kirjaston muihin alueisiin/tiloihin. Etukäteen pitää myös pohtia tilaan tulevan henkilökunnan tilannetta. Henkilökuntatilanne vaikuttaa mm. sekä nuortentilan sijaintiin että sommitteluun.

Nuortenosaston sijainti kirjaston sisällä ei ole yhdentekevä. Sillä voidaan vaikuttaa siihen kokevatko muut asiakkaat ja kirjaston henkilökunta nuortenosaston ja

sen asiakkaat häiritseväksi. Mikäli nuortenosasto sijaitsee kirjaston perällä, jouskossa liikkuvat nuoret yleensä näkyvät ja kuuluvat hyvin. Toisaalta nuortenosaston sijoittaminen ulko-oven viereenkään ei ole ihanteellinen. Nuoret esimerkiksi saattavat polttaa kirjaston oven edessä, jolloin sisäänkäynti ei ole enää houkutteleva muille asiakkaille. (Alameri-Sajama 2007c, 15.) Bolanin (2009, 29–30) mukaan nuortenosastolle pitää olla helppo pääsy ja suuri näkyvyys. Osasto voisi olla sisäänpääsyn lähistöllä tai sinne vievät selkeät opasteet. Nuortenosastoa ei pidä myöskään täysin eristää, mutta sen pitää olla sen verran sivussa, että nuorilla on mahdollisuus olla vapaasti ja jutella, ja tilassa voidaan järjestää tapahtumia häiritsemättä muita asiakkaita.

3 NUORTEN OSALLISUUS JA OSALLISTAMINEN

Tässä luvussa pohditaan, mitä lasten ja nuorten osallisuus on, millaisia osallisuuden tasoja on olemassa ja minkälaiselle osallisuuden tasolle tämän kehittämistyön toiminnallinen osuus sijoittuu sekä millaisia osallistumisen mahdollisuuksia Tampereen kaupunki tarjoaa lapsille ja nuorille. Seuraavaksi selvitetään, minkälaisia menetelmiä asiakkaiden osallistamiseen on kirjastoissa käytetty, mitä haasteita osallistamisen tiellä on, mitä hyötyä osallistamisesta on ollut ja miten nuoria kannattaa osallistaa kirjastopalveluiden kehittämiseen.

3.1 Lasten ja nuorten osallisuus

Kiilakosken ym. (2012, 15–16) mukaan ”Osallisuus on todellisen vastuun kantamista ja saamista oman, toisten ja koko yhteisön toimintakyvystä. Se on sitoutumista yhteisten asioiden parantamiseen. -- Osallisuudessa yksilöille, ryhmille ja kollektiiveille annetaan mahdollisuus toimia. -- Osallisena oleminen tarkoittaa muutakin kuin mukanaolemista: mahdollisuutta muuttaa yhteisöä, johon kuuluu. -- Osallisuuteen liittyy myös oikeus omaan identiteettiin ja arvokkuuteen osana perhettä (tai sitä muistuttavaa yksikköä), ryhmää, yhteisöä, yhteiskuntaa ja ekosysteemiä.” Osallisuuden edistämistä voi katsoa kahdesta eri näkökulmasta. Kiilakosken ym. (2012, 16) mukaan Thomas (2007, 206–207) kertoo, että osallisuuden edistämisen voi ymmärtää joko olennaisesti sosiaalisiin tai poliittisiin suhteisiin vaikuttamisena.

Lastensuojelun näkökulmasta osallisuus muodostuu ”oikeudesta saada tietoa itseä koskevista suunnitelmista, päätöksistä, ratkaisuista, toimenpiteistä ja niiden perusteluista sekä mahdollisuuksista ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa näihin asioihin” (Oranen, 2013). Lisäksi ”Lapsen osallisuudessa on kyse siitä, miten hän voi olla mukana määrittämässä, toteuttamassa ja arvioimassa hänen etunsa turvaamiseksi tehtävää työtä” (Oranen, 2013). Osallisuus luo yhden kasvun ja kehityksen perusedellytyksistä, tällöin lapsi oppii olemaan ja elämään yhdessä muiden kanssa. Lisäksi identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeää,

että ihminen on osallisena ja mukana asioiden käsittelyssä itselle merkittävässä yhteisöissä. Lisäksi ”Osallistuminen on toimintaa, jossa osallisuus usein konkretisoituu”. Toisaalta lapsella on aina oikeus ja mahdollisuus olla osallistumatta toimintaan. (Oranen, 2013.)

Flöjt ([2000], 20) mukaan nuorten osallisuus esiintyy mm. nuorten tunteina, tietoina ja taitoina. Tällöin osallisuudessa asiat tapahtuvat osallisen eli nuoren tunnetasolla. Nuori kokee olevansa voimaantunut. Hän pystyy tuomaan ilmi ja arvioimaan toiminnalle asettamansa aikomukset ja tavoitteet sekä niiden toteutumisen. Osallisuuden mittarina voidaan pitää sitä, kuinka hyvin nuori pääsee sisälle voimaantuneisuuden asemaan ja kuinka hyvin asema säilyy yllä.

Lasten ja nuorten osallisuutta turvataan vahvasti mm. lainsäädännöllä ja kansainvälisillä sopimuksilla. Suomen perustuslain (1999/731) 6§:ssä (yhdenvertaisuus) sanotaan, että ”Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.” Nuorisolain (2006/72) 8§:ssä sanotaan nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta näin: ”Nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.” Yhdistyneiden kansakuntien (1989) Yleissopimuksessa lasten oikeuksista 12 artiklassa määrätään mm., että ”Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa.” (Unicef 2013).

3.1.1 Lasten ja nuorten osallisuuden tasoja

Monet ovat tutkineet lasten ja nuorten osallisuuden tasoja. Hart (1992, 8–9) on mukailnut lasten osallistumisen portaat (The Ladder of Participation) Arnsteinin (1969) esittelemästä vastaavanlaisista portaista aikuisten osallisuudesta. Portaissa on kahdeksan askelmaa, joista kolme alimmaista porrasta ei tue osallistumista ja viisi ylintä porrasta tukee osallistumista. Horelli (1994, 38–39) mukaili Arnsteinin (1969) portaikosta viisiaskelmaisen. Ensimmäisessä ja alimmassa

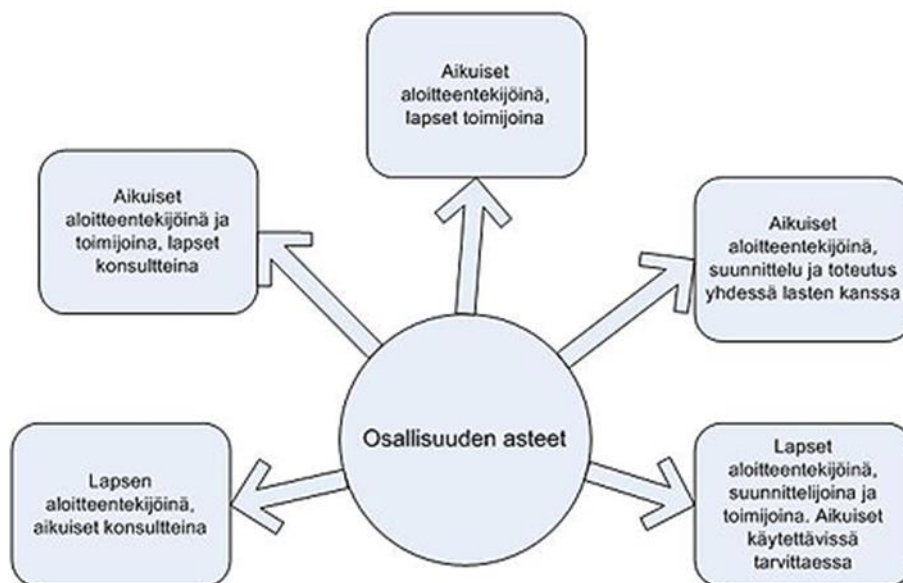
askeleessa on lasten sopeuttaminen valmiisiin suunnitelmiin. Toisella askeleella on lasten kuuleminen. Kolmannella askeleella on lasten osallistuminen aikuisten suunnitteluun. Neljännellä askeleella on lasten ja aikuisten suunnitteluyhteistyö. Ylimmällä eli viidennellä askeleella on lasten oma suunnittelu, jossa aikuiset toimivat apulaisina. Flötj (1999, 33; [2000], 8) mukaili Salmikankaan (1998, 3) kehittelemästä neljäportaisesta mallista viisiportaisen Nuorten osallisuusasteet -portaikon. Alimmalla, ensimmäisellä portaalla on tieto-osallisuus, jossa nuoret antavat tietonsa aikuisille kysyttäessä. Toisella portaalla on konsultaatio-osallisuus, jossa nuoret kertovat asioistaan aikuisille neuvotteluprosessissa. Kolmannella portaalla on päätös-osallisuus, jossa nuorilla on aktiivinen rooli ja valtaa asioista päätettäessä. Neljännellä portaalla on toimeenpano-osallisuus, jossa nuoret päättävät ja/tai ovat mukana päättämässä mitä toimenpiteitä ja resursseja tarvitaan. Viidennellä eli ylimmällä portaalla on toiminta-osallisuus, jossa nuoret toteuttavat ja/tai ovat mukana toteuttamassa projektiaan.

Tässä kehittämistyössä on mahdollisuus päästä Flötjin (1999) Nuorten osallisuusasteet -portaikolla toisen ja kolmannen portaan välille. Nuoret ovat kertooneet syksyllä 2012 toteutetussa sähköisessä kyselyssä tietoja aikuisille kysyttäessä. Heitä on myös selkeästi konsultoitu esimerkiksi syksyllä 2012 järjestetyssä yksittäisessä asiakasraadin tapaamisessa. Asiakasraadin tapaamisessa nuorilla oli myös kolmannen portaan edellyttämä aktiivinen rooli, mutta kuinka suuri painoarvo heidän toiveillaan on, riippuu täysin Tampereen kaupunginkirjastosta. Syksyllä 2013 Tampereen kaupunginkirjaston järjestämällä Nuortenraadilla on myös mahdollisuus nousta kolmannelle portaalle. Jos Nuortenraadin toiminta jatkuu Tampereella, on toiminnalla hyvä mahdollisuus nousta neljännelle portaalle, jossa nuoret olisivat mukana päätöksenteossa. Metson remontin yhteydessä on mahdollisuus päästä viidennelle portaalle, jossa nuoret voisivat esimerkiksi toteuttaa osaprojektin nuortentilan rakentamisesta. Tällainen osaprojekti voi olla esimerkiksi taideteoksen tekeminen tilaan.

Tässä kehittämistyössä Horellin (1994) viisiaskelmaisilla portailla on mahdollisuus päästä kolmannelle askeleelle, jossa toteutuu lasten osallistuminen aikuisten suunnitelmiin sähköisen kyselyn osalta. Yksittäinen asiakasraadin kokoon-

tuminen ylsi puolestaan lähes neljännelle askelmalle, jossa lapset ja aikuiset suunnittelevat yhdessä. Edellä mainitun kaltainen osaprojekti Metson nuortentilan rakentamisen yhteydessä yltäisi viidennelle askeleelle myös Horellin portaila.

Oranen (2013) kritisoi erilaisia lasten ja nuorten osallisuuden portaikkoja ja esittelee oman näkökulmansa katsoa lasten ja nuorten osallisuutta. Hänen mukaansa erilaiset osallisuuden portaikot voivat johtaa kaavamaiseen ajatteluun, jossa halutaan kiivetä portaikkoa mahdollisimman ylös ja petytään, jos se ei onnistukaan. Orasen mielestä ratkaisevaa on lapsen kokemus siitä, että hän pystyy vaikuttamaan itseään koskevien asioiden käsittelyyn. Orasen mukaan lapsen osallisuus voi toteutua monella tavalla aikuisten ja lasten yhteisessä toiminnassa. Kuvasta 1 nähdään erilaiset osallisuuden asteet, missä aloitteentekijöinä voivat olla sekä lapset että aikuiset.

Kuva 1. Osallisuuden asteet (Oranen 2013).

Tässä kehittämistyössä aikuinen on ollut aloitteentekijänä kaikessa toiminnassa. Nuorille suunnatun sähköisen kyselyn osalta nuoret toimivat konsultteina. Yksittäisessä asiakasraadin tapaamisessa nuoret olivat osaltaan toimijoita ja tulevaa nuortentilaa suunniteltiin yhdessä aikuisten kanssa. Yksi merkityksellisimmistä asioista, joka tämän työn tekemisen yhteydessä toivottavasti tapahtui,

oli nuorten kokemus siitä, että he pääsivät vaikuttamaan kirjaston toimintaan. Syksyllä 2013 toteutetun Nuortenraadin mahdollisesti jatkaessa toimintaansa lähitulevaisuudessa, voi aloitteentekijänä olla nuoret ja aikuiset toimivat konsultteina tai muuten apuna.

3.1.2 Lasten ja nuorten osallisuus kunnassa

Kunta on lapsen ja nuoren kansalaisuuden kehittymiselle hyvin merkityksellinen toimintaympäristö. Kunnan pitää mahdollistaa ja vahvistaa osallistuvaa ja koetua kansalaisuutta erityisesti lasten ja nuorten osalta. Kunnan tulee mahdollistaa toiminta, jossa ”voi kehittyä tunne oman toiminnan merkityksestä yhteisölle ja yhteisön merkityksestä itselle”. Kansalainen palveluiden käyttäjänä, tässä tapauksessa lapsi tai nuori, ei saa olla ainoastaan kohde kunnan tuottamille palveluille. Nuorelle pitäisi luoda mahdollisuus osallistua kyseisten palveluiden kehittämiseen. Tällainen vaikuttaminen ja yhteistoiminta johtavat muun muassa yhteiseen viihtymiseen, harrastamiseen, elinympäristön paremmaksi tekemiseen ja kaikenlaiseen hyvinvointiin. (Kiilakoski ym. 2012, 22.) Osallisuuden edistäminen kunnan toiminnassa on sosiaalista ja poliittista toimintaa. Tällöin huolehditaan yhteisöllisistä tunteista ja pohditaan ratkaisuja vaikuttamisen ja päätöksenteon haasteisiin. (Kiilakoski ym. 2012, 17.)

Tampereen kaupunki ottaa lasten ja nuorten osallisuuden toiminnassaan huomioon monella tavalla. Vuonna 2007 hyväksyttiin Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma (Tervonen 2009, 31). Ohjelman mukaan on laadittu malli lasten ja nuorten osallistumisen kehittämiseksi (Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma 2007, 11). Ohjelmasta löytyy kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittikan visio (Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma 2007, 14): ”Tampere on lasten ja nuorten kaupunki, jossa lapsuus ja nuoruus tunnustetaan ja otetaan huomioon arvokkaana ikävaiheena. Lapsilla ja nuorilla on oikeus ikänsä mukaiseen, monipuoliseen ja hyvään palveluun. Heillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa sekä oikeus hyvinvointiin ja suojeluun niiden kaikissa muodoissa.” Yksi neljästä vision arvosta on puolestaan osallisuus:

”Lapsilla ja nuorilla on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi heille merkityksellisellä tavalla sekä yksilöinä että ryhmänä. Erityinen vastuu kuulemisesta on lapsen kasvu- ja kehitysyhteisöissä toimivilla aikuisilla.” Lisäksi 30.4.2008 pormestari antoi pysyvää määräystä, jossa määrätään, että lapsinäkökulma on otettava huomioon kaikessa päätöksenteossa (Tervonen 2009, 31).

Tampereen kaupunki on muodostanut monia kanavia, jotka mahdollistavat lasten ja nuorten osallisuuden kaupungissa. Kaupungissa toimivat mm. Nuorisofoorumi, Lasten Parlamentti ja oppilaskunnat sekä Nuorten Tampere -verkkoportaali (Tervonen 2009, 32). Nuortenfoorumi on perustettu vuonna 1998 ja se pyrkii parantamaan tamperelaisten nuorten asemaa ja heidän vaikuttamis- ja harrastusmahdollisuuksiaan. Nuorisofoorumilla on kahden hengen edustus useissa kaupungin lauta- ja johtokunnissa. (Nuorten Tampere 2013.) Tampereen Lasten Parlamentti on perustettu vuonna 2001 ja sen tavoitteena on saada alakoululaisten tamperelaisten lasten ääni kuuluviin päätöksenteossa ja opettaa lapsille demokratia- ja vaikuttamistaitoja. Ideat toimintaan ovat lähtöisin lapsilta itseltään ja niitä käsitellään toiminnallisesti. Tampereen lasten parlamentin toimintaa on muutettu vuoden 2012 syksyllä. Parlamentille perustettiin kahdeksan alueellista parlamenttia, jotka kokoontuvat neljästi vuodessa pohtimaan oman alueen asioita. (Nuorten Tampere 2013.)

Nuorten Tampere –verkkoportaali on kaikkien tamperelaisten nuorten sivusto ja sitä ylläpitää kaupungin nuorisopalvelut. Sivustoa kehitetään yhdessä nuorten kanssa ja nuoret myös tuottavat sisältöä sivustoon. (Nuorten Tampere 2013; Tervonen 2009, 32-33.) Nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa alueellisesti Alue-Alvareiden kautta. Alue-Alvarit ovat alueellisen osallistumisen ja vaikuttamisen kanavia, joita koordinoi kaupungin kuntademokratian vastuualue (Tervonen 2009, 32). Alvarit ovat kysyneet nuorten mielipiteitä monissa asioissa, kuten harrastustiloista ja alueiden suunnittelusta. (Nuorten Tampere 2013.)

3.2 Asiakkaiden osallistaminen kirjastoissa

Almgren & Jokitalo (2011, 10, 13) rohkaisevat kirjastoammattilaisia ajattelemaan asiakkaita kumppaneina, joiden kanssa kirjastoa voi kehittää yhdessä. Tällöin tarvitaan kuntalaisten aktiivista otetta palveluiden suunnitteluun ja toteuttamiseen ja kirjaston tulee antaa tähän mahdollisuus. Tyrväisen (2011, 162) mukaan asiakkaiden osallistaminen on haastavaa. Kirjaston pitää osallistumisen kanavien tarjoamisen lisäksi rohkaista asiakkaita osallistumaan ja tiedottaa aktiivisesti vaikuttamismahdollisuuksista. Nielsenin (2011, 262) mukaan haasteita käyttäjien osallistamiselle asettaa käyttäjien ajan rajallisuus tai kiinnostuksen puute lähteä kehittämään kirjastopalveluja. Lisäksi kirjaston odotukset ja asiakkaiden tarjoamat ideat sekä panostuksen määrä eivät välttämättä kohtaa.

Aarhusin kaupunginkirjaston vuosina 2007–2008 toteuttamassa Slip brugerne løs (Päästä käyttäjät irti) -hankkeen opaskirjassa Nielsenin (2011, 253) mukaan kerrotaan, että osallistamisen tarkoitus ei ole antaa käyttäjien päättää kaikesta. Se ei myöskään tarkoita, että käyttäjiltä kysytään, mitä he haluavat, sillä usein heillä ei ole siitä selkeää käsitystä. Osallistaminen tapahtuu usein osana suurempaa kokonaisuutta ja sen tarkoituksena on käyttää hyväksi todettuja menetelmiä asiakkaiden tarpeiden selvittämiseksi. Kokonaisuuden selvittyä päätöksenteon apuna on paras mahdollinen tietopohja. (Nielsen 2011, 253–254.) Nielsenin (2011, 263) mielestä osallistaminen on välttämätöntä, jotta asiakkaille voidaan tuottaa lisäarvoa ja heidän kanssaan voidaan kehittää tulevaisuuden kirjastopalveluja.

Kirjastoissa on käytössä monenlaisia tapoja asiakkaiden osallistamiseen. Näitä ovat muun muassa erilaiset asiakasraadit ja -paneelit, asiakaskyselyt, haastattelut ja Internetin kautta tapahtuva osallistaminen. Asiakasraateja on käytetty monissa kirjastoissa. Kemin kaupunginkirjastossa ovat sekä vakituisesti että satunnaisesti kirjastoa käyttävät asiakkaat osallistuneet kirjaston palveluiden kehittämiseen kirjaston koolle kutsumissa ryhmissä (Almgren & Jokitalo 2011, 151). Lahden kaupunginkirjastossa nuoret asiakkaat osallistuivat Nuorten tilan suunnitteluun ryhmämuotoisissa asiakasneuvonpidoissa (Almgren & Jokitalo

2011, 160–161). Espoon kaupunginkirjastossa asiakasraadit tulivat osaksi kirjaston toimintaa vuonna 2010 (Almgren & Jokitalo 2011, 197). Asiakaskyselyitä kirjastoissa toteutetaan paljon ja eri laajuisina. Mikkelin kaupunginkirjasto toteutti vuonna 2010 kirjaston nuorille ei-käyttäjille Kirjasto – Mitä häh? -nimisen kyselyn, joka toteutettiin lomakekyselynä ja teemahaastatteluina (Almgren & Jokitalo 2011, 154). Suomessa Kansalliskirjasto on toteuttanut kansallisen käyttäjäkyselyn yleisten kirjastojen, korkeakoulukirjastojen ja erikoiskirjastojen loppukäyttäjille vuosina 2008, 2010 ja 2013 (Kansalliskirjaston www-sivut). Vaskikirjastot olivat kiinnostuneita siitä, mitä mieltä nuoret ovat kirjastojen toimintamalleista Internetissä. Turun kauppakorkeakoulun opiskelijat tutkivat asiaa opinnäytetöissään ja menetelmänä käytettiin nuorten haastatteluja. (Almgren & Jokitalo 2011, 110.) Helsingin yliopiston kirjasto keräsi asiakkailtaan ajatuksia internetissä ning-alueella (Almgren & Jokitalo 2011, 192).

Asiakkaiden osallistaminen tapahtuu usein osana suurempaa kokonaisuutta. Helsingin yliopiston kirjasto toteutti Älyllistä designia -hankeen uuden Kaisatalon suunnittelun yhteydessä. Tavoitteena oli palvelukulttuurin uudistaminen ja käyttäjiä osallistavan toimintatavan vakinaistaminen kirjaston arkeen palvelumuotoilun keinoin. (Älyllistä designia – palvelumuotoilu... 2012.) Rovaniemen kaupunginkirjasto toteutti palvelumuotoiluprojektin uuden nuortenkirjastotilan suunnittelussa. Projektissa käytettiin käyttäjälähtöistä suunnittelua. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri 2013.) Tuulaniemen (2011, 24–25) mukaan palvelumuotoilu käyttää muotoilusta tuttuja toimintatapoja palveluiden kehittämiseen ja siinä yhdistyy käyttäjien odotukset ja tarpeet sekä palveluntuottajan tavoitteet. Tuulaniemen (2011, 116) mukaan ”palvelumuotoilun keskeinen ajatus on eri osapuolten osallistaminen palvelun kehittämiseen”.

Asiakkaiden osallistaminen kirjastopalveluiden kehittämiseen, muun asiakaskeskeisen ajattelun ohella, voi kehittää palveluja, kohdistaa palvelut oikein, helpottaa käyttäjien elämää, rikastaa heidän vapaa-aikaansa ja tukea oppimista (Almgren & Jokitalo 2011, 18). Nikulaisen (2011, 207) mielestä asiakasraatien paras puoli asiakkaille on saattanut olla yhteisöllisyys. Myös henkilökunnalle yhteisöllisyyden kokemus on hänen mukaansa tärkeää. Miettisen (2011, 218)

mukaan kehittäminen yhteistyössä asiakkaiden kanssa voi olla toteutettavissa kevyehkösti ja edullisesti. Hänen mukaansa tällä tavalla saadaan syvällistä tietoa mm. asiakkaiden tarpeista, odotuksista ja haluista.

Hyvien kokemusten vastapainoksi asiakasraateihin on suhtauduttu kriittisesti. Nikulaisen mukaan (2011, 194–195) Espoon vapaan sivistystyön vuoden 2009 asiakasraatien pilottiraportista selvisi, että kirjaston henkilökunta epäili asiakasraatien hyödyllisyyttä. Henkilökunnalle tehdyssä kyselyssä selvisi, että henkilökunnan mielestä asiakasraadeista saatu palaute oli jo ennalta tiedossa, asiakaspalautteessa ilmenneille asioille ei voitu tehdä paljoakaan ja asiakasraateihin hakeutui henkilöitä, ”jotka ovat joka paikassa muutenkin esillä ja äänessä”.

Nielsenin (2011, 243–244) mukaan Hansen (2011) on artikkelissaan *Den brugerdrevne død* (Käyttäjävetoinen kuolema) todennut, että käyttäjien osallistaminen on ”kuollut ajatus”. Hansenin mukaan käyttäjät eivät ole olleet mukana kehittämässä yhtäkään kaupallisesti menestynyttä tuoteinnovaatiota. Käyttäjät vain seuraavat vahvoja brändejä eivätkä luo. Hansenin mukaan esimerkiksi Ikea ja Apple eivät käytä käyttäjiä tuotekehityksessään. Nielsenin (2011, 244) mukaan Hansenin (2011) artikkelista voi päätellä sen, että käyttäjien osallistaminen ei toimi kaikissa tilanteissa. Nielsenin mielestä käyttäjien osallistaminen oikein käytettynä tarjoaa arvokkaita näkemyksiä ja käyttäjien kokemuksia.

Asiakkaiden osallistamisen rinnalla yhtä tärkeänä asiana voidaan pitää organisaation henkilökunnan osallistamista. Britanniaassa Museums, Libraries and Archives Council (MLA) yhteistyössä Big Lotteryyn (BIG) kanssa toteuttivat arviointiraportin laaja-alaisesta yhteisöllisestä kirjasto-ohjelmasta (Communities Library Programme) vuonna 2011 (Community engagement in ... 2011). Raportista selviää, että kirjastot, jotka kouluttivat ja osallistivat oman henkilökuntansa yhteisön osallistamiseen ja erilaisten projektien läpivientiin, olivat kaikkein menestyksekkäimpiä haluttujen muutosten läpiviennissä (Community engagement in ... 2011, 4).

Tässä kehittämistyössä osaltaan osallistettiin Tampereen kaupunginkirjaston henkilökuntaa mukaan nuortentilan suunnitteluun. Tämä tapahtui mm. monissa

epävirallisissa keskusteluissa aiheeseen liittyen, kehittämistyön tutkimusten keskeisten tulosten esittelyssä kirjaston henkilökunnalle keväällä 2013 ja nuortenkirjastotyöhön liittyvän kirjaston henkilökunnan ryhmähaastattelussa.

3.2.1 Nuorten osallistaminen kirjastopalveluiden kehittämiseen

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) on laatinut suositukset nuorten aikuisten kirjastopalvelujen järjestämiseen. Suosituksissa kirjastoja kehoitetaan tukemaan nuorten kehitystä järjestämällä nuorille mahdollisuus heille suunnattujen kirjastopalveluiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Nuorten aikuisten osallisuuden pitäisi ulottua suunnitteluprosessien jokaiselle tasolle, myös päätöksentekoon. Kirjastojen pitäisi tunnustaa, että nuoret tietävät parhaiten, mikä heille on hyödyllistä ja houkuttelevaa. On suositeltavaa, että kirjastot luovat prosesseja, joissa nuorilla on mahdollisuus antaa oma panoksensa tilojen, ohjelmien (programs) ja palveluiden suunnitteluun. Tällainen mahdollisuus voi olla esimerkiksi asiakasraati (Teen Advisory Board). Kirjastojen pitäisi myös tiedostaa se, että nuoret voivat esitellä kirjaston ohjelmia (programs) muille yhteisön jäsenille. (Guidelines for Library ... 2008.)

Kirjastojen (ja monien muiden organisaatioiden) olisi hyvä osallistaa nuoria toimintaansa monesta syystä. Nuoret ovat tulevaisuuden johtajia ja näin ollen heidän on hyvä saada osallistumaan yhteiskuntaan aktiivisina kansalaisina. Osallistuessaan nuoret saavat aikaan konkreettisia muutoksia esimerkiksi palveluissa ja tuotteissa. Näin he huomaavat, että on kannattavaa kertoa oma mielipiteensä. Toimintaan osallistuvat nuoret saavat myös muut nuoret kiinnostumaan – nuoret ovat hyviä sanansaattajia. Nuorten osallistuminen saa myös sukupolvien välisen kuilun kaventumaan. Nuorilla on paljon energiaa, tarmoa sekä halua muutokseen, mitä voidaan käyttää innovatiivisessa ja positiivisessa mielessä kehittämisessä. Nuoret haastavat aikuisia kyseenalaistamaan asioita. Nuorilta kehittäjät saavat tietoonsa paljon toiveita ja tarpeita, jotka muuten saattavat jäädä huomiotta. (How to engage ... 2008, 4.)

Nuorten osallistamisen tiellä on myös hankaluuksia. Vaikka nuoret haluavat tulla kuulluksi, projektien pitkä kesto ei motivoi heitä. Lyhyemmissä projekteissa nuoret puolestaan näkevät tulokset nopeasti. Nuorten kanssa työskennellessä pitää muistaa, että heillä on yleensä vähemmän kärsivällisyyttä kuin aikuisilla. Haaste voi myös piillä siinä, että organisaatiot eivät ole valmiita tekemään yhteistyötä nuorten kanssa. Nuorten kanssa työskentely edellyttää sitä, että asiat tehdään uusilla tavoilla, asioita ei voi aina kontrolloida, henkilökunnan pitää ottaa nuorten panos vastaan ja tehdä se näkyväksi, perinteitä haastetaan ja vastuuta siirretään nuorille. (How to engage ... 2008, 6–7.)

MEting YOUth –projektissa neljä kirjastoa ja neljä kansalaisorganisaatiota neljästä eri maasta (Tanska, Norja, Ruotsi ja Puola) työskentelivät yhdessä nuorten kanssa löytääkseen hyviä tapoja nuorten osallistamiseen yhteiskunnan kehittämiseksi. Projektissa löydettiin monia konkreettisia työtapoja ja vinkkejä nuorten osallistamiseen. (How to engage ... 2008, 2.)

Nuoret pitäisi sitouttaa projektiin. Ensisijaisesti pitää varmistaa, että päämäärä tai tavoite on varmasti nuorille merkityksellinen. Nuoret eivät halua haaskata aikaansa. Nuorten pitäisi olla projektissa mukana alusta loppuun saakka, mutta vain niissä asioissa, jotka ovat heille merkityksellisiä. Aikuisen pitää myös varautua siihen, että hän joutuu kertomaan nuorille projektista useita kertoja projektin aikana. Aikuisen pitää olla itse motivoitunut. Muuten nuoria ei saa motivoitua projektiin. Motivoinnille pitää varata myös aikaa. Nuorille pitää jakaa henkilökohtaista vastuuta projektissa. Heidän pitää kokea, että he todella ovat hyödyllisiä. Aikuisten pitää antaa nuorille mahdollisuus näyttää, mihin he pystyvät. Heille pitää antaa tilaa toimia. Toiminnalle, esimerkiksi työpajoille, pitää varata tarpeeksi aikaa. Lisäksi aika, joka on käytetty tutustumisleikkeihin, tienaa itsensä takaisin myöhemmissä vaiheissa. Toiminnassa tärkeää on henkilökohtainen kontakti nuoriin. Myös molemminpuolinen luottamus pitää löytyä, nuoret tarvitsevat hyväksyntää. Nuorilla pitää olla tukea ja aikuinen läsnä työskentelyn aikana: heitä ei pidä jättää yksin. Nuoriin saa kontaktin parhaiten toisten nuorten kautta. Viestinnän pitää olla konkreettista ja tarkkaa, epäselvät ohjeet vain haittaavat. Nuoria pitää kohdella kunnioittavasti. Työskentelyn pitää olla aina haus-

kaa, inspiroivaa ja mukaansatempaavaa, vaikka aihe olisikin vakava. Ilmapiiirin pitää olla mukava. Nuoret voivat olla ujoja ja he pitävät erityisen tärkeänä sitä, miten toiset nuoret näkevät ja arvioivat heitä. Nuorten pitää kokea, että he saavat jotain irti projektista. Heille pitää myös varata jonkinlainen palkkio. Se voi olla rahallinen tai esimerkiksi erityisesti heille järjestetty tapahtuma tai diplomi osallistumisesta. (How to engage ... 2008, 8–13.)

Almgrenin & Jokitalon (2011, 208–209) mukaan Jenson-Benjamin Glendale Public Librarysta Arizonasta on laatinut yksinkertaiset ohjeistukset kirjastonsa asiakasraadille (Teenage advisory group). Asiakasraadin tavoitteen pitää olla SMAART.

S on niin kuin spesifi (specific). Nuorten ilmoitus ”lisää konsolipelikisoja” ei ole tarpeeksi tarkka tavoite, mutta esimerkiksi ”neljän konsoliturnauksen järjestäminen ennen joulua” on. Päämäärän pitää olla täsmällinen.

M on niin kuin merkityksellinen (meaningful). Nuoren pitää valita tavoite, joka on hänelle todella merkityksellinen, sillä nuori joutuu panostamaan energiaansa siihen. Nuoren ei kannatta valita tavoitteeksi esimerkiksi uusien hyllyjen hankintaa, jos hän ei välitä kirjaston kalustuksesta paljoakaan.

A on niin kuin aktiivinen (actionable). Tavoitteen pitää olla tekemistä, ei tekemättä jättämistä. Tavoitteeksi ei käy esim. ”Nuorten osasto ei hanki Justin Bieberin levyjä”.

A on niin kuin saavutettavissa (achievable). Tavoitteen pitää olla realistinen. Esimerkiksi Green Dayn bändiesiintyminen kirjastossa ei ole mahdollista ja kaikki tietävät sen. Nuorten pitää miettiä, mikä on mahdollista seuraavien kuukausien aikana.

R on niin kuin relevantti (relevant). Tavoitteen pitää liittyä kirjaston nuortenosaston toimintaan, ei esimerkiksi aikuisten osaston DVD-kokoelman kehittämiseen.

T on niin kuin tämän vuoden puolella (timely). Nuorten pitää miettiä, mitä annettussa ajassa on mahdollista toteuttaa.

SMAART-ohjeistuksen englanninkieliset termit on katsottu Topica-verkkopalvelusta osoitteesta <http://lists.topica.com/lists/tagad-l/read/message.html?sort=d&mid=1722430275> (Viitattu 18.10.2013).

Nuoria osallistavan kirjaston pitää myös miettiä kannattaako yhteistyö nuorten kanssa hoitaa koulun kautta vai ei. Nuoret on todennäköisesti helpompi tavoittaa ja he ovat motivoituneimpia, jos kirjaston projekti voidaan liittää koulun opintosuorituksiin. Nuoria voi olla hankalampi tavoittaa ja motivoida, jos kirjaston projekti on täysin vapaa-ajalla tapahtuva. Tällöin pitää varmistaa, että nuorten mielestä työskentely on todella mielekästä ja hauskaa. Kouluun liitetty projekti muistetaan aina kouluun liittyvänä kun taas kirjaston toteuttamaa täysin vapaa-ajan projektia muistellaan todennäköisesti hauskana ja merkityksellisenä onnistuessaan. (How to engage ... 2008, 12.)

4 KIRJASTO TIEDON JA KOKEMUSTEN YHTEISKUNNASSA

Tanskalaiset Jochumsen, Rasmussen ja Skot-Hansen [2010] esittelevät artikkelissaan "A new model for the public library in the knowledge and experience society" uuden mallin kirjastolle, jonka toimintaympäristönä on tiedon ja kokemusten yhteiskunta. Artikkelin taustana on tanskalaisen Det lokale bibliotek – udvikling eller afvikling (Andersson & Skot-Hansen 1994) teoksen esittelemä malli 1990-luvun puolivälistä, missä pohditaan kirjastojen profiloitumista ja kirjaston erilaisia rooleja. Aikaisemman mallin tarkoitus oli analysoida kirjaston todellista aktiivisuutta, mutta myös olla työkalu priorisoinnissa. Sosiaalinen konteksti, missä kirjastotkin toimivat, on muuttunut viimeisen 10–15 vuoden aikana, jolloin on syntynyt tarve uudelle mallille. (Jochumsen ym. [2010], 1.)

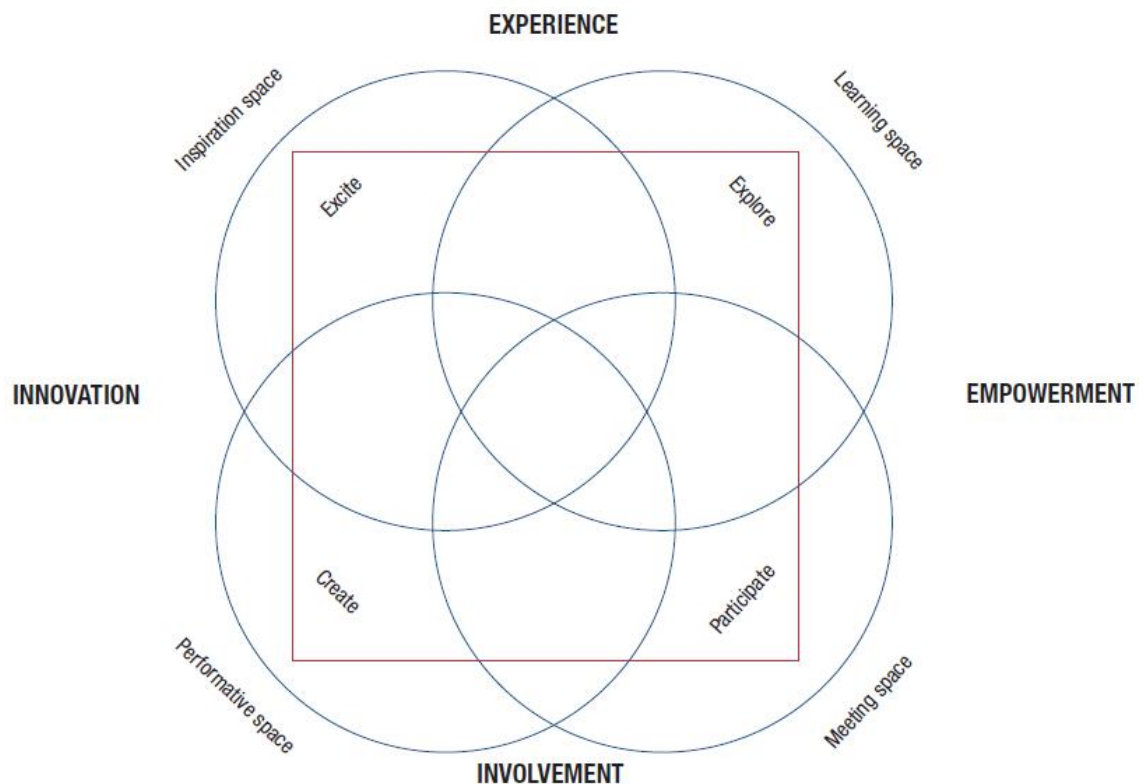
Uusi malli käsittelee haasteita, joita kirjasto kohtaa sosiaalisen kentän kehittyessä ja joka korostaa kirjaston potentiaalia käyttäjien tarpeiden tyydyttämisessä. Mallin yhteiskunta käsitetään jälki-modernina tieto- ja kokemus yhteiskuntana. Globalisaatio, perinteistä pois pyrkivyyt ja kulttuurinen vapaus tarkoittavat sitä, että enemmän kuin koskaan kirjastojen pitää tietää omat vahvuutensa ja identiteettinsä, jotta ne pystyvät reagoimaan muutokseen. Tässä sosiaalisessa kontekstissa kirjastojen pitää tukea seuraavia pyrkimyksiä: kokemusta (experience), osallistumista (involvement), voimaantumista (empowerment) ja innovaatiota (innovation). (Jochumsen ym. [2010], 1.)

Jochumsenin ym. ([2010], 1) mukaan kokemus ja osallistuminen edistävät yksilön pyrkimyksiä, mutta voimaantuminen ja innovaatio edistävät koko yhteiskunnan kehittymistä. Voimaantuminen luo itsenäisiä yksilöitä, jotka pystyvät ratkomaan jokapäiväisiä ongelmia, kun taas innovaatio auttaa yksilöä luomaan kokonaan uusia näkökulmia ja ratkaisuja haasteisiin ja kehittämään uusia metodeja ja konsepteja. Nämä neljä näkökulmaa auttavat tanskalaista yhteiskuntaa pysyttelemään globaalissa kehityksessä mukana. Jochumsenin ym. ([2010], 1–2) mukaan on tärkeää tutkia kuinka juuri kirjastot voivat tukea näitä toisaalta

yksilön ja toisaalta koko kansakunnan pyrkimyksiä. Oppiminen, elämys, inspi-raatio ja luovuus eivät synny eristyksissä vaan ne on nähtävä toimintoina, jotka tapahtuvat toistensa kanssa vuorovaikutuksessa kirjastotilassa sekä fyysisesti että virtuaalisesti.

Neljä eri tilaa kirjastossa

Uusi malli on visio tulevaisuuden kirjastolle, mikä koostuu neljästä erilaisesta päällekkäisestä tilasta (space) – inspiraation (inspiration), oppimisen (learning), kohtaamisen (meeting) ja esiintymisen (performative) tiloista. Tila tarkoittaa sekä fyysistä että virtuaaliavaruudellista (cyberspace) tilaa. Jokaisen neljän tilan pitää olla yhteydessä toisiinsa (Ks. kuva 2), minkä mahdollistavat kirjaston ark-kitehtuuri, suunnittelu, palvelut ja valitut kumppanit. (Jochumsen ym. [2010], 2.)

Kuva 2. Malli kirjastosta ”tilana” tiedon ja kokemuksen yhteiskunnassa (Jochumsen ym. [2010], 2).

Inspiraation tilassa tapahtuu merkittäviä elämyksiä, jotka muuttavat henkilön maailmankuvaa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi sadunkerronnan tai muiden taiteellisten tapojen kautta. Tässä kirjaston tila itsessään voi tarjota kokemuksen. Inspiraation tila korostaa erityisesti kokemusta ja innovaatiota. Oppimisen tilassa kaikenikäiset ihmiset voivat etsiä ja löytää ilmaisen ja rajoittamattoman tiedon avulla. Oppiminen kirjastossa on epävirallista. Se tapahtuu esim. leikin, taiteen tai muiden aktiviteettien avulla. Oppimisen tilan pitää erityisesti vastata nuorten tarvetta kokemusperusteisesta oppimisesta, jolloin oppiminen on leikkisää, interaktiivista ja sosiaalista. Tilassa näitä edistävät mm. opiskelutilat, avoimet kurssit ja kokeilut. Oppimisen tila korostaa erityisesti kokemusta ja voimaantumista. Kohtaamistila nähdään kolmantena paikkana kodin ja työn välillä, jossa yksilöt voivat tavata sekä kaltaisiaan että heistä eroavia yksilöitä. Tässä tilassa tapahtuu sekä suunniteltua että suunnittelematonta kohtaamista. Kohtaamistila korostaa erityisesti voimaantumista ja osallistumista. Esiintymistilassa voidaan luoda uusia taiteellisia asioita toisten kanssa yhteistyössä. Käyttäjä voi käyttää hyväkseen tilan tarjoamia välineitä mm. pelejä, kirjoitus-, ääni- ja video-workshoppeja ja saada tukea ammattilaisilta esim. taiteilijoilta ja suunnittelijoilta. Lisäksi esiintymistila tarjoaa tilan, jossa nämä taiteelliset aikaansaannokset voidaan esittää. Esiintymistila korostaa erityisesti osallistumista ja innovaatiota. (Jochumsen ym. [2010], 2–3.)

Malli käyttöön kirjastoissa

Jochumsenin ym. ([2010], 3–4) mukaan malli voidaan nähdä visiona uudesta kirjatokonseptista ja se voidaan nähdä myös välietappeina, joissa voidaan tarkistaa, onko suunniteltu suunta oikea. Lisäksi sen avulla voidaan keskustella kirjaston merkityksestä, roolista ja kirjastoinstituution tarpeellisuudesta sisäisesti henkilöstön kanssa ja ulkoisesti käyttäjien poliitikkojen ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Jochumsen ym. ([2010], 3–4) kehottavat kirjastoja pohtimaan, mitä näistä neljästä tilasta halutaan tukea, mihin on resursseja, miten priorisoidaan ja miten tavoitteet saavutetaan.

Mallia voidaan käyttää myös kirjaston nykytilan kartoittamiseen, joka on edellytys, kun kirjastoa ja sen tarjoamia palveluja kehitetään edelleen. Viimeisenä mallia voidaan käyttää, kun suunnitellaan yksityiskohtaisempia ohjelmia, jotka tukevat näitä neljää tilaa. Tilat eivät ole välttämättä erillisiä vaan ne pitää saada menestymään myös limittäin, ne ovat kirjaston ulottuvuuksia fyysisessä ja virtuaalisessa mielessä. Pohdittavaksi jää, miten näihin tavoitteisiin päästään ja minkälaista yhteistyökumppanuutta menestyminen vaatii. (Jochumsen ym. [2010], 4.)

Miten malli auttaa pääkirjasto Metson tulevan nuortentilan suunnittelussa

Tampereen kaupunginkirjasto - Pirkanmaan maakuntakirjaston olisi hyvä pohtia edellä kuvatun mallin soveltamista suunnitellessaan uusia kirjastotiloja, erityisesti pääkirjasto Metsoon rakennettavaa nuortentilaa. On kuitenkin epätodennäköistä, että uudessa nuortentilassa voitaisiin tilan koon ja saatavilla olevien resurssien valossa edistää perusteellisesti kaikkia mallissa esitetyjä tiloja. Lopullisen päätöksen tekee kirjasto ja sen henkilökunta; mitkä tilat edistävät parhaiten nuorten kehittymistä ja viihtymistä tulevassa nuortentilassa. Kannattavaa olisi pohtia, mitä tilaa yksittäinen palvelu edustaa. Esimerkiksi piirustus-paja edustaa todennäköisesti eniten oppimisen ja inspiraation tilaa. Näin piirustus-paja edistäisi yksilön kokemusta, innovaatiota ja voimaantumista.

Käyttöön otettuna malli voisi auttaa kohdistamaan resursseja kohteisiin, joilla on eniten merkitystä kirjaston nuorille asiakkaille. Tarkkaan suunniteltujen ja oikein valittujen tilojen edistäminen vaikuttaisi nuorten hyvinvointiin, mikä on paikallisen ja jopa kansallisen hyvinvointipolitiikan kannalta merkityksellistä. Parhaimmassa tapauksessa esim. nuorten syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä.

5 TAVOITEKUVAUS JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen teoreettisia lähtökohtia kytkettynä tähän kehittämistyöhön. Tässä esitellään myös tämän tutkimuksen tavoitekuvaus ja tutkimukseen liittyviä taustatietoja sekä kehittämistutkimusta opinnäytetyönä. Lisäksi käydään läpi ja esitellään valittu tutkimusstrategia (kartoittava ja kuvaileva) ja kvalitatiivisen tutkimuksen peruspiirteet ja käytössä olleet aineistonkeruumenetelmät.

Tavoitekuvaus

Kehittämistyön tavoitteena on tarjota Tampereen kaupunginkirjastolle ehdotus siitä, minkälainen pääkirjasto Metson remontin yhteydessä rakennettavan nuortentilan pitäisi olla. Ehdotus tulee perustumaan tutkimuksessa kerättyyn aineistoon ja kehittämistyön viitekehykseen. Lisäksi kehittämistyö tulee tarjoamaan tietoa ja käytännön ehdotuksia muiden Tampereen kaupunginkirjaston nuortentilojen suunnittelua ja toteutusta varten. Tällaisia nuortentiloja ovat tulevien uudisrakennusten kirjastojen nuortentilat ja lähitulevaisuudessa mahdolliset remonttia kaipaavien kirjastojen nuortentilat.

Opinnäytetyö kehittämistutkimuksena

Kanasen (2012, 13) mukaan kehittämistutkimus opinnäytetyönä liittyy lähes aina käytäntöön muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Lisäksi kehittämistutkimuksessa on taustalla jokin ilmiö, jota halutaan kehittää paremmaksi. Kehittämisen kohde voidaan määrittellä ongelman avulla. Aiheet kehittämistutkimuksen kumpuavat usein työelämästä tutkijan omasta työ- tai harjoittelupaikasta ja ne ovat usein myös ammattisidonnaisia. Kehittämistutkimuksessa suositaan aiheita, joita ei ole aiemmin tutkittu, jotta säästytään päällekkäistutkimukselta. Kehittämistutkimuksessa tutkija määrittää tarvittavan tiedon ja valitsee tähän sopivat aineistonkeruumenetelmät. Kehittämistutkimuksessa halutaan, että tutkimuson-

gelmaan saadaan ratkaisu ja tämä ratkaisu pyritään toteuttamaan käytännössä tietyssä toimintaympäristössä eli kontekstissa.

Tämä kehittämistyö on suurimmaksi osaksi edellä kuvatun kehittämistutkimuksen kaltainen. Tutkimuksen tavoitteen määrittelee työelämän käytäntö, pääkirjasto Metson nuoret asiakkaat tarvitsevat kirjastoon nuortentilan. Tällä hetkellä vallitseva asiantila on se, että nuorille suunnattua omaa tilaa kirjastossa ei ole. Tässä kehittämistyössä kehittämisen kohde on määritelty tavoitekuvauksen muotoon. Nuorille suunnatun tilan suunnittelua ja suunnittelun vuoksi tehtyjä kartoituksia on tehty Suomessa paljon, mutta kyseistä tutkimusta ei ole tehty Tampereen kaupunginkirjastoa varten tässä laajuudessa (suppeammin aihetta tutkittiin nuorille teetetyssä kyselyssä vuonna 2009). Tässä tapauksessa haluttiin, että tutkimuksen tulokset palvelevat suoraan Tampereen kaupunginkirjastoa, jolloin soveltamista muista tutkimuksista ja kartoituksista tähän toimintaympäristöön ei tarvita.

Tämän kehittämistyön puitteissa haluttiin päästä tavoitekuvaukseen eli ehdotukseen siitä, minkälainen tulevan nuortentilan pitäisi olla. Ratkaisun toteutusta ei voida raportoida tämän kehittämistyön puitteissa, sillä itse remontti ja rakentaminen on lykätty lähitulevaisuuteen. Tästä johtuen tämä kehittämistyö ei pääse ongelman konkreettiseen ratkaisuun saakka, jolloin kehittämistyöstä muodostuu osaltaan myös perinteinen (laadullinen) tutkimus. Kanasen (2012, 16) mukaan kehittämistutkimuksen ja perinteisten laadullisen ja määrällisen tutkimuksen ero on juuri se, että siinä missä perinteinen tutkimus esittää toimenpidesuosituksia ongelman ratkaisemiseksi, kehittämistutkimus ratkaisee ongelman. Toki kehittämistutkimuksella ei ole omia menetelmiä, jolloin tekijä käyttää aina joko laadullisen tai määrällisen tutkimuksen menetelmiä ja lähestymistapoja (Kananen 2012, 25).

5.1 Kartoittava ja kuvaileva tutkimus

Hirsjärven ym. (2009, 138) mukaan kartoittava tutkimus katsoo mitä tapahtuu, etsii uusia näkökulmia tai löytää uusia ilmiöitä, selvittää vähän tunnettuja ilmiöitä

ja kehittää hypoteeseja. Kartoittavan tutkimuksen strategia on tavallisimmin kvalitatiivinen mutta ei aina. Se voi olla myös kenttätutkimus tai tapaustutkimus. Kuvaileva tutkimus puolestaan esittää tarkkoja kuvauksia henkilöistä, tapahtumista tai tilanteista ja se pyrkii dokumentoimaan ilmiöistä keskeisiä, kiinnostavia piirteitä. Kuvailevan tutkimuksen strategia voi olla kvantitatiivinen tai kvalitatiivinen. Se voi olla myös kenttätutkimus tai survey-tutkimus. (Hirsjärvi ym. 2009, 139.)

Tässä kehittämistyössä on osaltaan sekä kartoittava että kuvaileva luonne. Tutustumiskäynnit eri kirjastojen ja organisaatioiden nuortentiloissa antoivat tietoa kunkin tilan suunnittelusta, nykytilanteesta, toimivuudesta ja palveluista sekä sen erityispiirteistä. Lisäksi jokainen tutustumiskäynneillä haastateltu antoi omat vinkkinsä nuortentilaa suunnittelevalle kirjastolle. Tutustumiskäyntien yhteydessä tarkka dokumentointi oli erittäin tärkeää, jotta pienimmätkin nyanssit saatiin esille ja kirjattua nuortentilan suunnittelua varten. Kirjaston henkilökunnan haastattelu puolestaan antoi tietoa siitä, miten henkilökunta näkee tulevan nuortentilan, miten se pitäisi suunnitella ja minkälainen sen pitäisi olla. Tässä heidän asiantuntijuutensa ja kokemuksensa on tärkeä kirjata ylös, jotta kaikki näkökulmat saadaan palvelemaan nuortentilan suunnittelua. Haastattelu myös haastoi haastateltuja pohtimaan asiaa pintaa syvemältä, sillä he tulevat olemaan keskeisessä asemassa konkreettisessa suunnittelussa. Nuorille toteutetussa sähköisessä kyselyssä pyrittiin kartoittamaan nuorten toiveita kirjastolle ja erityisesti toiveita Metson tulevaa nuortentilaa silmällä pitäen. Kyselyssä oli mahdollista saada esiin uusia näkökulmia ja ehdotuksia tilan suunnittelun avuksi, jotta uudesta tilasta saadaan nuorten näköinen. Yksittäinen nuorten asiakasraadin tapaaminen puolestaan toi yksityiskohtaista ja syväluotaavaa tietoa nuorten toiveista keskustelemalla nuorten kanssa ja rohkaisten heitä pohtimaan aihetta.

Kvalitatiivinen tutkimusstrategia

Hirsjärven ym. (2009, 161) mukaan kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Todellisuuden voidaan ajatella

olevan moninaista ja sitä ei ole tarkoituksenmukaista pilkkoa osiin. Tämän takia kohdetta pitää tutkia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija ei voi saavuttaa objektiivisuutta, sillä tutkija ja hänen selville saamansa tiedot ovat kuin yhtä. Yleisesti mielletäänkin, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään löytämään tai paljastamaan tosiasioita, ei todentaa tiedossa olevia totuusväittämiä.

Seuraavassa esitellään Hirsjärven ym. (2009, 164) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä. Tutkimus on laaja-alaista tiedonhankintaa, jossa aineisto kerätään luonnollisissa ja todenmukaisissa tilanteissa; ihmistä pidetään parhaimpana tiedonkeruun välineenä; käytetään induktiivista analyysia eli lähtökohtana ei ole jonkin teorian testaaminen vaan aineiston monitahoinen tarkastelu; laadullisia metodeja käytetään aineiston keruussa, jolloin tutkittavien näkökulmat ja ”ääni” pääsevät esille; tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti eikä satunnaisesti; tutkimussuunnitelma muokkautuu ja kehittyy tutkimuksen edetessä ja tapauksia käsitellään ainutlaatuisina.

Tämän kehittämistyön tutkimuksen strategian voidaan sanoa olevan kvalitatiivinen eli laadullinen. Aineisto on koottu luonnollisissa ja todellisissa olosuhteissa. Kehittämistyöntekijä eli tutkija on merkityksellisessä asemassa tutkimusta tehdessään. Hänen tietämyksensä aiheesta on karttunut merkittävästi tutkimuksen teon aikana ja hänen panoksensa tulevan nuortentilan suunnittelussa tulee todennäköisesti olemaan merkittävä. Hän tulee työnsä puolesta esittelemään tuloksia ja ehdotuksia sekä kollegoilleen, arkkitehdeille että nuorille itselleen moineen otteeseen ennen nuortentilan rakentumista. Haastatteluissa ja nuorten asiakasraadin yksittäisessä tapaamisessa haastateltavat ja nuoret ovat saaneet mielipiteensä ja äänensä kuuluviin ja lisäksi näin saatu aineisto on dokumentoitu tarkasti. Tutkittavat nuortentilat ja kirjaston henkilökunnan haastatteluun osallistuvat henkilöt on valittu tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisesti. Tutkimussuunnitelmaa on tarkistettu useasti tutkimusprosessin edetessä, vastaten kulloiseenkin työelämän arjen asettamaan haasteeseen. Ainoastaan tällä tavalla tutkimus pystyy lopulta vastaamaan tavoitteeseensa.

Tutkimuksessa on myös käytetty yksittäisiä metodeja, joissa on kvantitatiivisia eli määrällisiä ominaisuuksia, mutta ne ovat sivuosassa tarkastellessa kokonaisuutta. Kvantitatiivisia piirteitä löytyy mm. nuorille toteutetusta sähköisestä kyselystä.

5.2 Aineistonkeruumenetelmät

Hirsjärvi ym. (2009, 191–192) puhuvat aineistonkeruun menetelmistä. Samoja menetelmiä voidaan käyttää sekä kvalitatiivisessa että kvantitatiivisessa tutkimuksessa ja näiden eri tutkimustyypeissä. Kvalitatiivisen tutkimuksen eri tutkimustyypejä ovat mm. toimintatutkimus ja diskurssianalyysi. Lisäksi on olemassa tapaustutkimus, joka toteutetaan joko kvantitatiivisesti tai kvalitatiivisesti. Yhteistä näissä eri tutkimustyypeissä on se, että samoja aineistonkeruumenetelmiä voidaan käyttää kaikissa tutkimuksissa vaikka niiden tarkastelukohteet eroavat suurestikin. Perusaineistonkeruumenetelmiä ovat kysely, haastattelu, havainnointi ja dokumenttien käyttö.

Tässä kehittämistyössä käytetään nuorille suunnattua sähköistä kyselyä, puolistrukturoituja teemahaastatteluja tutustumiskäyntien yhteydessä eri nuortentilojen (kirjastot ja Tampereen keskustan alueen nuortentilat) henkilökunnalle sekä puolistrukturoitua teemahaastattelua ryhmäkeskustelun muodossa Tampereen kaupunginkirjaston henkilökunnalle. Lisäksi tutustumiskäyntien yhteydessä käytettiin tutkittavan tilan havainnointia luonnollisessa tilassaan.

Seuraavassa tarkastellaan lähemmin tämän kehittämistutkimuksen pääaineistonkeruumenetodeita – sähköistä kyselyä ja puolistrukturoituja teemahaastatteluja.

5.2.1 Sähköinen kysely

Ronkainen & Karjalainen (2008) näkevät monia hyötyjä sähköisessä eli web-kyselyssä. Sähköiset kyselyt mahdollistavat perinteiseen paperikyselyyn verrattuna erilaiset visuaaliset ja vuorovaikutteiset elementit sekä laadullisten ja määrällisten kysymistapojen yhdistämisen (Ronkainen & Karjalainen 2008, 7). Säh-

köisessä kyselyssä ei tarvitse rajata vastaamisen pituutta toisin kuin perinteisessä paperisessa kyselylomakkeessa, jossa tila vastauksille on rajallinen. Sähköisesti tulostuvia vastauksia ei tarvitse litteroida vaan ne tulostuvat suoraan tekstinä järjestelmästä. Sähköiset kyselyt mahdollistavat laadullisten avokysymysten kysymisen suurelta vastaajamäärältä. (Ronkainen ym. 2008b, 22–23.) Sähköisten kyselyjen tulokset ovat käytettävissä nopeasti, sillä peruseraportit tulostuvat automaattisesti järjestelmästä (Ronkainen ym. 2008b, 28). Sähköisessä kyselyssä tavoitetaan vastaajat nopeasti ja kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi virheitä ei pääse syntymään, sillä tutkijan ei tarvitse syöttää aineistoa havaintomatriisiin. (Ronkainen ym. 2008a, 31). Sähköisessä kyselyssä lomakkeen suunnittelumahdollisuudet ovat laajemmat kuin perinteisessä paperikyselyssä. Tämän mahdollistavat sähköisten kyselyjen käyttöliittymät, jotka voivat tukea vastaajan vastausprosessia ja ohjata vastaajaa tutkijan haluamalla tavalla. (Selkälä ym. 2008, 42.)

Sähköiset kyselyt aiheuttavat myös tiettyjä haasteita ja eroavaisuuksia perinteiseen kyselyyn verrattuna. Sähköisiä kyselyitä ei pystytä käyttämään perinteiseen otokseen perustuvaan väestöntutkimukseen, sillä otoksen tekeminen on käytännössä mahdotonta. Tämä johtuu lähinnä sähköisistä toimintaympäristöistä eikä itse kyselytavasta. Tällöin sähköisessä kyselyssä voidaan ajatella olevan käytössä laadullisesta tutkimuksesta tuttu näyte-näkökulma ja siinä keskitytään sisällöllisen kattavuuden huomiointiin. (Ronkainen ym. 2008b, 29.) Sähköisissä kyselyissä systemaattisen virheen mahdollisuus on aina olemassa, sillä ilman satunnaisotantaa aineisto voi valikoitua systemaattisesti. Esimerkiksi silloin kun kyselylle on laitettu kaikille avoin internet-osoite, tutkija ei voi millään tietää, millä logiikalla vastaajiksi valikoidutaan. Tällöin on painotettava tutkimuksellisen edustavuuden analysointia, vastaajien katoa ja miettiä, miten aineisto on valikoitunut ja minkälaisen näkökulman aineisto tarjoaa tutkittavaan ilmiöön. Perusajatuksena on suhteuttaa aineisto tutkittavaan ilmiöön siten, että pohditaan minkälaisen vastaajajoukon kokemuksista on kysymys. Lisäksi on mietittävä, onko joukko kattava tutkittavaan ilmiöön verrattuna vai onko jotakin ilmiön kannalta oleellista jäänyt huomioimatta. (Ronkainen 2008, 72.)

Sähköisen kyselyn aineiston valikoituneisuuteen ja aineiston laatuun vaikuttaa myös se, mitä kautta kyselyyn vastataan. Internetissä vastaajia voi rekrytoida monenlaisten sivustojen kautta, esimerkiksi vertaisyhteisöjen, järjestöjen, keskustelupalstojen, harrastusryhmien ja poliittisten ja uskonnollisten ryhmittymien kautta. Kyselyä laadittaessa on oleellista pohtia, mitä kautta vastaajia saadaan niin, että vastaajaryhmät ovat aiheen kannalta relevantteja. Tällöin tutkijan pitää osata laatia sopivia taustakysymyksiä, joiden avulla voidaan jälkikäteen analysoida, millaiset ryhmät ovat kyselyyn vastanneet. (Ronkainen 2008, 73–74.)

Kuten perinteisessä kyselytutkimuksessa myös sähköisissä kyselyissä pitää aineiston keräämisen jälkeen analysoida, kuinka hyvin aineisto kuvaa sitä ryhmää, jota sen pitäisi kuvata. Tällöin on kyse kyselyn edustavuudesta - kuinka hyvin aineiston taustamuuttujien arvo vastaa perusjoukkoa. Edustavuuden analyysiin rinnalla kulkee katoanalyysi. Kato tarkoittaa vastaamatta jättäneiden osuutta siitä ryhmästä, jolle kysely on lähetetty. Kuitenkin, sähköisissä kyselyissä katoanalyysi on mahdoton silloin kun vastaaminen on anonyymiä ja vastaajia rekrytoidaan kutsumalla. (Ronkainen 2008, 75.)

Tässä tutkimuksessa sähköinen kysely toimi erittäin hyvin. Syksyllä 2012 tarvittiin tuloksia erittäin nopeasti. ZEF Arviointikonetta käytettäessä raportteja oli mahdollista luoda jopa silloin, kun vastaaminen oli vielä kesken. ZEF lyhenne tulee sanoista Z-scored Electronic Feedback. Tällöin tuloksia voitiin jo hieman tulkita remonttisuunnittelun eri vaiheissa. Lisäksi automaattisesti tulostuvat raportit nopeuttivat prosessia entisestään. Raporttien voidaan olettaa olevan myös virheettömiä.

Kyselyssä oli paljon kysymyksiä ja kysymysryhmiä, mutta silti vastaamiseen ei todennäköisesti mennyt kovin pitkää aikaa. Tämä selvisi kyselyn testausvaiheessa. Tosin kyselyä testasivat lähinnä aikuiset, jolloin voidaan olettaa nuoren mielipiteen kyselyyn menneestä ajasta olevan kriittisempi. Lisäksi otoksen ja katoanalyysin tekeminen oli mahdotonta, sillä vastaajat vastasivat anonyymisti netissä olevan linkin kautta kyselyyn. Tämän tutkimuksen sähköisen kyselyn tulosten voidaan kuitenkin ajatella olevan vähintään suuntaa-antavia, vaikka vastaajajoukkoa ei pystytä analysoimaan muuten kuin iän ja sukupuolen osalta

(taustamuuttajat) ja systemaattisen virheen mahdollisuus on olemassa. Erityisesti koululuokkien vastatessa yhtä aikaa koulun tietokonehuoneissa, voidaan olettaa, että jotkin vastaajat ovat vastanneet kyselyyn ”yhdessä”.

Näkyvästi on selvästi, että kyselyyn vastanneet olivat erittäin kiinnostuneita aiheesta, sillä he jaksoivat vastata pitkähköön kyselyn valtaosin loppuun. Lisäksi useisiin avoimiin vastauksiin vastaajat olivat selkeästi panostaneet. Voidaan siis olettaa, että kyselyn tulokset ovat sisällöllisesti kattavia ja edustavia.

5.2.2 Puolistrukturoidut teemahaastattelut

Eskolan & Vastamäen (2012, 26) mukaan teemahaastattelu on Suomessa suosituin tapa hankkia laadullista tietoa. Heidän mukaansa teemahaastattelu on eräänlainen keskustelu, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja jossa tutkija pyrkii saamaan vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa tutkijaa kiinnostavaa tietoa. Viime vuosina on siirrytty keskustelelevampiin tilanteisiin verrattuna aikaisempiin kysymys–vastaus-haastatteluihin.

Haastattelutyyppejä on monia erilaisia. Yksi tapa tyypitellä haastatteluja on toisaalta katsoa kuinka tiukasti kysymykset on etukäteen muotoiltu, ja toisaalta kuinka paljon haastattelija ohjaa haastattelutilannetta. Strukturoidussa haastattelussa kysymysten muoto ja niiden järjestys on kaikille haastateltaville sama ja myös vastausvaihtoehdot voivat olla valmiina. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille samat, mutta valmiita vastausvaihtoehtoja ei ole ja haastateltava saa vastata kysymyksiin omin sanoin. (Eskola & Vastamäki 2012, 28.) Hirsjärven & Hurmeen (2009, 47) mukaan Fielding (1993, 136) toteaa, että puolistrukturoidussa haastattelussa haastattelija voi vaihtaa kysymysten järjestystä. Puolistrukturoidussa haastattelussa jokin haastattelun näkökulmista on lyöty lukkoon (Hirsjärvi & Hurme 2009, 47).

Teemahaastattelussa haastattelun teema-alueet eli aihepiirit on päätetty etukäteen. Haastattelijan tehtävänä on varmistaa, että jokaista etukäteen päätettyä teema-alueita käsitellään haastattelun aikana. Kuitenkin laajuus ja järjestys, joissa teema-alueita käsitellään, voi vaihdella haastattelusta toiseen. Haastatte-

lijalla on teemahaastattelussa mukana tukilista käsiteltävistä aiheista, ei valmiita kysymyksiä. (Eskola & Vastamäki 2012, 28.) Teemahaastattelun rungon ajatellaan käsittävän kolmen tasoisia teemoja. Ylimmällä tasolla ovat laajat teemat eli aihepiirit, joista keskustellaan. Toisella tasolla on apukysymyksiä, joiden avulla pääteemaa voidaan pilkkoa pienemmiksi ja helpommin vastattavimmiksi kysymyksiksi. Kolmannella tasolla ovat pikku kysymykset, joita käytetään vasta silloin kuin aiempien tasojen kysymykset eivät ole tuottaneet tulosta. (Eskola & Vastamäki 2012, 38.)

Teemahaastattelujen aineistoja voidaan analysoida monella tavalla. Yleisin tapa on teemoittelu ja tyypittely. Teemoittelussa aineisto järjestetään teemojen mukaisesti pelkistäen ja tyypittelyssä aineistosta konstruoidaan erilaisia tyyppikuvauksia. Toinen tapa on käydä aineistoa läpi tapaus kerrallaan. (Eskola & Vastamäki 2012, 43.)

Ryhmäkeskustelu on keskustelu, jossa kutsuttu ryhmä ihmisiä keskustelee tietyistä aiheista hallitusti, mutta vapaamuotoisesti. Ryhmä keskustelee tietyn ajanjakson, usein kahden tunnin verran. Ryhmän vetäjä ei ota osaa aktiivisesti keskusteluun, vaan hänen tehtävänsä on saattaa keskustelijat otolliseen keskustelun ilmapiiriin ja ohjata keskustelua tavoitteellisesti. Ryhmähaastattelussa vetäjä kysyy ryhmän jokaiselta haastateltavalta samat kysymykset vuorotellen ja näin kontrolloi vuorovaikutuksen vain itsensä ja haasteltavien välille, jotta keskustelua haastateltavien välille ei syntyisi. (Valtonen 2005, 223–224.)

Tässä kehittämistyössä haastatteluja varten oli laadittu kysymysrunkoja. Haastatteluissa käsitellyt aiheet eivät välttämättä edenneet samassa järjestyksessä kysymysrunkoon nähden ja niitä ei välttämättä käsitelty samassa laajuudessa. Haastattelijä varmisti, että kaikki kysymysrunkoon kirjatut aiheet käytiin läpi. Teemahaastattelujen rungoissa oli aikaisemmin mainittuja ylimmän tason teemoja ja seuraavan tason apukysymyksiä. Haastattelujen aiheet olivat haastatelluille odotetustikin tuttuja, joten alimman tason pikku kysymyksiä ei juurikaan tarvittu.

Tampereen kaupunginkirjaston henkilökunnalle järjestetty ryhmähaastattelu poikkesi muutamalta osalta aikaisemmin kuvatusta ryhmähaastattelusta. Ryhmän vetäjä eli haastattelija osallistui keskusteluun marginaalitestesti, koska hän edusti nuorten palveluiden tiimiä. Ryhmähaastattelussa kysymykset esitettiin teemoittain kaikille haastatelluille, jonka jälkeen kaikki haastateltavat keskustelivat aiheesta vuorovaikutuksessa toistensa ja haastattelijan kanssa.

Teemahaastattelujen aineistoja analysoitiin tässä kehittämistyössä tapauskohtaisesti.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä kehittämistyössä toteutettiin sähköinen kysely lähinnä tamperelaisille nuorille, järjestettiin nuorten asiakasraadın kokoontuminen, haastateltiin Tampereen kaupunginkirjasto – Pirkanmaan maakuntakirjaston henkilökuntaa ja käytiin tutustumassa erilaisiin kirjastojen nuortentiloihin ja Tampereen keskustan alueen muiden toimijoiden nuortentiloihin. Tutustumiskäyntien yhteydessä nuortentilojen henkilökuntaa haastateltiin.

6.1 Sähköinen kysely nuorille

Syksyllä 2012 suunniteltiin ja joulukuun 2012 ja tammikuun 2013 aikana toteutettiin sähköinen kysely lähinnä tamperelaisille nuorille. (Myös muut pirkanmaalaiset nuoret pystyivät vastaamaan kyselyyn riippuen siitä löysivätkö he kyselyn sivustolta, joka oli suunnattu kaikille pirkanmaalaisille tai tamperelaisille suunnatulta sivustolta.) Kyselyn teemana olivat nuorten toiveet pääkirjasto Metson tulevaan nuortentilaan liittyen.

Kehittämistyön toiminnallisen osuuden aikana syksyllä 2012 oli tärkeää saada tilastollisesti pätevää ja relevanttia tietoa Metson tulevan nuortentilan suunnittelun pohjalle. Kirjasto ja kehittämistyöntekijä halusivat nuorilta massavastauksia, jolloin välineeksi valittiin sähköinen kysely. Suunnitteluprosessille varatun ajan vähyydestä johtuen kyselyä ei toteutettu paperisena fyysisissä tiloissa. Vastauksen syöttäminen kyselyohjelmaan olisi vienyt liian paljon aikaa.

Kysely toteutettiin Tampereen kaupungin käytössä olevalla ZEF Arviointikoneella. Toisena vaihtoehtona oli Turun ammattikorkeakoulun käyttämä Webropol-ohjelma, mutta sen lisenssi oli katkolla juuri vuodenvaihteessa 2012–2013, jolloin ohjelman käyttäminen olisi ollut tarpeeton riski. Lisäksi Tampereen kaupungilla on useita ZEF-osaajia, joista yhdeltä kehittämistyöntekijä sai henkilökohtausta ohjausta kyselyn tekniseen toteutukseen liittyen eri työvaiheissa.

Viikoilla 41–45 kehittämistyöntekijä laati sähköisen kyselyn kysymykset. Kysymyksiä muokattiin nuorten palveluiden työryhmän kokouksessa viikolla 46. Kyselyn ensimmäinen testiversio lähetettiin testaajille samalla viikolla. Testaajina toimi nuorten asioiden ja palveluiden kanssa toimivia kirjaston työntekijöitä. Testivastausten ja testaajien ehdotusten ja kommenttien mukaan kyselyä päivitettiin. Viikolla 47 kyselyn toinen testiversio lähetettiin testaajille. Tällä kertaa testaajina oli kirjaston työntekijöiden lisäksi Turun ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelman nuorisosteiden opiskelijoita. Kyselyyn tehtiin vielä pieniä muutoksia testaajien kommentteihin pohjautuen.

Viikolla 48 kysely julkaistiin verkossa. Kyselyn pääjulkaisupaikat olivat Tampereen kaupunginkirjaston verkkosivuston etusivu, Piki-verkkokirjaston Nuoretvälilehti, pirkanmaalaisten kirjastojen nuorille suunnattu NaamaPIKI-sivu Facebookissa ja nuorisopalveluiden Nuorten Tampere -sivusto. Lisäksi linkit kyselyyn löytyivät Nuorisokahvila Uniikin Facebook-sivulta, NMKY:n The Pointin sivuilta ja keskustan seurakuntien nuorisotyön Katakombi-sivuilta. Kyselyyn pääsi sivustoille tehdyistä suorista linkeistä esimerkiksi bannerin avulla. Kysely julkaistiin viikon 48 aikana hieman eri päivinä, johtuen siitä, milloin kunkin sivun ylläpitäjä ehti linkin sivustolleen laittaa. Esimerkiksi NaamaPIKI julkaisi kyselyn tiistaina 27.11.2012 ja Piki-verkkokirjasto sekä Tampereen kaupunginkirjaston verkkosivu keskiviikkona 28.11.2012. Kyselyn piti alkuperäisten suunnitelmien mukaan olla auki vain niin kauan, että lopullisia tuloksia olisi ollut mahdollista tulkita ennen joulua 2012. Remonttisuunnitelmien lykkääntyessä kehittämistyöntekijä päätti antaa kyselylle enemmän aikaa, jotta vastauksia saataisiin enemmän. Kysely oli avoimena noin kaksi kuukautta.

Kyselyä mainostettiin monella tavalla. Eri verkkosivuilla olevat bannerit ja linkkien yhteydessä olevat selittävät tekstit toimivat mainoksina. Tekstiehdotuksena sivujen päivittäjille lähetettiin kyseinen teksti.

”Hei Sinä 11–22-vuotias! (Tampereen) Pääkirjasto Metsoon rakennetaan nuortentila. Minkälainen nuortentilan pitäisi Sinusta olla? Osallistu ja pääset vaikuttamaan! Klikkaa tästä ja vastaa!”

Lisäksi A4-kokoinen juliste (Ks. liite 1) ja jaettavat flyerit olivat esillä esimerkiksi kaikissa Tampereen kaupunginkirjaston kirjastoissa, muutamissa kirjastojen läheisyydessä olevissa kouluissa, Nuorisokahvila Uniikissa, NMKY:n The Poin-tissa, keskustan seurakuntien nuorisotila Glooriassa ja Monitoimitalo 13:ssa. Kirjastot mainostivat kyselyä mm. flyerien avulla kohderyhmään sopiville nuorille kirjastojen tiloissa. Lisäksi jotkin kirjastot, joiden lähellä toimi yläkoulu tai lukio, mainostivat kyselyä opettajille. Vastausten muodostumisesta voidaan olettaa, että muutamia koululuokkia vastasi kyselyyn yksittäisten vastaajien lisäksi.

Sähköisen kyselyn kysymykset löytyvät liitteestä 2.

6.1.1 Sähköisen kyselyn tulokset

Kyselyn otsikko oli ”Minkälainen on pääkirjasto Metson tuleva nuortentila?”. Kyselyssä oli kaikkiin kysymyksiin mahdollista vastata ”En osaa sanoa” (EOS). Kyselyssä oli myös mahdollista jättää joihinkin kysymyksiin vastaamatta. Lisäksi jotkut vastaajista eivät ole painaneet kyselyä valmiiksi. Vastaajille oli annettu mahdollisuus palata kysymyksissä taaksepäin ja muokata jo annettuja vastauksia. Lähes kaikki vastauksien kuvaajat on ladattu ZEF Arviointikoneesta.

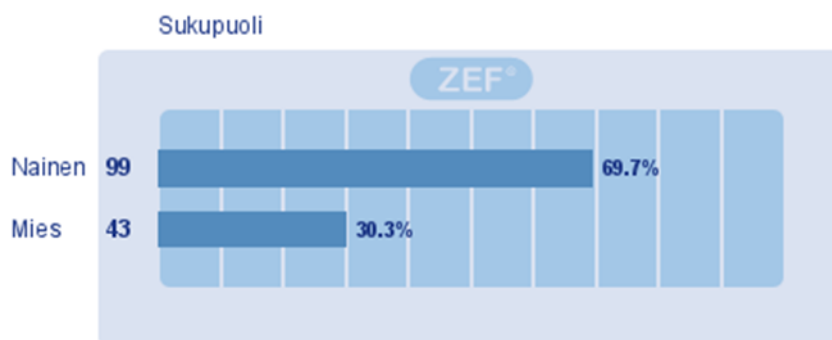
Vastaukset on jaoteltu kysymysryhmiin esim. taustakysymykset. Jokaisesta kysymysryhmästä on tehty numeroimaton alaluku. Joissain kysymysryhmissä on vain yksi kysymys ja joissain useampia kysymyksiä. Tässä kyselyssä käytettiin kysymystyyppinä janaa, monivalintaa, vaihtoehtoa ja vapaapalautetta.

612 henkilöä avasi linkin (vastaajat). 147 henkilöä aloitti vastaamisen (vastaamassa) ja näistä 129 henkilöä vastasi loppuun saakka (vastanneet). Ohjelmallisesti vastausprosentti oli 24 %. 21.1 % vastaajista vastasi loppuun. Kesken jättäneitä oli 2.9 %. Ei-osallistuneita oli 76 %. Ei-osallistuneiden suuri määrä johtuu siitä, että ohjelma rekisteröi kaikki henkilöt, jotka klikkasivat sivustoilla olleita bannereita tai linkkejä. Kaikista teksteistä ei esimerkiksi selvinnyt se, että linkin takaa aukeaa suoraan kysely, mihin useimmat henkilöt eivät todennäköisesti olleet varautuneet. Oletettavaa on myös se, että sivustojen päivittäjät testasivat linkin toimivuutta, jolloin vastaaja rekisteröityi.

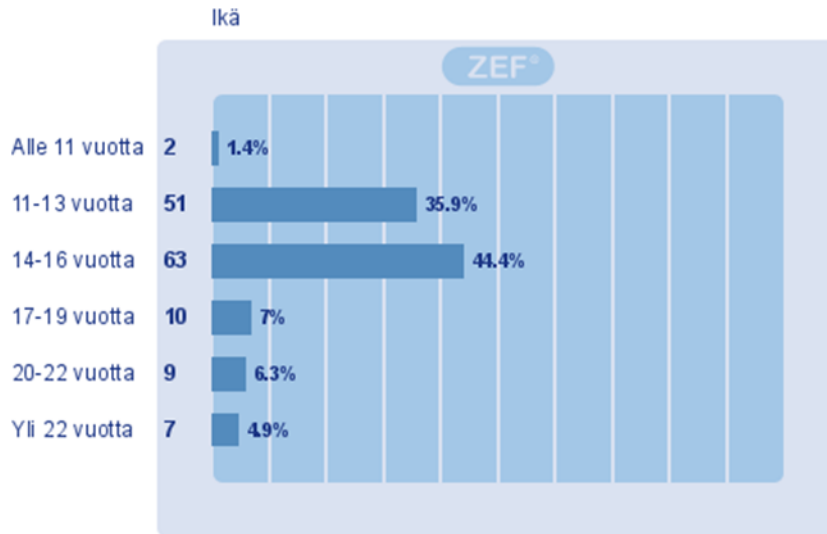
Vastauksia käsitellään pääasiassa yhtenä vastaajaryhmänä, jossa ovat kaikki vastaajat. Milloin tarkoituksenmukaista, vastauksissa tutkitaan myös tyttöjen ja poikien vastauksia ja niiden mahdollisia eroja.

Taustakysymykset

Taustakysymyksiä kysyttiin vastaajien sukupuolta ja ikää. Kysymystyyppinä käytettiin vaihtoehtoa. Sukupuoli-kysymykseen vastasi 145 henkilöä (EOS 5). Ikä-kysymykseen vastasi 144 henkilöä (EOS 2). Suurin osa vastaajista oli naisia (99 vastausta, 69,7 %), miehiä oli 43 (30,3 %). Suurin osa vastaajista oli 14–16-vuotiaita (63 vastausta 44,4 %) ja 11–13-vuotiaita (51 vastausta, 35,9 %). Kuviosta 3 ja 4 näkyvät edellä mainittujen kysymysten vastauksien kuvaajat.

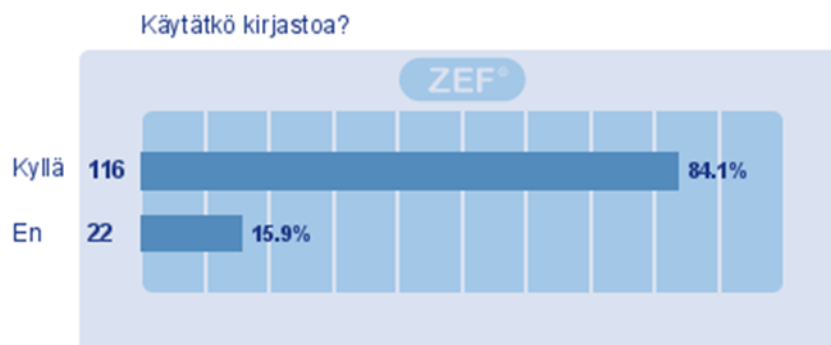
Kuva 3. Sukupuoli

Kuva 4. Ikä

Kirjaston käyttö

Vastaajilta kysyttiin, käyttävätkö he kirjastoa. Kysymystyyppinä käytettiin vaihtoehtoa. Kysymykseen vastasi 143 henkilöä (EOS: 5). Valtaosa vastaajista kertoi käyttävänsä kirjastoa (116 vastausta, 84,1 %). Kirjastoa ei käyttänyt 22 vastaajaa (15,9 %) (Ks. kuva 5).

Kuva 5. Käytätkö kirjastoa?

Tytöt käyttivät kirjastoa hieman enemmän kuin pojat. Tytöistä (vastaajia 97, EOS: 2) kirjastoa käytti 85 henkilöä (89,5 %) ja pojista (vastaajia 42, EOS: 1) 31 (75,6 %).

Jos et käytä kirjastoa

Vastajat, jotka vastasivat Käytätkö kirjastoa –kysymykseen en, ohjattiin kysymysryhmään Jos et käytä kirjastoa. Kysymysryhmässä oli kaksi kysymystä: Miksi et käytä kirjastoa? ja Mikä asia saisi sinut tulemaan kirjastoon? Nämä kysymykset oli toteutettu vapaapalautteet kysymystyypillä. 17 henkilöä (EOS: 0) vastasi kysymykseen Miksi et käytä kirjastoa?, ja 14 henkilöä (EOS: 0) vastasi kysymykseen Mikä asia saisi sinut tulemaan kirjastoon? (Ks. liite 3).

Vastauksista voi tulkita, että kirjastoa ei käytetä siksi, että palauttaminen on vaikeaa tai sen kanssa on ongelmia (kolme mainintaa), ei ole tarvetta kirjaston käytölle (viisi mainintaa), ei lue tai ei tykkää lukea kirjoja (seitsemän mainintaa) ja tarvitsemansa aineiston tai tiedon henkilö saa muualta (kolme mainintaa). Yksi vastaajista saa silloin tällöin tarvitsemansa aineiston kirjastosta toisen henkilön avulla, mutta ei itse käytä kirjastoa. Lisäksi yksi vastaaja tarjoaa kolme eri syytä sille, että ei käytä kirjastoa.

”Ei sisältöä, vanhan aikainen, ei nuorille suunnattu”

Yksi vastaajista toteaa:

”Ei ole aikaa, mutta jos olisi niin varmasti käyttäisin.”

Yksi vastaajista, joka ei tykkää lukea kirjoja, kertoo näin:

”En tykkää lukea kirjoja. Vihaan lukemista! Ja kirjasto on niin sekava ja iso paikka niin en jaksa ikinä ettiiä sieltä mitään”

Kolme henkilöä kertoi, että mikään ei saisi heitä käyttämään kirjastoa. Kirjastoa alettaisiin käyttää, jos siellä olisi nuortentila (yksi maininta), ilmainen munkkitarjoilu (yksi maininta), muutakin kuin luettavaa (yksi maininta), viihtyisä lukupaikka (yksi maininta) ja jos henkilöllä olisi aikaa (yksi maininta). Kaksi henkilöä mainitsi, että kouluun liittyvät tehtävät saisivat heidät tulemaan kirjastoon. Yksi henkilö mainitsi, että halu rauhoittua saisi hänet tulemaan kirjastoon. Yksi henkilö mainitsi, että hän tulisi kirjastoon, jos innostuisi lukemaan. Yhdellä henkilöllä oli hyvin kokonaisvaltainen vastaus asiaan.

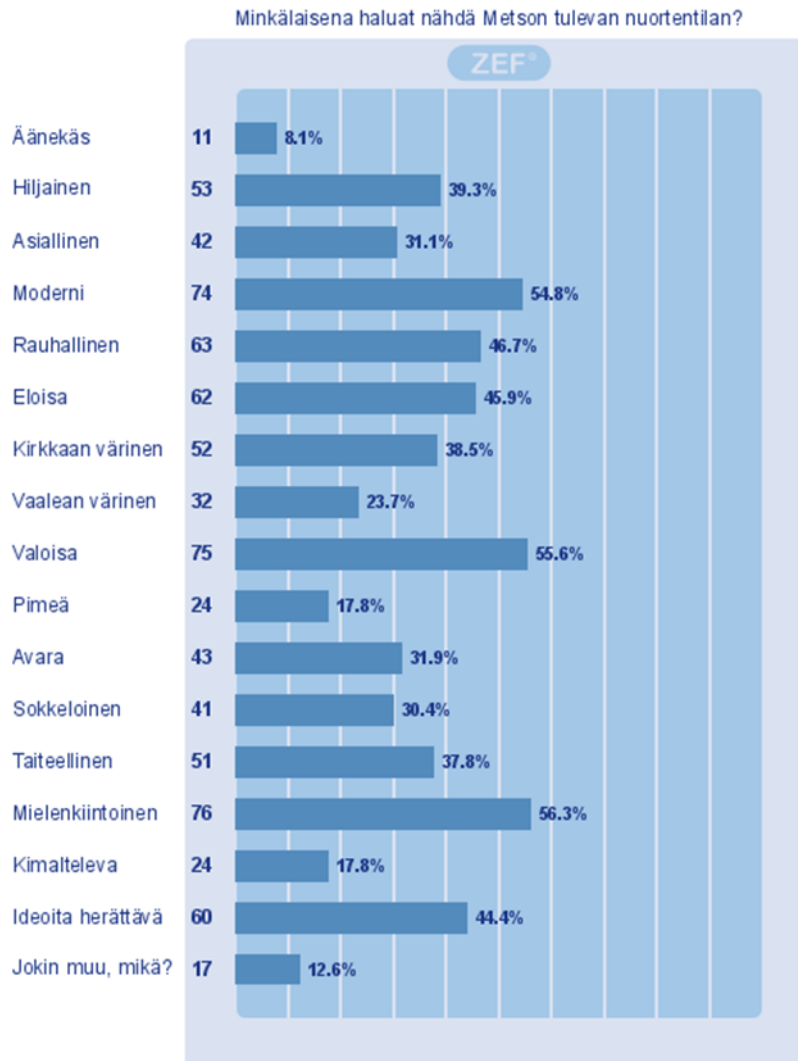
”Varmaan se, että kova halu lukea joku kirja joka maksaa paljon ja jos muistaisin palauttaa ajallaan niin sitte voisin käyttää kirjastoa.”

Yksi vastaajista toteaa:

”Ei kirjasto tartte mitää lisää.”

Metsoon tuleva nuortentila

Seuraavassa kysymysryhmässä (Metsoon tuleva nuortentila) on kysymys Minkälaisena haluat nähdä Metson tulevan nuortentilan? (Ks. kuva 6). Vastaajia oli 141 (EOS: 6). Kysymys toteutettiin monivalinta kysymystyypillä, jossa sai valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Lisäksi oli mahdollisuus vastata kysymykseen Jokin muu, mikä? vapaapalautteena.

Kuva 6. Minkälaisena haluat nähdä Metson tulevan nuortentilan?

Kolme suosituinta vaihtoehtoa olivat mielenkiintoinen (76 mainintaa, 56,3 %), valoisa (75 mainintaa, 55,6 %) ja moderni (74 mainintaa, 54,8 %). Seuraavaksi suosituimmat olivat rauhallinen (63 mainintaa, 46,7 %), eloisa (62 mainintaa, 45,9 %) ja ideoita herättävä (60 mainintaa, 44,4 %). Vähiten suosituimmat vaihtoehdot olivat (Jokin muu, mikä? –vaihtoehtoa ei ole otettu huomioon) äänekäs (11 mainintaa, 8,1%), kimalteleva ja pimeä (kummallakin 24 mainintaa, 17,8 %) ja vaalean värinen (32 mainintaa, 23,7 %).

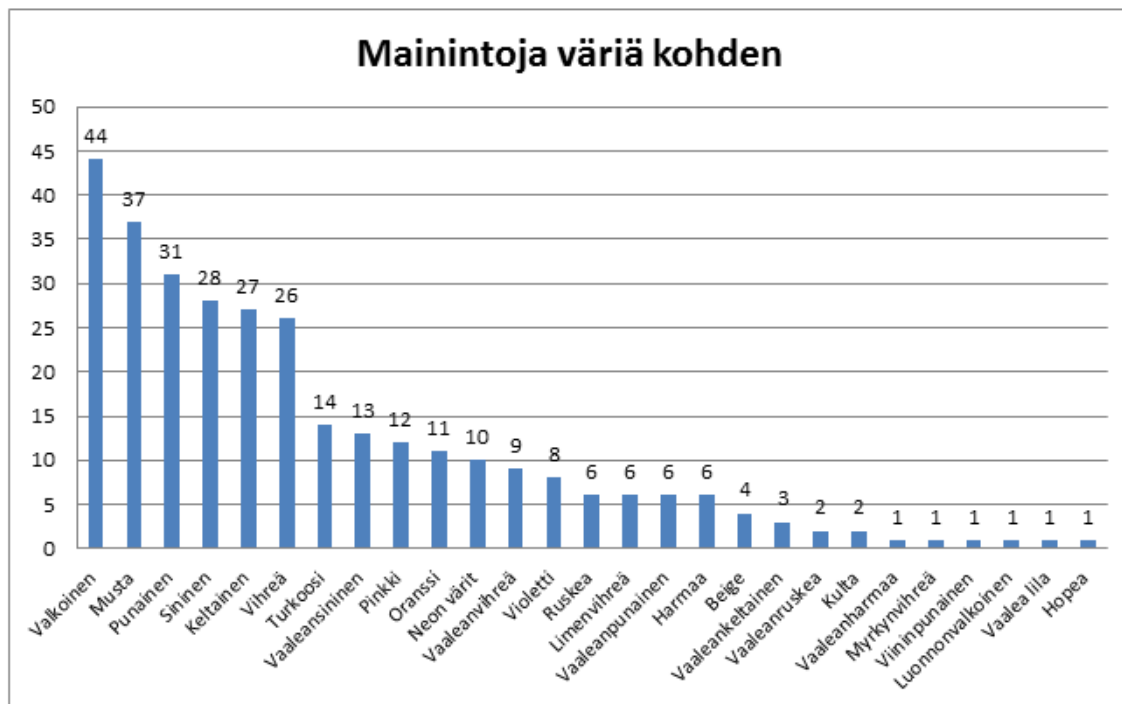
Avoimissa vastauksissa (Ks. liite 4) (17 valitsi vaihtoehdon, mutta kaksi ei kirjoittanut kenttään mitään) mainittiin seuraavat sanat: ruokaisa (1), mukava ja pehmeä (1), hauska (1), hymyilyttävä (1) ja inspiroiva (1). Lisäksi toivottiin jääkiek-

koseuroille näkyvyyttä (1), paljon tietokoneita (1) ja paljon suuria kuvioita ja tunnelmaa (1). Kahdessa vastauksessa toivottiin, että tilassa olisi sekä hämyisiä/pimeitä paikkoja että valoisia paikkoja. Yhdessä vastauksessa toivottiin joihinkin kohtiin pimeää paikkaa, jossa olisi lamppuja. Yhdessä vastauksessa toivottiin paikkaa, jossa voisi irrottautua arjesta ja rauhoittua. Kahdessa vastauksessa toivottiin rauhallista ja mukavaa lukupaikkaa. Toisessa näistä vastauksissa toivottiin rauhallisen lukupaikan lisäksi paikkaa, jossa voisi olla kavereiden kanssa vapaammin. Toisessa näistä vastauksista taas haluttiin, että paikka olisi kotoisa. Yksi vastaaja tarjoaa hyvin kokonaisvaltaisen vastauksen.

”Alue muodostuisi "soluista", jossa hyvin järjestellyt hyllyt ja esineet äänieristäisivät eri alueita toisistaan jotta voisi kirjoja lukiessa puhua rennommin kaverin kanssa häiritsemättä muita. Ja ei missään nimessä harmaasävyistä "modernia" lookkia, kaupunki on täynnä niitä rumiluksia. Miten olisi jos seinät muodostuisivat hieman paksummista kankaista, jotka voidaan helposti vaihtaa eri värisiin, muotoisiin ja tyyliin, ne samalla toimisi hyvinä äänieristeinä. Siinä olisi väriä, taiteellisuutta, mielenkiintoisuutta ja mahdollisuus vaihtaa teemoja useinkin halvasti.”

Metson tulevan nuortentilan värit

Kysymysryhmässä Metson tulevan nuortentilan värit on kysymys Mitä värejä haluat nähdä Metson tulevassa nuortentilassa? Kysymyksessä pyydettiin mainitsemaan kolme väriä. Kysymykseen vastasi 119 henkilöä (EOS: 0). Kysymystyyppinä oli vapaapalaute, koska kaikkia mahdollisia väri vaihtoehtoja ei olisi voinut laittaa esim. monivalintakysymykseen. Kysymyksen tarkoituksena oli saada selville suosituimmat värit, joita vastaajat haluavat nähdä Metson tulevassa nuortentilassa. Vastauksista (Ks. liite 5) voi tutkia esim. vastaajien antamia väriyhdistelmiä.

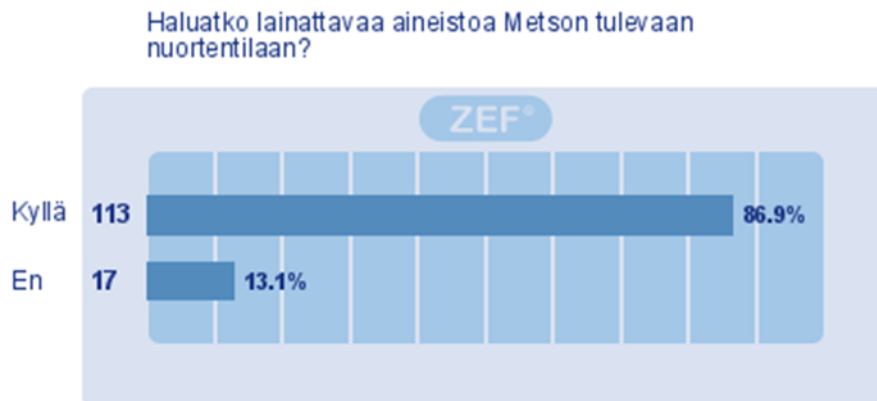
Kuva 7. Mainintoja väriä kohden

Kuvasta 7 näkyvät nuorten mainintojen määrät väriä kohden. Mainintoja oli yhteensä 311. Vastauksista voi päätellä, että suosituimmat värit olivat valkoinen (44 mainintaa, 14,1 %), musta (37 mainintaa, 11,9 %) ja punainen (31 mainintaa, 10 %). Yli kaksikymmentä mainintaa sai sininen (28 mainintaa, 9 %), keltainen (27 mainintaa, 8,7 %) ja vihreä (26 mainintaa, 8,4 %). Vähiten mainintoja (yksi maininta väriä kohden) saivat hopea, vaalean lila, luonnonvalkoinen, viininpunainen, myrkyinvihreä ja vaalean harmaa. Kulta ja vaalean ruskea saivat vain kaksi mainintaa kukin. Myös vaaleat värit olivat suosittuja, jos eri vaalean sävyt lasketaan yhteen. Vaaleat värit saivat yhteensä 35 mainintaa (11,3 %).

Vastauksissa ehdotettiin myös esim. tummia, kirkkaita ja vaaleita värejä, satteenkaaren värejä, lämpimiä värejä, omaperäisiä värejä, pirteitä ja valoisia värejä, rauhallisia ja vaaleita pastellisävyjä, kirkkaita mutta haaleita värejä sekä ”pirtsakoita” mutta hillittyjä värejä.

Aineistot tulevassa nuortentilassa

Kysymysryhmässä Aineistot tulevassa nuortentilassa kysyttiin Haluatko lainattavaa aineistoa Metson tulevaan nuortentilaan? (Ks. kuva 8). Kysymystyyppinä oli vaihtoehto. Kysymystä selitettiin seuraavasti: ”Aineistot voivat olla esim. kirjoja, lehtiä, elokuvia ja musiikkia”. 136 henkilöä (EOS: 6) vastasi kysymykseen.

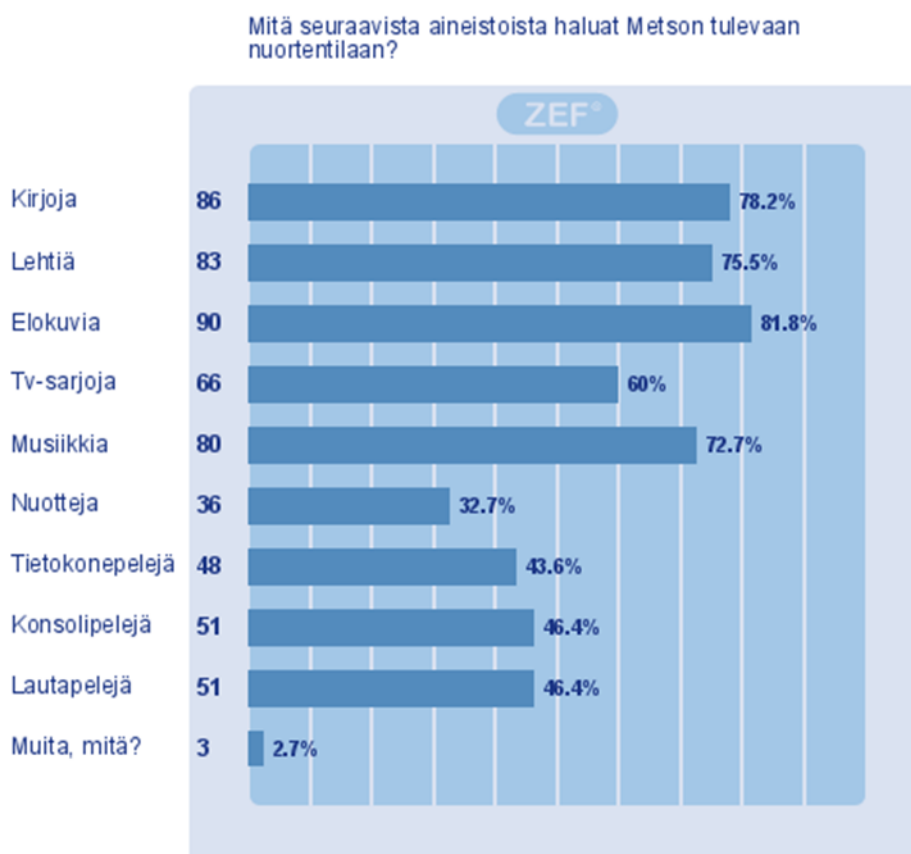

Kuva 8. Haluatko lainattavaa aineistoa Metson tulevaan nuortentilaan?

113 henkilöä (86,9 %) halusi lainattavaa aineistoa Metson tulevaan nuortentilaan ja 17 henkilöä (13,1 %) ei halunnut.

Jos haluat lainattavia aineistoja

Kysymysryhmään Jos haluat lainattavia aineistoja ohjattiin henkilöt, jotka olivat vastanneet kyllä edelliseen kysymykseen. Kysymys kuului: ”Mitä seuraavista aineistoista haluat Metson tulevaan nuortentilaan?”. Kysymystyyppinä oli monivalinta. Kysymyksessä ohjeistettiin, että henkilö voi valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Kysymykseen vastasi 111 henkilöä (EOS: 1) (Ks. kuva 9).

Kuva 9. Mitä seuraavista aineistoista haluat Metson tulevaan nuortentilaan?

Kahdeksankymmentä tai yli kahdeksankymmentä mainintaa sai elokuvat (90, 81,8 %), kirjat (86, 78,2 %), lehdet (83, 75,5 %) ja musiikki (80, 72,7 %). Vähiten vastauksia sai nuotit (36, 32,7 %), tietokonepelit (48, 43,6 %) ja konsolipelit sekä lautapelit (kummatkin 51, 46,4 %). Tv-sarjoja toivoi 66 vastaajaa (60 %). Muita, mitä? -kohdassa oli kolme vastausta: ”valikoitu, vaihteleva valinta”, ”Mangoja” ja ”sarjakuvia”.

Poikia kysymykseen vastasi 29 (EOS: 1). Pojat halusivat eniten kirjoja (22, 78,6 %), elokuvia (21, 75 %) ja konsolipelejä sekä lehtiä (molemmat 20, 71,4 %). Vähiten pojat halusivat nuotteja (4, 14,3 %), lautapelejä (14, 50 %) ja tv-sarjoja sekä musiikkia (16, 57,1 %).

Tyttöjä vastasi kysymykseen 82 (EOS: 0). Tytöt halusivat eniten elokuvia (69, 84,1 %), kirjoja ja musiikkia (molemmat 64, 78 %) ja lehtiä (63, 76,8 %). Tytöt halusivat vähiten tietokonepelejä ja konsolipelejä (molemmat 31, 37,8 %), nuotteja (32, 39 %) ja lautapelejä (37, 45,1 %).

Tyttöjen ja poikien vastausten eroja on hankala arvioida tilastollisesti, sillä poikia vastanneista oli tyttöihin nähden hyvin vähän. Näyttää siltä, että tytöt halusivat poikia vähemmän mm. konsolipelejä. Musiikkia tytöt näyttivät puolestaan haluavan enemmän kuin pojat. Nuotteja ja lautapelejä molemmat näyttivät haluavan melko vähän.

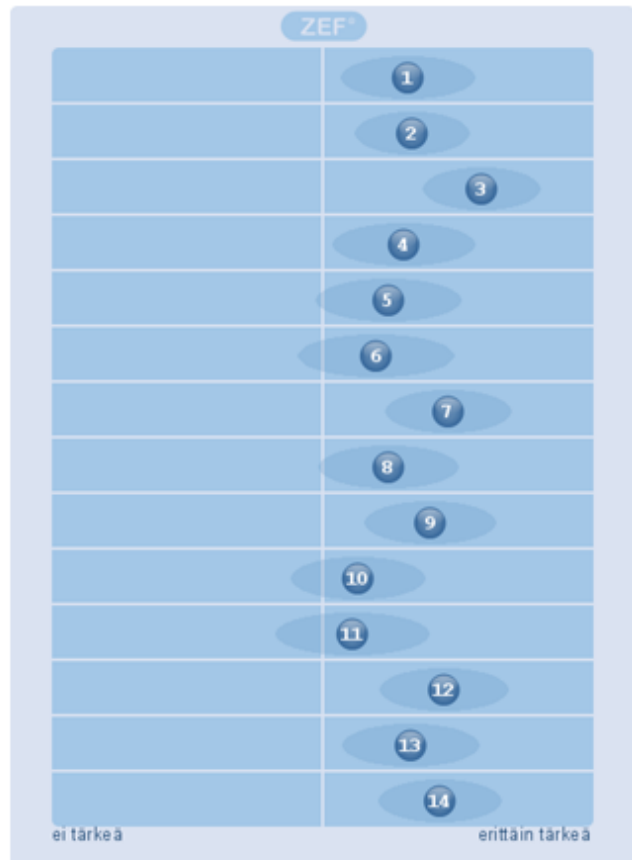
Kysymyksen vastauksista voidaan päätellä, että nuoret haluavat monenlaista aineistoa nuortentilaan. Kaikki vaihtoehdot paitsi Muita, mitä? saivat useita kymmeniä mainintoja.

Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?

Kysymysryhmässä Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? oli 14 kysymystä. Kysymystyyppinä oli jana. Jokaiseen kysymykseen vastattiin janalla, jonka vasemmassa laidassa oli vaihtoehto ”ei tärkeä” ja oikeassa laidassa oli vaihtoehto ”erittäin tärkeä”. Vastaaja klikkasi valintansa janan sopivimpaan kohtaan.

Kuvassa 10 näkyy oikealla kysymystä vastaavalla numerolla kaikkien vastaajien absoluuttiset vastausten keskiarvot (absoluuttinen raportti). Vieressä oikealla näkyvät kehyksessä kaikki kysymykset järjestysnumeroineen. Kysymyksen yhteydessä näkyy myös suluissa kuinka moni vastasi kyseiseen kysymykseen ja kuinka moni klikkasi En osaa sanoa -vaihtoehtoa kyseisen kysymyksen kohdalla.

1. Kuinka tärkeäksi koet kirjojen lukemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 5)
2. Kuinka tärkeäksi koet lehtien lukemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (132) (EOS: 4)
3. Kuinka tärkeäksi koet oleskelun kavereiden kanssa, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
4. Kuinka tärkeäksi koet oleskelun yksin, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 2)
5. Kuinka tärkeäksi koet ryhmätöiden tekemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 4)
6. Kuinka tärkeäksi koet läksyjen tekemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
7. Kuinka tärkeäksi koet musiikin kuuntelun, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 1)
8. Kuinka tärkeäksi koet tapahtumiin osallistumisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 5)
9. Kuinka tärkeäksi koet netin käytön (myös nettipelit), kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
10. Kuinka tärkeäksi koet lautapeliin pelaamisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
11. Kuinka tärkeäksi koet konsolipeliin pelaamisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 2)
12. Kuinka tärkeäksi koet lainaus- ja palautusmahdollisuuden, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 2)
13. Kuinka tärkeäksi koet henkilökunnan lähestyttävyyden, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
14. Kuinka tärkeäksi koet avun saamisen esim. tietoa etsiessä, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 2)

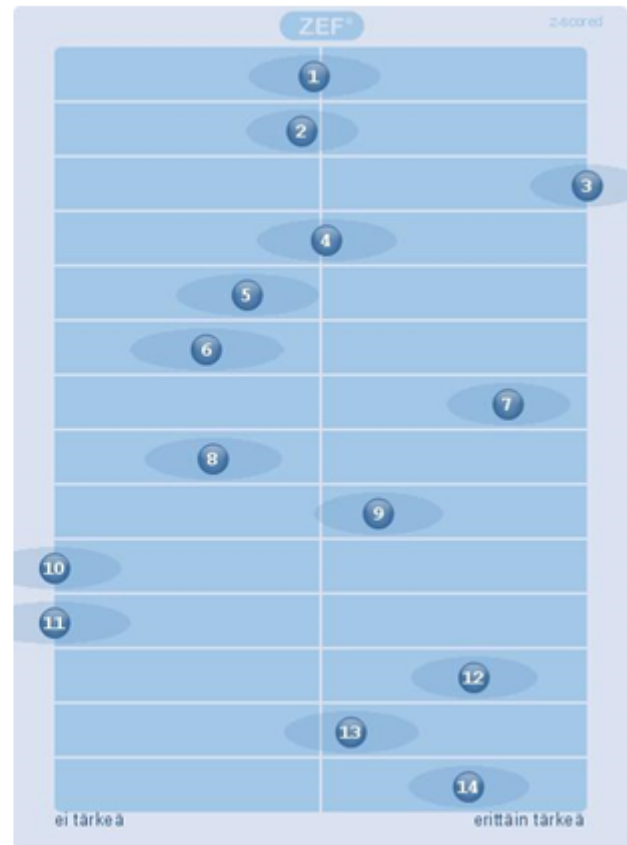

Kuva 10. Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? Absoluuttinen raportti.

Kaikki vastaajat kokivat kaikkien kysymysten asiat melko tärkeiksi. Kaikki vastaukset ulottuvat keskiarvoon ja erittäin tärkeään välille.

Suhteellisessa raportissa näkyvät kaikkien vastausten keskinäiset erot selkeämmin. Suhteellisen raportin avulla nähdään selkeästi, mitkä asiat olivat tärkeimmät ja mitkä vähemmän tärkeimmät vastaajille. Suhteellinen raportti kysymyksineen, vastaajamäärineen ja En osaa sanoa -määrineen näkyy kuvassa 11.

1. Kuinka tärkeäksi koet kirjojen lukemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 5)
2. Kuinka tärkeäksi koet lehtien lukemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (132) (EOS: 4)
3. Kuinka tärkeäksi koet oleskelun kavereiden kanssa, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
4. Kuinka tärkeäksi koet oleskelun yksin, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 2)
5. Kuinka tärkeäksi koet ryhmätöiden tekemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 4)
6. Kuinka tärkeäksi koet läksyjen tekemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
7. Kuinka tärkeäksi koet musiikin kuuntelun, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 1)
8. Kuinka tärkeäksi koet tapahtumiin osallistumisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 5)
9. Kuinka tärkeäksi koet netin käytön (myös nettipelit), kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
10. Kuinka tärkeäksi koet lautapeliin pelaamisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
11. Kuinka tärkeäksi koet konsolipeliin pelaamisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 2)
12. Kuinka tärkeäksi koet lainaus- ja palautusmahdollisuuden, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 2)
13. Kuinka tärkeäksi koet henkilökunnan lähestyttävyyden, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 3)
14. Kuinka tärkeäksi koet avun saamisen esim. tietoa etsiessä, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (134) (EOS: 2)

Kuva 11. Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? Suhteellinen raportti.

Suhteellisesta raportista voi päätellä, että kaikkein tärkeimmäksi asiaksi suhteessa muihin vaihtoehtoihin kaikki vastaajat kokivat oleskelun kavereiden kanssa (kysymys numero 3). Raportista voi päätellä myös, että seuraavaksi tärkeimmiksi suhteessa muihin vaihtoehtoihin koettiin (tärkeysjärjestyksessä) musiikin kuuntelu (kysymys numero 7), lainaus- ja palautusmahdollisuus (kysymys numero 12), avun saaminen esim. tietoa etsiessä (kysymys numero 14), netin käyttö (myös nettipelit) (kysymys numero 9) ja henkilökunnan lähestyttävyys (kysymys numero 13).

Edellä mainitusta raportista voidaan päätellä, että keskinkertaisen tärkeiksi suhteessa muihin vaihtoehtoihin (janassa noin puolessa välissä ei tärkeän ja tärkeän välillä) koettiin (tärkeysjärjestyksessä) oleskelu yksin (kysymys numero 4), kirjojen lukeminen (kysymys numero 1) ja lehtien lukeminen (kysymys numero 2).

Edellä mainitusta raportista voidaan päätellä, että vähemmän tärkeiksi suhteessa muihin vaihtoehtoihin (janassa noin puolessa välissä ei tärkeän ja keksinkertaisen tärkeän välillä) koettiin (tärkeysjärjestyksessä) ryhmätöiden tekeminen (kysymys numero 5), tapahtumiin osallistuminen (kysymys numero 8) ja läksyjen lukeminen (kysymys numero 6).

Edellä mainitusta raportista voidaan päätellä, että ei -tärkeiksi asioiksi suhteessa muihin vaihtoehtoihin koettiin konsolipelien pelaaminen (kysymys numero 11) ja lautapelien pelaaminen (kysymys numero 10).

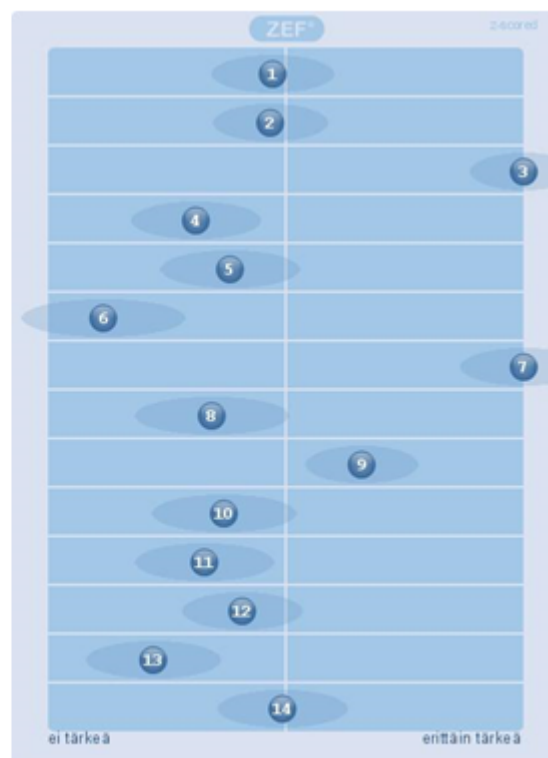
Sekä absoluuttisesta että suhteellisesta raportista voi päätellä, että nuorille kaikki kysymyksissä esitetyt asiat olivat tärkeitä, mutta ylivoimaisesti tärkeimmäksi asiaksi koettiin oleskelu kavereiden kanssa ja puolestaan ei -tärkeimmiksi asioiksi koettiin konsolipelien pelaaminen ja lautapelien pelaaminen.

Tyttöjen ja poikien absoluuttisista raporteista selvisi, että kuten kaikkien vastanneiden tapauksessa, sekä tytöillä että pojilla kaikki vastaukset sijoittuivat keskiarvoon ja erittäin tärkeän väliin. Tyttöjen suhteellinen raportti noudatti melko tarkasti kaikkien vastanneiden suhteellista raporttia, mikä johtuu luultavasti siitä, että tyttöjä on vastanneista eniten. Tyttöjen suhteellisessa raportissa henkilö-

kunnan lähestyttävyyttä (kysymys numero 13) koettiin tärkeämmäksi kuin netin käyttö (myös nettipelit) (kysymys numero 9). Nämä asiat olivat tärkeysjärjestyksessä toisin päin kaikkien vastaajien suhteellisessa raportissa.

Poikien suhteellisessa raportissa puolestaan näkyy huomattavia eroja kaikkien vastanneiden suhteelliseen raporttiin verrattaessa. Poikien suhteellinen raportti löytyy kuvasta 12.

1. Kuinka tärkeäksi koet kirjojen lukemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 0)
2. Kuinka tärkeäksi koet lehtien lukemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 0)
3. Kuinka tärkeäksi koet oleskelun kavereiden kanssa, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 0)
4. Kuinka tärkeäksi koet oleskelun yksin, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 0)
5. Kuinka tärkeäksi koet ryhmittöiden tekemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 0)
6. Kuinka tärkeäksi koet läksyjen tekemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 0)
7. Kuinka tärkeäksi koet musiikin kuuntelun, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 0)
8. Kuinka tärkeäksi koet tapahtumiin osallistumisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 2)
9. Kuinka tärkeäksi koet netin käytön (myös nettipelit), kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 1)
10. Kuinka tärkeäksi koet lautapeliin pelaamisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 1)
11. Kuinka tärkeäksi koet konsolipeliin pelaamisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 0)
12. Kuinka tärkeäksi koet lainaus- ja palautusmahdollisuuden, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 1)
13. Kuinka tärkeäksi koet henkilökunnan lähestyttävyyden, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 1)
14. Kuinka tärkeäksi koet avun saamisen esim. tietoa etsiessä, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? (37) (EOS: 1)

Kuva 12. Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa? Suhteellinen raportti, pojat.

Poikien suhteellisen raportin mukaan pojille kaikkein tärkeimmät asiat suhteessa muihin vaihtoehtoihin olivat oleskelu kavereiden kanssa (kysymys numero 3) ja musiikin kuuntelu (kysymys numero 7). Lisäksi tärkeää oli netin käyttö (myös nettipelit) (kysymys numero 9).

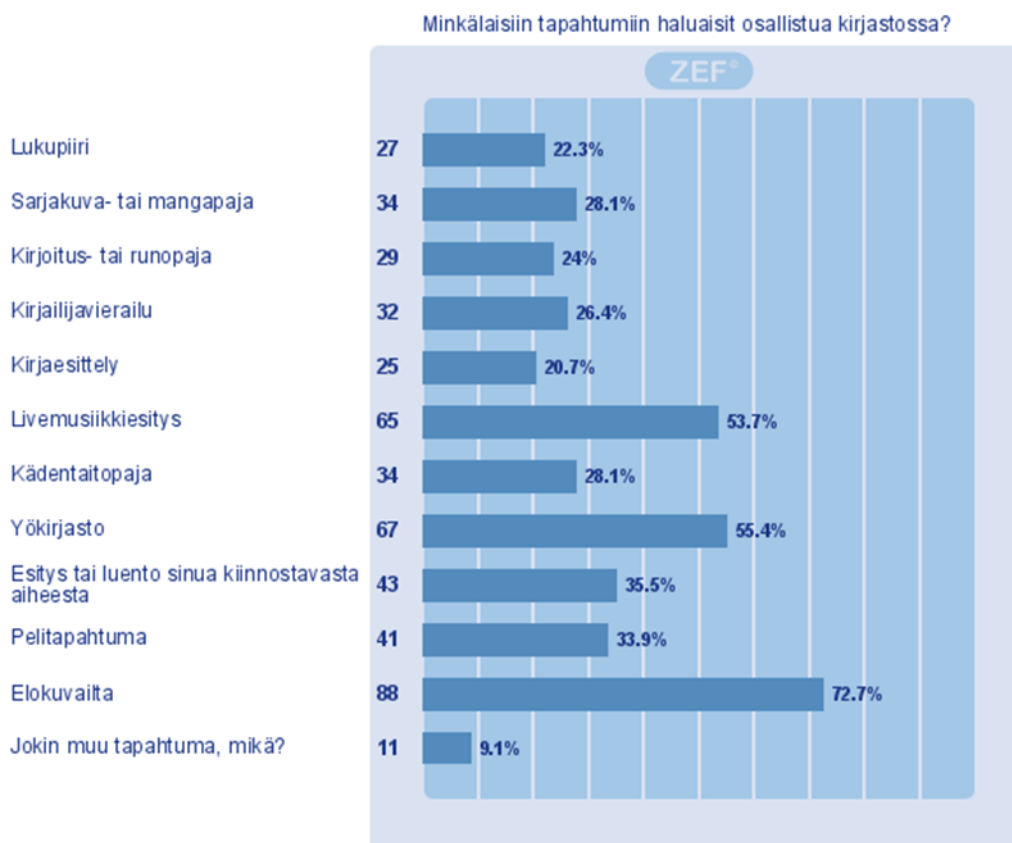
Edellä mainitusta raportista voidaan päätellä, että keskitärkeäksi suhteessa muihin vaihtoehtoihin (janalla keskikohdassa ei tärkeän ja erittäin tärkeän välillä) pojat kokivat avun saamisen esim. tietoa etsiessä (kysymys numero 14), kirjojen lukemisen (kysymys numero 1) ja lehtien lukemisen (kysymys numero 2).

Edellä mainittu raportti osoittaa, että vähemmän tärkeäksi suhteessa muihin vaihtoehtoihin (janalla ei tärkeän ja keskikohdan välissä) pojat kokivat tärkeysjärjestyksessä lainaus- ja palautusmahdollisuuden (kysymys numero 12), ryhmätöiden tekemisen (kysymys numero 5), lautapeliä pelaamisen (kysymys numero 10), tapahtumiin osallistumisen (kysymys numero 8), konsolipeliä pelaamisen (kysymys numero 11), oleskelun yksin (kysymys numero 4), henkilökunnan lähestyttävyyden (kysymys numero 13) ja läksyjen tekemisen (kysymys numero 6).

Edellä mainitun raportin mukaan pojat kokivat musiikin kuuntelun Metson nuortentilassa aivan yhtä tärkeäksi kuin oleskelun kavereiden kanssa. Konsoli- ja lautapeliä pelaaminen oli pojille suhteellisen raportin mukaan tärkeämpää kuin kaikkien vastaajien suhteellisessa raportissa. Puolestaan lainaus- ja palautusmahdollisuutta sekä henkilökunnan lähestyttävyyttä pojat eivät pitäneet niin tärkeänä kuin kaikki vastaajat suhteellisessa raportissa.

Tapahtumat kirjastossa

Kysymysryhmässä Tapahtumat kirjastossa oli kysymys Minkälaisiin tapahtumiin haluaisit osallistua kirjastossa? (Ks. kuva 13). Kysymystyyppinä oli monivalinta. Kysymyksessä ohjeistettiin valitsemaan yksi tai useampi vaihtoehto. Kysymyksen vastasi 130 henkilöä (EOS: 9).

Kuva 13. Minkälaisiin tapahtumiin haluaisit osallistua kirjastossa?

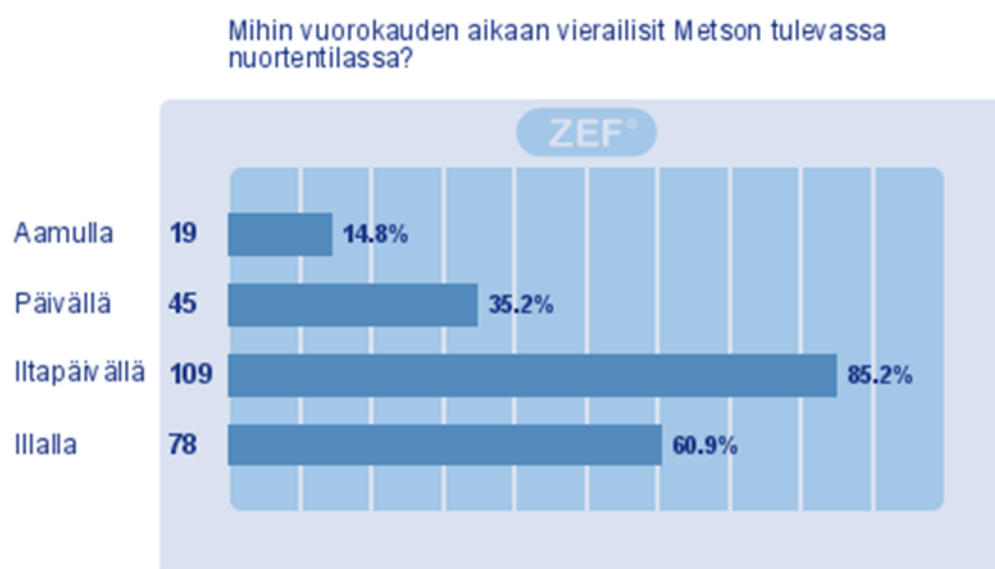
Eniten nuoret haluaisivat osallistua elokuvailtaan (88 mainintaa, 72,7 %). Selkeästi suosittuja tapahtumia olivat myös yökirjasto (67 mainintaa, 55,4 %) ja livemusiikkiesitys (65 mainintaa, 53,7 %). Yli kolmekymmentä mainintaa sai myös esitys tai luento sinua kiinnostavasta aiheesta (43 mainintaa, 35,5 %), pelitapahtuma (41 mainintaa, 33,9 %), kädentaitopaja (34 mainintaa, 28,1 %), sarjakuva- tai mangapaja (34 mainintaa, 28,1 %) ja kirjailijavierailu (32 mainintaa, 26,4 %). Jokin muu tapahtuma, mikä? sai 11 klikkausta. Disko sai kolme mainintaa. Lisäksi ehdotettiin yhdessäolon viettoa, kokkausta, laneja, nuorteniltaa ja mangapiirtoa yksi kutakin vaihtoehtoa. Yksi vastaajista totesi, että ei halua osallistua mihinkään kirjaston tapahtumaan.

Poikia kysymykseen vastasi 34 (EOS: 5). Pojat halusivat osallistua eniten pelitapahtumaan (18 mainintaa, 62,1 %), elokuvailtaan (16 mainintaa, 55,2 %) ja yökirjastoon (14 mainintaa, 48,3 %). Tyttöjä kysymykseen vastasi 93 (EOS: 3).

Tytöt halusivat osallistua eniten elokuvailtaan (71 mainintaa, 78,9 %), yökirjastoon ja livemusiikkiesitykseen (molemmat saivat 52 mainintaa, 57,8 %).

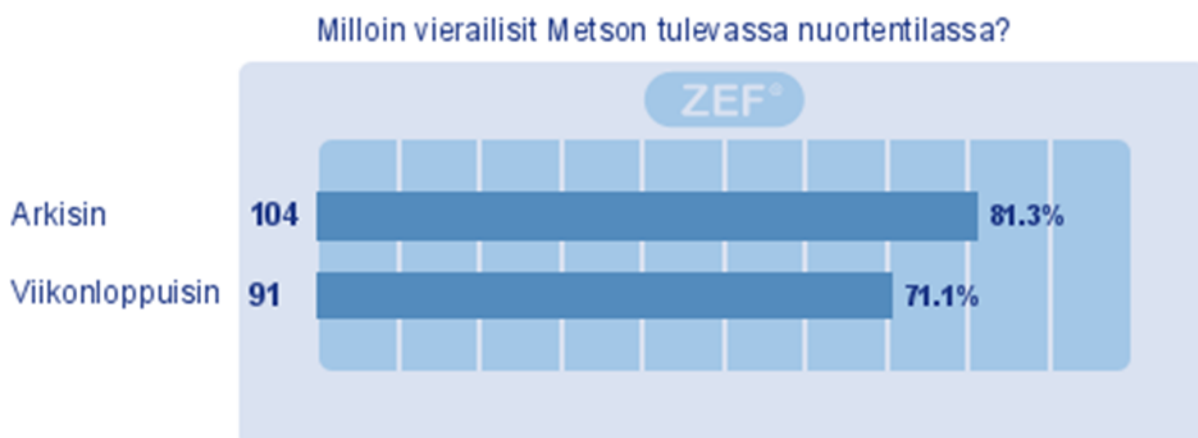
Ajanvietto Metson tulevassa nuortentilassa

Ajanvietto Metson tulevassa nuortentilassa -kysymysryhmässä oli kaksi kysymystä. Mihin vuorokauden aikaan vierailisit Metson tulevassa nuortentilassa? kysymykseen vastasi 133 henkilöä (EOS: 5) ja Milloin vierailisit Metson tulevassa nuortentilassa? kysymykseen vastasi 133 henkilöä (EOS: 5). Ensiksi mainitussa kysymyksessä pystyi valitsemaan yhden tai useamman vaihtoehdon ja jälkimmäisessä kysymyksessä pystyi valitsemaan yhden tai kaksi vaihtoehtoa. Kysymystyyppinä kummassakin oli monivalinta. Kuvat 14 ja 15 selvittävät ajanviettoa Metson tulevassa nuortentilassa.

Kuva 14. Mihin vuorokauden aikaan vierailisit Metson tulevassa nuortentilassa?

Valtaosa vastaajista vierailisi Metson tulevassa nuortentilassa iltapäivällä (109 mainintaa, 85,2 %) ja illalla (78 mainintaa, 60, 9 %). Päivällä vierailu sai 45 mainintaa (35,2 %) ja aamulla vierailu sai 19 mainintaa (14,8 %).

Kuva 15. Milloin vierailisit Metson tulevassa nuortentilassa?

104 mainintaa (81,3 %) sai arkena vierailu ja viikonloppuisin vierailu sai 91 mainintaa (71,1 %).

Nimiehdotus Metson tulevalle nuortentilalle

Kysymysryhmässä (Nimiehdotus Metson tulevalle nuortentilalle) oli yksi kysymys: Ehdota Metson tulevalle nuortentilalle nimeä. Siihen vastasi 72 henkilöä (EOS: 0). Kysymystyyppinä oli vapaapalaute. Kaikki nimiehdotukset löytyvät liitteestä 6.

Monissa nimiehdotuksissa oli mukana sana nuoret jossain muodossa. Näitä olivat mm. Nuorisohuone, Nuora, Nuoretso, nuorisolaari, nuorten kirjamaa, Nuortentila, Huone nuorien, nuorten tähti hetket, Nuorten kirjasto, nuoret, nuorten lukutoukkien paikka, nuorten-nurkka, Metson nuorisotila, Nuortsu, Menu – Metson nuoret, Nuorisonurkkaus, Nuoris, Nuorisonurkka, Nuorten Metso, Kirjasto nuoret ja Nuorten Maailma.

Monessa nimessä edellä mainittujen lisäksi esiintyi kirjasto tai lukeminen tai jollain tavalla sana Metso. Näitä olivat lukutoukan hupihuone, Epic Book Room, Monitoimi kirjasto, metsola, siivensuoja, Kirjo, Metnu, Mezzo ja Nidosnurkka.

Mielenkiintoisia nimiehdotuksia olivat mm. Jumpperi, Persikka, Mööli, Pikkukolo, ZikZak, rentoudu, Fasaani, Jungila, Pönttö, Hytti, Tila, Pimeä, aitta, Tukkiluola ja Nutso.

Yksi vastaajista kommentoi oman nimiehdotuksensa lomassa seuraavasti:

”Ei nuoret kiinnostu jos on jokin eriskummallinen tai lapsellinen nimi.”

Toiveesi kirjastolle

Viimeisessä kysymysryhmässä (Toiveesi kirjastolle) oli yksi kysymys: Mitä juuri Sinä toivot kirjastolta? Kysymystyyppinä oli vapaapalaute. Kysymykseen vastasi 72 henkilöä (EOS: 0). Kaikki toiveet kirjastolle löytyvät liitteestä 7.

Nuorilla oli esittää monenlaisia toiveita kirjastolle. Jotkut nuoret eivät esittäneet mitään toiveita, vaan olivat ilmeisesti tyytyväisiä nykyisiin palveluihin.

Monet toivoivat kirjastolle tilaa, jossa voisi oleskella. Lisäksi monet toivoivat mahdollisuutta pitää hieman ääntä ja jutella kavereiden kanssa.

”Tärkeää olisi oleskelu- ja juttelumahdollisuus kavereiden kanssa, myös viikonloppuisin.”

”Ettei tarvis olla nii hipihiljaa ja sit tullaa ain valittaa jos vähäniki aivastaa...”

Toiveissa oli myös kirjastotila, jossa olisi sekä mahdollisuus rauhoittua ja olla rauhassa että pitää ääntä ja jutella.

”Sen tulisi olla paikka jossa voisi OLESKELLA pidemäänikin aikaa. Olisi mahdollisuus riisua ulkovaatteet, annetaisi toisten uppoutua omaan rauhaan tai mahdollisuus viettää aikaa isommalla ja äänekkäämälläkin porukalla...”

Myös kirjaston tunnelmaa pohdittiin. Toiveissa oli mm. viihtyisä, kaunis, tunnelmallinen, rauhallinen, hiljainen ja valoisa paikka.

”Että siellä olisi viihtyosää ja kaunista ja kaikkien on kiva olla.”

”Uusia kokemuksia, uusia maailmoja, rauhaa ja turvaa, pysähtymispaikka joskus niin karulta maailmanmenolta ja kivan ympäristön jossa viihtyy hyvin.”

”Kaikkea hauskaa ja mielenkiintoista ja VÄRIKÄSTÄ! ;3”

”Rauhaa, jossa voin irrottautua hetkeksi arjesta ja rauhoittua hetken.”

Lisäksi paikan toivottiin olevan inspiroiva.

”hyviä lukukokemuksia ja inspiroivia kokemuksia”

Kirjaston toivottiin olevan myös turvallinen paikka. Toiveissa oli myös se, että mikään porukka ei omisi paikkaa omakseen.

”Turvallista, lämmintä oleskeluympäristöä, jossa voi lukea, kuunnella musiikkia, lainata kirjoja, katsella elokuvia. Olisi hyvä, jos nuortentila olisi avoin nuorille, eikä sinne sitten ryhmittäisi vain tietty porukka, joka alkaisi hallita tilaa eikä päästäisi muita sinne.”

”Mukavaa, nuorisotilan tyyppistä kahvila?, oleskelupaikkaa esim ennen treenejä, hyvä, turvallinen, savuton, päihteetön nuorisotila.”

Nuoret toivoivat kirjastolta myös matalaa kynnystä kirjastovierailuun:

”Kirjastoon tulisi olla helppo mennä. Ei tarvitse olla erityistä asiaa sinne, vaan voisin mennä vaan hengaillemaan, tekemään koulujuttuja (yksin tai ryhmässä). Tai jos tarvitsee odottaa muutama tunti keskustassa ennen harrastuksen/työn alkua niin voisin mennä hyvinkin nuortentilaan tms. istuskelemaan ja lukemaan lehtiä.

Jotkut toiveet viittasivat myös perustarpeisiin:

”hyviä kirjoja ja ilmaista ruokaa. niin olisin onnellinen :)”

Nuorilla oli monenlaisia toiveita kirjaston aineistoon nähden.

”suuri valikoima”

”enemmän elokuvia ja lehtiä”

”Paljon mielenkiintoisia kirjoja ja muuta lainattavaa.”

”Englanniksi olevia nuortenkirjoja (Etenkin sarjojen osia) saisi olla enemmän.”

”enemmän urheilukirjoja”

”Erilaisia lehti ja kirjoja. Paljon asiaa ulkomailta. Julkisuuden henkilöistä tietoa ja muuta.”

”Hyviä elokuvia ja kirjoja”

”enemmän kirjoja, jottei aina joudu odottamaan kirjojaan.”

Myös kirjaston tarjoamaan palveluun oli toiveita ja kehitysehdotuksia.

”Ilmaista aineiston varaamismahdollisuutta”

”enemmän lainaa elokuvaan/levyihin/lehtiin”

”enemmän elokuvia ja musiikkiajota voi kuunnella tai katsella paikalla”

”Toivon uutuus kirjaosastoja, joissa olisi uusia ja suosittuja kirjoja nuorille.”

Nuorilla oli myös toiveita koskien kirjaston henkilökuntaa.

”tiedonhankinta apua, kirjoja,lehtiä,elokuvia,msiikkia ja rauhallista/kautta hiljaista ilmapiiriä.”

”Mukavaa ja helposti lähestyttävää asiakaspalvelua, laajoja lainausvalikoimia (kaikkeaa konsoli- ja lautapeleistä kirjoihin ja työkaluihin) sekä rauhallista ja viihtyisää tunnelmaa.”

”hyvää palvelua”

”Kirjoja, asiantuntevaa henkilökuntaa”

Toiveissa oli myös se, että nuori kokee itsensä tervetulleeksi kirjastoon.

”Asiakas tuntee olevansa tervetullut hyödyntämään kirjaston erilaisia palveluita. Monipuolista ja avointa sekä iloista palvelua ja mieltä!”

Myös muutamia tapahtumia toivottiin.

”Sellasta paikkaa, jossa vois viettää aikaa sekä yksin että kavereiden kans. Kiinnostavia lehtiä luettavaks ja sit jotai ilmasii tapahtumia niinku musiikkijuttuja”

”Yökirjasto voisi olla todella kiva :)”

Lisäksi toivottiin tilaa läksyjentekoon ja nuoria kiinnostavia juttuja.

”TV-SARJOJA JA RIITTÄVÄSTI TILAA, PÖYTIÄ JA TUOLEJA, ESIM PAIKKA MISSÄ TEHDÄ LÄKSYJÄ”

”Lisää nuoria kiinnostavia juttuja”

Eräs vastaajista kiteytti asian näin:

”Vähän kaikkea!”

6.2 Nuorten asiakasraadın tapaaminen

Yksittäinen nuorten asiakasraati kokoontui pääkirjasto Metsolla torstaina 15.11.2012 klo 16–18. Kirjastonhoitajat Elina Lehtonen ja Liisa Hopia olivat käyneet Tampereen Nuorisofoorumin hallituksen kokouksessa tiistaina 6.11.2012 puhumassa pääkirjasto Metson remontin yhteydessä rakennettavasta nuortentilasta ja mahdollisuuksista osallistua sen suunnitteluun. Muutamat nuoret hallituksesta innostuivat suunnittelusta ja sovittiin, että järjestetään yksittäinen nuorten asiakasraadın tapaamiskerta pääkirjasto Metsolla. Asiakasraadın kokoontumista mainostettiin muun muassa myös pääkirjasto Metson lasten ja

nuortenosastolla ja Olotilassa, jotta tapaamiseen saataisiin osallistumaan muitakin nuoria. Tapaamiseen tuli viisi nuorta, joista kaksi oli Nuorisofoorumin hallituksesta. Tapaamiseen tulleista nuorista yksi oli poika. Nuoret olivat iältään noin 12–18-vuotiaita. Elina Lehtonen ja Liisa Hopia ohjasivat tapaamista.

Tapaamisessa käytiin ensin tutustumassa tilaan, johon oli syksyn 2012 remonttisuunnitelmien mukaan tulossa nuortentila. Kyseinen tila oli kellarikerroksessa sijaitsevan entisen Muumimyymän tila. Seuraavaksi siirryttiin lasten- ja nuortenosastolla sijaitsevaan Satuhuoneeseen ideoimaan mm. nuortentilaan tulevia palveluja, tapahtumia, tunnelmaa, kalusteita ja aukioloaikoja. Lopuksi nuoret kävivät laputtamassa havaintojaan, mielipiteitään ja ehdotuksiaan post-it-lapuilla nykyisen lasten- ja nuortenosaston tiloissa. Nuoret olivat halukkaita kokoontumaan uudestaan pohtimaan aihetta lisää. Valitettavasti joulukuussa 2012 selvisi, että remontin aikataulu lykkääntyy, jolloin asiakasraatia ei enää kutsuttu tuolloin koolle. Syksyllä 2013 Tampereen kaupunginkirjaston nuorten palveluiden työryhmä kutsui koolle Nuortenraadin, jossa yhteensä neljällä tapaamiskerralla suunniteltiin remontin yhteydessä rakennettavaa nuortentilaa. Nuorten asiakasraadien perustaminen ja kokoontumiset olivat osa kirjaston vuoden 2013 vuosisuunnitelmaa.

Kokoelman osalta nuoret toivoivat hyllyjä, kirjoja ja muita aineistoja kohtuudella. Lisäksi he olivat kiinnostuneita siitä, mitkä aineistot jäävät lasten osastolle ja mitkä aineistot siirretään nuortentilaan. Nykyisen lasten- ja nuortenosaston aineistojen sijainnit hyllyissä tuntuivat epäselviltä, sillä hyllyviitat ja hyllyjen päissä olevat opasteet eivät olleet tarpeeksi selkeitä. Uudet symbolein varustetut hyllyviitoina toimivat kuutiot olivat nuorista erittäin hyvät.

Läksyjen tekemiseen varattua tilaa nuoret pitivät tärkeänä. He huomauttivat, että Monitoimitalo 13:ssa ei ole tähän tarkoitukseen varattua tilaa. Lisäksi he kokivat, että pääkirjasto Metson keskikerroksen pöytäryhmien äärellä työskennellessä ei voi koskaan olla kovin rauhassa.

Nuoret kritisoivat vahvasti tietokoneiden kirjautumisjärjestelmää ja Wireless Tampere -verkon vaatimaa kirjautumista. Heidän mukaansa monet nuoret eivät

käytä edellä mainittuja palveluita juuri kirjautumispakon takia. Nuoret ideoivat, että nuortentilaan tulisi pistäytymiskoneita, jotka eivät vaadi kirjautumista sekä avoin WLAN-verkko. Nuoret toivoivat isohkoa huonetta konsolipelien pelaamiseen. He huomauttivat, että liiketunnisteiset konsolipelit vaativat paljon pelitilaa. He toivoivat myös, että konsolit ja pelit vaihtuisivat ajoittain. Lisäksi he toivoivat tilaan lautapelien pelausmahdollisuutta. Myös elokuvien katselumahdollisuutta toivottiin voimakkaasti.

Musiikin osalta nuoret toivoivat musiikinkuuntelumahdollisuutta kuulokkeilla. Vain uusin musiikki voisi olla CD-levyinä. Musiikinkuuntelumahdollisuudeksi kirjastonhoitajat ehdottivat CD-tornia, mutta nuoret eivät innostuneet tästä. Heidän mukaansa musiikin pitäisi tulla esim. iPadin kautta niin, että kirjasto tekisi laitteille valmiita listoja esimerkiksi teemoittain tai yllätyskappaleista. Myös nuoret itse voisivat koota listoja laitteille. Nuoret tiedostivat sähköisessä muodossa olevan musiikin maksullisuuden. Nuoret ideoivat myös mahdollisuutta pienimuotoisesta studiotoiminnasta esim. äänityksestä iPadin avulla. He huomauttivat, että tähän ei kannata panostaa paljoa, sillä Monitoimitalo 13:ssa on laadukas studio nuorten käytettävissä.

Nuoret mielsivät kirjaston lukemisen ja tiedonhaun paikaksi, ei niinkään tapahtumarikkaaksi paikaksi. Nuoret ehdottivat tapahtumiksi yökirjastoa, Halloween-iltaa, erilaisia pajoja, Dj-tapahtumaa, nuortenkirjailijoiden vierailuja, kirjastovisua, musatietovisua, Singstar/karaoke-kilpailua, peliturnausta sekä tiedonhaku-kilpailua. Kaikkien tapahtumien pitäisi olla maksuttomia. Lisäksi palkintojen pitäisi olla kunnollisia kuten leffalippuja, lehden vuosikertoja, lahjakortteja tai kirjaston yläkerran kahvilassa jäätelöannos itselle ja kaverille.

Nuoret ehdottivat nuortentilan perusväriyukseksi vaaleita värejä. Tehostevärejä voisi käyttää paikoittain ja kalusteissa. Raatilaiset innostuivat erittäin paljon ilmoitustaulusta, joka olisi nuorten omassa käytössä. Ilmoitustauluun voisi kirjoitella viestejä ja kirjavinkkejä, piirrellä kuvia tai vaikkapa pitää pienen valokuvanäyttelyn. Varsinaista näyttelytilaa nuoret eivät halunneet tilaan, mutta he näkivät nuorten teoksia kirjaston muissa näyttelytiloissa. Kalusteiksi nuoret toivoivat säkkituoleja, sohvia ja ehdottomasti Pallotuolia.

Nuorten mielestä olisi hyvä, jos kulku nuortentilaan olisi mahdollista myös kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella. Nuortenosaston aukioloajat pitäisi suunnitella tarpeen mukaan, esim. lauantai-iltaisain nuortenosasto voisi olla muuta kirjastoa myöhempään auki. Nuoret muistuttivat, että nuortentilan asiakkaille pitäisi varata mopoautoja ja skoottereita varten maksutonta parkkitilaa. Kun nuorilta kysyttiin äänenkäytöstä nuortentilassa, heidän mielestään esim. huutaminen tai äänekkään pelin pelaaminen ei olisi suotavaa, mutta normaali puheensorina kyllä. Nuoret pitivät kirjastoa luontaisesti hiljaisena paikkana. Kun nuorten kanssa keskusteltiin tilassa toimivasta henkilökunnasta, nuoret totesivat, että tilassa pitäisi olla luonnollisesti valvontaa, mutta kyttämisen tunnetta ei saisi kenellekään tulla.

Post-it-laputuksessa nuoret kommentoivat lasten- ja nuortenosaston kokoelmaa, kalusteita, tietokoneita ja muuta tekniikkaa sekä yleisiä asioita. Seuraavassa esitellään post-it-laputuksen tulokset. Mainintoja on yksi, jos ei toisin mainita.

Vieraskielistä kokoelmaa keuhuttiin; hyvä, että kokoelma on olemassa ja kokoelmaa pidettiin riittävänä. Pidettiin hyvänä, että äänikirjoja on vielä. Ihmeteltiin, missä nuorten uutuudet ovat (lastenosaston uutuuksien hyllynpäätynäyttelyn yhteydessä). Nuorten aikuisten kokoelman sisältävästä hyllykokonaisuudesta todettiin, että se hukkuu massaan ja monikaan ei tiedä kokoelman olemassaolosta. Lehdet olivat hyvin esillä. CD-levyjä (kaksi mainintaa) ja sarjakuvia oli paljon. Kokoelmassa todettiin olevan aika hyviä elokuvia. Elokuvia oli kuitenkin liian vähän, ne olivat liian vanhoja ja lisäksi osa oli huonokuntoisia. Elämäkertoja todettiin olevan hyvin saatavilla. Lautapelit todettiin kivoiksi (kaksi mainintaa), mutta joistain peleistä puuttui osia. Vitsikirjojen paikkaa pidettiin outona. Runoista todettiin: ”Sekavaa mihin nää kirjat kuuluu?!” (kaksi mainintaa). Nuoret toivoivat lisää mangaa, Merkurius tietokirjoja sekä auto- ja tekniikkakirjoja. Lisäksi ihmeteltiin missä kevytmoottoripyörä- ja moottoripyöräkirjat ovat. Fantasiakirjoja oli liian vähän. Erään hyllyn yhteydessä todettiin, että on vaikea löytää tiettyä kirjaa. Tietokirjojen yhteydessä olevia vihreitä, kirjastoluokitusta vastaavia kuvasymbolein varustettuja ”palikoita” keuhuttiin (kolme mainintaa).

Osaston matalat kirjahyllyt saivat kiitosta. Osastolla on myös korkeita kirjahyllyjä ja näitä pidettiin liian korkeina lapsille ja nuorille (kaksi mainintaa). Osaston matalaa tietopalvelun tiskiä keuhuttiin. Osastolla olevia ovia pidettiin tylsinä. Osastolla olevia pöytiä pidettiin liian pieninä (kolme mainintaa), mutta yhden maininnan mukaan pöytä oli kuitenkin kiva. Erään pöydän ääreen toivottiin lamppua. Lehtikokoelman viereisten pöytien yhteydessä olevia lamppeja pidettiin rumina. Lehtikokoelman vieressä olevien lukupaikkojen valaistusta keuhuttiin. Lukupaikoille ehdotettiin väliseiniä tuomaan lukurauhaa. Kirjakärryt olivat kivat. Lisää ”löhötuoleja” toivottiin (musiikinkuuntelutuolit). Kivana pidettiin sitä, että nojatuoleja oli monta vierekkäin (musiikinkuuntelutuolit). Säkkituoleja pidettiin kivoina (kaksi mainintaa). Leveää ikkunalautaa pidettiin kivana, koska sillä voi istua. Olotilassa olevaa Pallotuolia pidettiin hyvänä. Isoja ikkunoita pidettiin kivoina, mutta samojen ikkunoiden verhoja pidettiin turhina. Osastolla olevaa pienille lapsille tarkoitettua leikkimökkiä pidettiin liian pienenä. Roskiksia oli liian vähän ja väärissä paikoissa. Lisäksi ne olivat liian pitkulaisia muodoltaan.

Tietokoneita pidettiin liian hitaina. Eräs tietokone oli hieno (kaksi mainintaa). Hyvänä pidettiin sitä, että lastenosastolla on omat koneet lapsille ja nuorille. Koneita saa käyttää liian vähän aikaa. Eräitä musiikinkuunteluun tarkoitettuja kuulokkeita pidettiin liian rikkiäisinä. Tablettia/sähköistä valokuvakehystä, jossa esiteltiin syksyn kirjauutuuksia, pidettiin turhana, koska sillä ei voi tehdä mitään.

Erästä näyttelyä pidettiin enemmän lapsille kuin nuorille suunnattuna. Erästä näyttelyistä ei tiedetty, mitkä kirjoista on suunnattu lapsille ja mitkä nuorille. Osastolla olevien julisteiden vaihtumistahtia pidettiin liian hitaana (kaksi mainintaa). Hyllynpäätynäyttelyt vaihtuvat tarpeeksi usein. Pienoismallein toteutetusta muuminäyttelystä pidettiin. Valaistusta ja kirkasvalolamppua pidettiin hyvänä. Todettiin, että paikkaa lautapeliin pelaamiselle ei ole. Eräessä kohdassa olevassa lapussa todettiin, että aina on sotkuista. Osaston seinällä olevaa kettuaiheista taulua pidettiin hienona, vaikkakin vanhana. Viherkasveista pidettiin. Ihmettelyä herätti se, voiko tietopalvelutiskin takaa kulkea vai ei (kaksi mainintaa).

6.3 Tampereen kaupunginkirjaston henkilökunnan ryhmähaastattelu

Tiistaina 20.11.2012 Tampereen kaupunginkirjaston henkilökunta osallistui ryhmähaastatteluun, jonka teemana oli pääkirjasto Metsolle remontin yhteydessä rakennettava nuortentila. Haastattelu kesti noin kaksi tuntia. Paikalla olivat nuorten palveluiden työryhmästä kaksi henkilöä ja pääkirjastolta pedagoginen informaattikko, lasten- ja nuortenosaston johtaja, tietopalvelupäällikkö sekä lainauspalvelupäällikkö. Haastatteluun oli kutsuttuna myös pääkirjaston musiikki-osaston johtaja ja muut nuorten palveluiden työryhmän jäsenet, mutta he eivät päässeet osallistumaan. Tarkoituksena oli saada lasten- ja nuorten palveluista vastaavien lisäksi pääkirjastojen eri osastojen näkemys selville. Haastateltaville oli annettu tehtäväksi pohtia asiaa ennakkoon itse ja tuoda myös oman osastonsa näkemystä haastatteluun. Haastattelun hetkellä remonttisuunnitelmissa nuortentilaksi oli kaavailtuna entinen Muumimyyvälän tila. Tässä kuvauksessa ei huomioida Muumimyyvälän tilaan liittyvää keskustelua, sillä nuortentilan sijainti ei ole vielä tiedossa.

Haastattelijana oli kehittämistyöntekijä, joka edusti myös nuorten palveluiden työryhmää ja osallistui marginaalisesti keskusteluun. Haastattelu oli lähinnä puolistrukturoitu teemahaastattelu, josta muodostui vuorovaikutteinen keskustelu. Haastattelijalla oli laatinut kysymyksiä (Ks. liite 8), joilla varmistettiin se, että aihetta käsiteltiin riittävällä laajuudella.

Haastateltujen mukaan nuortentilasta tulee kirjaston nuortenosasto, minkä pitää näkyä kaikessa toiminnassa. Kirjasto tarjoaa nuorille paljon muutakin kuin vain tilan esimerkiksi hengailuun. Haastattelussa todettiin, että nuortentilan rakentaminen tarkoittaa sitä, että nuorille tarkoitettuja palveluita uudistetaan samalla. Suunnittelussa pitää lähteä liikkeelle toimintojen ja palveluiden suunnittelusta, jonka jälkeen tilasuunnittelu tulee ajankohtaiseksi. Tilan nimen pitäisi olla suomalainen ja mahdollisesti Tampere-aiheinen.

Haastattelussa todettiin, että uuden tilan valmistuttua on mahdollista saada aktiivisiksi asiakkaiksi myös yläkouluikäiset nuoret. Nuorten palveluiden työryhmä pohti uuden nuortenosaston kohderyhmäksi noin 13–20-vuotiaita nuoria. Haas-

tattelussa todettiin, että ikäryhmä on liian laaja. Haastattelussa todettiin myös, että ”ikäsedätys” olisi toivottavaa, koska näin nuoret ja muun ikäiset asiakkaat oppisivat viihtymään samoissa tai lähekkäisissä tiloissa.

Haastattelussa kävi ilmi, että nuortentilan aukioloaikojen pitäisi olla samat kuin kirjastolla muutenkin. Tilaan kulku on huomioitava myös kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella esimerkiksi tapahtumien yhteydessä. Tilassa pitää olla päivystys koko aukioloajan ajan.

Haastateltujen näkemyksen mukaan nuortenosastolla pitää henkilökuntana olla kirjastoammattilaisia, jotka ovat kiinnostuneita nuortenkirjastotyöstä ja joilla on nuorten aineistojen sisällöntuntemusta. Tärkeänä työtehtävänä nähdään nuorten lukuharrastuksen edistäminen. Henkilökunnan pitää arvostaa ja kunnioittaa nuoria asiakkaitaan. Lisäksi uuden tekniikan tuntemus pitää olla hallussa. Päivystysapuna osastolla voi toimia tilapäistä henkilökuntaa kuten esimerkiksi harjoittelijoita ja tukityöllistettyjä. Haastatellut pitivät hyvänä ajatuksena yhteistyötä nuorisotoimen kanssa, jolloin esimerkiksi nuorisotyöntekijä osallistuisi ajoittain päivystykseen. Nuortenosaston henkilökunnalla pitää olla asianmukaiset työhuone- ja taukotilat.

Nuortentilan oleellisena osana nähdään aineistokokoelma. Tällä hetkellä lasten- ja nuortenosastolla sijaitseva nuorten aikuisten aineistokokoelma siirrettäisiin uuteen nuortentilaan. Musiikki- ja av-aineistoja tilassa voisi olla teemoittain vaihtuvina kokoelmina. Kokoelma ei voi olla liian suuri, jotta tilaa riittää toiminnoille ja muille palveluille. Aineiston valintaan pitää kiinnittää erityistä huomiota – pitää selvittää, mitä nuoret todella lukevat.

Haastattelussa huomautettiin, että asiakkaat kyseenalaistavat tällä hetkellä sitä, että pienille lapsille ja nuorille tarkoitetut aineistot löytyvät käytännössä samasta tilasta. Vanhemmat nuoret eivät myöskään viihdy aivan pienempien lasten kanssa samassa tilassa.

Haastattelussa nähtiin, että nuortentilassa pitää olla nettikoneita ja PIKI-päätteitä (mm. Piki-verkkokirjasto sekä tietokannat). Asiakaskoneet voisivat olla läppäreitä ja iPadeja ja niitä voisi lainata asiakkaiden käyttöön osastolla. Haas-

tattelussa myös pohdittiin, kuinka korvausasiat hoituvat, jos alle 15-vuotias käyttää konetta ja se rikkoutuu. Musiikin kuuntelun osalta pohdittiin, tarjoaako esim. Spotify kirjastolle mahdollisuuksia. Haastateltavat olivat sitä mieltä, että nuoret ovat todennäköisesti kiinnostuneita editoinnista ja äänityksestä.

Haastateltavat olivat vahvasti sitä mieltä, että tilassa pitää olla mahdollisuudet lukemiseen, läksyjentekoon ja pienryhmätyöskentelyyn. Kyseiset toiminnot liittyvät kirjaston ydintoimintoihin. Luokkakäynnit ja tiedonhaun opetus pitää huomioida tilaa suunniteltaessa.

Arkkitehdin näkemys siitä, että tilan valaistusta voisi säätää tunnelman mukaan, oli haastateltavien mukaan hyvä. Pohdittiin, että nuoret haluavat tilaan todennäköisesti säkkituoleja. Niistä on kertynyt hyvää kokemusta nykyiseltä lasten- ja nuortenosastolta. Hyllyjen pitää olla siirrettävissä (pyörät alla). Vaatesäilytys tulee huomioida, mutta esim. säilytyslokerikot eivät ole toimivat nuortentilan yhteydessä. Uuden tilan pitäisi olla muunneltavissa ja äänieristyksen pitää olla hyvä.

Nuortentilan pitää olla kaikille nuorille turvallinen paikka. Tähän liittyen myös pääkirjasto Metson ulkoalueiden turvallisuutta ja valaistusta pitäisi parantaa. Haastattelussa keskusteltiin myös siitä, että kirjastolaisten pitää varautua mahdollisiin järjestyshäiriöihin, sillä kyseessä on vapaa- ja helppopääsyinen tila kaupungin ydinkeskustassa. Henkilökunta on vastuussa turvallisuudesta ja esim. siitä, että mikään porukka ei omi tilaa itselleen vaan tasavertainen pääsy tilaan mahdollistetaan kaikille nuorille. Nuortentilan säännöt olisi hyvä laatia nuorten kanssa yhdessä ja henkilökunta varmistaa, että sääntöjä noudatetaan.

Luonnollisesti nuoret käyttävät myös muita kirjaston palveluita ja tiloja nuortentilan ja heille suunnattujen palveluiden ohella. Esimerkiksi, jos remontin yhteydessä kirjastolle valmistuu esiintymistila, nuoret voivat käyttää sitä omiin esityksiinsä. Lisäksi kyseisessä tilassa voitaisiin hoitaa mm. kirjavinkkaukset, elokuvaesitykset, musiikkiesitykset, tietokilpailut ja kirjailijavierailut. Todettiin myös, että kirjaston ei pidä lähteä kilpailemaan tarpeettomasti muiden nuorille tarkoitettujen tilojen ja palveluiden kanssa.

6.4 Kirjastojen nuortenosastoja Suomessa ja muissa Pohjoismaissa

Tässä alaluvussa esitellään tutustumiskäyntien ja haastattelujen (Ks. liite 9) perusteella luodut tilakuvaukset eri kirjastojen nuortenosastoista Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Osa haastatteluista toteutettiin sähköpostitse. Suomen kirjastojen nuortenosastot ovat Turun kaupunginkirjaston Stoori, Seinäjoen kaupunginkirjaston nuortenosasto, Espoon kaupunginkirjaston Leppävaaran aluekirjaston Pointti ja Espoon kaupunginkirjaston Entressen kirjaston nuortenosasto. Pohjoismaiset nuortenosastot ovat Aarhusin kirjaston Mindspot Tanskassa ja Tukholman Kulturhusetin kirjaston TioTretton Ruotsissa.

6.4.1 Turun kaupunginkirjaston Stoori

Turun kaupunginkirjasto sijaitsee osoitteessa Linnankatu 2. Kirjasto on auki maanantaista perjantaihin klo 9–20, lauantaisin klo 10–16 ja sunnuntaisin klo 12–18. (Turun kaupunginkirjasto 2013.) Lapsia ja nuoria kirjastossa palvelevat nuortenosasto Stoori ja lastenosasto Saaga. Stoorin pääkohderyhmä ovat n. 13–19-vuotiaat nuoret ja Saagan alle 13-vuotiaat lapset. (Marjamäki 12.11.2012). Stoori ja Saaga sijaitsevat kirjaston vuonna 2007 valmistuneessa uudisosassa (Turun kaupunginkirjasto 2013).

Marjamäen (7.11.2013) mukaan kirjaston uudisrakennuksen (Tiedon talo) hyötyala on yhteensä 4 608 m², josta lasten- ja nuortenosaston käytössä on 765 m². Hän arvioi, että Stoorin osuus tästä on kolmasosa eli 255 m².

Uudisosaa suunnitellessa kaupunginkirjaston henkilökunta toimi tiiviissä yhteistyössä arkkitehtitoimisto JKMM-Arkkitehdit Oy:n kanssa. Kyseinen arkkitehtitoimisto voitti kirjaston suunnittelukilpailun. Suunnittelutyötä tehtiin useita vuosia. Kirjastossa perustettiin erilaisia suunnitteluryhmiä. Nuortentilan tilasuunnitteluryhmässä oli mukana lastenosaston henkilökuntaa ja kirjaston johtohenkilöitä. Nuorten näkökulma mukaan suunnitteluun saatiin Turun sanomien Extran nuorten toimitus Extremen kautta. Extremen nuoret toimivat kirjaston ensimmäisenä asiakasraatina. Turun nuorisotoimen kanssa tehtiin paljon yhteistyötä. Aluksi

Stoorin yhteydessä toimi nuorisotoimen ylläpitämä Nuorten Turku infopiste. (Marjamäki 12.11.2012.) Yhteistyö jatkui senkin jälkeen, kun Nuorten Turku muutti Vimmaan, uuteen nuorten taide- ja toimintataloon. (Marjamäki 7.11.2013).

Marjamäen (12.11.2012) mukaan tarkoitus oli saada nuorille rento ja mielenkiintoinen tila. Tuloksena haettiin erityisesti elementtejä, jotka mahdollistavat yhteistyön nuorten kanssa. Erityisen hyvin tämä on toteutunut Stoorin näyttelytilassa, jossa nuoret voivat järjestää omia näyttelyitä. Näyttelytila on maksuton ja näyttely vaihtuu yleensä kuukauden välein. Näyttelytila on nuorten keskuudessa erittäin suosittu. Näyttelyn yhteydessä voidaan järjestää myös avajaistapahtuma ja näyttelyissä on usein vieraskirja. Näyttelytila koostuu näyttelyseinästä, vitriineistä ja isosta valkokankaasta ja projektorista. (Marjamäki 12.11.2012.)

Stoorin isolla valkokankaalla voi näyttää näyttelymateriaalien lisäksi kirjaston tiedotteita mm. tapahtumista ja muista vastaavista. Elokuvasarjassa Stoori goes Movies katsotaan pääasiassa nuorten valitsemissa elokuvia. Elokuvat katsotaan kokoustila Studiossa. Stoorissa on erillinen pelihuone, josta löytyvät Xbox360 sekä Playstation 2 ja 3 pelikonsolit. Pelihuone on avoinna päivittäin muutaman tunnin. Nuoret pelaavat joko keskenään tai Pelikaverin kanssa. Pelikaverina on kirjaston työntekijä, stoorilainen tai joku pelaamiskulttuuriin perehtynyt kirjaston muilta osastoilta. Henkilö sekä valvoo pelitilan käyttöä että juttelee ja pelaa nuorten kanssa. Pelitoiminnan kautta on helppo päästä kosketuksiin nuorten kanssa. Kirjasto lainaa konsolipelejä myös kotiin. (Marjamäki 12.11.2012.)

Asiakastietokoneilla on käytettävissä monenlaisia ohjelmia. Asiakaskoneissa toimii ajanvarausjärjestelmä ja Stoorin koneita voivat varata ainoastaan 13-19-vuotiaat nuoret. Kirjastossa on myös avoin WLAN-verkko, jonka avulla asiakkaiden omat läppärit ja tablettitietokoneet pääsevät nettiin. Kirjastosta voi lainata iPadeja kirjastossa käytettäväksi. QR-koodien käyttö yleistyy koko ajan myös kirjaston ja koulun yhteistyössä ja niiden kanssa voi käyttää mielikuvitusta lähes rajattomasti. QR-koodin avulla mobiililaitteella voi saada lisätietoa mm. kirjaston palveluista. Stoorissa on lainausautomaatti. Palautusautomaatti löytyy uudisosan aulatilasta. (Marjamäki 12.11.2012.)

Tilassa on hyvät oleskelumahdollisuudet. Ison valkokankaan edessä on pienessä syvennyksessä iso pyöreänmuotoinen keltainen sohva (Ks. kuva 16). Näyttelyseinän ja osaston lehtikokoelman välissä on läpinäkyviä pallomaisia, ääntä eristäviä tuoleja, joissa voi esimerkiksi lukea rauhassa. Tilasta löytyy myös noja-tuoli-sohvipöytä-yhdistelmiä esimerkiksi läksyjen tekoon. (Marjamäki 12.11.2012.)

Kuva 16. Stoorin keltainen sohva ja Hamlet-käärme.

Stoorilla on oma blogi; Sivullinen storeja, jonne asiakkaat voivat kirjoitella. Stoorilla on myös oma Facebook-sivu. Kirjastossa kokoontuu kerran kuukaudessa Sarjakuvapiiri, jossa sarjakuvataiteilijat keskustelevalt nuorten kanssa sarjakuvasta ja opettavat sarjankuvan tekemistä. Vierailijoina on ollut mm. Pertti Jarla ja Milla Paloniemi. Sarjakuvapiirin myötä kirjastosta on tullut Turun sarjakuvaseuran yhteistyökumppani. Stoorissa on Parhaat palat -sermi. Tähän nuoret voivat jättää post-it-lapuilla suosituksiaan hyvistä kirjoista ja muita terveisiä.

Stoorin sohvalla asustelee puolestaan Hamlet-käärme, jota on kudottu jo parin vuoden ajan. (Marjamäki 12.11.2012.)

Stoorissa vuosikaudet toiminut lautapelikerho on jäsenmäärän laajennuttua liian suureksi muuttanut sille sopivan kokoiseen tilaan vanhan kirjastotalon puolelle. Lautapelikerho koostuu vapaaehtoisista pelaajista, mutta toimii yhdessä kirjaston kanssa. Yhteistyössä järjestetään mm. Kirjasto pelaa -tapahtuma syksyisin joko kansallisen tai kansainvälisen pelipäivän aikoihin. Kirjastossa kokoontuu myös nuoren asiakkaan pitämä Stoorin lukupiiri. Kaikissa Stoorin tapahtumissa on periaatteena se, että tapahtumat tuotetaan yhdessä nuorten kanssa tai nuorten toivomista aiheista. (Marjamäki 12.11.2012.)

Stoorissa ei ole tällä hetkellä pysyvää asiakasraatia, vaan se kootaan kirjastossa kulloinkin olevista TET-koululaisista. On koettu, että näin TET-harjoittelujaksosta on maksimaalisesti hyötyä sekä kirjastolle että nuorelle itselleen. (Marjamäki 12.11.2012.)

Kirjasto tekee säännöllistä yhteistyötä koulun kanssa. Turun kaupungin opetus- ja kulttuuritoimi (nykyisin sivistystoimiala) ja kulttuuritoimi (nykyisin vapaa-aikatoimiala) solmivat 15 vuotta sitten Kulttuuripolкусopimuksen, joka takaa jokaiselle peruskoulun luokka-asteelle vuosittain tietyn määrän kulttuurivierailuja. Stoorin vastuulla ovat yläkouluikäiset eli luokka-asteet 7 ja 9, joille annetaan tiedonhaun opetusta ja/tai kirjavinkkausta. (Marjamäki 7.11.2013.) Valittavana 7. luokille on joko Tarinamatka, joka sisältää kirjavinkkausta, sarjakuvavinkkausta tai musavinkkausta tai Kirjastokävely pääkirjastossa. Kirjastokävelyllä tulevat tutuiksi mm. kirjaston palvelut ja tiedonhakumahdollisuudet. 9. luokat voivat valita joko Tietopolun (kirjastonkäytön opetus) tai Kirjastokävelyn. Yleisimmin 9. luokkalaiset haluavat kirjallisuustieto-aiheisen Tietopolun. (Marjamäki 7.11.2013; Turun kaupunginkirjasto 2013.) Kirjavinkkareita Stoorilla on kolme ja yksi kirjastonhoitaja vastaa Tietopolusta. Stoori on myös suosittu läksyjentekopaikka koulupäivien jälkeen. Koululaiset kokoontuvat tekemään koulutehtäviään suurina ryhminä kirjastoon, niin Stooriin kuin muuallekin. (Marjamäki 12.11.2012; Marjamäki 7.11.2013.)

Lasten- ja nuortenosastolla eli Saagassa ja Stoorissa on yhteensä 18 henkeä vakinaisessa työsuhteessa. Stoorilla ja Saagalla on omat neuvontatiskinsä ja kummassakin päivystetään koko kirjaston aukioloajan. Suurin osa henkilökunnasta keskittyy enemmän Saagan asioihin ja loput keskittyvät Stooriin. Kirjasto on jaettu aihealueisiin, joista vastaavat kunkin alueen kokoelmainformaattorit. Stoorin kokoelmainformaattori valitsee kaikki kirjalliset aineistot. Erikoiskirjastovirkailija auttaa valitsemalla esim. äänikirjat ja konsolipelit. Nuorten antama palaute aineistosta otetaan huomioon kokoelmatyötä tehdessä. Kirjastonhoitajan vastuulla on puolestaan Stoorin ohjelmatoiminta ja Facebook-profiili. Erikoiskirjastovirkailija vastaa osaston blogista. Stoorissa toimivien henkilöiden pitää olla kiinnostuneita nuorten ajatusmaailmasta. Nuorten kanssa työskennellessä heidän kanssaan vietetään aikaa ja heidän kanssaan keskustellaan juuri niin paljon kuin ehditään ja nuoret haluavat. Turvallinen aikuinen myös valvoo toimintaa. (Marjamäki 12.11.2012.)

Stoorin aineistokokoelma on laaja mutta vaihtuva. Sinne valitaan kaikkea, mikä koetaan nuoria kiinnostavaksi ja mitä nuoret itse kokoelmaan haluavat. Jos valittu aineisto, usein tietoluokissa, ei mene lainaan, se poistetaan tai siirretään muille osastoille. Jotkin aiheet, esim. nuorten elämän taitekohtiin liittyvät asiat, ovat kesto-suosikkeja. (Marjamäki 12.11.2012.) Marjamäki (12.11.2012) kuvaa tietopuolen aineistoa eräänlaiseksi ”sisäänheittokokoelmaksi”. Lisää aineistoa saadakseen nuoret ohjataan muille osastoille, joista löytyy syvällisemmin ja laajemmin tietoa aiheesta. Nuoret ovat antaneet kokoelmasta positiivista palautetta.

Turun kaupunginkirjaston uusista tiloista tuli paljon suositummat kuin osattiin odottaa. Myös Stoorin tilat ovat ylikäytössä. Tila vaatii jatkuvia huolto- ja ylläpitotoimenpiteitä esimerkiksi tekstiilejä joudutaan vaihtamaan. Alusta alkaen lapset ja nuoret ovat tulleet kirjastoon koulupäivän jälkeen viettämään aikaa, käyttämään kirjastoa ja tekemään läksyjä. Monet tapaamiset sovitaan kirjaston tiloihin. Kävijälaskuria ei voi käyttää Stoorissa, sillä kaikki tila on avointa osastojen välillä. Ilman laskuriakin näkee, että tila on lähes aina täynnä nuoria. Nuoret ovat ottaneet tilat omakseen. Aluksi maahanmuuttajia ei käynyt Stoorissa kovin

paljon mutta nyt hekin ovat löytäneet paikan. Erityisen ilahduttavaa on nähdä maahanmuuttajatyttöjen käyttävän kirjastoa. (Marjamäki 12.11.2012.)

Keväällä 2013 uudisrakennus on ollut toiminnassa kuusi vuotta. Arkkitehtien suunnittelemaa rakennusta ja sisustusta voi muutella hyvin rajoitetusti. Toistaiseksi suuria muutostarpeita ei ole syntynyt Stoorissa. Saagassa puolestaan on suunnitteilla neuvonnan siirtäminen toiseen paikkaan. Henkilökunnan mielestä Stoorin tilan pitäisi olla isompi. Toisaalta pienempi tila on kodikkaampi kuin isompi. Iso valkokangas aiheuttaa kesällä päänvaivaa – auringon heijastus haittaa näkymää. Ratkaisuksi on pohdittu pimennysverhoja, valkokankaan paikan muuttamista tai sen korvaamista isolla televisiolla. Pelihuoneeseen on hankittu säkkituoleja ja erilaiset pöydät tilaan ovat olleet mietinnässä. Muuten henkilökunta on tilaan hyvin tyytyväinen. (Marjamäki 12.11.2012; Marjamäki 7.11.2013.)

Nuorilta saatu palaute on ollut positiivista. Parhaat palat -sermille tulee jatkuvasti palautetta ja ehdotuksia. Nuoret eivät juuri halua vastata kyselyihin vaan palautetta annetaan spontaanisti esim. suullisesti. Henkilökunta näkee arjessa, että tila ja sen tarjoamat toiminnot ovat nuorille erittäin tärkeitä. Tulevaisuudessa e-kirjojen yleistymisen vaikutus kirjastojen tilojen käyttöön mietityttää henkilökuntaa. Henkilökunta uskoo, että tulevaisuudessakin kirjastot säilyvät tapahtuma- tapaamis- ja oleskelutiloina, joista saa myös monenlaista muuta lainattavaa. Tällä hetkellä ollaan tutustuttamassa nuoria, kuten muutakin asiakaskuntaa, e-kirjoihin. (Marjamäki 12.11.2012.)

Turun pääkirjaston käyttöä on tutkittu Projektiässä-tutkimuksen yhteydessä tehdyssä tutkimuksessa ”Käytsä täällä usein?” – Käyttäjätutkimus Turun pääkirjaston käytöstä 2012. Tutkimuksessa myös Stoorin käyttäjät kertoivat kokemuksiinsa ja antoivat palautetta. (Turun kaupunginkirjasto & Projektiässä 2012.)

Marjamäki (12.11.2012) tarjoaa vinkkejä nuortenosastoa suunnittelevalle kirjastolle. Toiminta nuorten kanssa pitää perustua aina yhteistyöhön, se ei voi olla ”ylhäältä annettua”. Tärkeintä on keskustelu, kuuntelu ja havainnointi. Kaikki kirjaston toimintaan liittyvät asiat (tilat, palvelut, aineistot, toiminnot ja tapahtu-

mat) pitää suunnitella yhteistyössä nuorten kanssa. Kirjaston organisaation puitteissa Marjamäki kehottaa pohtimaan vaihtoehtoa, jossa lasten- ja nuortenosasto eriyttäisiin erillisiksi osastoiksi. Tällöin henkilökunnalla voisi olla mahdollisuus paremmin keskittyä joko vain lapsiin tai nuoriin. Tämä voisi olla selkeämpi tapa toimia. Toisaalta taas osastoista voisi tulla liian pienet, jolloin esimerkiksi päivystys olisi hankalasti toteutettavissa koko aukioloajalle. Yhdessä olevat lasten- ja nuortenosastot tukevat toisiaan monin tavoin ja tämä onkin toteutustapa monessa kirjastossa. (Marjamäki 12.11.2012.)

Nuorten ja musiikin suhde aiheuttaa haastetta. Turun pääkirjastossa musiikki-osasto sijaitsee vanhan rakennuksen yläkerrassa, hyvin kaukana Stoorista. Stoorissa puolestaan tilat ovat sen verran pienet, että alussa musiikkiaineisto päätettiin jättää kokoelmasta pois. Kirja-aineistossa on kyllä esim. musiikkielämäkertoja. Nuorten musiikkia valitessa vaihtoehtoja on rajattomasti – tällöin on hankala päättää, mitä osastolle otettaisiin. Tällä hetkellä Stoorissa on vaihtuva musiikkikokoelma, jonka valitsevat kulloisetkin TET-harjoittelijat. Näin kokoelma vaihtuu jatkuvasti ja nuortenosastolta voidaan nuori neuvoa vierailemaan musiikkiosastolla. (Marjamäki 12.11.2012.)

6.4.2 Seinäjoen kaupunginkirjaston nuortenosasto

Seinäjoen kaupunginkirjasto - maakuntakirjasto sijaitsee osoitteessa Alvar Aallon katu 14. Koko kirjasto on talviaikaan auki maanantaista perjantaihin klo 10–19, lauantaisin klo 10–15 ja sunnuntaisin 11–16. Uutisalue aukeaa tuntia aikaisemmin kuin koko kirjasto. Kesän aukioloajat ovat suppeammat. (Seinäjoen kaupunki 2013.)

Seinäjoen kaupunginkirjaston uudisrakennus Apila avattiin yleisölle 20.8.2012. Uudisrakennuksessa on seurattu Aalto-kirjaston suunnittelijan Alvar Aallon arkkitehtuuria ja käytössä on mm. samoja elementtejä kuten esipatinoitua kuparia, mäntyä ja betonipintaa. Apila-kirjaston suunnitteli arkkitehtitoimisto JKMM arkkitehdit. Vanha kirjastorakennus Aalto on suljettu remontin ja restauroinnin vuoksi. Remontin jälkeen vanha kirjasto tulee olemaan kirjastokäytössä. Uuden ja

vanhan kirjaston välillä kulkee tunneli. (Heikkilä 25.10.2012.) Uudisrakennus Apilassa on kokonaisuudessaan neliömetrejä 3500, joista henkilökunnan käytössä on n. 1000. Nuorten tilat löytyvät kirjaston alakerrasta yhdessä musiikkiaineiston ja musiikin kuuntelutilan kanssa. (Seppänen 8.11.2012.)

Kirjaston lastenosasto palvelee ensisijaisesti alle kouluikäisiä lapsia, lapsiperheitä ja alakouluikäisiä lapsia. Nuortenosasto puolestaan palvelee nuoria noin 12 ikävuodesta eteenpäin. (Mäkinen-Laitila 7.11.2012.)

Nuortenosaston tilojen suunnittelussa olivat mukana Seinäjoen kaupunginkirjaston kirjastotoimenjohtaja, lasten- ja nuortenosaston osastonjohtaja, arkkitehti-toimiston edustajat ja sisustusarkkitehti. Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelija teki opinnäytetyönä tutkimuksen, jossa kartoitettiin, mitä seinäjokelaiset kahdeksaluokkalaiset toivovat kirjastolta ja kuinka he kirjastoa käyttävät. Sisustusarkkitehti Päivi Meurosen toiveen mukaan nimettiin sekä lasten- että nuortenosastolle oma kirja, josta osastojen sisustus sai innoitetta. Lastenosaston innoittaja on Lea Pennasen Piilomaan pikku aasi ja nuortenosaston Douglas Adamsin Linnunradan käsikirja liftareille. (Mäkinen-Laitila 7.11.2012.)

Suunnittelussa tavoiteltiin lapsille ja lapsiperheille viihtyisiä ja muunneltavia tiloja sekä omaa toimivaa ja houkuttelevaa satuhuonetta. Nuorille haluttiin oma tila, joka olisi viihtyisä ja muunneltava. Tavoitteena oli, että tila mahdollistaisi pienimuotoiset esitykset, kuten kirjailijavierailut, kirjavinkkaustilaisuudet, bändiesiintymiset ja näytelmäkerhot. Lisäksi haluttiin konsolipelien pelausmahdollisuus ja tilaa ryhmätyöskentelylle. Haaveissa oli myös näyttelytilaa sekä lasten- että nuortenosastolle, jolloin esim. koululuokat voisivat toteuttaa pienimuotoisia näyttelyitä kirjastossa. Kirjastonkäytön- ja tiedonhaunopetukseen ei ollut vanhassa kirjastossa tiloja. Uudisrakennukseen ne toteutettiin palvelemaan kaikkia kirjaston osastoja eli ne eivät ole lasten- ja nuortenosaston yhteydessä. (Mäkinen-Laitila 7.11.2012.)

Alakertaan nuorten- ja musiikkiosastolle laskeudutaan ”lukuportaita” pitkin. Lukuportaita voi istua, oleskella ja lukea. Se sopii myös erilaisten yleisötilaisuuksien katsomoksi. Nuortenosastolla on pyöreänmallinen neuvontapiste, joka pal-

velee myös musiikin asiakkaita. Toisella seinustalla sijaitsevat nuortenosaston lukusopet. Ne erottuvat värikkäinä valkoista seinää vasten. Lukusopet ovat erimuotoisia ja kokoisia ja ne on päällystetty erivärisillä pehmeillä matoilla (Ks. kuva 17). Toisella seinustalla kulkevat nuortenosaston aineistojen hyllyt. Neuvontapistettä vastapäätä ja edempänä tilassa sijaitsevat musiikin aineistot. Nuortenosaston kuuluu myös erillinen pelitila. Se on tunnelimainen pimeähkö tila, joka on päällystetty pehmeällä matolla lattiasta kattoon. (Heikkilä 25.10.2012.)

Kuva 17. Apila-kirjaston nuortenosaston lukusopet.

Alakerrassa nuortentilan vieressä sijaitsee JIBBO-tiedotuspiste. JIBBOssa työskentelee Seinäjoen kaupungin nuorisotoimen nuoriso-ohjaaja kolmena päivänä viikossa. Nuorisotoimen kanssa on suunnitteilla monenlaista yhteistyötä. (Sepänen 8.11.2012.)

Nuortenosaston tiloissa on liikuteltava äänentoisto, langattomat mikrofonit, PS3-pelikonsoli ja liikuteltava dataprojektori. Pelitilassa on Xbox-pelikonsoli ja iso laajakuvatelevisio. Langattoman verkon tukiasemia kirjastossa on yhteensä 17, joten myös nuortentilassa toimii langaton verkko. Valot toimivat liiketunnistimella ja lukuportaiden ja pelitilan valaistusta voi säätää erikseen. Musiikkiosastolla on käytössä digitaalinen piano. Tilassa on vain yksi nettikone sekä kolme Seittiaineistotietokantakonetta. Asiakastyöasemia tarvitaan lisää ja niitä on tilattu. (Seppänen 8.11.2012.)

Nuortenosasto on ollut ahkerasti käytössä uudisrakennuksen avaamisesta lähtien. Tilastoja käytöstä ei vielä ole. Lukuportaita on käytetty mm. kirjan julkistamistilaisuuteen, lukukampanjan sekä kiusaamattomuuskampanjan avaukseen, nuorten infotilaisuuteen ja JIBBO-Bingoon. Nuorten lukusopet ovat päivittäisessä käytössä. Iltapäivisin nuoret kokoontuvat oleskelemaan koloihin. He tekevät läksyjä, lukevat kirjoja ja lehtiä sekä kuuntelevat musiikkia. Myös pienempiä lapsia vanhempineen käy nuortenosastolla. Lukusoppia käytetään myös osana luokkakäyntiä tai kirjavinkkausta. Pelitilan avajaiset olivat marraskuussa 2012. Peli-aika tulee olemaan rajattu klo 14–19. (Seppänen 8.11.2012.)

Nuorilta on saatu runsaasti palautetta. Heti uudisosan avaamisen jälkeen tehtiin kysely ja n. 280 vastasi. Palaute oli pääsääntöisesti positiivista. Tilat ovat nuorten mielestä mahtavat, upeat, ihanat ja siistit. Nuoret pitävät erityisesti lukusopista koska ne ovat nuorten mielestä parasta kirjastossa. Nuoret ovat mieleissään, että heidät on otettu huomioon. Seamkin opiskelija tekee tutkimusta siitä, kuinka nuoret tilaa käyttävät. (Seppänen 8.11.2012.) Tutkimuksessa selvitetään myös, onko kirjastonkäyttö lisääntynyt ja mitä kehitettävää nuoret toivovat tiloihin (Mäkinen-Laitila 7.11.2012).

Henkilökunnalle uudisrakennuksen ja nuortentilojen valmistuminen on merkinnyt muutosta. Aikaisemmin nuoret eivät viihtyneet kirjastossa ja heille ei ollut omia tiloja. Alkuviikkojen aikana nuoret aiheuttivat paljon hälyä ja vilkkautta ja heitä piti ohjeistaa pitkin päivää. Joitain työntekijöitä huoletti etukäteen nuorten aiheuttama häly ja pelaamisesta tuleva mahdollinen melu. Seppäsen

(8.11.2012) mukaan avausviikkojen jälkeen nuorten oleminen tilassa on rauhoittunut ja mitään suurempia käytöshäiriöitä ei ole havaittu.

Henkilökunta on tyytyväinen ja ylpeä uusista tiloista ja asiakkaat ovat antaneet positiivista palautetta. Kaupunkilaisten yhteinen olotila on seinäjokelaisten arki-todellisuutta. Vanhan kirjastorakennuksen kunnostuksen jälkeen kirjasto saa vielä mm. lasten- ja nuorten ryhmätyöskentelytiloja, musiikin harjoitustilat, ilmaisutaidon harjoitus- ja esiintymistilat, tutkijanhuoneita, sukututkimuksen tilat sekä tilat taiteen, historian ja kansatieteen aineistoille. (Seppänen 8.11.2012.)

Seppäsen (8.11.2012) mukaan aika osoittaa, kuinka hyvin kirjaston tarjoamat palvelut ja tilat palvelevat nuoria. Hänen mukaansa kehittämistarpeita on. Lukemisen edistämiseen ja kokoelman sisältöjen esiintuomiseen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Seppänen (8.11.2012) toivookin hieman väriä seinille ja ilmoitustaulua, johon voisi kiinnittää lukuvinkkejä, genre-esittelyjä, lukukokemusten vaihtoa ja nuoria kiinnostavien aiheiden näyttelyitä. Kirjasto tarvitsee resursseja toiminnan järjestämiseen nuorille. Nuorten toiveita pitää kuunnella tarkasti ja järjestää toimintaa toiveiden mukaan. Pelitila tarvitsee paremmat istuimet. Lisäksi JIBBO-tiedotuspiste on hänen mielestään liian kaukana varsinaisesta nuortenosastosta. Nuorten- ja musiikkiosaston yhteisen neuvontatiskin pitäisi olla korkeussäädettävä. Hän kaipaa myös ryhmätyöskentelytiloja nuorille, nykyisissä tiloissa sellaisia ei ole. Ryhmätyötiloja on tulossa kunnostettavaan Aalto-kirjastoon. Lukusoppien lisäksi tilassa ei ole muuta oleskelutilaa. Tässä mielessä nuorilla ei ole varsinaisesti yhteisiä kokoavia tiloja kirjastossa.

Seppänen (8.11.2012) tarjoaa vinkkejä nuortentilaa suunnittelevalle kirjastolle. Nuorten tulee voida vaikuttaa tilojen suunnitteluun ja tilan pitää olla nuorten näköinen. Tilassa pitäisi olla rauhallisia nurkkauksia, yhteisiä kokoontumistiloja, innostavia virikkeitä ja tilaa rauhalliseen työskentelyyn. Mahdollisesta pelitilasta kannattaa tehdä erillinen. Myös siivoushenkilökunnan näkökulma kannattaa ottaa huomioon: pintamateriaalit, siivouskohteiden saavutettavuus ja turvallisuus ovat tärkeitä seikkoja. Kirjahyllyjen korkeus ei saa olla liian korkea lasten- ja nuortenosastoille. Seppäsen mukaan palveluiden ja tilojen saavutettavuuteen pitää kiinnittää erityistä huomiota. Hänen mukaansa opasteiden ja tilojen pitäisi

nykypäivänä jo itsessään opastaa asiakas toivomansa palvelun luo. Ergonomiasta ei pidä tinkiä. Hän suosittelee korkeussäädettäviä pöytätasoja ja laadukkaita istuimia erityisesti henkilökunnalle.

Mäkinen-Laitilan (7.11.2012) mukaan nuortentilaa suunnittelevan kirjaston kannattaa sijoittaa lasten- ja nuortenosastot erikseen, mutta niiden olisi hyvä sijaita melko lähellä toisiaan. Hänen mukaansa raja osastolta toiseen siirtymiseen on lapsi- ja nuorikohtainen, jolloin osastojen etäisyys ei saisi rajoittaa kokoelmasta ja palveluista toiseen siirtymistä. Hän on sitä mieltä, että nuoret pitää ottaa mukaan suunnitteluun heti alkuvaiheesta lähtien. Lisäksi lapsiperheiden mielipiteitä kannattaa kartoittaa. Tilojen pitää olla houkuttelevat ja muunneltavissa. Tilojen ja kalusteiden pitää olla kestäviä. Liian haavoittuvia ja helposti särkyviä tai liikaantuvia komponentteja kannattaa välttää. Näin asiakkaita ei tarvitse tämän takia kieltää tekemästä jotain tai valvoa heitä.

6.4.3 Espoon kaupunginkirjaston Leppävaaran aluekirjaston Pointti

Espoon kaupunginkirjaston Leppävaaran aluekirjasto sijaitsee kauppakeskus Sellossa osoitteessa Leppävaarankatu 9. Kirjaston aukioloajat ovat laajat. Maanantaista perjantaihin kirjasto on auki klo 8.15–20, lauantaisin klo 10–16 ja sunnuntaisin klo 12–18. (Sellon kirjasto 2012.) Kirjasto saattaa olla auki myös sellaisina aikoina, kun muut kirjastot eivät ole esim. jouluaattona (Kaunisvaara 12.12.2012).

Sellon kirjastolla on erillinen nuortenosasto Pointti. Pointin pääkohderyhmää ovat 12–18-vuotiaat nuoret. Kaikenikäiset asiakkaat ovat luonnollisesti tervetulleita osastolle. Sellon alueella asuu paljon maahanmuuttajia, joten Pointin nuorista asiakkaista moni on maahanmuuttajataustainen. Aikaisemmin Pointti sijaitsi kirjaston toisella puolella musiikkiosaston yhteydessä. Sijainti aiheutti haasteita, sillä avoimen tilan yläpuolella sijaitsee mm. lehtilukusali. Pointin nykyisessä sijainnissa oli lastenosasto Lastenmaa. Nyt Lastenmaa sijaitsee muualla kirjastossa. Monet asiat Pointin nykyisessä sijainnissa on suunniteltu Lastenmaata varten ja niitä on muokattu nuorten tarpeisiin sopiviksi. Esimerkiksi Lastenmaan

satuhuoneena toimineen Huvimajan seinät on poistettu, mutta kehikko on jäljellä. Nyt kehikon sisäpuolella on mm. sohvia. Nykyisessä sijainnissa myös ääntä on helpompi hallita sillä nuortenosaston ja kirjaston aulan välillä on ovi, jonka voi tarvittaessa sulkea. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Pointti on turvallinen paikka nuorille viettää aikaa ja käyttää kirjastoa. Käyttö säännöt eivät ole niin tiukat kuin esimerkiksi nuorisotiloissa. Pointin sisustukseen ja muuhun järjestykseen on tulossa muutoksia ja paljon muutoksia on jo tehty Pointin muuttaessa Lastenmaan tiloihin. Hyllyt ovat harmaat ja metalliset - vastapainoksi on suunnitteilla hankkia tilaan mm. värikkäitä mattoja ja tuoleja. Kun asiakas tulee sisään Pointin pääovesta, aineistot ovat suoraan näkyvissä. Kokoelma ei ole kovin iso, sillä tiloja on varattu monenlaisille toiminnoille. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Pointissa suurin osa asiakkaista (noin 80 %) on poikia. Monesti tytöt kääntyvät jo ovelta pois, sillä he näkevät, että tilassa on vain poikia eikä esim. muita tyttöjä. Tällä hetkellä henkilökunta suunnittelee tapoja ja palveluja, joilla tytöt saataisiin tulemaan kirjastoon. Tilassa, jossa voidaan järjestää mm. bändiesiintymisiä, oli aikaisemmin tyttöjen tila, jossa pelattiin mm. tanssipelejä. Nyt tytöille on rakenteilla oma tila toiselle puolelle Pointtia. Tulevaan tyttöjen tilaan tytöt voivat esittää omia toiveitaan. Tällä hetkellä on toivottu leopardikuvioista sisustusta. Tyttöjen tilaan on tulossa rauhallista oleskelutilaa ja konsolipelimahdollisuus. Suunnitteilla on tyttöjen peli-ilta tammikuulle 2013. Ajatuksena on sitouttaa tyttöjä kirjaston toimintaan. He voisivat esimerkiksi suunnitella näyttelytilaa ja näyttelyjä Pointin aulaan ja huolehtia kirjaston akvaariosta. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Pointissa tilaan on rajattu tila, jossa järjestetään mm. bändiesiintymisiä ja diskoja. Rajaaminen tehdään liikuteltavilla akustisilla seinäkkeillä. Kirjastolla on oma äänentoistojärjestelmä (aktiivikaiuttimet ja integroitu 6-kanavainen mikseri) ja omat sähkörummut, kitara, basso, piano ja mikrofonit. Suunnitteilla on hankkia oma vahvistin. Pointissa järjestetään paljon musiikkitapahtumia. Pointin toinen sisäänkäynti mahdollistaa kulun tilaan silloinkin kun muu kirjasto on kiinni. (Luoto 12.12.2012.)

Pointissa on useita asiakastietokoneita nuorten käytössä. Alle 12-vuotiaat eivät pääsääntöisesti pääse tietokoneille. Pointissa ajanvarausjärjestelmä ei ole käytössä, sillä on huomattu, että nuoret osaavat ohittaa sen. Sen sijaan henkilökunta valvoo nuorten tietokoneiden käyttöä. Tilanteen mukaan nuoret ”nostetaan” pois koneilta tasatunnein. Aina tälle ei ole kuitenkaan tarvetta. On huomattu, että varhaisnuoret viettävät aikaa tietokoneilla hieman vanhempia nuoria enemmän. Tällöin valvonnalle on tarvetta, sillä muuten nuori saattaisi olla koneilla koko päivän. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Pointissa suosituinta tekemistä on pelaaminen. Aamupäivisin kirjastossa lue-
taan ajoittain esim. sarjakuvia, mutta iltaisin tilasta tulee ”nuorisotilamainen”,
jolloin varsinaista lukurauhaa ei enää ole. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Konsolipelien ja biljardin pelaaminen kirjastossa alkaa klo 15. Näin varmistetaan, että kukaan ei ole pois koulusta pelaamisen takia. Suosittua tekemistä tietokoneilla on pelaaminen. Väkivaltaisten pelien ja räiskintäpelien pelaaminen kirjastossa on kielletty. Kirjastossa on yhteensä neljä konsolia (PlayStation3, Xbox360 ja Nintendo Wii), joista yhdessä pelataan lähes koko ajan FIFAa ja lisäksi tytöille on olemassa tanssipeli. Monet nuoret pelaavat myös korttipelejä. Uhkapelien pelaaminen kirjastossa on kielletty. Kirjastossa on myös shakkipöytä, joka on ahkerassa käytössä. Lautapelien pelaaminen on suosittua lähinnä vain lautapelitapahtumien ja -turnausten yhteydessä. Tällöin nuoret voivat saada palkinnoksi esim. leffalippuja (elokuvateatteri sijaitsee kirjaston vieressä). Tapauksissa on usein myös pientä tarjoilua. Eväitä saa muutenkin syödä kirjastossa. On huomattu, että vahinkoja ei ole sattunut ja laitteita ei ole mennyt eväiden takia rikki. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Sellon kirjastossa on myös studio, jossa onnistuu mm. musiikin äänittäminen. Studio ei sijaitse Pointissa, mutta sen pääkäyttäjät ovat alle 25-vuotiaat nuoret (käyttöoikeus 15 vuotta täyttäneillä ja kirjastokortilla). Studiosta löytyy mm. ammattitasoinen äänitysohjelmisto, hyvät aktiivikaiuttimet, MIDI-koskettimet, sähkörummut, sähkökitara, sähköbasso, elektroakustinen kitara ja printteri nuotien printtausta varten. Tietokoneena on tehokas Macintosh. Tilan voi varata kuudeksi tunniksi kerrallaan. Kirjaston henkilökunnasta neljällä henkilöllä on

valmiudet opastaa asiakkaita laitteistojen kanssa ja selvittää mahdollisia ongelmatilanteita. Asiakkaan on varattava tunnin tai puolentoista tunnin opastus studion käyttöön. Tilausta varsinaiselle editointihuoneelle on ja tästä syystä se on suunnitteilla. (Luoto 12.12.2012.)

Keväälle 2013 on suunnitteilla iPad-pohjainen musiikkityöpaja, jossa asiakkaat tekisivät musiikkia yhdessä. Jokaisen iPad olisi liitetty mikseriin ja äänentoistolaitteistoon. Kirjaston laitehankinnat menevät samaa tietä kuin kaupungin muidenkin laitehankinnat, ulkoistetusti. Kirjaston pitää perustella tarve hyvin, mutta kaupunki suhtautuu laitehankintoihin myötämielisesti. Sellon kirjastossa myös kumuki-vinkataan. Kumuki on lyhenne ja se tulee sanoista kuva, musiikki ja kirja. (Luoto 12.12.2012.)

Pointissa on monenlaisia kirjaston aineistoon liittyviä tapahtumia ja toimintoja. Pointissa toimii nuorten lukupiiri. Kirjavinkkausta ja tiedonhaunopetusta tarjotaan koululuokille. Koululaisten kanssa on tehty myös kirjatrailereita. Luokkakäynnit toteutetaan usein toisessa tilassa, mutta luokat vierailevat myös Pointissa. Lastenmaassa puolestaan toimii läksypiiri. Pointissa ei läksyjä tehdä, vaan suosittu läksyjentekopaikka on kirjaston aula. Musa- ja räppi-illat ovat erittäin suosittuja, kävijöitä saattaa olla jopa 150. Myös diskoja on järjestetty. Ne ovat olleet suosittuja varhaisnuorten keskuudessa. Eräs Pointin nuorisohjaajaopiskelija on järjestänyt somaliankielisiä keskusteluiltoja. Tapahtumissa kävijät lasketaan. Pointissa ei muuten lasketa kävijöitä, sillä tilaan pääsee kahdesta ovesta, jolloin kävijälaskurin käyttäminen on haastavaa. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Espoon kirjastot järjestävät myös kirjastojen välisiä peliturnauksia. Syksyllä 2012 järjestettiin Sellon, Entressen ja Omenan kirjastojen välinen jalkapalloturnaus. Voittajat saivat leffalippuja ja kuvia tapahtumasta laitettiin kirjastojen Facebook-sivuille. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Vakituista henkilökuntaa Pointissa on kolme henkeä. Lisäksi on kolme siviilipalvelusta suorittavaa henkilöä, nuorisohjaajaharjoittelija ja kaksi muuta harjoittelijaa. Pointti on hyvin kysytty harjoittelu- ja kesätyöpaikka ja myös paljon oppi-

lastöitä tehdään Pointissa. Henkilökunnan kesken vallitsee hyvä työilmapiiri ja kaikki ovat mielissään omasta nuoria palvelevasta porukastaan kirjaston sisällä. Jokaisen henkilökuntaan kuuluvan velvollisuus on valvoa, että Pointin käyttösääntöjä (Ks. liite 10) noudatetaan. Tällöin nuoret ymmärtävät, että jokainen henkilökuntaan kuuluva on ”samanarvoinen” eli vastakkainasettelua ”kiva tyyppi” ja ”tylsä tyyppi” ei pääse muodostumaan. Nuoret haastavat välillä käyttösääntöjä. Kokemus on osoittanut, että kun säännöistä pidetään sinnikkäästi kiinni, nuoret noudattavat niitä. Esimerkiksi kiroilu tilassa on kiellettyä ja siihen puututaan välittömästi. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Työvuorossa ollessaan Pointin työntekijät jalkautuvat tilaan ja nuorten kanssa jutellaan aktiivisesti. Pienet asiat tekevät kirjastokäynnistä nuorille elämyksen. Kaikkia tervehditään ja henkilökunta pyrkii opettelemaan asiakkaiden nimet. Perjantaisin asiakkaille tarjoillaan kirjastossa puuroa ja nuoret tulevat tällöin paikalle. Pointilla on oma Facebook-sivu, jonka tykkääjät ovat asiakkaita fyysisessä tilassa. (Kaunisvaara 12.12.2012.)

Nuorien antama palaute on ollut positiivista. Tytöt ovat antaneet palautetta, että heillä ei ole omaa rauhaa, sillä suurin osa käyttäjistä poikia on. Aikuiset asiakkaat joskus ihmettelevät Pointin ajoittain äänekkäitäkin toimintoja. Sellon kirjaston muu henkilökunta antaa silloin tällöin palautetta Pointille äänenkyydestä. (Kaunisvaara 12.12.2012.) Kaunisvaaran (12.12.2012) edellisessä työpaikassa Tapiolan kirjastossa oli nuorten asiakasraati. Raati auttoi mm. tyttöjen tilan suunnittelussa. Kirjastossa oli vihko, johon tytöt saattoivat kirjata toiveitaan. Tällainen vihko saattaisi toimia hyvin myös Pointissa.

Kaunisvaara (12.12.2012) tarjosi vinkkejä nuortenosastoa suunnittelevalle kirjastolle. Pointti Sellossa on Espoon ainut kirjasto, jossa pelaaminen tapahtuu samassa tilassa kuin kaikki muukin toiminta. Pelitilan pitää olla erillinen muusta kirjastosta. Tilan suunnitteluvaiheessa pitää ottaa huomioon ja ennakoida tilaan tulevia toimintoja. Tuleeko tilaan esim. bändejä ja pitääkö olla äänentoistoa. Myös tyttöjen ja poikien erilaiset tarpeet pitää ottaa huomioon. Heille sopivat esimerkiksi erilaiset pelit. Esimerkiksi kirjasto Omenassa on huomioitu tytöille ja pojille eri illat toiminnoille ja tapahtumille. Verkostoituminen lähistöllä olevien

muiden eri toimijoiden kanssa on erittäin kannattavaa. Pointin on tarkoitus lisätä yhteistyötä kaupungin nuorisotoimen kanssa. Selossa päivystää Seppäniminen yhteistyöryhmä, jossa ovat mukana poliisi, vartijat, nuorisotoimi ja kirjasto. Ryhmän jäsenet saattavat esim. partioida yhdessä yöllä ja näin nuoret näkevät, että kyseiset tahot ovat tekemisissä keskenään. Tieto kulkee Seppäryhmän kesken hyvin - kaikki tietävät, jos alueella tapahtuu jotakin.

6.4.4 Espoon kaupunginkirjaston Entressen kirjaston nuortenosasto

Entressen kirjasto sijaitsee Entressen kauppakeskuksessa Espoossa osoitteessa Siltakatu 11. Kirjasto avattiin 1.4.2009. Kirjaston aukioloajat ovat laajat. Maanantaista perjantaihin kirjasto on auki klo 8.30 – 20, lauantaisin klo 10–16 ja sunnuntaisin klo 12–18 (syksyllä 2012). Kirjastolla on 21 vakituista työntekijää, joista kuudella on monikulttuurinen tausta. Kirjastossa toimii myös useita harjoittelijoita ja muita tilapäisiä työntekijöitä. (Entressen kirjasto 2012.) Entressen kirjasto on auki ajoittain myös juhlapyhinä esimerkiksi jouluaattona (Myyrä 12.12.2012).

Entressen kirjaston on suunnitellut Arkkitehtitoimisto HKP ja Jukka Ollikainen. Sisustussuunnittelusta vastaa puolestaan Sisustusarkitehdit Monni & Koskivaara. Huonekalut, kuten pöydät ja kirjahyllyt, on valmistanut virolainen Fratelli Grupi OÜ. (Entressen kirjasto 2012.) Kirjastojen tilojen käytön ja kirjaston strategian on suunnitellut kaupunginkirjaston johtoryhmä (Myyrä 12.12.2012).

Entressen kirjastossa painopistealueena ovat palvelut lapsille ja nuorille sekä musiikki. Noin puolet tilasta on varattu tähän käyttöön. (Myyrä 12.12.2012.) Kirjaston kokonaispinta-ala on 2775 m². Lasten osasto on kooltaan 334 m² ja nuorten sekä musiikin tila on yhteensä 456 m². Lisäksi nuortenosaston yhteydessä sijaitsee erillinen pelitila (Game Room), jonka koko on 17,5 m² (Entressen kirjasto 2012.)

Entressen kirjaston nuortenosaston palvelut ja kokoelmat on suunnattu noin 8-20-vuotiaalle nuorille. Suurin käyttäjäryhmä lienevät kuitenkin yläkouluikäiset. Noin 17 ikävuoden jälkeen käyttö vähenee selkeästi. Henkilökunta on huomannut

nut, että tietyt nuoret käyttävät myös Sellon ja Omenan kirjastoja. Entressen kirjastosta kävelyetäisyydellä sijaitsee kolme koulua. (Myyrä 12.12.2012.)

Nuortentilat ovat kovassa käytössä. Illan aikana voi vieraila jopa seitsemänkymmentä nuorta. Kouluaikana ennen kello 13 nuorella pitää olla esittää lukujärjestys, jotta tiedetään, että nuori ei ole koulusta pois luvatta. Palautetta nuoret antavat kovin niukasti. Aikaisemmin kirjastolla kokoontui Sohvaperunat-niminen ryhmä, joka koostui noin 14–16-vuotiaista nuorista. Nuoret kävivät nuoriso-ohjaajien, jotka olivat kirjastossa oppisopimusopiskelijoina, kanssa yhdessä harastamassa, mm. elokuvissa. Myyrä toivoo, että kirjastolle saataisiin uusi vastaava asiakasfoorumi nuorista. (Myyrä 12.12.2012.)

Myyrän (12.12.2012) mukaan tekeminen ja oleminen nuorten kanssa ja heidän tukenaan oleminen on tärkeää. Nuortenosastolla työskentelevältä vaaditaan positiivista asennetta. Osastolla työskentelee kaksi henkilöä, joilla on nuoriso-ohjaajan koulutus. Itse tila puolestaan on hieman haastava. Kirjaston lähes kaikki tilat ovat avoimia, jolloin ääni kantaa tilassa hyvin. Tilassa myös kanssakäyminen nuorten kanssa voi olla juuri tilan liian avoimuuden takia hieman hankalaa. Myyrä (12.12.2012) viittaa tässä yhteydessä Espoossa sijaitsevan kirjasto Omenan nuortentilaan, joka on paljon pienempi, selkeästi rajattu tila, johon mahtuu maksimissaan noin 20 henkeä. Nuorten kanssa työskennellessä tällainen pienempi tila edistää rentoutta ja kanssakäymistä. Entressen kirjastossa nuoret eivät aiheuta paljoa varsinaisia järjestyshäiriöitä, mutta ääntä heistä lähtee ajoittain enemmän kuin olisi suotavaa. Myyrän (12.12.2012) mukaan nuorilta on haastava saada palautetta, joka kuvaisi hyvin ja selkeästi heidän toiveitaan kirjastolle. Näin esimerkiksi sääntöjen luominen on hankalaa, sillä sääntöjen pitäisi päteä joka tilanteessa eikä niistä pitäisi joutua poikkeamaan.

Nuortenosastolla pelaaminen on suosittua. Osastolla on kymmenen pelikonetta (kevyttietokoneita), joissa pelataan lähinnä flash-pohjaisia nettipelejä. Näissä koneissa ei ole asennettuja tietokonepelejä. Myyrän mukaan (12.12.2012) nuorten pelikoneiden pitäisi ehdottomasti olla tehokkaampia kuin nykyiset koneet. Entressessä yli 15-vuotiaille on lainattavissa (kirjastokortilla) kannettavia tietokoneita. Lisäksi tehokkaammat koneet (PC:t) ovat käytössä aikuisten osastolla.

Nuorten osaston tietokoneilla on ajanvarausohjelma, mutta sitä käytetään vain vilkkaimpina aikoina. Aikuisten osastolta löytyy kaksi konetta, jotka voi varata etukäteen. Lisäksi nuortenosaston nurkasta löytyy tv ja kotiteatteri-äänentoisto. Tv:tä ja elokuvia voi katsoa mukavasti kahdelta sohvalta. (Myyrä 12.12.2012.)

Pelitila on käytössä arkisin klo 15–19.30 ja viikonloppuisin se avataan samaan aikaan kuin kirjasto ja suljetaan puoli tuntia ennen kirjaston sulkeutumista. Pelitilaan mahtuu kerralla maksimissaan noin 12 henkeä. Pelihuoneen varustukseen kuuluu konsoleista PlayStation3, Xbox360 ja Nintendo Wii. Pelihuoneelle ja konsoleille on olemassa paperinen varauskirja. Pelitilaan annetaan puolen tunnin vuoroja, korkeintaan kaksi vuoroa päivässä henkilöä kohden. Nuoret noudattavat aikoja hyvin ja tässä suhteessa ”sosiaalinen kontrolli” vastaa usein siitä, että kukaan ei pääse väärinkäyttämään toisen aikaa. Ensisijaisesti henkilökunta valvoo tilan käyttöä. Tilassa on myös turvakamera. Tila on äänieristetty muista tiloista, mutta silloin tällöin henkilökunta käy huomauttamassa äänestä, jos sitä kantautuu tilan ulkopuolelle. Pelihuoneessa on selkeät säännöt, joita kuuluu noudattaa. Huoneeseen tultaessa otetaan kengät pois ja huoneessa ei saa syödä eikä juoda. (Myyrä 12.12.2012.)

Pelihuoneen ovi pidetään lukossa ja henkilökunta asentaa pelit valmiiksi. Näin levyt kestävät hyvin käyttöä. Tilasta ei ole tähän mennessä hävinnyt kuin pari ohjainta, joista osa on tullut takaisin. Ehdottomasti suosituin peli on FIFA, jota pelataan non-stoppina. Peli on näin todettu erittäin kestäväksi käytössä. Myös itse konsolit ovat yllättävän kestäviä, pari konsolia on jouduttu uusimaan. Suosituimmat konsoleista ovat PlayStation3 ja Xbox360. Liiketunnistimilla ohjattavia pelejä on haastava pelata suhteellisen pienessä tilassa. Vaikka kaikkia kolmea konsolia saatetaan pelata samanaikaisesti, äännet saadaan ulos vain yhdestä konsolista kerrallaan. Kuulokkeita ei ole käytössä. (Myyrä 12.12.2012.)

Nuortenosastolta löytyy Nuorten estradi, jossa järjestetään nuorten tapahtumia. Tapahtumat voivat olla musiikkiin liittyviä esityksiä, kuten rap-artistien keikkoja. Estradilla on myös mahdollista pelata konsolipelejä isolta kankaalta arkisin klo 15–18 välillä ja viikonloppuisin samaan aikaan kun kirjasto aukeaa ja pelaaminen loppuu puoli tuntia ennen kirjaston sulkeutumista. Aikaisemmin tässä kat-

sottiin myös elokuvia ja tv-ohjelmia, nyt elokuvia katsotaan estradilla harvakseltaan. Entressen kirjastolla on lisenssit tv-kanavien julkiseen näyttämiseen. Estradin varustuksesta löytyy useita langattomia ja langallisia mikrofoneja, 6-kanavainen mikseri, kiinteästi asennetut kaiuttimet ja basso-kaiutin. Laitteistoa käyttää henkilökunta. Laitteisto on käytännössä kiinteästi tässä tilassa. Kirjastolla on olemassa vielä erilliset äänentoistolaitteistot. Mitä laitteistoa tarvitaan, riippuu paljolti esiintyjästä. Alussa käytössä olivat ainoastaan langattomat mikrofonit. Näiden kanssa tuli kuitenkin ongelmia mm. äänen laadussa ja patterien kestossa. Langattomat mikrofonit ovat käteviä silloin kun niitä kierrätetään esim. yleisön joukossa. Myyrän (12.12.2012) mielestä on parempi hankkia yhdet hyvät laitteistot ja mahdollisesti pitää ne liikuteltavina, kuin hankkia kahdet huonot. Hänen mielestään pitää kuitenkin muistaa, että kirjastossa ei tarvita useinkaan aivan laadukkainta laitteistoa.

Muita tapahtumia ovat olleet esimerkiksi diskot, joita on järjestetty Sinisen huoneen (mm. luentosali) puolella. Diskoon ovat osallistuneet lähinnä varhaisnuoret. (Myyrä 12.12.2012.)

Nuortenosastolla nuoret kuuntelevat musiikkia aktiivisesti. Kirjastolla on lainattava cd-soitin. Myös asiakaskoneilta kuunnellaan musiikkia ja katsotaan YouTube-videoita. Tällöin asiakkaalle lainataan kuulokkeet. Aikaisemmin kuulokkeet olivat vaijereilla kiinnitettynä koneeseen, mutta niitä meni rikki. Langattomia kuulokkeita kirjastolla ei ole käytössä. Osastolla on tehty nuorten kanssa yhdessä ”lato”, jonka seinät on päällystetty poistokirjojen sivuilla. Ladosta on tullut suosittu musiikin kuuntelupaikka. Lisäksi osastolta löytyy punainen äänieristetty tuoli, jossa on hyvä kuunnella musiikkia. (Myyrä 12.12.2012.)

Nuortenosaston kirja-aineistot löytyvät yhdestä hyllykokonaisuudesta pelitilan vierestä. Muut aineistot ovat musiikin aineistoja. Ladon vierestä löytyvät lehdet. Nuorten estradin vierestä löytyvät kirjaston kaikki fantasiakirjat. Musiikkiaineistoa ollaan siirtämässä nuortentilasta pois. Tilalle on tulossa kirjaston kaikki sarjakuvat. Aikaisemmin sarjakuvia oli myös nuortenosastolla, mutta kokoelma yhdistettiin aikuisten osaston sarjakuvien kanssa. Tietopalvelukysymyksiä kysy-

tään nuortenosastolla hyvin harvoin, yleensä tällaiset kysymykset ohjautuvat kirjaston ensimmäiselle tiskille sisääntulon vieressä. (Myyrä 12.12.2012.)

Tilan avoimuuden ja äänekkyyden takia nuoret eivät juuri lue kirjoja. Tila ei tällaisenaan kannusta lukemiseen, mikä on henkilökunnan mukaan valitettavaa. Lehtiä luetaan jonkin verran. Läksyjä tehdään sohvien ja pöytien ääressä. Opiskelijat yleensä opiskelevat aikuisten osaston puolella, mikä onkin hiljaisena pidetty tila. Kirjaston toisen estradin takana sijaitsee hiljainen lukutila kuudelle hengelle. (Myyrä 12.12.2012.)

Entressen kirjastosta löytyy myös Macintosh-pohjaiset digitointilaitteet. Toinen laite on tarkoitettu video-editointiin ja toinen av-editointiin. Laitteesta löytyy ilmainen Audacity-ohjelma esim. puheen äänitykseen. Av-editointiin tarkoitettulla laitteella voi tehdä myös video-editointia. Kirjastossa on myös järjestetty mm. musapaja, jossa opetettiin, miten tietokoneella voi tehdä musiikkia ja esimerkiksi kuinka puhetta tai soittoa äänitetään tietokoneen avulla. Kirjastoon on myös suunnitteilla studiomainen tila, jossa musiikin äänitys ja editointi onnistuisi. (Myyrä 12.12.2012.)

Keväällä 2013 Entressen kirjasto sai uuden tilan nimeltä Jukeboksi – Entressen musamesta. Avajaisia vietettiin 15.3.2013. Jukeboksi tarjoaa nuorille musiikkipainotteista tapahtuma- ja oleskelutilaa. Uuden tilan koko on 271,5 m². Tilassa on avoin oleskelutila, musiikkihuone, keittiö ja ulkona sijaitseva kesäpiha. Musiikkihuoneesta löytyy sähkörummut, sähköpiano, sähkökitara- ja basso sekä vahvistimet. Syksyllä 2012 startannut Musapaja-toiminta, jossa nuoret voivat opastetusti äänittää omaa musiikkia, siirtyi Jukeboksin musiikkihuoneeseen. Oleskelutilassa puolestaan on jukeboksi, josta löytyy musiikkia kirjaston kokoelmasta. Keittiössä järjestetään nuorten kanssa kokkausiltoja. Keittiössä toimii myös kahvila. Jukeboksiin on suunnitteilla kerran kuukaudessa Tyttöjen ilta, jolloin tila on vain tyttöjen käytössä. Jukeboksin yhteistyökumppaneita ovat mm. työväenopisto, InnoOmnia (monialainen osaamiskeskus), Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuurilla osalliseksi -hanke sekä Espoon kirjastojen musiikki- ja nuortenosastot. (Entressen kirjasto 2013.) Myyrän (7.6.2013) mukaan Jukeboksissa on ollut paljon kävijöitä muutaman kuukauden aikana avaamisen jälkeen.

Myyrä kertoo, että tilassa järjestetään useita pieniä tapahtumia viikossa ja lisäksi tilassa on esiintymisiä ja kursseja. Jukeboksin myötä varsinainen kirjaston nuortentila on rauhoittunut äänimaailmaltaan, sillä Jukeboksissa nuoret voivat viettää aikaa vapaammin kuin muun kirjaston kanssa samassa avoimessa tilassa sijaitsevassa nuortentilassa.

Vinkkeinä nuortentilaa suunnittelevalle kirjastolle Myyrä (12.12.2012) ehdottaa tehokasta äänenhallintaa tilaan. Jos nuortentilaa on mahdollista eristää muusta kirjaston tilasta (esim. ovella), se kannattaa tehdä. Lisäksi osastolla kannattaa varata tietty tila eväiden syömiseen. Eväiden syömistä ei kannata kieltää. Kun syöminen ja juominen on rajattu tietylle paikalle, puhtaanapito on kätevää. Myyrä suosittaa myös asiakasraadista tai -foorumia perustamista. Näin nuorilta saisi jatkuvasti mielipidettä palveluista ja niitä voisi kehittää nuorten kanssa yhdessä. Myyrä muistuttaa, että nuorille varattu oma tila kirjastossa on nuorille äärimmäisen tärkeä. Tilan pitää olla turvallinen ja tilassa työskentelevät luotettavat aikuiset.

6.4.5 Aarhusin kirjaston Mindspot Tanskassa

Nuortentila Mindspot sijaitsee Aarhusin pääkirjastossa Tanskassa osoitteessa Møllegade 1 8000 Aarhus. Pääkirjaston lisäksi Aarhusissa on 18 lähikirjastoa. Pääkirjastolle on valmistumassa vuonna 2014 uudet tilat ja rakennus on nimeltään Dokk1. (Aarhusin kaupunginkirjasto 2013.) Mindspot-tila on ollut kahdessa paikassa kirjaston sisällä – alkuperäisessä sijainnissaan pääkirjastossa sivussa muista kirjaston osastoista ja nykyisessä sijainnissaan aikuisten tietokirjallisuuden vieressä (Mærkedahl 19.11.2012).

Mindspot sai alkunsa vuonna 2007 YOUng-nimisestä projektista. Projektia tuki Tanskan hallituksen virasto (the Danish Agency for Libraries and Media). Projektissa nuoret, nuorten kanssa tekemisissä olevat tahot ja kirjasto halusivat luoda täysin uuden nuortenkirjaston, joka ulottuisi pääkirjaston fyysisten rajojen ulkopuolelle ja joka kohtaisi nuoret siellä missä he ovat. Tarkoitus oli, että kirjasto tarjoaa perinteisten aineistojen sijaan pääsyn erilaisiin teknologisiin vaihtoehtoihin.

toihin ja tuen niiden käyttöön jännittäväillä ja luovilla tavoilla. Mindspot tarjoaa myös kohtaamispaikkoja nuorille mm. keskustelun ja tapahtumien merkeissä. (Aarhusin kaupunginkirjasto 2013.) Tilana Mindspot on yksi osa suurempaa Mindspot-universumia, joka on suunnattu n. 14–20-vuotiaille nuorille. Projektissa kirjasto ajatellaan palveluna tai kirjastotarjouksena (library offer), jossa on sosiaalinen, virtuaalinen ja fyysinen näkökulma. (Mindspot. Make it ... 2009, 5, 13.)

Mindspot-universumia suunnittelevat ja ylläpitävät Mindspotterit ja Mindkeeperit. Mindspotterit ovat nuoria, jotka on palkattu mukaan projektiin. Heidän tehtävänä on havaita uusia trendejä ja ideoita ja kehittää Mindspotin toimintaa. Eri-tyisen tärkeä tehtävä Mindspottereilla on viestiä ja verkostoitua Mindspotin kohderyhmän kanssa ja kertoa tapahtumista ja palveluista (Mærkedahl 7.12.2012). Mindkeeperit ovat kirjastoammattilaisia, jotka ovat projektissa mukana. Heidän tehtävänä on kerätä Mindspottereilta tulleita ideoita ja kokemuksia – näin kirjasto voi oppia nuorten kanssa käydystä keskustelusta. Mindkeeperit myös opettivat yläkoulu- ja lukioluokille tiedonhaunopetusta niin, että teemat oli aina sidottu oppilaiden ja opiskelijoiden sen hetkisiin koulutöihin (Mindspot. Make it ... 2009, 45). Projekti sai myös asuntovaunun vuonna 2008, The Spotmobilen, jonka avulla Mindspot pystyi siirtymään kirjaston ulkopuolelle. (Mindspot. Make it ... 2009, 14–15.)

Mindspot-universumiin kuuluu virtuaalinen aspekti. Nuoret kohdataan netissä monilla www-sivuilla. Mindspotilla oli oma sivu Aarhusin kirjaston sivuilla. Mindspotilla on tälläkin hetkellä toimiva blogi osoitteessa <http://www.mindspot.dk/>. Lisäksi Mindspot käytti ja käyttää useita Web 2.0 tekniikan mahdollistavia yhteisöllisiä sivustoja kuten Myspacea, YouTubea, Flickriä ja Facebookia. (Mindspot. Make it ... 2009, 42.)

Alkuperäistä Mindspot-tilaa suunnitellessa nuorilta kysyttiin kolmea ideaa, jolla kirjastosta saataisiin kiva (cool). Nuoret halusivat tilan, jossa oleskella, katsoa YouTubea, pelata ilmakiekkoa, lukea, tehdä läksyjä ja osallistua lukupiiriin. Näiden ideoiden pohjalta suunnittelija, kaksi arkkitehtiopiskelijaa ja kirjaston henkilökunta toteuttivat tilan. (Mindspot. Make it ... 2009, 34.) Tilassa oltiin kuin va-

laan vatsassa – valkoiset kaaret hallitsivat tilaa ja tekivät siitä intiimin. Valaistus oli toteutettu osittain neonvaloin. Istuimina oli mm. säkkituoleja ja tietokonepöytien edessä korkeita jakkaroita. Kirjoja tilassa oli hyvin vähän. Tilassa oli laadukas äänentoisto ja tv. (Tutustumiskäynti Aarhusin kirjastoon 2008.) Valitettavasti alkuperäisen tilan muusta kirjastosta sivussa olevan sijainnin takia tilassa ilmeni käytöshäiriöitä. Tästä johtuen Mindspot siirrettiin nykyiseen sijaintiinsa aikuisenosaston tietokirjallisuuden läheisyyteen. (Mærkedahl 19.11.2012.)

Mærkedahl (19.11.2012) kertoo, että Mindspottereiden vaihtuessa, tiloja muunnellaan tarvittaessa. Mindspottereilta ja Mindkeepereiltä tulivat ideat uuden tilan suunnitteluun ja arkkitehti toteutti tilan. Tällä hetkellä Mindspot keskittyy kahteen eri tilaan (zone) – oppimisen ja inspiraation tilaan (learning zone and inspiration zone). Tila-ajattelu pohjautuu Jochumsenin ym. [2010] artikkeliin uudesta mallista kirjastoille, jotka toimivat tiedon ja kokemuksen yhteiskunnassa. Nykyisessä Mindspotissa on varattu tilaa pelaamiselle, oleskelulle ja läksyjen tekemiselle. Mærkedahl (19.11.2012) kertoo, että oleskelutila etualalla ja oppimistila takalalla toimii parhaiten (Ks. kuva 18). Tällöin kukaan ei esimerkiksi rentoudu niin paljoa, että nukkuisi oleskelutilan sohvalla.

Kuva 18. Nykyinen Mindspot.

Nykyinen tila on 50 m², joka on Mærkedahlin (19.11.2012) mukaan liian pieni. Tilan sisustussuunnittelua pohdittiin arkkitehtiopiskelijoiden kanssa. Monet ratkaisusta osoittautuivat liian kalliiksi, joten vain osa ideoista voitiin toteuttaa. Tilassa on kaksi monitoria/infotaulua. Toisessa kirjasto mainostaa mm. tapahtumia ja toinen on nuorten käyttöä varten esim. nettisurfailuun. Tilassa toimii langaton verkko ja musiikkia voi kuunnella kuulokkeiden kautta. Kuulokkeet ovat langallisia, sillä langattomia kuulokkeita varastettiin (Mærkedahl 7.12.2012). Tilassa on järjestetty monenlaista toimintaa esimerkiksi luovia työpajoja, tanssitapahtumia ja konsertteja. Mærkedahlin (19.11.2012) mukaan tilanne on nyt parempi, sillä toisin kuin edellisessä nuortentilassa, nyt kaikki asiakkaat näkevät mitä tapahtuu ja he voivat osallistua halutessaan toimintaan.

Mindspot-tilan kävijämäärää ei tällä hetkellä voi laskea. Edellisessä tilassa kävijämääriä tilastoitiin. Nuoret ovat antaneet uudesta tilasta positiivista palautetta.

He pitävät erityisesti siitä, että tila erottuu muusta kirjastosta. (Mærkedahl 19.11.2012.)

Mærkedahlin (19.11.2012) mukaan Mindspot-projektin kulttuuriin liittyvä osalualue loppuu vuonna 2013. Tämän takia tilalle ei ole Mindspot-projektin yhteydessä jatkosuunnitelmia. Uusi pelaamiseen liittyvä projekti (Project Gaming) ottaa osaltaan nykyisen Mindspot-tilan käyttöönsä. Tilaan on tulossa Xbox360-pelikonsoli liiketunnistimella, mikä on kiinteästi asennettu ”pelaustorniin”. Tilaan tulee myös muutamia helposti ja nopeasti pelattavia lautapelejä. Tilassa kokeiltiin myös pitää iPadeja, mutta niiden turvallinen kiinnittäminen osoittautui hankalaksi ja iPadeja varastettiin. Nykyään niitä annetaan käyttöön esim. pohjoismaisen pelipäivän ajaksi. Lisäksi tieto-osasto haluaa säilyttää oppimistilan tilojensa yhteydessä. (Mærkedahl 19.11.2012; 14.12.2012.)

Mærkedahl (19.11.2012) tarjoaa muutamia vinkkejä nuortentilaa suunnittelevalle kirjastolle. Hänen mukaansa kirjaston pitää säilyttää rohkeutensa tehdä jotain uutta ja ennennäkemätöntä. Sen pitäisi olla ajanmukaista, kivaa ja innovatiivista. Nuoret pitää ottaa mukaan koko prosessiin alusta alkaen.

6.4.6 Kulturhusetin kirjaston TioTretton Tukholmassa Ruotsissa

TioTretton sijaitsee Kulturhusetin kirjastossa Tukholmassa Sergelin torilla osoitteessa Sergels torg 3 ja 7 (Kulturhuset 2013). TioTretton avattiin tammikuussa 2011. TioTrettonin asiakkaaksi pääsevät lapset 10 ja 13 ikävuoden välillä. Edes opettajat tai vanhemmat eivät pääse tilaan. (Stenberg 2012, 1.) TioTretton on auki ma-pe klo 15–19 ja viikonloppuisin klo 11–17 (Stenberg 2012, 4).

TioTrettonissa kantavana ajatuksena ovat tarinat ja tarinankerronta. Periaatteena on, että tarinaa voi kertoa, kuunnella ja omaksua monella eri tavalla esimerkiksi kirjojen, laulun, elokuvan, ruoka-annoksen tai keskustelun kautta. Näille eri tavoille ei myöskään ole asetettu mitään keskinäistä hierarkiaa. Tämän takia TioTrettonissa on mm. iso keittiö, musiikkistudio, teatteri, tietokonehuone ja kirjoja useassa paikassa ympäri osastoa. (Stenberg 2012, 2.) Stenbergin

(24.11.2012) mukaan TioTrettonissa ehdottomasti suosituinta tekemistä on lukeminen.

Vuonna 2008 Kulturhusetin kirjaston silloinen lastenosaston johtaja pohti, miksi noin 10–13-vuotiaat lapset eivät käy osastolla. Tuon ikäiset lapset kävivät osastolla koulun kautta, mutta he eivät käyneet itsenäisesti vapaa-ajallaan. Lastenosaston johtaja haki ja sai rahoitusta aiheen selvittämiseen ja tutkimuksen tekemiseen. Kun tutkimus alkoi, lapsia haastateltiin kouluissa ja myös lasten vanhempia haastateltiin. Vanhemmilta kysyttiin antaisivatko he lastensa tulla kirjastoon esim. iltaisin ja ovatko kulkureitit heidän mielestään turvallisia. Lapsilta puolestaan ei kysytty ainoastaan kirjastoon liittyviä asioita, vaan myös esimerkiksi sitä, miten he haluavat istua tai olla lukiessaan. Henkilökunnasta lapset puolestaan kertoivat, että kirjastossa olevilla aikuisilla pitäisi olla aikaa lapsille. (Stenberg 24.11.2012.)

Osastoa suunnittelevalle arkkitehdille välitettiin lasten toivomukset. Arkkitehti halusi käyttää ikkunoita hyväkseen tilassa ja hän loi lukusopiksi tarkoitetut toukan kotelot, joihin kiivetään uimahallin rappusia muistuttavia rappusia pitkin. Lukusopet, ja siellä kiipeilevät ja oleskelevat lapset, näkyvät aukiolla oleville ihmisille ja lapsilla puolestaan on upeat näkyvät aukiolle lukusopista. (Stenberg 24.11.2012.)

Kuva 19. TioTrettonin lukusopet ja sohva.

Stenbergin (24.11.2012) mukaan kaikki kalusteet osastolla ovat kovassa käytössä. Keskellä isoa huonetta sijaitsee makkaranmallinen punainen sohva, jossa on erityisen mukava lukea. Seinän vierellä puolestaan sijaitsee portaiden mallinen iso, pehmeä ja punainen sohvakokonaisuus, joka ulottuu lähes kattoon saakka. Kun henkilökunta lukee lapsille, tapahtuu tämä usein edellä mainituilla sohvilla. Piirtämistä ja askartelua varten isossa huoneessa on pöytäryhmiä. Stenberg (24.11.2012) kertoo, että välillä on tarvetta vaihtaa kalusteiden verhoilukankaita. Lukusopet on helppo imuroida. Lapset pitävät hyvää huolta tilasta ja kalusteista ja siivoavat omat jälkensä.

TioTrettoniin tilataan monipuolisesti erilaista aineistoa ja myös vanhempi tuotanto huomioidaan. Pääsääntönä on, että kaikki lasten toivoma aineisto pyritään tilaamaan. Sekä henkilökunnan että lasten mielestä perinteiset ehdotuslaatikot ovat ikäviä, sillä niistä saa harvoin kaipaamaansa palautetta. Lapset antavat palautteen suullisesti ja esimerkiksi toivekirjat tilataan heti ja lapsille näytetään,

että tilaus on tehty. TioTrettonista lainataan kirjoja erittäin paljon. (Stenberg 24.11.2012.)

TioTrettonissa on käytössä paljon nykyaikaista teknologiaa. Kaikki tietokoneet ovat kannettavia ja lisäksi löytyy mm. videokameroita ja tietokoneeseen yhdistettäviä piirtopöytiä. Musiikkistudiossa on ajanmukaiset äänitys- ja äänentoistolaitteistot. Lapset voivat lainata laitteita osastolla käytettäväksi kirjastokortillaan. Henkilökunta myös pyrkii siihen, että laitteiden käytön kynnyks on mahdollisimman matalalla. Henkilökunta opastaa laitteiden käytössä. (Stenberg 24.11.2012.) Stebergin (24.11.2012) mukaan on tärkeää, että yksi henkilö henkilökunnasta osaa käyttää jotakin tiettyä laitetta hyvin ja tällöin muulta henkilökunnalta riittää laitteen perustuntemus. Nuoret osaavat käyttää monia laitteita ”myötäsyntyisesti” ja he ovat kiinnostuneita kokeilemaan uusia laitteita.

Koululuokat käyvät tutustumassa TioTrettoniin aamuisin. Puoli luokkaa vieraillee tilassa kerrallaan. Aikaisemmin koululuokille tarjottiin erilaista ohjelmaa esim. pajojen muodossa, mutta pian huomattiin, että oppilaiden pitäisi saada ”levätä” koulumaisesta ohjelmasta. Luokkakäyntien sisältöä muutettiin. Nyt opettajienkin pitää noudattaa eteisestä löytyvää ”ei aikuisia” -rajaa ja he vain tuovat luokan luokkakäynnille ja vievät sen jälkeen pois. Tarkoituksena on, että luokkakäynti on lapselle rauhallinen tauko koulun ohjelmasta. Osan kirjastokäynnistä lapset voivat tehdä mitä haluavat esim. lukea tai ottaa torkut. Heille näytetään, että kirjasto ei ole koulun jatke ja lukemisessa ei ole kysymys sivujen laskemisesta. Tarkoitus on, että lapset viihtyvät osastolla niin hyvin, että he tulevat takaisin mielellään ja omasta halustaan. (Stenberg 24.11.2012.)

Lapsille tärkeää on tekeminen, ei niinkään lopputulos. Stenberg (24.11.2012) kertoo, että lapset saattavat alkaa suunnitella näytelmää ja pukeutua rooliasuihin, mutta näytelmä ei koskaan valmistu. Tällä ei kuitenkaan ole väliä, sillä kaikilla on ollut kivaa ja näyttelyharjoitukset ovat olleet hyödyllisiä. Tarkoituksena on, että lapsi voi kirjastokäynnillään olla juuri niin aktiivinen tai passiivinen kuin haluaa ja hän voi tehdä käynnistään juuri sellaisen kuin haluaa (Stenberg 2012, 6–7).

TioTrettonissa asiakkaat antavat joka päivä paljon positiivista palautetta. Lapset ovat palautteenantajina rehellisiä ja heillä on usein myös paljon toivomuksia. Palautteena on kuultu myös lausahdus: ”Tämä on paratiisi!” TioTrettonissa aikuiset antavat lapsen tehdä aloitteen, jos lapsi haluaa jostain asiasta henkilökunnan kanssa keskustella. Lapset arvostavat sitä, että heille puhutaan ”aidosti”. Monet lapset viihtyvät kirjastossa pitkän aikaa. Esimerkiksi viikonloppuisin he saattavat olla paikalla koko päivän, tosin useimmat saapuvat paikalle vasta tunnin pari avaamisen jälkeen. (Stenberg 24.11.2012.)

TioTrettonissa päätettiin, että tilaan luodaan niin vähän sääntöjä kuin mahdollista. Näin lapset voivat tehdä mitä vain, kunhan he muistavat kunnioittaa itseään, muita ja tilaa. Näin tilaa on onnistuttu luomaan luottamuksen ilmapiiri. (Stenberg 2012, 2.)

TioTrettonissa oli viisi työntekijää syksyllä 2012 (Stenberg 24.11.2012). Työntekijöinä on ollut mm. draamaopettaja, poliittinen tutkija, muusikko, kirjastonhoitaja, taiteilija ja museotyöntekijä (Stenberg 2012, 5). TioTrettonissa priorisoidaan aikaa lapsille. Sisätöitä ei ikinä oteta mukaan osastolle aukioloaikana. (Stenberg 24.11.2012.)

Stenberg (24.11.2012) näkee TioTrettonin prosessina, joka ei tule koskaan valmiiksi eikä sen tarvitsekaan tulla. Periaatteena on, että kaikki (henkilökunta ja lapset) oppivat yhdessä uusia asioita kokeilemalla. Henkilökunta haluaa rohkaista asiakkaitaan rikkomaan rajoja ja tutkimaan elämää sen kaikista osaluista ja kirjaston itsensäkin pitää noudattaa tätä samaa periaatetta (Stenberg 2012, 2). Muutoksia ei kuitenkaan tehdä turhaan ja toisaalta kaiken muutoksen ei tarvitse olla isoa ja dramaattista.

Stenberg (24.11.2012) antoi myös vinkkejä nuortenosastoa suunnittelevalle kirjastolle. Hänen mukaansa ennen kaikkea muuta suunnittelua, kirjaston henkilökunnan pitäisi istua alas pohtimaan minkälaisen tunnelman he haluavat osastolle luoda. On henkilökunnasta kiinni, tuntevatko asiakkaat itsensä tervetulleiksi tilaan ja onko heidät huomioitu ja huomattu. Vaikka osasto olisi kuinka hyvin suunniteltu, toimiva ja siellä olisi uusinta tekniikkaa käytössä, voi kaikki ”vesit-

tyä” epäsovivaan henkilökuntaan. Lisäksi, osastolla työskentelevän henkilökunnan yhteispelin pitää olla kunnossa. Stenberg korostaa rohkean ja onnistuneen profiloitumisen merkitystä. Ketään ei hänen mukaansa palvelu kunnolla silloin, kun yritetään palvella liian laajaa kohderyhmää.

6.5 Nuortentiloja Tampereen keskustassa

Tässä alaluvussa esitellään tutustumiskäyntien ja haastattelujen (Ks. liite 9) perusteella luodut tilakuvaukset Tampereen keskustan alueen eri toimijoiden nuortentiloista.

Tilat ovat Monitoimitalo 13, Nuorisokahvila Uniikki, keskustan seurakuntien nuortentila Glooria ja yökahvila God’s Gas ja Tampereen NMKY:n nuorisotila The Point.

6.5.1 Monitoimitalo 13

Monitoimitalo 13 on Tampereen kaupungin nuorisopalvelujen toimintakeskus. Monitoimitalo 13 sijaitsee keskeisellä paikalla Tampereen keskustassa osoitteessa Satakunnankatu 13 ja se on avoinna kuusi päivää viikossa, sunnuntaisin talo on suljettu. Maanantaista perjantaihin ovet ovat avoinna klo 9.30–22, lauantaisin aukioloajat ovat suppeammat. Palvelut ja toiminta on suunnattu monenikäisille tamperelaisille. (Nuorten Tampere 2012.) Pääkohderyhmänä ovat 13–17-vuotiaat nuoret. (Etu-Seppälä 10.10.2012.) Monitoimitalo 13 vietti avajaisiaan 4.8.2012 uusissa remontoituissa tiloissaan (Nuorten Tampere 2012). Parin kuukauden sisään kävijöitä on ollut noin 9000. Monitoimitalo 13:een muuttivat ja sulautuivat edellisen nuortentilan Toimintakeskus Vuoltsun toiminnot sekä henkilökunta. (Etu-Seppälä 10.10.2012.)

Monitoimitalon 13:n toiminnot jakautuvat viiteen kerrokseen. Etu-Seppälän (10.10.2012) mukaan toiminta on sitä vapaampaa, mitä alemmassa kerroksessa ollaan. Tiloja vuokrataan monenlaiseen käyttöön esimerkiksi erilaisille järjestöille ja yksityishenkilöille. Etu-Seppälän (10.10.2012) mukaan onkin erittäin hy-

vä, että monen ikäiset tamperelaiset kohtaavat toisensa Monitoimitalo 13:ssa. Monitoimitalo 13:n ideana on pikkuhiljaa ja matalalla profiililla houkutella nuori mukaan talon toimintaan. Esimerkiksi bändi saattaa tulla ensin pitämään keikkansa Stagelle. Sitten heitä kehoitetaan tekemään oma studiolevy. Levylle kannattaa tehdä myös kansilehti, juliste ja lisäksi painattaa bändille oma t-paita. Mahdollisuuksia rajaa vain mielikuvitus. (Etu-Seppälä 10.10.2012.)

Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevat Ohjaus, Konehuone, Pajasto sekä Kahvila. Lisäksi aivan sisäänkäynnin tuntumassa aulassa sijaitsee info-piste. Ohjauksesta löytyy yhdeksän verkossa olevaa pelikonsolia pelaamista varten. Tilan aukioloaika on klo 12–19 ja tuolloin tilassa on ohjaaja paikalla. Konehuone puolestaan on tarkoitettu nettisurffailuun ja nettipelaamiseen. Konehuoneessa on useita tietokoneita vapaasti käytettävissä ja paikalla on myös ohjaaja. Yleisölle Konehuone on avoinna klo 12–19 ja aamulla tilassa voivat kokoontua erilaiset kurssit esimerkiksi kuvankäsittelyyn liittyen. Etu-Seppälän (10.10.2012) mukaan sekä Konehuone että Ohjaus ovat jatkuvasti erittäin kovalla käytöllä. Kahvilan henkilökunta koostuu Siltavalmennus ry:n kautta tulevista työntekijöistä. Työntekijät tutustuvat Kahvilassa työelämään. Kahvilan tuotteet ovat edullisia ja esimerkiksi kokouskahvit tilataan Kahvilasta. Pajastoa puolestaan pitävät ”tukikohanaan” taide-, media- ja audiovisuaalisen työpajan nuoret. Pajasto työllistää työpajoissaan neljän kuukauden ajan työttömän nuoren. Kaikkiaan Pajaston työpajoille työllistyy vuosittain noin 50 nuorta. Tehtäviä voivat olla vaikkapa konsertin äänentoiston ja valaistuksen hoitaminen. Konsertit ja muut tapahtumat voivat olla Monitoimitalo 13:ssa tai sen ulkopuolella. (Etu-Seppälä 10.10.2012)

Toisessa kerroksessa sijaitsevat muun muassa info-piste, Stage, Studio ja Medialounge. Kerros henkii musiikkia ja mediaa sisutuksellisenä teemanaan ”rock”. Stage on uusimmalla tekniikalla varustettu, Suomen nykyaikaisin konsertti- ja tapahtumatila. Tilaan mahtuu maksimissaan noin 150 henkeä seisomapaikoille. Tila on täysin äänieristetty muista tiloista. Tilasta voidaan taltioida esitys tai konsertti suorana samassa kerroksessa olevassa taltiointitilassa ja esitystä voidaan muokata editointitilassa. Tila on varustettu niin, että kaikki tarvikkeet ja soittimet esimerkiksi bändikeikkaa varten löytyvät talosta. Lisäksi kaikelle varus-

tukselle on olemassa tekninen tuki. Stage toimii monitoimitilana - tuoleille ja pöydille löytyvät helposti liikuteltavat kääryt. Tilaa käytetään useimmiten bändien keikkatilana ja vaikkapa diskona. Tila, kuten muutkin Monitoimitalo 13:n tilat, on erittäin suosittu. Studio on myös tila, joka on täysin äänieristetty muista tiloista erillistä ilmastointia myöten. Studio on jaettu soittotilaan ja tarkkailutilaan. Studiossa on täydellinen varustus studioäänitysten tekemiseen. Tuotoksena voi olla vaikkapa radiomainos tai räp-artistin levy. Tilaa vuokrataan nuorille hintaan 13e/tunti ja muille markkinahintaan. Hinta sisältää muun muassa miksauksen ja äänimiehen palvelut. Etu-Seppälä (10.10.2012) vertasi Studion tasoa Akun tehtaan tasoon. Medialounge pitää sisällään varustelua monenlaiseen tekemiseen ja kokoustamiseen sekä editointihuoneen (Ks. kuva 20). Medialoungessa nuorisoryhmät voivat toimia itsenäisesti tai ohjaajan avustuksella ja tuottaa vaikkapa julisteen, lehden, haastattelun tai mainoksen. (Etu-Seppälä 10.10.2012.)

Kuva 20. Medialounge.

Kolmannessa kerroksessa sijaitsevat Korula, Tekstiili, Keramiikka ja Verstaas. Kerroksen toiminta painottuu kädentaitoihin. Nuorten osallistuminen toimintaan perustuu vapaaehtoisuuteen ja toiminta voi olla vapaata tai ohjattua. Ideana on se, että nuoren tarvitsee tulla itse paikalle ja kaikki muu tulee talon kautta. Yksilöohjaus on kaikissa tiloissa maksutonta ja materiaaleista peritään pieni hinta. Korulaan voi tulla tekemään itselleen esimerkiksi korun, rintamerkin, magneetin, paperimassatyön tai koristella erilaisia esineitä. Tekstiilissä puolestaan voi toteuttaa minkä tahansa idean tekstiilien kanssa. Usein tehdään esimerkiksi kasveja, vaatteita, esiintymisasuja ja cosplay-asuja. Tilasta löytyvät myös kangaspuut. Keramiikassa puolestaan onnistuu kaikenlainen savenmuotoilu vaikkapa dreijaten. Verstaalta löytyy pieni puutyöpaja, jossa voi tehdä esimerkiksi kodin käyttöesineitä. Lisäksi tilassa onnistuu kankaanpainanta ja huovutus. (Etu-Seppälä 10.10.2012; Nuorten Tampere 2012.)

Neljännestä kerroksesta löytyvät kokoustilat Stenwall, Strömmer ja Wivi Lönn. Suurin tila, Wivi Lönn -sali, on entisöity täysin alkuperäiseen muotoonsa. Näkyvillä on mm. alkuperäinen puulattia ja katon peilikuviot. Istumapaikkoja on 130 hengelle. Stenwall ja Strömmer -salit voidaan yhdistää yhdeksi isoksi tilaksi. Tilat ovat monikäyttöisiä ja tuoleja ja pöytiä voidaan liikutella omissa kärryissään. (Etu-Seppälä 10.10.2012.)

Viidennessä kerroksessa sijaitsee Mediakoulu, ryhmätyöskentelytila Vintti ja Pispalan Sottiisiin työtilat (www.sottiisi.net) sekä nuorisopalveluiden henkilökunnan työ- ja sosiaalitalat. Mediakoulu kuuluu Tampereen kaupungin perusopetuksen alle ja se on suunnattu alakouluikäisille. Opettaja saattaa käydä ryhmänsä kanssa esimerkiksi kuvaamassa lyhytelokuvaa ja elokuvan editointi onnistuu Mediakoulun tiloissa. Ryhmätyöskentelytila Vintti on omiaan ideointiin - sinne kuuluu täysi esitystekniikka, pyörivät värikkäät tuolit ja säkkituolit. Nuorisopalveluiden työhuoneissa on mm. avoin toimisto, jossa on myös rauhallista tilaa kahdenkeskiseen juttutuokioon nuoren kanssa. (Etu-Seppälä 10.10.2012.)

Nuorisotoimi oli Monitoimitalon 13:n suunnittelussa mukana alusta alkaen jokaisessa vaiheessa. Henkilökunta on voinut vaikuttaa erittäin paljon Monitoimitalon 13 nykyiseen muotoon ja yhteistyö Tampereen kaupungin Tilakeskuksen ja ark-

kitehtien kanssa sujui hienosti. (Etu-Seppälä 10.10.2012.) Myös tulevat käyttäjät olivat mukana koko suunnitteluprosessin ajan. Eri käyttäjäryhmien edustajista (mm. nuoret, ikäihmiset ja järjestöjen edustajat), nuorisotoimen henkilökunnasta ja kaupungin tilaajista (Tilaaja-Tuottaja-malli) muodostuva projektiryhmä koontui noin kahdesta kolmeen viikon välein. Projektiryhmä otti kantaa tilojen ja toimintojen suunnitteluun. Se kokoontuu edelleen, kerran keväällä ja kerran syksyllä. Henkilökunta on ollut erityisen tyytyväinen kun toiminta siirtyi Monitoimitalo 13:een. Työyhteisön sisäisessä viestinnässä tosin pitää olla tarkkana, sillä voi olla, että työkavereita ei näe samalla tavalla päivän aikana, kun toiminnot ovat jakautuneet moneen kerrokseen. (Etu-Seppälä 5.11.2012.)

Etu-Seppälän (5.11.2012) mukaan nuoret ovat antaneet jonkin verran palautetta toiminnoista ja tiloista. Yleisesti tilat koetaan mieluisina. Etu-Seppälä (5.11.2012) kertoo, että nuoret antavat palautetta ”jaloillaan”. Nuoret eivät tule, jos tilat tai toiminnot eivät ole mieluisia. Stage on koettu joissain tapauksissa liian pienenä tilana. Isommat keikat järjestetään Pakkahuoneella. Hän mainitsee myös, että Stagen ilmastointi ei toimi avain toivotulla tavalla, kun huone on täynnä väkeä.

Osa rakennuksesta on Museotoimen suojelemaa tilaa (esim. aulatilat ja portait) ja osaan tiloista voitiin tehdä paljon muutoksia alkuperäiseen arkkitehtuuriin nähden. Rakennuksen on suunnitellut Wivi Lönn ja se on vihitty käyttöön vuonna 1913. Peruskorjaukseen käytettiin rahaa noin 4,3 miljoonaa euroa, josta kalustuksen ja tekniikan osuus oli noin 600 000 – 700 000 euroa. Peruskorjauksesta vastasi Tampereen kaupungin Tilakeskus. Kalusteet ovat puolestaan Martelan. Peruskorjauksessa kiinnitettiin huomiota esteettömyyteen ja paloturvallisuuteen. Rakennukseen rakennettiin hissi ja paloportaat sekä sprinkleröinti. Varastointitilat ovat Etu-Seppälän (10.10.2012) mukaan riittämättömät, joten näppäriin säilytysratkaisuihin on kiinnitetty erityisesti huomiota. Tuolit ja useimmat pöydät kulkevat liikuteltavissa kärryissä ja useissa tiloissa (aulat, Verstas) olevat isot pöydät ovat toiselta käyttötarkoitukseltaan kestäviä alumiinirunkoisia esiintymislavoja. Osassa auloista on näyttelytilaa varten kiskot katonrajassa ja

loppuihin kiskot asennetaan lähitulevaisuudessa. Tarkoitus on saada kaikkiin aulatiloihin näyttelymahdollisuus. (Etu-Seppälä 10.10.2012.)

Nuorisopalveluiden henkilökuntaa tilassa toimii noin kaksikymmentä. Heidän työpanoksensa kohdistetaan nuorisotyöhön. Lisäksi henkilökuntaa on Pispalan Sottiisin ja Siltavalmennuksen puolesta noin kymmenen. Monitoimitalo 13 työllistää myös noin 30–40 harjoittelijaa vuosittain. Harjoittelijoita toimii mitä moninaisimmissa työtehtävissä. (Etu-Seppälä 10.10.2012)

Monitoimitalo 13 on täysin savuton ja päihteetön tila, kuten muutkin nuorisopalveluiden tilat ja tapahtumat. Tilaisuuksissa ei kysytä papereita vaan aikuisiin pätevät nuorten säännöt. Monitoimitilassa on huomioitu myös kestävä kehitys. Monitoimitalo 13 on Ikean hyväntekeväisyyskohde. Sesongin vaihtuessa tavara-talo toimittaa Monitoimitalo 13:een esimerkiksi ylijäämäkankaat ja -verhot, joista tehdään uutta. Valokuvat uusiotuotteista lähetetään puolestaan Ikealle. (Etu-Seppälä 10.10.2012.)

Monitoimitalo 13:n tulevaisuuden Etu-Seppälä (5.11.2012) näkee valoisana. Suuret kävijämäärät osoittavat, että Monitoimitalon tyyppiselle tilalle on tilausta. Tilankäytön maksimointia kehitetään edelleen ja erityisesti pyritään huomioimaan kaikenikäisten käyttäjien yhtäaikaista toimista tiloissa.

Vinkkeinä nuortentilaa suunnittelevalle kirjastolle Etu-Seppälä (5.11.2012) mainitsee kalustuksen nuorekkuuden. Tämä on nuoria ajatellessa erittäin tärkeää. Hän suosittelee rohkeita ratkaisuja kalustehankinnoissa. Lisäksi tilojen muunneltavuus on erittäin tärkeää.

6.5.2 Nuorisokahvila Uniikki

Nuorisokahvila Uniikki sijaitsee Tampereen ydinkeskustassa osoitteessa Verkahtaankatu 2. Uniikki toimii Tampereen kaupungin omistamissa tiloissa ja Ahjolan Settlementti ry (mm. kansalaisopistotoimintaa) vastaa toiminnoista. Toiminta on kaupungin tilaamaa nuorisotoimintaa. Kahvilan toiminta alkoi joulukuussa 2009. Uniikin kotisivut löytyvät osoitteesta www.uniikki.eu ja Uniikilla on aktiivi-

set Facebook-sivut. Kahvila on auki tiistaista torstaihin klo 14.30–21 ja perjantaina lauantaihin klo 17–23.30. Sunnuntaisin ja maanantaisin kahvila on suljettu. (Jokinen 30.10.2012; Nuorisokahvila Uniikki 2012.) Nykyään perjantain aukioloaika on nuorten toivomuksesta klo 16.30–23 (Laitinen 23.10.2013).

Nuorisokahvila Uniikin ydintoimintaa on nuorisotyö (Laitinen 23.10.2013). Uniikin toiminta on voittoa tavoittelematonta, joten kahvilan hinnat ovat nuorisoystävällisiä. Uniikki tarjoaa tilan esiintymiselle. Tilassa on nähty muun muassa elävää musiikkia, improvisaatioteatteria, tanssiesityksiä, teemailtoja ja diskoja. Toiminnasta vastasi kaksi Ahjolan nuorisotyöntekijää Eerika Nyberg ja Matti Jokinen. Nykyään toiminnasta vastaavat Ahjolan nuorisotyöntekijät Niina Laitinen ja Anna-Kaarina Ahonpää (Laitinen 23.10.2013). Heiltä nuoret saavat avustusta monenlaisiin asioihin, kuten asunnon etsimiseen, opiskeluasioihin ja monenlaisiin henkilökohtaisiin tilanteisiin. Nuoret tulevat juttelemaan mielellään, sillä henkilökunta on tuttua ja keskustelulle tarjotaan mahdollisimman rento ilmapiiri. Kahvila työllistää myös muita Ahjolan työntekijöitä - työvoimatoimiston kautta tulleita henkilöitä, harjoittelijoita ja alan opiskelijoita. Kahvilan viitteellinen kohdeikäryhmä on 14–19-vuotiaat nuoret. Nuoret liikkuvat usein porukoissa, joten ei haittaa, vaikka kahvilassa asioisi kohderyhmää hieman nuorempi tai vanhempi nuori. Selkeästi suurin käyttäjäryhmä on yläkouluikäiset. (Jokinen 30.10.2012)

Nuorisokahvila Uniikin toiminnan perustana on se, että toiminta ja tapahtumat lähtevät nuorten ideoista. Toiminnan alusta asti nuoret ovat olleet mukana suunnittelussa. Nuoret ehdottavat erilaisia tapahtumia ja yhdessä henkilökunnan kanssa pohditaan, mitä voidaan toteuttaa ja miten. Esimerkiksi lauantaina 27.10.2012 järjestetty disko oli nuorten itsensä suunnittelema ja toteuttama tilaisuus. Kahvila tarjoaa toiminnalle tilat ja muut puitteet. Myös kaikki tilassa viimeisen kolmen vuoden aikana esiintyneet bändit ovat itse ehdottaneet esiintymistä Uniikissa. Tilausta pienimuotoisille konserteille on enemmän, kuin mitä pystytään järjestämään. Joskus taas kahvilassa on päiviä ja viikkoja, jolloin ei ole mitään tapahtumia tai esiintymisiä ja nuoret voivat oleskella vapaasti. (Jokinen 30.10.2012.)

Nuoret ovat antaneet paljon positiivista palautetta. Nuoret pitävät Nuorisokahvila Uniikkia toisena olohuoneenaan. Monella saattaa olla kotona sellaista, että ainoa rauhallinen tila on oma huone. Tällöin Uniikki tarjoaa tärkeän paikan oleskelulle tai ystävien tapaamiselle sekä keskustelulle luotettavien aikuisten kanssa. Nuorten antama palaute on ollut positiivista. Nuoret toivovat, että kahvilan aukioloajat olisivat laajemmat. Toivomuksena on myös maanantain aukiolo ja päiväaukiolo. Tarvittaisiin lisää työntekijöitä, jotta tämä olisi mahdollista. Keväällä 2012 nuorille teetettiin pienimuotoinen kysely, jossa selvitettiin nuorten mielenkiintoja kahvilasta. Toivomuksena olivat lähinnä erilaiset tuotteet kahvilan valikoimaan. Nuorille annettiin myös muutamia vaihtoehtoja, millaista toimintaa he haluaisivat Uniikkiin. (Jokinen 30.10.2012.)

Nuorisokahvila Uniikissa on yksi iso kahviosali ja kaksi pienempää huonetta. Kahvilatilan pinta-ala on arviolta yli 200 neliometriä. Kahvilasalissa on kahviotiski, pöytä- ja tuoliryhmiä, sohvia ja nojatuoleja pöytien ääressä. Salissa on myös esiintymiskoroke. Toinen pienemmistä huoneista on tv-huone. Siellä kalusteina on iso kulmasohva ja säkkituoleja. Sohva on juuri vaihdettu edellisen ollessa jo kulunut käytössä. Toisessa pienemmässä huoneessa on sohvia ja pöytäryhmiä ja hyllyjä, joissa säilytetään luettavia lehtiä. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluvat henkilökunnan työtilat, taukotilat ja keittiö. Tekniikkaa isossa salissa on kiinteää äänentoisto (stereot ja vahvistin), kaiuttimet katonrajassa ja lattialla sekä bändeille äänentoistolaitteisto. Kahvilasalista löytyy myös valkokangas ja videoprojektori. Lisäksi siellä on kaksi asiakasnettikonetta sekä kaikissa tiloissa on WLAN-yhteys. Tv-huoneessa puolestaan on laajakuvatelevisio, digisovitin ja tarvittava äänentoisto. Myös kaikki tekniikka ja sen ylläpito yleisötiloissa on Tampereen kaupungin kautta. Ainoastaan henkilökunnan työtilojen tietokone on Ahjolan kone. (Jokinen 30.10.2012.)

Uniikki on saanut tilat, kalusteet ja tekniikan Tampereen kaupungilta käyttöönsä. Tästä johtuen vain lähinnä sisustuksen suunnitteluun on voitu vaikuttaa. Ainoa rakenteellinen muutos oli esiintymislavan rakentaminen. Henkilökunta kokee, että sekä tilat että tekniikka ovat täysin riittävät. Myös nuoret ovat olleet tyytyväisiä. Uniikin yleisötiloihin mahtuu yhtä aikaa korkeintaan 125 henkeä.

Tapahtumailloissa saattaa olla ”tupa täynnä”, jolloin on hieman ahdasta. Iltaa kohden kävijämäärä voi olla 30–40 hengen välillä, mutta vaihtelee paljon. Viikolla kävijöitä voi olla kahdestakymmenestä kuuteenkymmeneen ja viikonloppuisin kahdestakymmenestä kahdeksaankymmeneen. Jokisen (30.10.2012) mukaan nuorten liikkumista on todella hankala arvioida etukäteen. Viikolla saattaa olla erittäin paljon kävijöitä ja perjantai- tai lauantai-ilta voi olla todella hiljainen. Tv-huone on erityisen suosittu. Nuoret saattavat siirtyä sinne heti ensimmäiseksi. Laitisen (23.10.2013) mukaan Uniikin kävijämäärät ovat tiistaista torstaihin 60–80 nuorta illan aikana, viikonloppuiltaisina kävijämäärä on usein yli sata henkeä. Kävijäennätys on ollut 180 nuorta illan aikana.

Nuorisokahvila Uniikki oli varassa joutua lopettamaan toimintansa. Syyskuussa 2012 tuli kuitenkin tieto, että Uniikki saa jatkoaikaa toiminnalleen. Marraskuussa Tampereen kaupunginvaltuusto pohtii Uniikin tulevaisuutta määrärahojen puitteissa. (Jokinen 30.10.2012.) Jokisen (30.10.2012) mukaan tämänkaltaiselle nuorisotoiminnalle on erittäin suuri tarve. Toiminta ehkäisee merkittävästi nuorten syrjäytymistä. Henkilökunnan toiveena onkin, että kahvila voisi jatkaa toimintaansa Tampereen ydinkeskustassa.

Facebook on Nuorisokahvila Uniikille tärkein tiedotuskanava. Tätä kautta asiakasunta saa tiedon tapahtumista kätevästi ja nopeasti. Esimerkiksi jotakin tilaisuutta tai tapahtumaa mainostaessa ei kannata jakaa flyereitä tai tehdä julisteita vaan laittaa tieto Facebookiin. Jokinen (30.12.2012) näkeekin, että tulevalla Metson nuortentilalla on omat Facebook sivut. Hänen mielestään nuoria ei välttämättä kiinnosta Tampereen kaupunginkirjaston yleisten sivujen kautta nuorten tapahtumien seuraaminen.

Nuorille kaikkein mieluisin on kodinomainen, olohuonemainen, rento ja viihtyisä tila. Erityisen tärkeää on mahdollisuus olla aivan rauhassa. (Jokinen 30.10.2012.) Jokinen (30.10.2012) suosittaakin erillistä tilaa, jossa nuori ei ole jatkuvasti valvovan silmän alla. Nuorisokahvila Uniikissa tämä on osoittautunut valovoimaiseksi tekijäksi. Esimerkkinä on suosittu tv-huone, jossa nuoret voivat olla aivan rauhassa keskenään. Toinen tärkeä asia on tilan ilmapiiri. Tähän vaikuttaa merkittävästi henkilökunta. Olisi hyvä, jos työntekijät olisivat rentoja,

avoimia ja lähestyttäviä ja he ”osaavat olla” nuorten parissa. Tämä on toki persoonakysymys, mutta hyvä ottaa huomioon. Nuorten mielentilan vaihtelu on usein ”herkässä”, jolloin pienetkin asiat vaikuttavat. Yleisesti ottaen, niin nuorilla kuin aikuisillakin, ensivaikutelma henkilökunnasta ja tiloista on äärimmäisen tärkeä.

Jokisen (30.12.2012) mukaan myös nettikoneet ovat tärkeä osa tilan toimivuutta. Jokinen näkeekin, että pääsy nettiin Metson tulevassa nuortentilassa kirjaston tietokoneella tai WLAN-yhteyden kautta on erittäin tärkeää. Lisäksi kaikkien nuorten aineistojen pitäisi olla tulevassa nuortentilassa. Näin nuoret tietävät, että kaikki heitä kiinnostava aineisto löytyy yhdestä paikasta.

6.5.3 Keskustan seurakuntien nuortentila Glooria ja yökahvila God's Gas

Keskustan seurakuntien nuorisotyön nuorisotilat sijaitsevat Tampereen ydinkeskustassa osoitteessa Kyttälänkatu 1 A. Nuorisotilat ovat kolmessa eri kerroksessa. Alimmassa kerroksessa sijaitsee yökahvila God's Gas, keskikerroksessa sijaitsee Glooria-sali ja seuraavassa kerroksessa sijaitsee muutamia lisätiloja paja- ja kerhohuoneiden muodossa. (Suomela 29.10.2012.) Keskustan seurakuntien nuorisotoiminta on muuttanut Glooriasta uuteen nuorisotila ST22:een, joka sijaitsee osoitteessa Rautatienkatu 22 (Keskustan seurakuntien nuorisotyö 2013).

Keskustan seurakuntien nuorisotyön kohdeikäryhmänä ovat rippikoulun suorittaneet noin 14–18-vuotiaat nuoret. Yli 18-vuotiaita nuoria koulutetaan apuohjajiksi. Usein 18–20-vuotiaat nuoret aikuiset ovat aktiivisesti mukana toiminnassa. (Suomela 29.10.2012.)

Vuonna 2008 Kalevan, Pyynikin ja Tuomikirkkoseurakuntien nuorisotyö yhdistettiin Keskustan seurakuntien nuorisotyöksi. Työntekijöillä oli kolme kuukautta (maalis-toukokuu) aikaa suunnitella nuorisotilojen ulkonäkö ja kalusteet. Vuoden 2008 syyskuussa toiminta alkoi nykyisissä tiloissa. Suunnittelussa olivat mukana Laura Suomelan lisäksi nuorisotyönohjaaja Ari Santaharju ja nuorisopappi Minnamaria Tammissalo. Glooria-sali päätettiin sisustaa talon ja tilan van-

haa henkeä kunnioittaen. Lattioiden värejä käytettiin lähtökohtana muiden pintojen väreille. Punainen, vihreä ja ruskea toistuvat seinissä ja kalusteissa. Glooria-salissa on aistittavissa fifties-tyylistä henkeä - sisustus on tehty tälle tyyllille uskollisesti (Ks. kuva 21). Kalusteet (sohvat, jakkaramaiset tuolit ja loosit) löytyivät netin kautta helsinkiläisestä sisustusliikkeestä. Tuoli- ja pöytäryhmien kriteerinä oli ruskea väri ja mahdollisimman vähäisen tilan vieminen. Tuoli- ja pöytäryhmät löytyivät ruotsalaisesta kodinsisustusliikkeestä. Kalustesuunnitelma ja budjetti hyväksyttiin esimiestahon kautta. Seurakunnan oma kiinteistöosasto toteutti tilan remontin. Lopuksi suunnittelijaryhmä ideoi nimiehdotuksia, joista nuoret päättivät äänestyksellä valita tilalle nimen Glooria. (Suomela 29.10.2012.)

Kuva 21. Gloorian fifties-henkistä sisustusta.

Suomelan (29.10.2012) mukaan Glooria-sali on aikaisemmin ollut henkilökunnan kokoustila ja se on edelleen siinä käytössä. Näin ollen tilassa pitää olla useita pöytäryhmiä, jotta tila taipuu myös henkilökunnan kokouksiin. Huoneen

koko on noin 7m x 10m. Suomelan mukaan tila ei ole riittävän iso toimintoihin nähden. Esimerkiksi 60 hengen isoiskoulutustilaisuuksissa ryhmä pitää jakaa kaikkien kolme kerroksen kesken. Toiminnallisuus siis kärsii tilanpuutteesta johon. Tavallisessa nuortenillassa on yleensä maksimissaan 30 osallistujaa. Tällöin Glooria-sali toimii moitteettomasti. Glooria-salissa on kiinteä projektori ja valkokangas. Lisäksi tilasta löytyy kaikki soittimet esim. bändin esiintymistä varten ja kaiuttimet. Tilassa ei ole vakituisesti kannettavaa tietokonetta, jolloin esim. verkkosivujen, YouTube-videoiden ja elokuvien näyttäminen on vaivalloista, sillä työntekijän pitää siirtää tietokone tilaan. Muutostoiveet on otettu huomioon, joten parannusta tilanteeseen on luvassa.

Alakerrassa sijaitseva yökahvila God's Gas (entiseltä nimeltään Moorina) on myös sisustettu fifties-tyyliä noudattaen jokaista yksityiskohtaa myöden. Tässä tilassa näkyy nuorisotyönohjaajan Ari Santaharjun omistautunut kädenjälki. Tilasta löytyy biljardipöytä ja somisteena moottoripyörä ja seinään ”upotettu” auto. Yökahvilatoiminta perjantai-iltaisina on erittäin suosittua. (Suomela 29.10.2012.)

Toimintaa Keskustan seurakuntien nuorisotiloissa on runsaasti. Nuorteniltoja järjestetään keskiviikkoisin klo 18–20. Raamis järjestetään joka toinen tiistai klo 18–19. Rukousilta Preikkari järjestetään parittomina maanantaina klo 18–19. Nuorten aikuisten ja opiskelijoiden VOIMALA-illat järjestetään perjantaisin klo 19–23 yhdessä Kansan Raamattuseuran (KRS) kanssa. Vuoden 2012 syksyllä Isoiskoulutusta järjestetään viitenä erillisenä kertana. Apuopekoulutusta vanhemmille nuorille järjestetään syksyllä 2012 viitenä erillisenä kertana. Parillisten viikkojen maanantaisin housebändi CTJ Praise soittaa Glooria-salissa. God's Gas yökahvilassa järjestetään avoin nuorisokahvila perjantaisin klo 20-01. Lisäksi seurakunnan leirikesköksissä pidetään monenlaisia leirejä ja järjestetään muuta toimintaa. Keskustan seurakuntien nuorisotyö mukaillee ajoittain koulun loma-aikoja. Esimerkiksi joululomalla ei ole ohjelmaa, mutta syyslomalla on ja kesäisin järjestetään keskiviikkoisin nuortenilta. (Keskustan seurakuntien nuorisotyön toiminnan esite syksy 2012; Suomela 6.11.2012.) Nuortenillassa on paikalla kaksi työntekijää kun taas esimerkiksi raamiksessa ja rukousillassa on

paikalla yksi. Koulutusilloissa työntekijöitä on paikalla kahdesta kolmeen ja lisäksi avustamassa on vanhempia nuoria. (Suomela 6.11.2012.)

Suomelan (29.10.2012) mukaan jokaisessa Glooria-salissa järjestettävässä nuortenillassa on erilainen teema, josta keskustellaan. Tarkoitus on, että nuoret voivat olla ja oleskella täysin vapaasti tai he voivat jutustella nuorisotyönojaajien kanssa. Tilassa on myös lautapelejä joita voi pelaila. Aluksi mietittiin, että pitäisikö nuortenilloissa olla paljon erilaista toimintaa, mutta käytännössä on huomattu, että vapaa hengailu ja jutustelu toimii erittäin hyvin. Kukaan ei ole koskaan valittanut sitä, että tilasta ei löydy esimerkiksi pingispöytää. Nuoret ovat antaneet tilasta pääosin positiivista palautetta ja he ovat ottaneet tilan omakseen. Joskus jonkun nuoren mielestä, tuoleissa on ollut huono istua.

Nuorisotilat ovat kovassa käytössä. Silloin kun tiloissa ei ole nuorisotyön nuorisotoimintaa, tiloissa pidetään henkilökunnan kokouksia ja koulutuksia. Lisäksi aamuisin Glooria-salia käytetään Rukouksen Talona. Nuortenilloissa osallistujia on noin 30. Lisäksi perusohjelmasta poikkeavia riparitapaamisia järjestetään tiloissa. (Suomela 29.10.2012.)

Suomelan mukaan (29.10.2012) henkilöstö kokee Keskustan seurakuntien nuorisotyön nuorisotilat toimivina. Sijainti on erittäin keskeinen. Toimintakulttuuri muodostuu pikkuhiljaa tilan mukaan. Ihanteellista olisi, jos joskus voisi siirtyä ulkotiloihin, mutta tässä tilan sijainti keskustassa on hieman huono. Nuortenilloissa nuorille on tarjolla myös iltapalaa. Eteinen on liian pieni, kun tarjottavaa jonotetaan, mutta nuoria itseään tämä ei tunnu haittaavan lainkaan. Lisäksi tilan ilmasto on hieman puutteellinen. Tämä haittaa sekä nuoria, että erityisesti henkilökuntaa, jotka oleskelevat tilassa eniten.

Tilan tulevaisuuden Suomela (29.10.2012) näkee valoisana. Seurakuntayhtymä tekee aina lopulliset päätökset, mutta selkeää on se, että keskustan alueella pitää olla nuorisotila ja nuoret pitää ottaa huomioon.

Vinkkeinä kirjastolle Suomela (29.10.2012) mainitsee muun muassa kalusteiden siirtämisen hankaluuden. Glooria-salin loosit ovat hankalia ja aikaa vieviä siirrettäviä. Lisäksi nuorten kansoittamassa tilassa, jossa on paljon toimintaa, tarvi-

taan jatkuvaa valvontaa. Tila vaatii myös selkeät pelisäännöt, joita pitää noudattaa. Muuten jokin porukka saattaa ”vallata” tilan niin, että muut eivät pääse sitä käyttämään laisinkaan. Erityisesti tällöin henkilöstöltä vaaditaan ohjaustaitoja. Suomela pitää kirjastotilaa ihanteellisena esimerkiksi juuri siksi, että tila on avoin kaikille. Hänen mielestään kirjastopalveluiden luonne on sellainen, että esimerkiksi paljon lukevat nuoret otettaisiin huomioon hiljaisten tilojen tarjonnassa. Suomela suosittelee, että tilaan tulevien tuolien pitää olla mukavia istua ja oleskella. Kaikkien tilan ja kalusteiden materiaalien pitää olla helppohoitoisia ja helposti puhdistettavia. Tässä huomioidaan siivoojien työ ja yleinen viihtyvyys. Käytäntö on näyttänyt, että mitä moninaisimpiin pintoihin piirrellään ja kirjoitellaan. Lisäksi esimerkiksi säkkituolien materiaalien pitää olla helposti puhdistettavaa. Suomela vinkkaa myös, että värimaailma kannattaa olla mahdollisimman harkittu. Tässä kannattaa näkyä rentous, nuorekkuus ja ajattomuus. Liian arkoja värejä ei kuitenkaan kannata valita. Kirjaston tilassa pitää huomioida erilaisten käyttäjien erilaiset tarpeet esimerkiksi rauhallisuutta ja hiljaisuutta lukijoille ja ryhmätyöskentelytilaa esitelmäntekijöille. Ihana oleskelutila tarjoaa mahdollisuudet monenlaiseen toimintaan mm. kulttuurin tuottamiseen. Nuoret voisivat piirtää ja jakaa lukuvinkkejä toisilleen. Hyvä tila edistää yhteisöllisyyttä. Huomioon kannattaa ottaa myös tekniikan toimivuus, esimerkiksi läppärit. Myös vierailijan koululuokan pitäisi mahtua nuortentilaan. Tilassa tai sen läheisyydessä voisi olla myös kahvila. Kestävää kehitystä edistäisi puolestaan kirjojen kierrätyspiste. Tilan pitäisi olla myös sellainen, että se edistäisi nuorten osallistumista kirjaston toimintaan.

6.5.4 Tampereen NMKY:n nuorisotila The Point

Tampereen NMKY:n nuorisotila The Point sijaitsee Tampereen ydinkeskustassa osoitteessa Hämeenpuisto 14 F. Nuorisotilatoimintaa on ollut tiloissa vuodesta 2002 lähtien. Nuorisotyö on Tampereen NMKY toimintaa jota rahoittaa Raha-automaattiyhdistys RAY ja seurakunta. (Paulamäki 8.11.2012.) Nuorisotila tarjoaa nuorille toiminnallista yhdessäoloa, ryhmäytymistä ja päihteetöntä vapaa-aikaa (Tampereen NMKY 2012). The Pointin yhteydessä, samassa rakennuk-

sessä kerrosta alempana, sijaitsee Messi, ohjaus- ja toimintakeskus nuorille ja nuorille lapsiperheille (Paulamäki 8.11.2012).

The Pointin pääkohderyhmä ovat 13–17-vuotiaat nuoret eli ”Isot”. Myös 5.- ja 6.-luokkalaisille on toimintaa kahdesti viikossa. The Pointissa on selkeä viikkotoiminta. (Paulamäki, 8.11.2012.) Maanantaisin klo 14–16.30 ja perjantaisin klo 14–17 5.-6.-luokkalaisille järjestetään Junnupoint. Ideana on, että varhaisnuoret pääsevät viettämään toiminnallista yhdessäoloa koulun päätteeksi ja perjantaisin viikon päätteeksi. (Tampereen NMKY 2012.) Ohjelmaan kuuluu vapaata yhdessä oloa, eri liikuntalajeja salissa, kädentaitoja sekä pelejä ja puuhailua. Kaikkea mitä nuoret ja ohjaajat yhdessä keksivät tehdä. Junnupoint on erittäin suosittu, paikalla on useita kymmeniä varhaisnuoria. Junnupointin ideana on toiminnallisuus eli esim. tietokoneella oloa on tämän takia rajoitettu 15–30 minuuttiin käyttäjää kohden. Maanantaisin vietetään Isojen kanssa Soppamaantaita klo 17–20. Nuorten kanssa tehdään yhdessä maittavaa keittoa. Tarkoituksena on ohjata kyseiselle ikäryhmälle elämäntaitoja tässä tapauksessa ruuanlaittoon liittyen. Keitto syödään aina yhdessä pöydän ääressä. Keitto on maksutonta nuorille. Viikonlopun jälkeen moni on todella nälkäinen ja Soppamaantaita onkin erittäin suosittu. Tiistaisin tila on auki Isoille klo 15–20. Tiistaisin tiloja pitää auki oppisopimusopiskelija ja osa-aikainen työntekijä, jolloin vakituiset työntekijät vetävät pienryhmiä kouluyhteistyönä aiheina mm. kaveritaidot ja itsetunto. Myös koulun kanssa tehdään yhteistyötä. Keksiviikkoisin Isoilla on nuortenilta klo 15–20. Lisäksi liikuntatila on avoinna klo 15–16.30. Teematorstaita vietetään klo 15–20. Nuoret itse ehdottavat, mitä teematorstaisin tehdään. Ohjelma on vaihtuvaa ja usein liittyy kalenterivuoteen. Mm. kirjoitushetkellä ajankohtaista oli isänpäivän askartelut. Muita alueita ovat kädentaidot, leipominen ja leffaillat. Lisäksi torstaisin saatetaan käydä retkillä esimerkiksi jääkiekkopelissä tai näkötorilla. Noin kerran tai kaksi kertaa kuussa perjantaisin Isoille on tarjolla toiminnallinen ja päihteetön ilta Toppi. Nuorille ilmoitellaan, minä perjantaina Toppi järjestetään ja nuoret voivat myös toivoa tiettyä perjantaita Toppi-illaksi. (Paulamäki 8.11.2012.)

The Pointin yhteydessä olevasta liikuntasalista löytyy myös seinäkiipeilymahdollisuus. Tällä hetkellä oppisopimusopiskelija kouluttautuu seinäkiipeilyohjaajaksi, jolloin tätä harrastusmahdollisuutta voidaan tarjota useammin. Tällä hetkellä seinäkiipeilyn ohjaaja on ulkopuolinen henkilö. Seinäkiipeily on erityisen suosittua toimintaa. Lisäksi järjestetään kerran keväässä ja kerran syksyssä Yöpoint. Ohjelmassa on ruoan tekoa, yhdessä syömistä, leffan katsomista ja lopuksi jäädään tiloihin yöksi. Edellisenä kesänä kokeiltiin nuorisotilan kesäaukioloa Isoille ensimmäisen kerran. Kokeilua saatetaan jatkaa myös ensi kesänä. (Paulamäki 8.11.2012.)

The Point on ajassa mukana. Kalenterin avulla suunnitellaan myös tapahtumia. Ajankohtaisten tapahtumien ja teemojen avulla nuorille tarjotaan elämyksiä, tietoa ja tekemistä aiheista, jotka eivät välttämättä ole tuttuja. Esimerkkinä Paulamäki (8.11.2012) mainitsee Earth Hourin. Ekologisuus on muutenkin yksi toiminnan peruspilareista. Marraskuun leffaillan elokuva puolestaan kertoo lasten oikeuksista. The Point on ottanut jo useana vuonna osaa Pirkanmaalla järjestettävään KultTouriin. Marraskuun ajan tapahtuva KultTour tarjoaa Pirkanmaalaisille nuorille erilaisia tapahtumia ja toimintoja. The Pointissa on voinut ottaa osaa teemoihin, jotka ilmoitetaan KultTour-kalenterissa. (Paulamäki 8.11.2012.)

The Pointissa on töissä kaksi vakituista nuorisotyöntekijää, yksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja oppisopimusopiskelija sekä yksi osa-aikainen työntekijä. Tilojen ollessa auki paikalla on aina vähintään kaksi työntekijää. The Pointissa on hyvä tilanne, koska yksi työntekijöistä on mies. Pysyvyys henkilöstössä on tärkeää. Nuorille on tärkeää, että ohjaajat ovat tuttuja. Kaikessa toiminnassa on keskeisenä henkilökunnan tarjoama apu ja henkilökohtaiset keskustelut. Nuoret myös ottavat itse asiat puheeksi, kun he kaipaavat aikuisen tukea ja apua. (Paulamäki 8.11.2012.)

The Pointilla on omat kotisivut, kuten myös Messillä. Paulamäen (8.11.2012) mukaan on tärkeää olla siellä, missä nuoretkin ovat eli Facebookissa. The Pointin Facebook-profiilissa tiedotetaan ajankohtaiset tapahtumat ja mm. Toppi-iltojen päivämäärät. Työntekijät päivittävät lähes joka päivä Pointin omaa Facebook-profiilia. Facebook-päivystyksen kautta voidaan tavoittaa kotona olevat

nuoret. Facebook-päivystys tapahtuu keskiviikkoisin iltapäivällä. The Pointin ja Messin verkkosivuille on tulossa uudistus lähitulevaisuudessa. (Paulamäki 8.11.2012.)

The Pointin tilat koostuvat eteisaulasta, varsinaisesta isosta tilasta, jonka yhteydessä on pieni kioskitiski, ja keittiöstä. Näiden tilojen koko on noin 250 neliömetriä. Tilojen lähellä on iso liikuntasali ja alakerrasta löytyy Messin tiloista huone, jossa muun muassa Yöpointit järjestetään. Tästä huoneesta löytyy mm. sohvapöytä ja tv sekä iso ruokapöytä. Huoneessa on myös peiliseiniä, jotka ovat mahdollistaneet esimerkiksi tanssituntien pitämisen. Eteisaulassa on narikka, pöytäryhmiä, sohva ja kokoontaitettava pingispöytä. Kioskitiski on kätevä, sillä se erottaa aikuisten/henkilökunnan puolen nuorten puolesta. Kioskin ja tiskin takaisen alueen, mistä kulku keittiöön tapahtuu, erottaa heiluriovi. Nuoret tietävät, ettei kioskin puolelle saa mennä ilman lupaa. Usein The Pointissa vietetään aikaa yhdessä keittiössä. Puuhailun yhteydessä syntyy usein hyviä keskusteluja. Isossa salissa on pöytiä ja tuoleja ruokailua, askartelua ja muuta tekemistä varten. Lisäksi löytyy sohvia, säkkituoleja, piano, biljardipöytä ja internetkoneita. Tilasta löytyy tv ja myös konsolipelien pelaaminen ja elokuvien katselu on mahdollista. Tilassa voi pelata myös lauta- ja korttipelejä ja lukea sarjakuvia ja lehtiä. Tilan voi jakaa kahtia paljeseinällä. (Paulamäki 8.11.2012.)

Tilassa on kaiuttimet ja stereot tv:n yhteydessä. Käytössä on myös konsoleista PlayStation 2 ja 3 sekä useita erilaisia pelejä näille konsoleille. Pelien ikäraajat on huomioitu. Nuoret itse toivovat, minkälaisia pelejä hankitaan. Suosituin peli on Singstar ja muita lempipelejä ovat tanssipelit, urheilupelit ja autopelit. Neljä tietokonetta on asiakaskäyttöön ja yhdessä niistä on kaiuttimet. Tilassa on langaton verkko, mutta se ei ole käytössä. Nettisurffailu on rajoitettua, tietynlaiseen sisältöön ei pääse. Koneiden näytöt ovat huoneeseen päin ja henkilökunta hiekkamaa seuraa kuinka kauan koneita käytetään. Netin käyttö pyritään pitämään pienessä roolissa, koska yhteinen tekeminen ja yhdessäolo on toiminnan tarkoitus. (Paulamäki 8.11.2012.)

Paulamäen (8.11.2012) mukaan tilan muunneltavuus on tärkeää. Hän toivoisi, että pöytien alle pyöriä, jolloin ne olisivat helpommin siirreltäviä. Haastavin

esine tilassa on biljardipöytä, joka on erittäin hankalasti siirrettävissä. Kioskitiski on todettu hyväksi, sillä monesti nuoret hakeutuvat juttuhetkelle juuri tässä paikassa, josta he löytävät luotettavan aikuisen juttukumppaniksi. Tilat ovat Paulamäen (8.11.2012) mukaan toimivat, koska kaikki toiminta tapahtuu samassa tilassa. Nuoret ja ohjaajat ovat lähekkäin ja nuorten valvominen on helppoa. Liikuteltavat sohvot ja säkkituolit ovat käteviä, kun tilaa tarvitsee muokata. Hyllyt, joissa säilytetään mm. pelejä, liikkuvat pyörillä.

The Pointin kävijöitä tilastoidaan päivittäin. Tilaa käyttävät tytöt ja pojat tilastoidaan erikseen. Messin pajatoiminta käyttää The Pointin tiloja melkein joka päivä päivisin. Myös The Pointin henkilökunnan pitämät pienryhmät kokoontuvat tiloissa päivisin. Lisäksi koululuokat vierailevat tiloissa päiväsaikaan. Tiloja vuokrataan myös ulkopuolisille. Paulamäki (8.11.2012) arvioi, että keskiarvolta yhtä iltaa kohden tilassa käy noin 20–25 nuorta ja lisäksi Messin puolelta pajanuoria. Lisäksi tilassa vierailee keskimäärin yksi pienryhmä viikossa. Yhden päivän kävijämäärä nousee siis noin neljäänkymmeneen nuoreen. Käyttöaste vaihtelee päivittäin. Paulamäen mielestä myös kirjastossa olisi hyvä tilastoida nuorten kävijöiden määrä erikseen. (Paulamäki 8.11.2012.)

Nuorten antama palaute on ollut erittäin suurelta osin positiivista. Joka kevät nuorilta kerätään palautetta. Nuoret esittävät paljon toiveita, antavat positiivista palautetta ja joskus on myös jotain huomautettavaa. Nuorten toivomuksesta on järjestetty mm. hyvin suosittu graffitipaja ja yhteistyössä Pirkanmaan musiikkiopiston kanssa toteutettu bändipajaprojekti, jossa äänitettiin studiossa sinkku. (Paulamäki 8.11.2012.)

Henkilökunta kokee tilat ja palvelut erittäin hyvinä. Tilat ovat toimivat ja nuorisotyö on erittäin tärkeää. The Pointiin ovat löytäneet nuoret eri ikäryhmistä ja erilaisista elämäntilanteista. Tilassa myös turvallisuus on otettu hyvin huomioon. Vilkkaan Hämeenpuiston vieressä sijaitsevassa tilassa on ovisummeri ja valvontakamera kuvaa sisääntulijoita. Henkilökunta näkee kuka on tulossa tilaan ja he avaavat ovet. Tämä luo turvallisuudentunnetta sekä nuorille että henkilökunnalle. Jos The Pointtiin saisi toivoa ihan mitä vain, työntekijät haluaisivat tarjota nuorille esim. bänditilan, tilan erilaisten taiteiden tekemiseen, erilaisia liikuntavä-

lineitä lisää sekä täysin esteettömän ympäristön. Lisäksi aiotaan panostaa eteistilojen viihtyvyyteen. Tilojakin tärkeämpää on itse nuorisotyö nuorten kanssa. (Paulamäki 8.11.2012.)

Vinkkinä kirjastolle Paulamäki (8.11.2012) korostaa turvallisuuden merkitystä. Lisäksi tilojen kodinomaisuus ja raikkaus takaa sen, että nuoret haluavat itsekin pitää tilasta huolen. The Pointissa esimerkiksi kengät otetaan eteisessä pois. Tilojen muunneltavuus on erittäin tärkeää. Huonekalujen helppo liikuteltavuus ja helppo puhdistettavuus ovat huomionarvoista. Käteviä säilytystiloja ei myöskään kannata unohtaa. The Pointissa olisi tarvetta askartelutavaroiden ja A3-kokoisten papereiden säilyttämiseen. The Pointissa on myös todella hyvät vaatesäilytystilat. Myös pienet sisustukselliset ja käytännölliset seikat tuovat mukavuutta. The Pointissa on talvea varten mukavia ja kauniita torkkupeittoja.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa listataan suosituksia ja ehdotuksia sekä pääkirjasto Metson tulevaa nuortentilaa että Tampereen kaupunginkirjaston muiden toimipisteiden ja rakenteilla olevien uusien kirjastojen nuortentiloja varten.

Nuortenosaston kohderyhmä

Kohderyhmä (ikä) ei saa olla liian laaja. Pääkohderyhmäksi olisi hyvä valita yläkouluikäiset ja korkeintaan lukioikäiset nuoret.

Nuortentilan koko

Nuortentilan koon pitää vastata tarvetta. Tampereen kaupunginkirjaston pitäisi verrata suunnitellun nuortentilan koon suhdetta alueen nuorten väkilukuun. Tämän pitäisi vastata pääkirjasto Metson koon suhdetta alueen koko väestön väkilukuun. Tilassa pitäisi huomioida myös kasvunvara.

Nuortentilan sijainti kirjastossa

Tämän tutkimuksen ja siihen liittyvän teorian valossa voidaan sanoa, että nuortentilan pitäisi olla tila, johon myös muun ikäisillä asiakkailla on pääsy. Uusin trendi näyttää olevan tila, jossa toiseuden kohtaaminen on mahdollista. Täysin erillisessä ja muusta kirjastosta eristetyssä tilassa on mahdollisuus käytöshäiriöille, jolloin tilan koko idea vaarantuu. Äänen kulkeutuminen kannattaa huomioida, jos nuorille varattu tila on sellainen, että myös muilla asiakkailla on sinne pääsy. Olisi hyvä, jos tilassa olisi riittävä äänieristys ja tilan pystyisi tarvittaessa, esimerkiksi tapahtumien yhteydessä, eristämään sulkemalla oven tai seinän.

Lasten ja nuortenosastojen fyysinen läheisyys on perusteltua – siirtymä lastenaineistosta ja palveluista nuortenaineistoihin ja palveluihin pitäisi olla mahdolli-

simman vaivaton. Osa kirjastoammattilaisista on sitä mieltä, että lasten- ja nuortenosastot eivät saisi olla liian lähekkäin tai ne eivät saisi olla sulautuneena toisiinsa.

Kulku nuortentilaan on mietittävä etukäteen – nuoret ovat luonnostaan äänekkäämpiä kuin aikuiset. Olisi hyvä, että kulkureitti tilaan ei kulje esimerkiksi hiljaisuutta vaativien tilojen vierestä tai läpi. Tilan sijainnista riippumatta, nuortentilan pitäisi olla helposti näkyvillä tai selkeiden opasteiden pitäisi opastaa sinne.

Monikäyttöisyys

Tilaa suunnitellessa olisi hyvä tuoda esille sekä nuorten menneisyyden (lapsuus) että tulevaisuuden (aikuisuus) hyviä puolia eikä korostaa välimaastossa olemista.

Kehittämistyössä kävi ilmi, että tilassa pitäisi olla valmiiksi suunniteltuna muunneltavuus. Tämä pitää sisällään mm. kevyet, helposti siirrettävät ja pinottavat tuolit ja pöydät. Myös kirjahyllyjen pitää olla helposti siirrettävät. Tilassa pitää olla tilaa aineistokokoelmalle. Myös henkilökunnan työ- ja päivystystilat pitää huomioida. Lisäksi huomioituna pitää olla koulujen luokkakäynnit ja tiedonhaun opetus.

Tilassa pitää olla mahdollisuus mukavaan oleiluun ja jutteluun kavereiden kanssa, hiljaisempi läksyjentekoalue ja tilaa esimerkiksi ryhmätyöskentelyyn. Lisäksi tilassa pitää olla mahdollisuus järjestää pienimuotoisia tilaisuuksia. Myös elokuvien katseluun ja konsolipelien pelaamiseen pitää varata tilaa, joka on mielellään erillään muusta tilasta.

Sisustus

Kehittämistyön tutkimusten mukaan tilaan kannattaisi valita vaaleat perusvärit ja tehosteväreiksi kirkkaita värejä. Sähköisen kyselyn vastausten mukaisesti tilassa voisi käyttää esimerkiksi valkoista, mustaa, punaista sekä vaaleita värejä

kuten vaaleansinistä. Värien käytön pitäisi olla erityisen rohkeaa. Myös käytännöllisyys on muistettava, esimerkiksi tuolin ei kannata olla vaalea, jotta lika ei näy siinä. Tilassa kannattaa käyttää perusvärejä, jotta suunniteltu sisustus kestää myös aikaa. Sähköisessä kyselyssä selvisi myös, että nuoret haluavat nähdä tilan ainakin mielenkiintoisena, valoisana ja modernina.

Kalusteilta vaaditaan keveyttä ja helppoa siirrettävyyttä. Lisäksi niiden pitäisi olla mukavia ja mahdollistaa pidempiaikainenkin oleskelu tilassa. Esimerkiksi säkkituolit, sohvut ja yksittäiset tuolit (esim. Pallotuoli) lukusopiksi kävisivät tilaan hyvin. Läksyjentekoon ja ryhmätyöskentelyyn varattujen kalusteiden pitää olla toimivia ja ergonomisia.

Nuortentilan sisustus voi erota muun kirjaston sisustuksesta. Toisaalta myös yhteneväisyyksiä muun kirjaston sisustukseen ja tyyliin voi olla. Tulevassa nuortentilassa pitäisi olla ilmoitustaulu tai vastaava pelkästään nuorten omaan käyttöön.

Aukioloajat

Tutkimus osoittaa, että nuortenosaston aukioloaikojen pitäisi toisaalta noudattaa muun kirjaston aukioloaikaa ja toisaalta huomioida myös nuorten tarpeet. Nuorten asiakasraati toivoi mm. pidempää aukioloaikaa lauantai-illalle. Nuortentilassa voisi järjestää tapahtumia muun kirjaston aukioloaikojen ulkopuolellakin, jolloin kulku tilaan pitää olla mahdollista myös muun kirjaston ollessa suljettuna.

Tekniikka

Tilassa pitää olla tietokoneita sekä nettisurffailuun ja muuhun työskentelyyn että aineistotietokannan ja tietokantojen selailuun. Tietokoneet voisivat olla läppäreitä. Musiikinkuunteluun kannattaa varata esim. iPod-tyylisiä laitteita. Tilassa on tarvetta myös pelikonsoleille, tv:lle, DVD- tai BluRay-soittimelle sekä äänentoistolaitteistolle (myös esim. kuulokkeet). Tilassa voisi olla myös ohjelmistoja kevyeen editointiin ja äänittämiseen. Huomioitavaa on, että langattomat laitteet

pitää suojata, jotta niitä ei varasteta. Laitteita voisi lainata nuorten käyttöön tilassa. Myös laitteiden turvalliset säilytystilat pitää huomioida.

Nuortentilan Wireless Tampere -verkon pakollisesta kirjautumisesta luopumista pitäisi harkita. Myös nettikoneiden ajanvarausjärjestelmästä luopumista kannattaa kokeilla tilan valmistuttua.

Oppimisen ja kohtaamisen tilat

Pääkirjasto Metson tulevassa nuortentilassa olisi hyvä edistää vähintään kahta tilaa tanskalaisten Jochumsenin ym. [2010] esittelemästä mallista kirjastoille, jotka toimivat tiedon ja kokemusten yhteiskunnassa. Tämän kehittämistyön tutkimusten tulosten valossa nämä kaksi tilaa voisivat olla kohtaamisen ja oppimisen tilat. Nämä kaksi tilaa edistäisivät nuorissa kokemuksen, voimaantumisen ja osallistumisen tunteita. Kohtaamisen tilaa edistäisi mukava tila oleiluun ja jutteleluun sekä se, että kaikki nuoret ovat tervetulleita tilaan. Kohtaamisen tilaa edistäisi lisäksi se, että nuorilla olisi mahdollisuus kohdata myös toiseutta eli esimerkiksi muun ikäisiä ihmisiä. Oppimisen tilaa taas edistäisi esimerkiksi läksyjen- ja ryhmätöidentekomahdollisuus ja pajat ja luennot nuoria kiinnostavista aiheista.

Tapahtumat

Tutkimuksen perusteella nuortentilassa kannattaisi järjestää säännöllisesti tai mahdollisuuksien mukaan tapahtumia nuorille. Tilan valmistuttua, tai jo ennen sitä, nuorille kannattaisi järjestää ainakin elokuvailta, yökirjasto ja livemusiikkiesitys.

Aineisto

Tutkimus osoittaa, että nuortenosastolla pitäisi olla lainattava aineistokokoelma, joka koostuu monesta eri aineistolajista. Nuortenosastolla aineiston ajantasai-

suus ja tuoreus on ensiarvoisen tärkeää. Aineiston valinnassa pitää noudattaa erityistä harkintaa. Nuoret kannattaa ottaa mukaan aineistonvalintaprosessiin.

Nuorten musiikkiaineiston sijoittelu ja rajanveto on hankalaa esimerkiksi lastenmusiikkiin verrattuna. On hankalaa määrittää mikä on nuortenmusiikkia ja mikä ei. Turun Stoorissa haasteeseen on vastattu TET-harjoittelijan tekemällä näytteenomaisella vaihtuvalla musiikkiaineiston näyttelyllä nuortenosastolla, jonka yhteydessä nuori ohjeistetaan musiikkiosastolle hakemaan lisää vastaavaa aineistoa. Nykyteknologia mahdollistaa monipuolisen musiikkikokoelman tuomisen nuorten asiakkaiden ulottuville myös esim. sähköisten soittolistojen muodossa. Tällöin usein rajallinen tila aineistolle ei estä musiikkiaineiston tuomista nuorten ulottuville myös nuortentilassa. Tutkimus osoittaa, että nuortenosastolla pitäisi olla vain uusinta musiikkia CD-levyinä. Vanhempi musiikki löytyisi sähköisessä muodossa ja olisi kuunneltavissa esim. iPod-soittimella. Nuortenosastolla ei kannata olla nuottikokoelmaa.

Henkilökunta

Nuortenosastolla pitää olla koko aukioloajalle päivystys. Paikalla pitää olla aina kirjastoammattilainen. Myös tilapäistä työvoimaa, kuten harjoittelijoita voi olla päivystämässä. Ihanteellista olisi, jos osastolla päivystäisi joskus nuoriso-ohjaaja. Osastolla pitää olla kirjaston henkilökuntaa, joka on helposti tavoitettavissa ja jolta saa apua esimerkiksi tiedonhaussa. Nuorille olisi todennäköisesti tärkeää myös se, että paikalla on luotettava aikuinen, jonka kanssa voi keskustella. Henkilökunta toivottaa kaikki nuoret tervetulleeksi tilaan, arvostaa nuoria asiakkaita ja omaa pelisilmää sekä taidon tyylijoustaan. Henkilökunnalla on lisäksi kokemusta nuortenkirjastotyöstä ja sisällöntuntemusta nuorten aineistoista. Henkilökunnalla on lisäksi osaamista uudenlaisen tekniikan käytössä. Henkilökunnan sitouttaminen nuorten osallistamiseen on ensiarvoisen tärkeää.

Nuortenraati

Nuorten asiakkaiden osallistaminen kirjastopalveluiden kehittämiseen pitää huomioida aina. Esimerkiksi nuortenraati-käytäntö kannattaisi vakinaistaa pääkirjasto Metsolla. Nuortenraadın jäsenyys voi vaihtua esim. lukuvuosittain tai kausittain (kevät ja syksy). Nuortenraadın jäsenet kokoontuisivat säännöllisesti (esim. neljä kertaa vuodessa) nuortenpalveluista vastaavan kirjaston henkilökunnan kanssa kehittämään kirjaston toimintaa. Näitä asioita voivat olla esim. nuortentilan sisustus, kirjastossa järjestettävät tapahtumat sekä kirjaston tarjoamat palvelut nuorille.

Käytösäännöt

Kehittämistyön perusteella kirjastojen nuortenosastojen käytösääntöjä on laadittu sekä yhdessä nuorten kanssa että kirjaston henkilökunnan toimesta. Pelkästään myönteisesti kuvattujen sääntöjen ja kylttien käyttö on hyvä idea. Nuoret kannattaa sitouttaa noudattamaan sääntöjä ja kirjaston henkilökunnalla on velvollisuus katsoa, että niitä noudatetaan. Sääntöjen tulee olla realistisia, jolloin niiden valvonta ja nuorten tasapuolinen kohtelu on mahdollista.

Tiukkaa vai väljää tilaa?

Nuortentilaa suunnitellessa kirjaston kannattaa huomioida tiukkojen ja väljien tilojen merkitys ja pohtia kuinka tiukka tai väljä tulevan tilan pitäisi olla. Kirjaston nuortentila on toisaalta tiukka siksi, että siellä tehdään perinteisesti kirjastoon ja kirjastonkäyttöön liittyviä asioita kuten aineiston etsimistä sekä lainausta ja palauttamista. Toisaalta taas kirjaston nuortentila voi olla väljä, sillä siellä mahdollistetaan myös vapaa-ajan vietto esimerkiksi kavereiden kanssa jutellen. Tilan tiukkuuden puolesta puhuvat mm. nuorisotalotyössä perinteiset nollatoleranssit esim. päihteiden ja kiroilun suhteen. Tilaa tiukentavat myös aukioloajat. Tilaa voi tiukentaa henkilökunnan tiedostamatta myös muut tilassa olevat nuoret.

Muiden nuorten on hankala tulla tilaan, jos jokin porukka ”omii” tilan itselleen. Tällöin henkilökunnan ohjaustaidoille ja pelisilmälle on kysyntää. Myös kirjaston toimintakulttuuri voi tehdä tilasta tiukan joillekin asiakkaille. Pojat kokevat, että he eivät voi osallistua, jos kirjastossa esimerkiksi järjestetään usein vain tytöille suunnattuja tapahtumia. Tilasta tulee myös tiukempi, jos nuorilla ei ole mahdollisuutta kohdata toiseutta eli esimerkiksi muunikäisiä ihmisiä.

Vapaa-ajanvietto tilassa

Kirjaston nuortentilassa olisi hyvä ottaa huomioon myös se, että mitä instituutio-naalisempaa ja organisoidumpaa nuorten ajankäytöstä tehdään, sitä vähemmän omalta ajalta se heistä tuntuu. Kirjaston nuortentiloissa järjestetään paljon ohjelmaa, mutta silloin kun sitä ei järjestetä kirjasto voi tarjota nuorille heidän omaksi tuntemaansa aikaa mahdollistamalla vaikkapa hengailun kavereiden kanssa.

Toisaalta aikuislähtöisen toiminnan järjestäminen kirjastossa voi saada nuoren, jota ei tunnu mikään juurikaan kiinnostavan, osallistumaan toimintaan. Sitä kautta nuori voi löytää oman motivaationsa hakeutua harrastuksiin ja toimintaan.

Turvallisuus

Pääkirjasto Metso sijaitsee aivan Tampereen ydinkeskustassa Hämeenpuiston varrella. Avoimessa kaupunkitilassa pitää olla turvallisuus erityisesti huomioituna. Jokaisella asiakkaalla ja kirjaston henkilökuntaan kuuluvalla on oikeus turvalliseen oleilu- ja työskentely-ympäristöön. Myös Metson ulkoalueiden turvallisuuden ja esimerkiksi valaistukseen on syytä kiinnittää huomiota. Turvalliseen tilankäyttöön liittyvät myös asianmukaiset parkkipaikat skoottereille ja mopopautoille.

Siisteys

Henkilökunta näyttää siisteydessä esimerkkiä nuorille. Nuoria kehoitetaan siivoamaan omat jälkensä itsenäisesti tai yhdessä henkilökunnan kanssa. Siistinä pidetty tila motivoi myös nuoria pitämään tilan sellaisena. Entressen kirjaston edustajan mukaan on paras antaa nuorten syödä ja juoda kirjaston tiloissa ja näille toiminnoille pitää varata hyvä paikka. Kuitenkaan tietokoneiden ja muiden laitteiden läheisyydessä ei kannata syödä eikä juoda. Tilassa olevissa materiaaleissa pitää olla huomioituna helppo puhdistettavuus ja vaihdettavuus. Olisi hyvä, että nuortentilan suunnitteluvaiheessa kirjaston henkilökunta ja arkkitehdit konsultoisivat pääkirjasto Metson siivoojia, jotta tilan siistiminen ja siivoaminen olisi mahdollisimman vaivatonta.

Sosiaalinen media

Metson tulevalle nuortenosastolle kannattaisi tehdä oma Facebook-profiili. Profiiliin tykkääjiksi pyritään saamaan fyysisessä tilassa vierailevia nuoria, jolloin esim. tapahtumista ja uusista palveluista voi tiedottaa profiilissa. Kirjaston henkilökunnan kannattaa seurata aktiivisesti, mitä sosiaalisen median sovelluksia nuoret kulloinkin käyttävät ja suosituimpaan sovellukseen kannattaa tehdä profiili osastolle.

Tilan tunnelma

Kirjaston henkilökunnan ja nuorten kannattaisi esimerkiksi yhdessä pohtia, mikälainen tunnelma tilaan halutaan. Kaikkien nuorten pitäisi olla lämpimästi tervetulleita tilaan. Tutkimuksen tulosten perusteella tunnelma voisi olla ainakin kotoisa.

Nuortentilan nimi

Tampereen kaupunginkirjaston henkilökunnan kannattaa esittää nimiehdotuksia tulevalle nuortentilalle. Ehdotukset voidaan kerätä esim. ZEF Arviointikoneella. Tämän jälkeen pääkirjasto Metson lasten- ja nuortenosaston henkilökunta valitsee parhaimmat ehdotukset sekä henkilökunnalta että nuorilta (sähköisestä kyselystä saadut nimiehdotukset), jonka jälkeen järjestetään äänestys, jossa sekä koko kirjaston henkilökunta että nuoret saavat äänestää omaa suosikkiaan. Eniten ääniä saanut ehdotus valitaan nuortentilan nimeksi. Jos suosikkia ei löydy tai äänestys ei syystä tai toisesta onnistu, tila voisi jäädä nimettömäksi. Tilan valmistuttua tilaa aletaan luonnostaan kutsua jollain nimellä, joka voidaan myöhemmin ”virallistaa”.

8 POHDINTA

Keskustelua kehittämistyöntekijän ja työn tilaajan, Tampereen kaupunginkirjasto - Pirkanmaan maakuntakirjaston, edustajien kanssa kehittämistyön aiheesta käytiin jo loppuvuodesta 2011 ja tarkemmin keväällä 2012. Tuolloin tiedossa oli, että Metson remontin toisessa vaiheessa kellarikerrokseen tultaisiin rakentamaan tila, joka palvelisi kirjaston nuoria asiakkaita. Kirjaston osalta suunnittelun tarkkaa aikataulua ei vielä tuolloin ollut tiedossa. Suunnittelu arkkitehdin kanssa alkoi yllättäen syyskuussa 2012, ja suunnitelmien olisi pitänyt olla valmiina joulun alla 2012. Vallitsevan tilanteen takia kehittämistyön toiminnallinen osa aloitettiin välittömästi ja toteutettiin pääosin lokakuulta joulukuulle. Kehittämistyöntekijä irrotettiin omista työtehtävistään Messukylän kirjastosta kahdeksi päiväksi viikossa. Kehittämistyöpäiviä kertyi yhteensä 22 ja työskentelypaikkana oli Pellervon kirjaston kokoushuone. Työskentely ajoittui viikoille 41–51. Joulukuussa 2012 Tampereen kaupungin tilakeskus päätti lykätä remontin aloittamista lähitulevaisuuteen, jolloin suunnittelu ja yhteistyö arkkitehdin kanssa keskeytettiin.

Työelämän arvaamattomuus muokkasi kehittämistyön ja sen toiminnallisen vaiheen hieman erilaiseksi, kuin olisi myöhemmin tarkastellen ollut tarpeenmukaista. Syksyllä 2012 välittömien tulosten tarve oli niin suuri, että kehittämistyön toiminnallinen eli kartoittava osa oli luotava juuri Metson tulevaa nuortentilaa varten. Lisäksi aineistoa oli saatava useasta eri näkökulmasta. Muussa tapauksessa esimerkiksi nuorille toteutetun sähköisen kyselyn kysymykset olisivat koskeneet yleisemmin nuorille tarjottavia tiloja ja palveluita – nyt ne kartoittivat Metsoon kohdistuvia nuorten toiveita. Lisäksi aikataulun tiukkuuden vuoksi ei ollut mahdollista tutustua syvällisesti sähköisen kyselyn teoriaan ja kyselyn laatimisen ohjeisiin ennen kyselyn toteuttamista. Sähköisessä kyselyssä taustatiedoksi olisi ehkä kannattanut selvittää se, mitä kautta vastaaja tuli kyselyyn. Tämä olisi saattanut antaa hieman viitettä siitä, minkälaiseen ryhmään vastaaja kuului. Kyselyn kysymykset ja samalla tulokset olisivat voineet tästäkin syystä olla erilaiset. Myös tutustumiskäyntien kohteet olisi valittu huolellisemmin. Kohteiden valinta tapahtui nopeasti ja silloisten liikkumismahdollisuuksien mukaan.

Tarkempi selvitystyö olisi voinut poikia vielä mielenkiintoisempia ja uudempia kirjastojen nuortentiloja. Esimerkiksi Lahden kaupunginkirjaston tuore nuortentila olisi ollut todennäköisesti tutustumisen arvoinen. Pohjoismaisista kirjastoista kehittämistyöntekijä olisi mielellään valinnut vielä yhden kohteen: Tukholmassa sijaitsevan PUNKTmediksen. Tampereen keskustan alueen nuortentilojen valinta oli vaivatonta, koska olemassa ei ollut kehittämistyöntekijän tietojen mukaan muita tutkimukseen sopivia nuortentiloja keskustan alueella.

Kehittämistyöntekijä välitti arkkitehdeille ja suunnittelussa mukana olevalle kirjaston henkilökunnalle materiaalia sitä mukaa kun sitä kertyi syksyllä 2012. Suurin osa materiaalista oli analysoimatonta tai kiireessä analysoitua. Remontin toteutuksen lykkäys ei ollut pelkästään huono asia jälkikäteen tilannetta tarkastellen. Kirjasto sai lisäaikaa nuortentilan suunnittelua varten.

Tämän hetkisen tiedon mukaan suunnittelua jatketaan uuden arkkitehtitoimiston kanssa loppuvuodesta 2013. Syksyllä 2013 kirjaston Nuorten palveluiden työryhmä, jonka jäsen kehittämistyöntekijä on, kokosi kirjaston asiakkaista nuortenraadista, joka antoi tärkeää tietoa nuorten toiveista kirjastolle. Tässä kehittämissä ei käsitelty syksyn 2013 nuortenraadilta saatuja tietoja, sillä ne raportoitiin Tampereen kaupunginkirjasto - Pirkanmaan maakuntakirjastolle muutoin.

Tämän kehittämistyön raportoinnin valmistumisen ja toiminnallisen osuuden välissä oli noin vuosi aikaa. Tämän takia tutustumiskäynneistä hankitut tiedot ehtivät joiltain osin jo vanhentua ennen kuin tämä kehittäminen julkaistiin. Esimerkiksi keskustan seurakuntien nuortentila Gloria on suljettu ja uusi nuorisotila ST22 avattu Rautatienkatu 22:ssa. Tällä hetkellä esimerkiksi nuorten palveluiden työryhmän olisi kannattavaa käydä tutustumassa tähän uuteen tilaan.

Kehittämistyötä tehdessään kehittämistyöntekijä hankki itselleen mittavan määrän tietoa tutkittavasta aiheesta. Kaikkea tietoa ei ole mahdollista kirjata ylös vaan se jää hiljaiseksi tiedoksi kehittämistyöntekijälle. Hänen oikeutensa ja velvollisuutensa on käyttää tätä tietoa kirjaston ja sen nuorten asiakkaiden hyväksi ja välittää sitä mahdollisimman tehokkaasti kollegoilleen. Lisäksi työtä tehdessään työntekijä onnistui verkostoitumaan monen organisaation edustajan kans-

sa. Tämä antaa pohjaa esimerkiksi tulevalle yhteistyölle eri toimijoiden kanssa – esimerkiksi eräs Tampereen keskustan alueen nuortentilan edustaja ilmaisi kiinnostuksensa yhteistyöhön kirjaston kanssa.

Tämä kehittämistyö pyrkii vastaamaan moniin kysymyksiin, mutta se myös herättää uusia kysymyksiä. Jatkotutkimuksen aiheina kehittämistyöntekijä näkee lähitulevaisuudessa tapahtuvan varsinaisen remontin toteutumisen seuraamisen. Nuorten osallistaminen on myös jatkossa erittäin tarpeellista ja toivottavaa ja tässä uuden tutkimuksen tekijä voisi avustaa kirjastoa huomattavasti. Uudella tutkimuksella olisi konkreettista annettavaa muun muassa kouluyhteistyön muodossa, esimerkiksi silloin jos nuortentilaan halutaan nuorten itsensä luomaa taidetta.

Kirjastot ovat käyttäneet palvelumuotoilua palvelujen kehittämisen keinona. Kehittämistyöntekijä näkee toisena mahdollisena jatkotutkimuksen aiheena palvelumuotoiluprosessin toteuttamisen. Sitä ei kannattaisi välttämättä tehdä pääkirjasto Metson nuortenosaston kehittämiseksi vaan Tampereen kaupunginkirjasto – Pirkanmaan maakuntakirjaston suunnitteilla olevien uusien kirjastojen nuortenosastojen kehittämiseksi.

LÄHTEET

- Aaltonen, S.; Kivijärvi, A.; Peltola, M. & Tolonen, T. 2011. Ystävydet. Teoksessa Määttä, M. & Tolonen, T. (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuoristotutkimusseura, 29–56.
- Aarhusin kaupunginkirjasto 2013. Biblioteker. Viitattu 24.7.2013 <http://www.aakb.dk/biblioteker>
- Aarhusin kaupunginkirjasto 2013. Mindspot. Viitattu 24.7.2013 <http://www.aakb.dk/node/7957>
- Alameri-Sajama, R. 2007a. Ihmeitä vierailta mailla. Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Kustannus, 33–45.
- Alameri-Sajama, R. 2007b. Nuorten kirjahyllyt. Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Kustannus, 120–128.
- Alameri-Sajama, R. (toim.) 2007. Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Kustannus.
- Alameri-Sajama, R. 2007c. Tervetuloa sitten aikuisina! Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Kustannus, 12–20.
- Almgren, P. & Jokitalo, P. 2011. Johdatus asiakkuuksien äärelle. Teoksessa Almgren, P. & Jokitalo, P. (toim.) Kirjasto 2012. Asiakkaan asialla. Helsinki: Avain, 7–24.
- Almgren, P. & Jokitalo, P. (toim.) 2011. Kirjasto 2012. Asiakkaan asialla. Helsinki: Avain.
- Andersson, M. & Skot-Hansen, D. 1994. Det lokale bibliotek –afvikling eller udvikling. København: Danmarks biblioteksskole.
- Bolan, K. 2009. Teen Spaces. The Step-by-Step Library Makeover. Second edition. Chicago: American Library Association.
- Community engagement in public libraries: an evaluation update of the Big Lottery Fund's Community Libraries Programme. 2011. Viitattu 24.10.2013 http://www.biglotteryfund.org.uk/-/media/Files/Research%20Documents/er_comm_lib_final.pdf
- Entressen kirjasto 2012. A Guided Tour of the Entresse Library 2012.
- Entressen kirjasto 2013. Juttuja kirjastosta. Viitattu 10.6.2013 http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Entressen_kirjasto/Juttuja_kirjastosta/Jukeboksi__Entressen_musamesta%2814944%29
- Erho, S. 2012. Käyttäjä palvelun keskiössä. Case Rovaniemen nuortenkirjasto. Viitattu 20.11.2012 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/Luennot/Liitteet/2012_ERHO_SALLA.pdf
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalle. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 26–44.
- Etu-Seppälä, J. 5.11.2012. Sähköposti.
- Etu-Seppälä, J. 10.10.2012. Tutustumiskäynti Monitoimitalo 13:een.
- Farrelly, M. G. 2011. Make Room for Teens! Reflections on Developing Teen Spaces in Libraries. Santa Barbara, California: Libraries Unlimited.

Fielding, N. 1993. Qualitative interviewing. Teoksessa Gilbert, N. (toim.) *Researching social life*. London: Sage, 135–153.

Flöjt, A. 1999. Nuoret ympäristön kehittäjinä. Nuorten Ääni –ryhmien menetelmäopas. Pro gradu –tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 13.10.2013
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9760/1730.pdf?sequence=1>

Flöjt, A. [2000]. Tunnetko olevasi osallinen eli mitä osallisuus on? Viitattu 13.10.2013
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sites/default/files/verkkojulkaisut/Flöjt_Anu.pdf

Franck, K. A. & Stevens, Q. 2007. *Tying Down Loose Space*. Teoksessa Franck, K.A. & Stevens, Q. (toim.) *Loose Space*. London: Routledge, 1–33.

Greenberg, K. 2009. *Public Space. Lost and Found*. Teoksessa Kingwell, M. (toim.) *Rites of Way. The Politics and Poetics of Public Space*. Waterloo Ontario, Canada: Wilfrid Laurier University Press, 29–45.

Guidelines for Library Services for Young Adults. 2008. IFLA Professional Reports 107. The Hague: IFLA Headquarters.

Hansen, R. B. 2011. Den brugerdevne død. Viitattu 9.11.2013
<http://www.kommunikationsforum.dk/artikler/den-brugerdevne-doe>

Hart, R. A. 1992. *Children's participation. From tokenism to citizenship*. Florence: UNICEF International Child Development Centre. Viitattu 13.10.2013 http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf

Heikkilä, M. 25.10.2012. Tutustumiskäynti Seinäjoen kaupunginkirjastoon.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Lisäp. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Horelli, L. 1994. Lasten näköinen elinympäristö. Kokemuksia yhdyskuntasuunnittelun, ympäristökasvatuksen ja ehkäisevän sosiaalipolitiikan välisestä yhteistyöstä Kiteen Rantalan ala-asteella. Ympäristöministeriö, Alueidenkäytön osasto. Helsinki: Painatuskeskus Oy.

How to engage youth. A best practice report from MEeting YOUth. 2008. Viitattu 25.7.2013
https://www.aakb.dk/files/file_attachments/24._juni_2010_-_1040/how_to_engage_youth.pdf

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. 1948. Viitattu 21.8.2013
http://www.ihmisoikeudet.net/uploads/materiaali/YK_Ihmisoikeuksien%20julistus.pdf

Jochmunsen, H.; Rasmussen, C. H. & Skot-Hansen, D. [2010]. A new model for the public library in the knowledge and experience society. Viitattu 25.7.2013
http://www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/bibliotek/indsatsomraader/Udvalg_om_Folkebibliotekernes_rolle_i_videnssamfundet/A_new_model_for_the_public_library.pdf

Jokinen, M. 30.10.2012. Tutustumiskäynti Nuorisokahvila Uniikkiin.

Jäppinen, E. 2007. Erilaisia kirjastonkäyttäjiä? Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) *Nuortenkirjastotyön käsikirja*. Helsinki: BTJ Kustannus, 21–32.

Kananen, J. 2012. *Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas*. [Jyväskylä]: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kansalliskirjasto 2013. Kirjastoala. Käyttäjäkysely. Viitattu 26.10.2013
<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/kayttajakyselyt.html>

Kaunisvaara, A. 12.12.2012. Tutustumiskäynti Leppävaaran aluekirjastoon.

Keskustan seurakuntien nuorisotyö 2013. Viitattu 23.10.2013
<http://katakombi.kotisivukone.com/>

Keskustan seurakuntien nuorisotyön toiminnan esite syksy 2012.

Kiilakoski, T.; Gretschel, A. & Nivala, E. 2012. Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 9–33.

Kiilakoski, T.; Kivijärvi, A.; Gretschel, A.; Laine, S. & Merikivi, J. 2011. Nuorten tilat. Teoksessa Määttä, M. & Tolonen, T. (toim.) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Helsinki: Nuoristotutkimusseura, 57–91.

Kulturhuset 2013. Startsidan. Om Kulturhuset. Kontakta oss. Adresser. Viitattu 13.6.2013
<http://kulturhuset.stockholm.se/Om-Kulturhuset1/Kontakta-oss/Adresser/>

Kurttila, T. & Suurpää, L. 2009. Esipuhe. Teoksessa Myllyniemi, S. *Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009*. Helsinki: Opetusministeriö. Sähköinen versio. Viitattu 19.7.2013
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/maat_tutkimukset/Aika_vapaalla_-_Nuorten_vapaa-aikatutkimus_2009.pdf

Laakkonen, M. 2010. "Muutakin tekemistä kuin lainaamista" tutkimus kahdeksaluokkalaisten mielipiteistä Vaasan kaupunginkirjaston palveluista. Opinnäytetyö. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Viitattu 5.11.2013
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/6728/Laakkonen_Marjo.pdf?sequence=3

Laine, S.; Gretschel, A.; Siivonen, K.; Hirsjärvi, I.; & Myllyniemi, S. 2011. Toiminnan motiivit. Teoksessa Määttä, M. & Tolonen, T. (toim.) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Helsinki: Nuoristotutkimusseura, 92–108.

Laitinen, N. 23.10.2013. Sähköposti.

Leppinen, S. 2007. Nuorten elokuvat kirjastossa. Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) *Nuortenkirjastotyön käsikirja*. Helsinki: BTJ Kustannus, 113–119.

Liikkanen, M. 2009. Johdanto. Teoksessa Liikkanen, M. (toim.) *Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press, 7–18.

Luoto, A. 12.12.2012. Tutustumiskäynti Leppävaaran aluekirjaston Pointtiin.

Marjamäki, M. 7.11.2013. Sähköposti.

Marjamäki, M. 12.11.2012. Tutustumiskäynti Turun kaupunginkirjaston Stooriin.

Miettinen, V. 2011. Hakkerointiyrityksistä käyttäjäyhteisöiksi. Teoksessa Almgren, P. & Jokitalo, P. (toim.) *Kirjasto 2012. Asiakkaan asialla*. Helsinki: Avain, 216–231.

Miettinen, V. & Valleala, S. 2012. Keskustakirjasto kameran linssin läpi: nuorten näkökulma. Viitattu 25.5.2013 <http://keskustakirjasto.fi/2012/03/16/keskustakirjasto-kameran-linssin-lapi-nuorten-nakokulma/>

Mindspot. Make it Your Library. Reflection Report from the Development Project YOUng 2009. Viitattu 24.7.2013 http://www.aakb.dk/files/file_attachments/2012-07-10_1356/mindspot_rapport_eng_web.pdf

Myllyniemi, S. 2009. Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Helsinki: Helsinki: Opetusministeriö. Sähköinen versio. Viitattu 19.7.2013
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/ muut_tutkimukset/Aika_vapaalla_-_Nuorten_vapaa-aikatutkimus_2009.pdf

Mäkinen-Laitila, S. 7.11.2012 .Sähköposti.

Määttä, M. & Tolonen, T. 2011. Johdanto. Teoksessa Määttä, M. & Tolonen, T. (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuoristotutkimusseura, 5–11.

Myyrä, O. 7.6.2013. Sähköposti.

Myyrä, O. 12.12.2012. Tutustumiskäynti Entressen kirjaston nuortenosastoon.

Mærkedahl, L. 19.11.2012. Sähköposti.

Mærkedahl, L. 7.12.2012. Sähköposti.

Mærkedahl, L. 14.12.2012. Sähköposti.

Nielsen, L. O. 2011. Hakeudu ja osallista. Teoksessa Almgren, P. & Jokitalo, P. (toim.) Kirjasto 2012. Asiakkaan asialla. Helsinki: Avain, 243–263.

Nieminen, J. 2007. Kirjasto ulos! Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Kustannus, 46–52.

Nikulainen, T. 2011. Espoon asiakasraadit ja kirjasto. Teoksessa Almgren, P. & Jokitalo, P. (toim.) Kirjasto 2012. Asiakkaan asialla. Helsinki: Avain, 194–207.

Nuorisokahvila Uniikki 2012. Viitattu 30.10.2012 www.uniikki.eu.

Nuorisolaki 27.1.2006/72.

Nuorten Tampere 2013. Etusivu. Viitattu 16.10.2013 <http://www.nuortentampere.fi/>

Nuorten Tampere 2013. Nuorten ääni. Lasten parlamentti. Mikä ihmeen parlamentti? Viitattu 16.10.2013 <http://www.nuortentampere.fi/nuoret/osallistu-ja-vaikuta/lasten-parlamentti/mikae-ihmeen-parlamentti/>

Nuorten Tampere 2013. Nuorten ääni. Mahdollisuutesi vaikuttaa. Viitattu 16.10.2013 <http://www.nuortentampere.fi/nuoret/osallistu-ja-vaikuta/mahdollisuudet-osallistua/>

Nuorten Tampere 2013. Nuorten ääni. Nuorisofoorumi. Viitattu 16.10.2013 <http://www.nuortentampere.fi/nuoret/osallistu-ja-vaikuta/nuorisofoorumi/>

Nuorten Tampere 2012. Monitoimitalo 13. Viitattu 11.10.2012 <http://www.nuortentampere.fi/index.php/13/>

Nuorten Tampere 2012. Monitoimitalo 13. Kädentaidot. Viitattu 16.10.2012 <http://www.nuortentampere.fi/index.php/13/kaedentaidot/>

Oranen, M. 2013. Lasten osallisuus. Teoksessa THL. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 13.10.2013 <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/hallinto/lapsenosallisuus/>

Paulamäki, P. 8.11.2012. Tutustumiskäynti Tampereen NMKY:n nuorisotila The Pointiin.

Peltonen, M. 2007. Mitä tarkoittaa KVG? Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Kustannus, 129–148.

Pervalu, T. 2007. Mennääks koneille? Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Kustannus, 80–104.

Pihl, T. 2007. Young people's dream library. *Scandinavian Library Quarterly* Vol. 40, No 1 2007. Viitattu 10.10.2013 <http://slq.nu/?article=young-peoples-dream-library>

Ronkainen, S. 2008. Otanta, edustavuus ja kadon analyysi. Teoksessa Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.) *Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa*. Rovaniemi: Lapin yliopisto, 70–76.

Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.) 2008. *Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Ronkainen, S.; Karjalainen, A. & Mertala, S. 2008a. Graafisen kyselylomakkeen suunnittelu. Teoksessa Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.) *Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa*. Rovaniemi: Lapin yliopisto, 31–41.

Ronkainen, S.; Mertala, S. & Karjalainen, A. 2008b. Kvalitatiivisuus, kvantitatiivisuus ja sähköinen kyselytutkimus. Teoksessa Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.) *Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa*. Rovaniemi: Lapin yliopisto, 17–30.

Rovaniemen kaupunginkirjasto 2012. Kirjaston uusi nuortentila, nuorten asiakasraadin toiveita, haaveita, ideoita. Viitattu 16.10.2012 <http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=2a88ab0c-f633-45fa-857b-4d11e3d67803>

Seinäjoen kaupunki 2013. Kirjasto. Yhteystiedot. Viitattu 17.7.2013 <http://www.seinajoki.fi/kirjasto/yhteystiedot.html>

Selkälä, A.; Karjalainen, A. & Ronkainen, S. 2008. Visuaalisuus ja interaktiivisuus sähköisessä kyselyssä. Teoksessa Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.) *Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa*. Rovaniemi: Lapin yliopisto, 42–51.

Sellon kirjasto 2012. Aukioloajat. Viitattu 17.12.2012 http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Sellon_kirjasto/Aukioloajat

Seppänen, T. 8.11.2012. Sähköposti.

Stenberg, A. 2012. Ten Thirteen - A library for all senses. Viitattu 13.6.2013 http://www.jns.fi/dman/Document.phx?documentId=io19412142737573&cmd=download&utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=tenthirteen-a-library-for-all-senses

Stenberg, A. 24.11.2012. Tutustumiskäynti TioTrettoniin.

Suomela, L. 6.11.2012. Sähköposti.

Suomela, L. 29.10.2012. Tutustumiskäynti Glooriaan ja yökahvila God's Gasiin.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Tampereen kaupunginkirjasto 2009. Mitä mieltä nuoret ovat kirjastosta? Tampere: Tampereen kaupunginkirjasto.

Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma. 2007. Viitattu 15.10.2013 http://www.tampere.fi/tiedostot/5pocaeMkx/lapsi_ja_nuorisopoliittinenohjelma.pdf

Tampereen NMKY 2012. Nuorisotila The Pointin esite.

Tervonen, J. 2009. Jotos – polku osallisuuteen. Lasten ja nuorten osallisuuden käsikirja. Tampere: Tampereen kaupunki. Viitattu 15.10.2013 http://www.nuortentampere.fi/index.php/download_file/view/1017/450/

Thomas, N. 2007. Towards a Theory of Children's Participation. *International Journal of Children's Rights*. Vol. 15 (2007), 199–218.

Turun kaupunginkirjasto 2013. Kirjastot, aukioloajat ja yhteystiedot. Viitattu 10.6.2013.
<http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=17716&culture=fi-FI&contentlan=1>

Turun kaupunginkirjasto 2013. Kirjastot, aukioloajat ja yhteystiedot. Pääkirjasto. Viitattu 10.6.2013. <http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=12503&culture=fi-FI&contentlan=1>

Turun kaupunginkirjasto 2013. Vierailut ja opetus. Yläkoulun Kulttuuripolku. Viitattu 12.6.2013.
<http://www.turku.fi/public/default.aspx?nodeid=12555&culture=fi-FI&contentlan=1>

Turun kaupunginkirjasto & Projektiässäät. 2012. ”Käytä täällä usein?” – Käyttäjätutkimus Turun pääkirjaston käytöstä 2012. Viitattu 12.6.2013.
<http://www.turku.fi/public/download.aspx?ID=160145&GUID={104A6B0E-B3FA-4530-A092-17D537069F9A}>

Tutustumiskäynti Aarhusin kirjastoon 2008.

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Helsinki: Talentum.

Tyrväinen, J. 2011. Asiakkaat kirjastopalvelujen arvioijina – asiakaspalautteen anti jatkuvalle kehittämiselle. Teoksessa Almgren, P. & Jokitalo, P. (toim.) Kirjasto 2012. Asiakkaan asialla. Helsinki: Avain, 158–182.

Unicef 2013. Yleissopimus lapsen oikeuksista. Viitattu 15.10.2013
https://www.unicef.fi/Lapsen_oikeuksien_sopimus_koko

Valtonen, A. 2005. Ryhmäkeskustelut – millainen metodi? Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 223–241.

Weller, S. 2006. Situating (Young) Teenagers in Geographies of Children and Youth. *Children's Geographies* 4 (1), 97–108.

Yleisten kirjastojen hankerekisteri 2013. Käyttäjä palvelun keskiössä: Case Rovaniemen nuortenkirjasto. Viitattu 26.10.2013 <http://hankkeet.kirjastot.fi/node/810>

Älyllistä designia – palvelumuotoilu Helsingin yliopiston uudessa pääkirjastossa Kaisa-talossa. 2012. Viitattu 26.10.2013 <http://www.helsinki.fi/kirjastot/esitteet/palvelumuotoilu.pdf>

Hei 11-22-vuotias!

Vastaa ja osallistu pääkirjasto
Metsoon rakennettavan nuortentilan
suunnitteluun.

Näin löydät kyselyn:

Tampereen kaupunginkirjaston etusivun
alalaita: kirjasto.tampere.fi

PIKI-verkkokirjaston Nuoret-osio:

piki.fi/web/arena/nuoret

NaamaPIKI:

facebook.com/NaamaPIKI

KIITOS!

Nuorille suunnatun sähköisen kyselyn kysymykset

Minkälainen on pääkirjasto Metson tuleva nuortentila?

Taustakysymykset

1. Sukupuoli

Vaihtoehdot:

nainen

mies

2. Ikä

Vaihtoehdot:

Alle 11 vuotta

11-13 vuotta

14-16 vuotta

17-19 vuotta

20-22 vuotta

Yli 22 vuotta

Kirjaston käyttö

1. Käytätkö kirjastoa?

Vaihtoehdot:

Kyllä

En

Jos et käytä kirjastoa

1. Miksi et käytä kirjastoa? (Vapaapalaute)

2. Mikä asia saisi sinut tulemaan kirjastoon? (Vapaapalaute)

Metson tuleva nuortentila

1. Minkälaisena haluat nähdä Metson tulevan nuortentilan? Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

Vaihtoehdot:

Äänekäs

Hiljainen

Asiallinen

Moderni

Rauhallinen

Eloisa

Kirkkaan värinen

Vaalean värinen

Valoisa
Pimeä
Avara
Sokkeloinen
Taiteellinen
Mielenkiintoinen
Kimalteleva
Ideoita herättävä
Jokin muu, mikä? (Vapaapalaute)

Metson tulevan nuortentilan värit

1. Mitä värejä haluat nähdä Metson tulevassa nuortentilassa? Mainitse kolme väriä. (Vapaapalaute)

Aineistot Metson tulevassa nuortentilassa

1. Haluatko lainattavaa aineistoa Metson tulevaan nuortentilaan? Aineistot voivat olla esim. kirjoja, lehtiä, elokuvia ja musiikkia.

Vaihtoehdot:

Kyllä

En

Jos haluat lainattavia aineistoja

1. Mitä seuraavista aineistoista haluat Metson tulevaan nuortentilaan? Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

Vaihtoehdot:

Kirjoja

Lehtiä

Elokuvia

Tv-sarjoja

Musiikkia

Nuotteja

Tietokonepelejä

Konsolipelejä

Lautapelejä

Muita, mitä? (Vapaapalaute)

Kuinka tärkeiksi koet seuraavat asiat, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?

1. Kuinka tärkeäksi koet kirjojen lukemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?

2. Kuinka tärkeäksi koet lehtien lukemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?

3. Kuinka tärkeäksi koet oleskelun kavereiden kanssa, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
4. Kuinka tärkeäksi koet oleskelun yksin, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
5. Kuinka tärkeäksi koet ryhmätöiden tekemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
6. Kuinka tärkeäksi koet läksyjen tekemisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
7. Kuinka tärkeäksi koet musiikin kuuntelun, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
8. Kuinka tärkeäksi koet tapahtumiin osallistumisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
9. Kuinka tärkeäksi koet netin käytön (myös nettipelit), kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
10. Kuinka tärkeäksi koet lautapeliin pelaamisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
11. Kuinka tärkeäksi koet konsolipeliin pelaamisen, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
12. Kuinka tärkeäksi koet lainaus- ja palautusmahdollisuuden, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
13. Kuinka tärkeäksi koet henkilökunnan lähestyttävyyden, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?
14. Kuinka tärkeäksi koet avun saamisen esim. tietoa etsiessä, kun ajattelet Metson tulevaa nuortentilaa?

Vaihtoehdot: Janalla asteikolla ei tärkeä (vasemmalla) – erittäin tärkeä (oikealla)

Tapahtumat kirjastossa

1. Minkälaisiin tapahtumiin haluaisit osallistua kirjastossa? Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

Vaihtoehdot:

Lukupiiri

Sarjakuva- tai mangapaja

Kirjoitus- tai runopaja

Kirjailijavierailu

Kirjaesittely

Livemusiikkiesitys

Kädentaitopaja

Yökirjasto

Esitys tai luento sinua kiinnostavasta aiheesta

Pelitapahtuma

Elokuvailta

Jokin muu tapahtuma, mikä? (Vapaapalaute)

Ajanvietto Metson tulevassa nuortentilassa

1. Mihin vuorokauden aikaan vierailisit Metson tulevassa nuortentilassa? Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

Vaihtoehdot:

Aamulla

Päivällä

Iltapäivällä

Illalla

2. Milloin vierailisit Metson tulevassa nuortentilassa? Voit valita yhden tai kaksi vaihtoehtoa.

Vaihtoehdot:

Arkisin

Viikonloppuisin

Nimiehdotus Metson tulevalle nuortentilalle

1. Ehdota Metson tulevalle nuortentilalle nimeä. (Vapaapalaute)

Toiveesi kirjastolle

1. Mitä juuri Sinä toivot kirjastolta? (Vapaapalaute)

Jos et käytä kirjastoa

- Kaikki -

1. Miksi et käytä kirjastoa? (17) (EOS: 0)

2. Mikä asia saisi sinut tulemaan kirjastoon? (14) (EOS: 0)

Vapaapalautteet

1. Miksi et käytä kirjastoa?

- Palautus vaikeaa, ei tarvetta, ostan mielummin aineistoa itse.
- ei
- En vain yleensä käy kirjastossa.
- en lue kirjoja
- Ku ei oo mitää syytä mennä ja netistä saa tietoa jne.
- Ei ole ollut tarvetta käyttää kirjastoa.
- en tykkää lukea kirjoja.

luen Aku ankkvoja

- koska en lue paljoa kirjoja.
- En tykkää lukea.

-

- En muista ikinä palauttaa kirjoja ajallaan niin en yleensä lainaa kirjoja kirjastosta.
- Koska en tarvitse. En lue paljoa, ja kaikki tarvitsemani löytyy kotoa.
- En tykkää lukea kirjoja. Vihaan lukemista! Ja kirjasto on niin sekava ja iso paikka niin en jaksakaan ikinä että sieltä mitään
- en lue kirjoja, unohdan aina palauttaa ne.
- koska hitler
- Ei ole tullut suuremmin tarpeeseen. Avopuolisoni työskentelee kirjastossa niin silloin tällöin kyllä sitä kautta tulee jotain lainattua..
- Ei sisältöä, vanhan aikainen, ei nuorille suunnattu

2. Mikä asia saisi sinut tulemaan kirjastoon?

- Nuorten tila.
- Ei mikään.
- ei mikään
- Ei kirjasto tartte mitää lisää.
- Jos on joku koulutehtävä, joka liittyy kirjastoon, ehkä silloin, mutta muuten ei.
- ilmaiset munkkitarjoilut
- Jos olisi aikaa.
- Varmaan se, että kova halu lukea joku kirja joka maksaa paljon ja jos muistaisin palauttaa ajallaan niin sitte voisin käyttää kirjastoa.
- Halu rauhoittua.
- jos siellä olisi muutakin kuin luettavaa
- jos sais 100 000 000 egeee eebens
- Jos innostuisin lukemaan, toki tulisin heti kirjastolle lainaamaan kirjaa. En nyt keksi mikä asia minut saisi liikkeelle kirjastoon muuten.
- Ei mikään
- en oikeen tiiä, kun käyn vain sillona ku koulusta pakko. Ehkä joku viihtysä lukupaikka, jossa vois lukee lehtiä tai jotain

Metson tuleva nuortentila

- Kaikki -

1. Minkälaisena haluat nähdä Metson tulevan nuortentilan? (141) (EOS: 6)

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

1. Minkälaisena haluat nähdä Metson tulevan nuortentilan?

Äänekäs

Hiljainen

Asiallinen

Moderni

Rauhallinen

Eloisa

Kirkkaan värinen

Vaalean värinen

Valoisa

Pimeä

Avara

Sokkeloinen

Taiteellinen

Mielenkiintoinen

Kimalteleva

Ideoita herättävä

Jokin muu, mikä?

- Alue muodostuisi "soluista", jossa hyvin järjestellyt hyllyt ja esineet äänieristäisivät eri alueita toisistaan jotta voisi kirjoja lukiessa puhua rennommin kaverin kanssa häiritsemättä muita. Ja ei missään nimessä harmaasävyistä "modernia" lookkia, kaupunki on täynnä niitä rumiluksia. Miten olisi jos seinät muodostuisivat hieman paksummista kankaista, jotka voidaan helposti vaihtaa eri värisiin, muotoisiin ja tyyliisiin, ne samalla toimisi hyvinä äänieristeinä. Siinä olisi väriä, taiteellisuutta, mielenkiintoisuutta ja mahdollisuus vaihtaa teemoja useinkin halvasti.

- Silleen et siel ois vähän erilaisia kohtia: rauhallinen lukusoppi mut sit paikka jossa vois olla kavereiden kans vapaammin. Osa vois olla valosaa ja osa hämystä

- jos olis kans strippareita

- paljon tietokoneita

- ruokaisa

- mukava ja pehmeä

- Paikka, jossa voi irrottautua arjesta ja rauhoittua

- Hauska

- Paljon suuria kuvioita, tunnelmaa!

- sellainen jossa on joissain paikoissa pimeää ja niissä paikoissa lamppuja

- sellainen missä on valoisia ja pimeitä paikkoja ja että siellä olisi todella mukavaa lueskellä kirjoja rauhassa ja mukavia istumispaikkoja ja kotoisa paikka:)

- japanese please :)

- Jääkiekkoseuroilla näkyvyyttä

- hymyilyttävä

- inspiroiva

Metson tulevan nuortentilan värit

- Kaikki -

1. Mitä värejä haluat nähdä Metson tulevassa nuortentilassa? (119) (EOS: 0)
Mainitse kolme väriä.

Vapaapalautteet

1. Mitä värejä haluat nähdä Metson tulevassa nuortentilassa?

- Musta, valkoinen ja punainen
- vaaleanvihreä, pinkki, turkoosi
- ruskea, valkoinen ja beige
- valkoinen, turkoosi, limen vihreä
- Punainen, Oranssi, Sininen, Keltainen, ja Vihreä
- sinisen-sävyjä, punaisen-sävyjä, valkoista ja mustaa
- musta, valkoinen, ruskea
- vihreä, vaalean harmaa ja vaalean ruskea
- Keltainen, punainen, sininen Eli kauniit ja puhtaat perusvärit?
- vihreä, sininen, valkoinen
- Myrkyinvihreä Viininpunainen Luonnonvalkoinen
- Mieluusti tummia ja lämähimiä värejä.
- vaaleasinistä, mustaa, valkoista
- musta, punainen ja sininen
- musta, sininen, punainen
- neon värejä
- musta sininen vihreä
- vihreä punainen musta
- Sininen, oranssi, vihreä
- neon värejä
- neon pinkki neon keltainen ja neon vihreä
- mustaa ja punasta ja oranssiii
- neon värit, keltainen, pinkki ja oranssi
- keltasta ja vihreää ja mustaa
- musta, valkoinen ja pinkki
- punainen, keltainen ja sininen myös muita värikkäitä värejä
- vihreää, sinistä, keltaista
- vaalean liila, vihreä ja -keltainen
- sinistä
- valkoinen, vaalean sininen, keltainen.
- valkoinen, musta, punainen
- keltainen, vaalean vihreä ja vaalean sininen
- Keltainen, vaalean vihreä ja vaalean sininen
- Vaaleita, tummia, kirkkaita ja monenlaisia. Omaperäisiä
- vaaleita. Ei tummia!
- vaaleaa...-.-
- Pirteitä ja valoisia värejä. Keltainen, punainen ja vihreä.
- Vihreä, valkoinen, punainen
- punainen, turkoosi, violetti
- turkoosi sininen, kirkas vihreä ja tumma violetti
- pinkki limenvihreä valkoinen
- Vihreä turkoosi ja keltainen
- Musta, valkoinen, punainen
- vaaleansininen, vaaleanpunainen, vaaleanvihreä
- musta, violetti, keltainen
- punainen, vihreä ja sininen
- musta, pinkki, turkoosi
- rauhallisia, vaaleita pastellinsävyjä, sellaisia, jotka eivät häiritse silmiä
- Lämpimiä sävyjä.

- harmaa, vaaleansininen, valkoinen
- Oranssi, kulta, valkoinen
- Vaalean limenvihreä, vaalean keltainen, vaalean sininen
- punainen, sininen, oranssi
- vakoinen, vaaleansininen, vaaleanpunainen
- valkoinen vihree musta
- violetti valkonen musta
- vaaleanpunainen sininen keltainen
- Vihreä, valkoinen, musta
- Violettia, mustaa, valkoista
- pinkki,turkoosi,keltainen
- valkoinen, hiilenharmaa, musta
- musta, punainen ja valkoinen
- lämpimiä, selkeitä ja kirkkaita värejä esim. oranssi
- Sateenkaari.
- sateenkaari
- ruskee
- Keltainen, Punainen, Oranssi
- sininen, pinkki, keltainen
- musta, valkoinen, punainen
- Valkoinen Musta Vihreä
- musta sininen violetti
- valkoinen
- virheä, keltainen, sininen
- vaaleanruskea, valkoinen ja vaaleanvihreä
- suklaan ruskea ja valkoinen ja rauhallisia värejä:)
- vaaleen vihreää, turkoosia, kirkkaita värejä.
- vaaleita ja sinisiä ja rauhallisia
- Kultainen Hopea Valkoinen
- Limen vihreä, turkoosi ja pinkki.
- vaaleansininen vaaleanvihreä ja vaaleanpunainen
- valkoinen, peessinruskea, musta
- Pinkki/vaaleanpunainen, turkoosi, vaaleansininen/-vihreä
- Vaaleanpunainen, beige ja turkoosi
- Oranssi, Vihreä, Tummanpunainen
- Keltainen, punainen, sininen
- vaaleanvihreä,vaaleankeltainen, ruskea
- valkoinen, sininen ja musta
- sininen, vihreä ja valkoinen
- punainen, sinivihreä, keltainen
- vihreä, keltainen, violetti
- Limen vihreä Musta Pinkki
- Sininen, valkoinen, punainen
- kirkkaita mutta haaleita
- Neon värejä,pinkkiä,taivaan sinistä tai turkoosia ja myös limen viihretä sekä keltaista ja hieman oranssia.
- sinistä, vihreää, valkoista
- Ruskea, keltainen, punainen.
- tummansininen. maastonvihreä ja vaaleansininen
- valkoinen, musta ja kirkkaita värejä
- valkoinen, tumma ja kirkas väri
- harmaata, valkosta ja jotain kirkkaita värejä.
- Neon värejä!!!!
- vihreä, keltainen, sininen
- Sininen, Punainen ja Valkoinen
- vaaleita ja tummia sävyjä, modernia
- musta, valkoinen ja pinkki

- musta, valkoinen ja beige
- valkoinen musta punainen
- musta, black, nigger
- Musta Valkoinen Sininen
- Sininen, vihreä ja violetti
- Jotain pirtsakkaa mutta kuitenkin hillittyä. Tiettyjä värejä en osaa sanoa.
- punainen, valkoinen, harmaa
- Cyan, harmaa, musta
- pinkki, keltainen ja musta
- Punainen, valkoinen, keltainen
- Oranssi, musta, harmaa
- keltainen, oranssi, taivaansininen
- punainen vihreä keltainen
- Punainen, keltainen ja valkoinen

- Nuorisonurkka :D
- Young Peace
- Nuortentila
- LOLOPLOW00TXDN00BSGETPWNE DLILLPOWN
- Trollikammio
- nuoris
- Kirjo
- Nuorten metso
- rentoudu
- Nuorten Metso
- Kirjasto nuoret
- Nörtit
- piuffis
- Fasaani
- metnu
- Kalle Kikkeli ja Yön Timo
- Jungila, Pönttö, Hytti, Tila, Pimeä
- Piriluola
- Nuorten nurkka
- Nuorten Maailma
- aitta
- Mezzo
- KID'Z
- Nutso ;)
- Nidosnurkka
- Jokin metsä aiheinen,
vaikka Tukkiluola,
luola kuulostaa houkuttavalle ja Tukkiluolaa ei ole vielä kukaan keksinyt
- poikien ja tyttöjen oma nuorten olo huone.

Toiveesi kirjastolle

- Kaikki -

1. Mitä juuri Sinä toivot kirjastolta? (72) (EOS: 0)

Vapaapalautteet

1. Mitä juuri Sinä toivot kirjastolta?

- Mukavaa, nuorisotilan tyyppistä kahvila?, oleskelupaikaa esim ennen treenejä, hyvä, turvallinen, savuton, päihteetön nuorisotila.

- Tärkeää olisi oleskelu- ja juttelumahdollisuus kavereiden kanssa, myös viikonloppuisin.

- Sen tulisi olla paikka jossa voisi OLESKELLA pidemäänikin aikaa. Olisi mahdollisuus riisua ulkovaatteet, annetaisi toisten uppoutua omaan rauhaan tai mahdollisuus viettää aikaa isommalla ja äänekkäämälläkin porukalla...

- Että siellä olisi viihtyosää ja kaunista ja kaikkien on kiva olla.

- Viihtyvyyttä ja rauhallisuutta. Pitäisi olla mahdollisuus lukea yksikseen, mutta myös jutella kavereiden kanssa. Titekoneilta on hyvä etsiä tietoa ja henkilökunnan pitäisi olla palveluhenkistä sekä osaavaa.

- Uusia kokemuksia, uusia maailmoja, rauhaa ja turvaa, pysähtymispaikka joskus niin karulta maailmanmenolta ja kivan ympäristön jossa viihtyy hyvin.

- Kattavaa kirja- ja nuottivalikoimaa, hiljaista ja rauhallista kirjastoa

- Englanniksi olevia nuortenkirjoja (Etenkin sarjojen osia) saisi olla enemmän.

- suuri valikoima

- suuren valikoiman

- enemmän elokuvia ja musiikkiajota voi kuunnella tai katsella paikanpäällä

- enemmän elokuvia ja lehtiä

- enemmän lainaa elokuviin/levyihin/lehtiin

- Hyviä elokuva ja kirjoja

- hyviä LEVYJÄ

- hyviä elokuvia

- enemmän urheilukirjoja

- Enemmän urheilukirjoja :)

- liisää mielenkiintoisia kirjoja

- erilaisia kirjoja joita voisi lainata

- Paljon mielenkiintoisia kirjoja ja muuta lainattavaa.

- hyviä kirjoja, auttaavaa henkilökuntaa

- Rauhaa ajatuksille

- elokuva iltoja

- hyviä kirjoja

- En mitään

- Vähän kaikkea!

- Asiakas tuntee olevansa tervetullut hyödyntämään kirjaston erilaisia palveluita.

Monipuolista ja avointa sekä iloista palvelua ja mieltä!

- Ilmaista aineiston varaamismahdollisuutta

- Paljon kirjoja

- Kirjoja, asiantuntevaa henkilökuntaa

- hyvää palvelua

- rauhallista paikkaa, jossa voi viettää aikaa

- Turvallista, lämmintä oleskeluympäristöä, jossa voi lukea, kuunnella musiikkia, lainata kirjoja, katsella elokuvia. Olisi hyvä, jos nuortentila olisi avoin nuorille, eikä sinne sitten ryhmittäisi vain tietty porukka, joka alkaisi hallita tilaa eikä päästäisi muita sinne.

- Kirjastoon tulisi olla helppo mennä. Ei tarvitse olla erityistä asiaa sinne, vaan voisin mennä vaan hengaillemaan, tekemään koulujuttuja (yksin tai ryhmässä). Tai jos tarvitsee odottaa muutama tunti keskustassa ennen harrastuksen/työn alkua niin voisin mennä hyvinkin nuortentilaan tms. istuskelemaan ja lukemaan lehtiä.

- Modernia ja valoisa tilaa. Paljon lainattavaa aineistoa.

- en itse toivo mitään

- TV-SARJOJA JA RIITTÄVÄSTI TILAA, PÖYTIÄ JA TUOLEJA, ESIM PAIKKA MISSÄ TEHDÄ LÄKSYJÄ
- natsi meininkiä
- Ilmaisiet pulla kaffeet
- emt
- ilmaiset munkit
- Mangaa, musiikkia ja kirjoja
- hyviä kirjoja ja rauhaa
- mukavaa paikkaa:)
- että se olisi mukava paikka lukea ja tehdä tehtäviä. Kirjojen lainausaika voisi olla pidempi:)
- Uutus kirjoja ja elokuvia
- Kaikkea hauskaa ja mielenkiintoista ja VÄRIKÄSTÄ! ;3
- Rauhaa, jossa voin irrottautua hetkeksi arjesta ja rauhoittua hetken.
- Toivon uutuuksia kirjaosastoja, joissa olisi uusia ja suosittuja kirjoja nuorille.
- Pornolehtiä.
- Pornokirjoja
- enemmän kirjoja, jottei aina joudu odottamaan kirjojaan.
- rauhaa
- tiedonhankinta apua, kirjoja, lehtiä, elokuvia, musiikkia ja rauhallista/kautta hiljaista ilmapiiriä.
- Uusimpia kirjoja ja ajanvietettä
- hyviä kirjoja...
- hyviä lukukokemuksia ja inspiroivia kokemuksia
- Erilaisia lehtiä ja kirjoja. Paljon asiaa ulkomailta. Julkisuuden henkilöistä tietoa ja muuta.
- Lisää nuoria kiinnostavia juttuja
- Ettei tarvis olla nii hipihiljaa ja sit tullaa ain valittaa jos vähänki aivastaa...
- hyviä kirjoja ja ilmaista ruokaa. niin olisin onnellinen :)
- eri kielisten kirjojen laajempaa valikoimaa, ei pelkästään suurimpia kieliluokkia vaan myös pikkumaita, kuten viro, tanska, portugal
- sitä mitä se on jo
- no eikös kirjastossa lueta kirjoja häh
- Hyviä kirjoja
- Tientenkin kirjoja!!!
- Mukavaa ja helposti lähestyttävää asiakaspalvelua, laajoja lainausvalikoimia (kaikkea konsoli- ja lautapeleistä kirjoihin ja työkaluihin) sekä rauhallista ja viihtyisää tunnelmaa.
- -
- Sellasta paikkaa, jossa vois viettää aikaa sekä yksin että kavereiden kans. Kiinnostavia lehtiä luettavaks ja sit jotai ilmasii tapahtumia niinku musiikkijuttuja
- hengauspaikka, tiedon lähde
- Yökirjasto voisi olla todella kiva :)

Ryhmähaastattelu Tampereen kaupunginkirjaston henkilökunnalle Metson nuortentilasta

Kysymykset/teemat olivat:

- Tuleeko Metsoon nuortentila vai nuortenosasto? Minkälainen tilan nimen pitäisi olla?
- Mikä on tulevan nuortentilan/osaston kohderyhmä, ikä?
- Mitä tilaan tuleva päivystäjä tekee? Tietopalvelu, lainaus/palautus? Miten päivystys pitäisi järjestää? Ketkä päivystävät?
- Minkälaista työtilaa (työhuone, tiski, koneet) päivystäjä tarvitsee?
- Milloin tuleva nuortentila/osasto on auki? Ovatko aukiolot samat kuin kirjaston?
- Mitä palveluja ja toimintoja tulevassa tilassa on?
- Mitä koneita, laitteita ja tekniikkaa tilaan tarvitaan?
- Mitä aineistoja nuortentilaan tulee? Entä musiikkiaineistot?
- Minkälaisia tapahtumia nuortentilassa/osastolla järjestetään?
- Minkälaisia kalusteita tilaan tulisi? Mitä värejä?
- Tarvitaanko asiakkaille naulakkoja, lokerikkoja, wc, vesipiste nuortentilan/osaston yhteyteen?
- Mitä toimintoja pitäisi priorisoida?

NUORTENTILAT – HAASTATTELURUNGOT

SYKSY 2012

Haastattelu/kysymysrunko Tampereen keskustan alueen nuortentiloja varten:

- Mille ikäryhmälle/ikäjakaumalle palvelut/tilat on suunnattu?
- Miten tilat on suunniteltu? Kuka/ketkä suunnittelivat?
- Kuinka suuri tila on (m²)? Ovatko tilat riittävän suuret?
- Tilan sisustussuunnittelu. Kerrotko kalustusratkaisuista?
- Minkälainen infrastruktuuri tilassa on? Esim. sähköt, wlan, kaiuttimet jne.
- Minkälaisia palveluita/toimintaa tilassa on tarjolla?
- Minkälaisessa käytössä (tilastoja?) tilat ovat?
- Minkälaista palautetta kohderyhmältä on saatu?
- Miten henkilökunta kokee tilan ja palvelut?
- Minkälaisena näet tilan tulevaisuuden?
- Onko tilassa kehitystarpeita? Minkälaisia?
- Mitä vinkkejä haluat antaa nuortentilaa suunnittelevalle kirjastolle? Tärkeimmät asiat, jotka pitää ehdottomasti muistaa?
- Muuta kommentoitavaa?

Haastattelu/kysymysrunko kirjastojen nuortentiloja varten.

- Mille ikäryhmälle/ikäjakaumalle palvelut/tilat on suunnattu?
- Miten tilat on suunniteltu? Kuka/ketkä suunnittelivat?
- Kuinka suuri tila on (m²)? Mikä on suhde koko kirjastoon? Ovatko tilat riittävät?
- Tilan sisustussuunnittelu. Kerrotko kalustusratkaisuista?
- Minkälainen infrastruktuuri tilassa on? Esim. sähköt, wlan, kaiuttimet jne.
- Minkälaisia palveluita/toimintaa tilassa on tarjolla? Esim. kokoelma?
- Minkälaisessa käytössä (tilastoja?) tilat ovat?
- Minkälaista palautetta kohderyhmältä on saatu?
- Miten henkilökunta kokee tilan ja palvelut?
- Minkälaisena näet tilan tulevaisuuden?
- Onko tilassa kehitystarpeita? Minkälaisia?
- Mitä vinkkejä haluat antaa nuortentilaa suunnittelevalle kirjastolle? Tärkeimmät asiat, jotka pitää ehdottomasti muistaa?
- Muuta kommentoitavaa?

Pointin säännöt

Pelit

Konsolipelit ja biljardi ovat pelattavissa ma-pe klo 15.00-19.30,
la klo 10.00-15.30 ja su klo 12.00-17.30
Lomalla kirjaston aukioloaikojen mukaan

Biljardi on tarkoitettu 12 vuotta täyttäneille

Konsolipelit on tarkoitettu 11 vuotta täyttäneille
Ohjaimet lainataan kirjastokortilla

Tietokoneet

Tietokoneet on tarkoitettu pääsääntöisesti 12 vuotta täyttäneille
Räiskintä- ja väkivaltapeliin pelaaminen on kiellettyä

Käyttäytyminen

Pointti on tarkoitettu kaikille nuorille
Emme hyväksy kiusaamista missään muodossa
Pointissa saa puhua mutta ei huutaa tai muuten aiheuttaa häiriötä
Pointissa saa kävellä mutta ei juosta

Syöminen ja roskaaminen

Syöminen ja juominen on sallittua sovitulla alueella
Roskat roskiksiin, pidetään Pointti viihtyisänä ja siistinä

Kysy rohkeasti apua, jos et löydä etsimääsi tai
tule muuten vaan juttelemaan kanssamme

Ystävällisin terveisin,
Pointin henkilökunta